

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2017-2018) – Nr. 4-H
30 november 2017 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Paul Cordy en Ann Brusseel
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

over het ontwerp van decreet

houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2018

en over de beleidsbrief
Onderwijs
2017-2018

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;

Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;

Ann Brusseel, Jo De Ro;

Caroline Gennez, Tine Soens;

Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Peter Persyn, Grete Remen, Willy Segers, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;

Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;

Katia Segers, Steve Vandenberghe;

Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:

- 15** (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 en 3: Amendementen
 - Nr. 4-A t.e.m. G: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
- 14** (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
 - Nr. 2: Amendementen
- 12-A** (2016-2017) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
 - Nr. 2: Verslag
- 13** (2017-2018) – Nr. 1: Algemene toelichting
 - Nr. 2: Toelichtingen per programma
- 16** (2017-2018) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2017-2018) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 1345** (2017-2018) – Nr. 1: Beleidsbrief

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door minister Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs	7
1.	Toelichting bij de uitgavenbegroting Onderwijs 2018	7
1.1.	Algemene situering: groeibegroting	7
1.2.	Vrijgave van extra middelen in 2017	7
1.3.	Extra ruimte voor Onderwijs in 2018 op basis van beslist beleid	8
1.4.	Extra ruimte voor nieuwe beleidsimpulsen in 2018	9
1.5.	Investeren in scholenbouw	9
1.6.	Bij wege van conclusie	11
2.	Toelichting bij de beleidsbrief Onderwijs 2017-2018	11
2.1.	Algemene situering	11
2.2.	Kleuteronderwijs en lager onderwijs	11
2.3.	Secundair onderwijs	12
2.4.	Hoger onderwijs	12
2.5.	Volwassenenonderwijs	13
2.6.	Deeltijds kunstonderwijs	13
2.7.	Studiekeuzebegeleiding en ondersteuning van lerenden	13
2.8.	Leraren en lerarenopleiding	14
2.9.	Vermindering van de planlast	14
2.10.	Scholenbouw	15
2.11.	Kwaliteitszorg en inspectie	15
2.12.	Afsluiting	15
II.	Vragen en opmerkingen van de leden	15
1.	Tussenkomst van Jos De Meyer	15
2.	Tussenkomst van Caroline Gennez	17
2.1.	Algemene beschouwingen	17
2.2.	Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018	18
2.3.	Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018	19
3.	Tussenkomst van Jo De Ro	22
3.1.	Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018	22
3.2.	Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018	24
4.	Tussenkomst van Steve Vandenberghe	30
5.	Tussenkomst van Elisabeth Meuleman	31
5.1.	Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018	31
5.2.	Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018	33
6.	Tussenkomst van Kris Van Dijck	37
7.	Tussenkomst van Jan Durnez	38
8.	Tussenkomst van Jenne De Potter	38

9.	Tussenkomst van Ann Brussel	39
9.1.	Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018.....	39
9.2.	Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018.....	45
10.	Tussenkomst van Koen Daniëls	46
11.	Tussenkomst van Kathleen Krekels	53
12.	Tussenkomst van Tine Soens	58
12.1.	Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018.....	58
12.2.	Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018.....	60
13.	Tussenkomst van Paul Cordy	61
14.	Tussenkomst van Vera Celis.....	62
14.1.	Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018.....	62
14.2.	Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018.....	64
15.	Tussenkomst van Ingeborg De Meulemeester.....	66
16.	Tussenkomst van Kathleen Helsen	67
III.	Antwoorden minister Hilde Crevits – Begroting	70
1.	Algemeen	70
1.1.	Opmerkingen Rekenhof	71
1.2.	Concordantietabel.....	71
1.3.	Personeelsbesparingen	72
2.	Klimaatmiddelen	72
3.	Ondersteuning hoger onderwijs.....	74
3.1.	Digitaal platform Columbus	74
4.	Leerlingenvervoer	74
5.	Nascholing en professionalisering	74
6.	Gelijke onderwijskansen	75
7.	Lonen andere beleidsthema's onderwijs	76
8.	Werking andere beleidsthema's onderwijs.....	76
8.1.	LARS.....	76
8.2.	Lerarenopleiding	76
8.3.	Diverse onderwijsprojecten	77
8.4.	Netwerk islamexperten.....	77
8.5.	ICT en digitale media	78
8.6.	Duaal leren.....	78
9.	Onderzoek en innovatie	78
9.1.	Gamefonds	78
9.2.	Wetenschappelijk onderzoek	78
9.3.	Nieuwe onderwijsmedia	78
10.	Internationalisering	79
10.1.	Studentenmobiliteit.....	79
10.2.	Ondersteuning internationalisering hoger onderwijs.....	79
11.	Cultuureducatie	79
12.	Fonds deeltijds kunstonderwijs	79
13.	Apparaat AGODI	80

14. Provisie AGODI	80
14.1. Financiering nieuwe decreten	80
14.2. Kinderdagverblijven	81
15. Lonen basisonderwijs	81
16. Specifieke loonbetalingen	81
16.1. Busbegeleiders.....	81
17. Werking buitengewoon basisonderwijs/secundair onderwijs	81
18. Werking internaten.....	82
19. Ondersteuningsmiddelen AGODI	82
19.1. Middelen voor zieke leerlingen.....	82
19.2. Middelen kunstinitiatie.....	82
19.3. Vlaamse Scholierenkoepel.....	83
19.4. Jongeren voor Scholen en Scholen voor Jongeren/ Verkeersveiligheid naar en van School	83
20. Basisfinanciering hoger onderwijs.....	83
21. Lonen hoger onderwijs – Ondersteuning.....	84
22. Werking volwassenenonderwijs	84
22.1. NARIC.....	84
22.2. Asielmiddelen NT2	84
23. Studiefinanciering	84
24. Schoolinfrastructuur	85
25. Vzw UCOS.....	86
IV. Antwoorden minister Hilde Crevits – Beleidsbrief	86
1. Algemeen	86
2. Strategisch doel 1: Talenten van elke lerende ten volle ontwikkelen	87
2.1. Alle kinderen stevige fundamenteën geven door een sterk ba- sisonderwijs.....	87
2.2. De lat hoog leggen voor alle leerlingen door het secundair onderwijs te moderniseren.....	94
2.3. Studenten in het hoger onderwijs maximale kansen op sla- gen en internationale ervaring geven.....	95
2.4. Volwassenonderwijs als partner in levenslang leren	97
2.5. Samenwerking tussen het kunstonderwijs en de cultuur- actoren	97
2.6. Leerdoelen scherpstellen om sterke persoonlijkheden te vor- men.....	98
2.7. Competenties van Nederlands en moderne vreemde talen blijven verbeteren.....	99
2.8. Van leren en werken een volwaardig onderwijstraject maken	101
2.9. Een vlotte doorstroom van het onderwijs naar de arbeids- markt realiseren	102
2.10. Een betere studiekeuzebegeleiding realiseren	104
2.11. Ondersteuning van lerenden versterken.....	105

2.12.	Het uitrollen van het beleid voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.....	108
2.13.	De financiële drempel tot participatie aan onderwijs aanpakken via school- en studietoelagen	110
2.14.	De (digitale) geletterdheid en mediawijsheid verhogen	110
2.15.	Leerlingenvervoer verbeteren	111
3.	Strategisch doel 2: Voldoende, deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel garanderen.....	111
3.1.	De lerarenopleiding versterken	111
3.2.	Een professionele, uitdagende en meer gevarieerde onderwijsloopbaan realiseren	111
3.3.	Een loopbaanlange professionalisering en ondersteuning van leerkrachten realiseren	113
4.	Strategisch doel 3: Onderwijsinstellingen versterken.....	114
4.1.	Het inschrijvingsbeleid vereenvoudigen en vernieuwen	114
4.2.	Een optimalisatie van het onderwijslandschap mogelijk maken	114
4.3.	Naar een meer eenvormig landschap voor internaten evolueren	115
4.4.	De werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs evalueren....	116
4.5.	Het aanbod en de financiering in het hoger onderwijs bijsturen	116
4.6.	Het onderwijsbeleid voeren in de Vlaamse Rand en Brussel ..	118
4.7.	Internationale ontwikkelingen vertalen in Vlaams onderwijsbeleid	118
4.8.	Juridisering, regeldruk en planlast terugdringen.....	118
4.9.	In dialoog gaan vergt duidelijke communicatie.....	120
5.	Strategisch doel 4: Werk maken van een Masterplan Scholenbouw .	120
5.1.	Masterplan Scholenbouw uitwerken.....	120
5.2.	ICT-infrastructuur vernieuwen	122
6.	Strategisch doel 5: Topkwaliteit realiseren	122
6.1.	Instellingen verantwoordelijkheid geven voor kwaliteitszorg .	122
6.2.	De kwaliteit versterken door informatierijke omgevingen te creëren	124
7.	Strategisch doel 6: Aandacht voor transversaal beleid.....	124
V.	Replieken van de leden	125
VI.	Bijkomend antwoord van minister Hilde Crevits	130
VII.	Indicatieve stemming	135
	Gebruikte afkortingen	136

Bijlagen: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Onderwijs behandelde op 16, 23 en 30 november 2017 het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018, het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2018 en de beleidsbrief Onderwijs 2017-2018. De besprekingen verliepen geïntegreerd.

Dit verslag is de weergave van de bespreking van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting 2018 en de beleidsbrief Onderwijs 2017-2018.

Van de bespreking van het onderwijshoofdstuk (hoofdstuk 6) van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2018 werd een apart verslag gemaakt (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1313/9).

De bijlagen bij dit verslag zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzetting door minister Hilde Crevits, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs

1. Toelichting bij de uitgavenbegroting Onderwijs 2018

1.1. Algemene situering: groeibegroting

Minister *Hilde Crevits* licht de onderwijsbegroting 2018 toe. Die bedraagt 11,6 miljard euro. De onderwijsbegroting is en blijft duidelijk een groeibegroting. De historische reeks 2014-2018 leert dat de onderwijsbegroting met 740 miljoen euro is gegroeid. Het budget stijgt namelijk van 10,87 miljard euro in 2014 naar 11,61 miljard in 2018. Ten opzichte van de begroting 2017 stijgt het krediet in 2018 met 250 miljoen euro.

Om een correcte vergelijking te maken tussen 2017 en 2018 zijn twee elementen van belang. Ten eerste moet rekening worden gehouden met het feit dat het onderwijsbudget 2017 ondertussen ook de verdeling vanuit de indexprovisie bevat ten belope van 84,1 miljoen euro om de loonaanpassing vanaf juli 2017 op te vangen. Bij de begrotingscontrole 2017 waren die kredieten nog niet opgenomen in de onderwijsbegroting. Ten tweede moeten de eenmalige kredieten 2017 worden uitgezuiverd. Het gaat hier voornamelijk over de operatie waarbij het UZ Gent werd geïntegreerd in de UGent. Daardoor moet er in 2018 in 74,5 miljoen euro minder investeringskredieten worden voorzien. Het betreft enerzijds de eenmalige opname van het kapitaalsaldo (2017-2032) van de Belfiuslening ten belope van 50,5 miljoen euro en anderzijds het wegvallen van de verbruiksvergoeding van 24 miljoen euro.

De minister vestigt er ook de aandacht op dat ze in de historische reeks voor het onderwijsbudget 2017 en 2018 uitgaat van de begrotingsdatabank van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Deze wijkt af van de bedragen die Financiën en Begroting in de algemene toelichting van de Vlaamse begroting opneemt. Voor de aansluiting met het onderwijsbudget van voorgaande jaren heeft ze ook opnieuw abstractie gemaakt van het consolidatie-effect op het niveau van de instellingen voor hoger onderwijs.

1.2. Vrijgave van extra middelen in 2017

In de plenaire vergadering van 15 november 2017 heeft het parlement de vrijgave van een aantal extra middelen in 2017 goedgekeurd, schetst de minister. Op de begroting 2017 kon een buffer van 135 miljoen euro beschikbaar worden gesteld.

Deze middelen worden ingezet voor extra impulsen in 2017. Voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming worden met deze middelen vijf maatregelen genomen.

Eerste maatregel: 10 miljoen euro voor werkingsmiddelen kleuters vanaf 2017. Dit vormt een eerste stap om de financieringskloof tussen het kleuteronderwijs en het lager onderwijs te overbruggen. Dit is momenteel nog niet goedgekeurd.

Tweede maatregel: 2,3 miljoen euro voor de verlenging van de extra premie van 950 euro per bijkomende anderstalige kleuter jonger dan 5 jaar. Dit is wel al goedgekeurd.

Derde maatregel: 5 miljoen extra werkingsmiddelen bestemd voor de investering in didactische uitrustingsgoederen in technische en beroepsscholen. Ook dit heeft het Vlaams Parlement al goedgekeurd.

Vierde maatregel: 0,9 miljoen euro voor de verlenging van het proefproject duaal leren 'Schoolbank op de werkplek' voor enkele specifieke studierichtingen, die volgens het nieuwe concept duaal leren worden uitgewerkt in een selectie van scholen.

De laatste maatregel betreft 0,4 miljoen euro extra voor de internaten.

1.3. Extra ruimte voor Onderwijs in 2018 op basis van beslist beleid

In 2018 wordt in extra ruimte voor onderwijs voorzien op basis van beslist beleid. Het gaat daarbij over een bedrag van 86,6 miljoen euro.

Vooreerst is er 23,5 miljoen euro aan supplementaire middelen voor de lonen in het leerplichtonderwijs en de toepassing van de groeionorm in het volwassenenonderwijs. De stijging van het loonbudget vertaalt zich in meer leraars voor de klas. Specifiek voor het basisonderwijs komen er 289 extra leerkrachten bij. Daarnaast worden ook 300 extra fulltime equivalenten ingezet in het kader van het ondersteuningsmodel. In 2018 wordt hiervoor in 15,2 miljoen euro voorzien.

Er zijn voor 12,8 miljoen euro bijkomende middelen voor busbegeleiding en voor de terugbetaling van het woon-werkverkeer openbaar vervoer en fietsvergoeding. Minister Crevits wijst er daarbij op dat het de allereerste keer is dat het gelukt is om die vergoedingen in de open-endregeling Onderwijs te zetten. In de vorige legislatuur waren deze middelen gepland, maar er werd nooit in budgetten voorzien waardoor er op het einde van het jaar iedere keer moest worden gezocht hoe die middelen konden worden uitbetaald. Dit is nu rechtgezet en vanaf 2018 worden de middelen begrotingstechnisch aangerekend op een loonartikel van AGODI daar ze effectief deel uitmaken van verloningen.

Vervolgens is er de stijging van 6,5 miljoen euro werkingsmiddelen in het kader van het leerplichtonderwijs op basis van de kostendrijvers zoals opgenomen in de bestaande decreten. De minister benadrukt dat men aan het basisonderwijs ook opnieuw de index op niet-loon toekent, wat een surplus van 3,5 miljoen euro inhoudt.

Verder is er de groei van het budget Hoger Onderwijs met 39,5 miljoen euro. Via het kliksysteem leidt een toename van het aantal studenten ook tot meer middelen. In 2018 gaat het over 23,8 miljoen euro extra. De volgende financiële stap op het budgettaire groeipad voor de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten, is goed voor 14,6 miljoen euro. Tot slot wordt aan de vrije universiteiten opnieuw een bijkomende tegemoetkoming van 1 miljoen euro toegekend in het kader van de verhoogde RSZ.

Er wordt in 3 miljoen euro meer budget voor studietoelagen voorzien. De middelen stijgen namelijk van 174,5 miljoen euro in 2017 naar 177,7 miljoen euro. De toename van de behoeften is te verklaren door een stijging in het aantal automatisch opgestarte dossiers. Alle studietoelagen worden volgens een open-endregeling uitbetaald waarbij dus het budget voor studietoelagen stijgt naarmate er meer rechthebbenden zijn op een studietoelage. Zoals eerder al werd beklemtoond, zal de volledige automatische toekenning van de studietoelagen voor het leerplichtonderwijs gebeuren zodra alles wordt ingekanteld in de kinderbijslag.

Daarenboven wordt vanuit Onderwijs de ondersteuning van de asielcrisis gecontinueerd. Het gaat om 15,4 miljoen euro voor lonen NT2 en de werking van het volwassenenonderwijs, 258.000 euro voor zomeraanbod NT2, 54.000 euro voor de universitaire talentcentra en 25.000 euro voor leerlingenvervoer. Er zullen ook opnieuw middelen worden vrijgemaakt voor de begeleiding van de traumaproblematiek.

Ten slotte is er ook een extra krediet van 187,4 miljoen euro voor de indexering van de verschillende looncomponenten. Dat is voor een groot deel het gevolg van het op jaarbasis brengen van de loonaanpassing vanaf juli 2017. Dit is ruim 100 miljoen euro meer dan in 2017.

1.4. Extra ruimte voor nieuwe beleidsimpulsen in 2018

Naast het beslist beleid is er ook ruimte voor nieuwe beleidsimpulsen, geeft de minister mee. Voor dergelijke nieuwe beleidsimpulsen is in 2018 in een bijkomende ruimte van 64,5 miljoen euro voorzien.

Daarvan gaat 40 miljoen euro naar bijkomende investeringskredieten. Het investeringsvolume van de nieuwe DBFM wordt daarnaast opgetrokken van 300 tot 550 miljoen euro. Er gaat 10 miljoen euro naar recurrente extra werkingsmiddelen, als eerste stap in het verkleinen van de financieringskloof tussen het kleuteronderwijs en het lager onderwijs.

Een bedrag van 1 miljoen euro wordt uitgetrokken voor de werkingsmiddelen voor het buitengewoon onderwijs in het kader van het ondersteuningsmodel M-decreet, naar aanleiding van de 300 bijkomende ambten in het ondersteuningsnetwerk. Eenzelfde bedrag van 1 miljoen euro wordt bestemd voor de projectwerking van maatschappelijke uitdagingen zoals traumabegeleiding, deradicalisering, tutoring enzovoort. Ook de toelage aan de Vlaamse Scholierenkoepel wordt verhoogd.

Voor de opstart van het sociaal akkoord wordt 10 miljoen euro beschikbaar gesteld. De cao-besprekingen zijn op 14 november 2017 gestart. Die middelen worden verhoogd naar 30 miljoen euro in 2019 en naar 1,1 percent van de totale loonmassa in 2020.

Om nieuwe decreten te financieren, wordt er bijkomend 2,5 miljoen euro ingezet. De decreten in kwestie moeten nog worden goedgekeurd. Het gaat meer bepaald over het decreet Leerlingenbegeleiding, het decreet Duaal Leren, het decreet Lerarenopleiding, het decreet op hbo5 en het decreet Deeltijds Kunstonderwijs. Die middelen stijgen in 2019 tot 7,5 miljoen euro.

1.5. Investeren in scholenbouw

Het investeringsbudget voor scholenbouw gaat omhoog. Voor het leerplichtonderwijs bedraagt de omvang van de totale investeringskredieten 398 miljoen euro. Er is een opstap ten belope van 40 miljoen euro aan investeringsmiddelen.

Minister Crevits legt uit hoe dat bedrag is samengesteld. Er wordt voorzien in 9,5 miljoen euro aan bijkomende middelen voor de betaling van de beschikbaarheidsvergoedingen in het kader van de DBFM-constructie Scholen van Morgen. In het verleden was hiervoor in 75 miljoen euro voorzien. Aangezien dat bedrag ondertussen wordt overschreden, is met betrekking tot de beschikbaarheidsvergoeding meer geld uitgetrokken. Deze bijkomende middelen moeten dat opvangen en moeten ervoor zorgen dat de Vlaamse overheid recurrent voldoende in nieuwe projecten kan investeren.

Het bedrag voor de huursubsidies wordt opgetrokken van 3,6 miljoen euro tot 6,6 miljoen euro. De minister laat daarbij opmerken dat de huursubsidies vroeger soms niet op raakten. Er werd toen 1 miljoen euro uitgetrokken, maar niemand had daar zin in. Ondertussen is op dat vlak een dynamiek teweeggebracht. Er is recent overleg gepleegd met een aantal Brusselse scholen die overwegen te investeren in nieuwe schoolinfrastructuur door middel van huursubsidies. Dat noopt ertoe in bijkomende middelen te voorzien voor die huursubsidies en betekent uiteraard dat de projecten enigszins in de tijd worden gespreid. Aangezien het btw-tarief is verlaagd en de interestvoeten zeer laag zijn, lijkt het de minister echter belangrijk alle mogelijke kanalen aan te boren om nieuwe schoolinfrastructuur gebouwd te krijgen.

Verder is 3 miljoen euro bestemd voor de uitvoering van de werken en voor het dekken van de exploitatiekosten voor de lokale openstelling van de schoolsportinfrastructuur. Ook in de begroting Sport van minister Muyters wordt hiervoor 3 miljoen euro vrijgemaakt. In 2017 gebeurde dat voor het eerst. Die middelen kwamen toen echter uit de gewone investeringsmiddelen scholenbouw voor het onderwijs. De koepels en de netten steunden dit, maar zien niet graag dat hiervoor lopende middelen uit hun regulier investeringsbudget worden gebruikt. Om die reden is nu in een bijkomend budget voorzien.

Er wordt voorzien in een eenmalig bedrag van 10 miljoen euro voor de Hogere Zeevaartschool in Antwerpen. Wat investeringen aan de gebouwen betreft, heeft deze hogeschool te kampen met een grote achterstand. In wezen moest de keuze worden gemaakt of deze school al dan niet een toekomst krijgt. Om die reden wordt hiervoor 10 miljoen euro uitgetrokken.

Tevens wordt er voorzien in 2 miljoen euro voor de opleidings- en onderwijsinfrastructuur in het SALK.

Het resterende bedrag gaat naar de klassieke machtigingskredieten voor schoolinfrastructuur.

In 2018 wordt opnieuw voorzien in 50 miljoen euro aan nieuwe beleidsruimte voor capaciteitsuitbreiding. Dit moet tegemoetkomen aan de infrastructuurnoden in de regio's die kampen met een capaciteitsdruk. Deze middelen zijn voorlopig ingeschreven op de provisie van het departement. Er is een goedgekeurd drie-jarenprogramma om de capaciteitsmiddelen in te zetten. Ze zullen ook daarvoor worden gebruikt. In 2018 zal er – naar analogie met wat in 2016 voor de periode 2016-2018 is gebeurd – ook een update komen van de capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur leerplichtonderwijs. Er komt in 2018 immers opnieuw een ronde. Het is de bedoeling de capaciteitsmiddelen voor de periode 2019-2021 zo snel mogelijk te verdelen. Er is voorzien in een bedrag van 150 miljoen euro, verdeeld over schijven van 50 miljoen euro per jaar. Nu wordt al voorzien in 50 miljoen euro. Dit zal het daaropvolgende jaar worden doorgetrokken.

In 2018 worden middelen van het Vlaams Klimaatfonds vrijgemaakt om energiezuinige maatregelen voor de schoolinfrastructuur te nemen. Voor het leerplichtonderwijs wordt 7,9 miljoen euro bij AGION en 2,2 miljoen euro bij het GO! inge-

schreven. Voor het hoger onderwijs gaat het om 6,9 miljoen euro. Dit bedrag wordt ingeschreven op het fonds van AHOVOKS. In totaal wordt zo voorzien in 17 miljoen euro aan investeringsmiddelen vanuit het Vlaams Klimaatfonds in 2018.

Volledigheidshalve deelt de minister nog mee dat 1 miljoen euro aan klimaatmiddelen in het fonds van het departement zelf is ingeschreven. Dat geld is bestemd voor educatie en sensibilisering. Hierdoor staat dus in totaal 18 miljoen euro aan klimaatmiddelen in de onderwijsbegroting 2018 ingeschreven.

In het kader van het Zonneplan van de Vlaamse Regering wordt ook nog voorzien in 5 miljoen euro om schoolbesturen en inrichtende machten leningen aan te bieden om zonnepanelen op de schoolinfrastructuur te plaatsen.

1.6. Bij wege van conclusie

Volgens minister Crevits tonen deze cijfers duidelijk aan dat de Vlaamse Regering van onderwijs een speerpunt blijft maken. Er is in deze legislatuur al voorzien in 740 miljoen euro aan bijkomende middelen. In 2018 komt er opnieuw 250 miljoen euro aan bijkomende middelen. De minister is ervan overtuigd dat de scholen, de leerkrachten, de instellingen van het hoger onderwijs, de docenten en iedereen die zich dagelijks inzet in het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de leerlingenbegeleiding met al deze middelen het verschil zullen kunnen maken met betrekking tot de opleiding en de ondersteuning van kinderen, studenten en cursisten.

De minister benadrukt tot slot de enorme meerwaarde die de inzet van leerkrachten in het onderwijs biedt. Met euro's is het mogelijk iets te doen, maar het echte verschil wordt nog altijd gemaakt door mensen.

2. Toelichting bij de beleidsbrief Onderwijs 2017-2018

2.1. Algemene situering

Dit werkjaar vormt volgens de minister een scharnierjaar. Men is de legislatuur gestart door planmatig een aantal conceptnota's uit te werken. Die nota's zijn decretaal vertaald. Alles bijeengenomen, gaat het al over 26 decreten die vanuit de regering naar het parlement zijn gekomen of nog zullen komen. Voor heel wat dossiers is de inwerkingtreding voorzien op 1 september 2019. Een aantal decreten zit scherper qua timing. De minister verwijst dienaangaande naar het decreet inzake de onderwijsinspectie, het decreet over de leerlingenbegeleiding en het decreet betreffende de nieuwe projectspecifieke DBFM. Kwaliteitszorg hoger onderwijs, inspectie 2.0, de leerlingenbegeleiding, de modernisering van het secundair onderwijs, de hervorming van het volwassenenonderwijs, duaal leren, deeltijds kunstonderwijs, de graduaatsopleidingen, de lerarenopleidingen enzovoort: allemaal decretaal werk dat lopende is en dat volop in uitvoering is op het vlak van advisering en onderhandeling en dat uiteindelijk naar het Vlaams Parlement zal komen. Verder geeft de minister nog mee dat er vanuit de regering nog een aantal nieuwe decretale initiatieven gepland worden, waaronder een Onderwijsdecreet XXVIII en een gemeenschappelijk kwaliteitskader. Tevens moet er ook eens nagedacht worden over een aantal maatregelen na de evaluatie van het M-decreet.

2.2. Kleuteronderwijs en lager onderwijs

Minister Crevits onderstreept dat een goede start in het kleuteronderwijs een belangrijke eerste stap vormt in een succesvolle schoolloopbaan. Via een aantal instrumenten ijvert ze verder voor een versterking van de kleuterparticipatie. Er wordt een website gelanceerd over kleuterparticipatie, waar schoolbesturen, lokale besturen en partnerorganisaties alle informatie zullen kunnen vinden om

een gedragen en succesvol kleuterparticipatiebeleid uit te werken. De kleutercoördinator die op 1 januari 2017 van start ging, werkt aan een ondersteuningsaanbod op maat, waarbij ze instrumenten ter beschikking stelt van de lokale partners om een netwerk uit te bouwen en inspirerende voorbeelden te delen die kleuterparticipatie bevorderen. De minister benadrukt ook dat de werkingsmiddelen in het kleuteronderwijs met 10 miljoen euro worden verhoogd en dat dit zeker geen eindpunt is.

Een aantal maatregelen om het basisonderwijs te versterken, gingen op 1 september 2017 van start. De minister verwijst hierbij naar de mogelijkheden inzake taallessen, de toolkit voor de inhoudsvalide toetsen en de projecten rond differentiatie. Daarnaast wordt het legislatuuroverschrijdende toekomstplan voor de versterking van het basisonderwijs gefinaliseerd. Daarvoor is er tegen eind november een extra advies van de Vlor gevraagd over de inzetbaarheid, de doelstellingen en de organisatorische aspecten van de master basisonderwijs. Het is de wens van de minister om dit nog mee te verwerken, om dat plan dan aan de regering voor te leggen en om dit totale plan in de commissie te bespreken en samen met de commissieleden keuzes te maken.

Er worden ook stappen gezet om het verschil in werkingsmiddelen weg te werken. De minister wil daarvoor ook concrete acties inbouwen: een pad zoeken om budgettaire zaken op te lossen, de betere ondersteuning van schoolleiders en een sterke basisvorming. Al die zaken moeten daar samen aan bod komen ten einde zo het basisonderwijs te versterken.

2.3. Secundair onderwijs

Minister Crevits wijst erop dat er in de commissie van 9 november 2017 een uitgebreide bespreking en gedachtewisseling is geweest over de modernisering van het secundair onderwijs, over de ingangsdatum daarvan en over het advies van de Vlor.

Na de afsluiting van alle onderhandelingen wordt het voorgelegd aan de regering. Drie dossiers hangen samen qua startdatum: het dossier duaal leren, het dossier secundair onderwijs en het dossier over de eindtermen. Op 21 november 2017 worden de onderhandelingen over het secundair onderwijs normaal afgesloten. Dat wil zeggen dat het dossier de vrijdag daarop op de ministerraad kan worden besproken.

2.4. Hoger onderwijs

Ook in het hoger onderwijs zijn er een aantal uitdagingen. Naast de maatregelen rond studieoriëntering en studiekeuze zoals Columbus – in het secundair onderwijs – en straks ook de verplichte niet-bindende toelatingsproeven, gelooft de minister sterk in de uitbouw van een kwalitatief aanbod van opleidingen in het hoger beroepsonderwijs. Vanaf 2019 komt er via de graduaatsopleidingen dan ook een derde toegangspoort tot het hoger onderwijs. Vandaag gaat het over ruim 50 verschillende opleidingen, aangeboden door ruim 20 centra, met een bereik van bijna 15.000 cursisten in het volwassenenonderwijs. Het is de bedoeling om de doelgroep uit te breiden naar generatiestudenten. Om die groei mogelijk te maken, is er in de hogescholen vanaf de start gedurende een aantal jaar een openendfinanciering.

Bij de verdere uitbouw van het hoger beroepsonderwijs zijn drie zaken van belang: het verankeren van de graduaatsopleiding in de Codex Hoger Onderwijs, een correcte overdracht van de financiering en personeelsleden van de CVO's naar de hogescholen, en het omvormings- en actualisatieproces van de opleidingen.

Een aangepaste procedure voor de macrodoelmatigheid bij aanvragen tot nieuwe opleidingen in het hoger onderwijs is een belangrijk stap in de rationalisatie van het aanbod. Die procedure is opgenomen in het verzameldecreet Hoger Onderwijs (ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs – *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1300/2), en zal in 2018 voor de eerste keer worden toegepast.

Minister Crevits drukt daarbij de hoop uit dat de hogescholen en universiteiten hun verantwoordelijkheid nemen om wat meer efficiëntie en dus ook wat meer soberheid in de vernieuwing van het opleidingsaanbod te stoppen, zonder die vernieuwing daarom een halt toe te roepen en zonder de hogescholen met een beperkt aanbod te verplichten de unieke opleidingen in te ruilen.

2.5. Volwassenenonderwijs

De hervorming van het volwassenenonderwijs krijgt vorm via het nieuwe financieringssysteem voor de CVO's en de CBE's. Er wordt een open-endfinanciering gepland voor de CBE's en het aanbod NT2. Daarmee geeft de minister meer mogelijkheden om een opleidingsaanbod uit te bouwen dat is gericht op de maatschappelijk meest kwetsbare doelgroepen.

2.6. Deeltijds kunstonderwijs

Na 27 jaar ligt er nu een voorontwerp van decreet voor het deeltijds kunstonderwijs op tafel. In het voorliggende voorontwerp wordt ook gewerkt aan een vernieuwde samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Cultuur.

2.7. Studiekeuzebegeleiding en ondersteuning van lerenden

Met betrekking tot de studiekeuzebegeleiding en ondersteuning van lerenden, wijst minister Crevits erop dat de Columbustest nu al een tweede keer werd afgenomen bij de studenten in het secundair onderwijs. Men werkt aan de verdere verfijning en validering van de proef. De tweede afname vorig jaar bereikte meer dan 16.000 leerlingen, wat overeenkomt met ongeveer een kwart van de laatstejaars. Alle jongeren die in de lerarenopleiding wilden starten, namen daarenboven ook deel aan een niet-bindende toelatingsproef zodat ze een beter zicht hebben op hun startcompetenties.

De onderhandelingen met de stakeholders over het voorontwerp van decreet Leerlingenbegeleiding zijn volop bezig. Met dit decreet wordt het zwaartepunt van de leerlingenbegeleiding in de school gelegd. Het voeren van een kwaliteitsvol beleid op leerlingenbegeleiding wordt een erkenningsvoorwaarde. Daarnaast is er een duidelijke rol- en taakafbakening, zeker voor de rollen die verschillende actoren in de leerlingenbegeleiding opnemen: school, CLB en welzijnsorganisaties.

Er worden ook enkele verwachtingen ten aanzien van de CLB's vooropgezet. Zij leveren goed werk, zoals ook bleek uit de audit van de CLB's van 2015. Maar er moet meer structureel worden samengewerkt. Op die manier kan er ook gespecialiserdere aandacht gaan naar kwetsbare doelgroepen zoals leerlingen die problematisch spijbelen, leerlingen in armoede, getraumatiseerde kinderen van vluchtelingen en leerlingen die vatbaar zijn voor radicalisering. Om aan deze verwachtingen te kunnen voldoen, is het de bedoeling om de CLB's te versterken vanaf 1 september 2018 met een bijkomende omkadering ten belope van 4 miljoen euro, of 88 omkaderingsgewichten. Ook het omkaderingssysteem zelf wordt hervormd, zodat de middelen worden ingezet op de plaatsen waar de noden het hoogst zijn.

Bij het implementeren van het M-decreet is er gewerkt vanuit een waarborgregeling. Op 15 november 2017 vergaderde de stuurgroep M-decreet. De minister heeft gevraagd om het eerste verslag over de opstart van de ondersteuningsnetwerken zo spoedig mogelijk af te werken en te bezorgen, maar de stuurgroep heeft de minister gevraagd hen de kans te geven dat op een kwaliteitsvolle manier te doen.

Daarnaast is de minister van mening dat men ook eens grondig moet kijken naar het basisaanbod in de scholen buitengewoon onderwijs. Ze stelt vast dat de scholen van bij de instroom van de leerlingen in het basisonderwijs zeer fel gefocust zijn op de terugkeer van leerlingen naar het gewoon onderwijs. Dat blijkt ook uit de inspectieverslagen. Ze stelt daarbij de vraag of het niet verstandiger zou zijn om terug ten volle de focus te leggen op het leerproces van leerlingen. Het attest van leerlingen die een toelating krijgen voor buitengewoon onderwijs basisaanbod, geldt nu maar voor twee schooljaren. Moet men mordicus vasthouden aan die termijn? Kan die link niet worden gelost? Dan zou het attest onbeperkt geldig kunnen zijn. Er zouden dan tussentijdse evaluaties kunnen gebeuren en de scholen buitengewoon onderwijs zouden dan opnieuw meer vertrouwen kunnen krijgen.

Daarnaast wordt er, in samenwerking met de stuurgroep, een aanpak uitgewerkt voor de monitoring en evaluatie van het nieuwe ondersteuningsmodel. Er wordt 1 miljoen euro extra uitgetrokken om werkingsmiddelen aan de ondersteuningsteams toe te kennen. Bijkomend wordt er ook een voorstel gedaan om de integratietoelagen en de waarborg van de werkingsmiddelen te integreren in werkingsmiddelen voor de ondersteuningsnetwerken.

De minister wil ook het Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen een verdere uitrol geven. Er is met de verschillende partners een nieuw strategisch plan uitgewerkt dat naast een gemeenschappelijke engagementsverklaring ook een meer gerichte aanpak voor specifieke doelgroepen vooropstelt.

2.8. Leraren en lerarenopleiding

De minister nam in het voorontwerp van decreet over de graduaatsopleidingen en de lerarenopleidingen de nodige bepalingen op om de lerarenopleidingen inhoudelijk te versterken. Ze heeft dat onder andere gedaan op basis van de adviezen van de werkgroepen die de conceptnota Lerarenopleiding hebben geconcretiseerd. Met de VLIR en de VLHORA zijn er beheersovereenkomsten in uitwerking om de lerarenopleidingen te versterken.

Na overleg met de sociale partners werd een wetenschappelijk onderzoek naar de tijdsbesteding van de leraar opgestart. Aan de hand van de resultaten zal men een goed beeld krijgen van de tijd die de leraren aan hun diverse taken besteden. Dit werkjaar vangen ook de gesprekken aan over het sluiten van drie nieuwe cao's voor het onderwijs.

2.9. Vermindering van de planlast

Het voorbije werkjaar werd het actieplan Tarra afgerond, met een engagement van alle partners om systematisch de Tarratoets te hanteren bij het uitvoeren van hun kerntaken. Zelf past men vanuit Onderwijs de Tarratoets toe op alle nieuwe regelgeving. De minister verwacht van alle onderwijspartners hetzelfde, namelijk dat zij dit ook doen om de administratieve lasten in scholen te beperken. Maar zelf doet de administratie dus ook al veel. Zo realiseerde ze een zeer aanzienlijke daling van de planlast door de uitbouw van elektronische gegevensuitwisseling en Discimus, DHO 2.0 en de uitbreiding van Mijn Onderwijs naar al het onderwijspersoneel. Ook de automatisering van de aanvraagdossiers voor een studietoelage wordt verder uitgerold.

2.10. Scholenbouw

Er komt een update van de capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur in het leerplichtonderwijs. Er zal hierbij zeer veel aandacht zijn voor capaciteitsnoden in het secundair onderwijs. Naast het huidige DBFM-project Scholen van Morgen is een nieuw projectspecifiek DBFM-programma opgestart. De Vlaamse Regering heeft eind september 2017 41 DBFM-schoolbouwprojecten geselecteerd die samen met de private sector zullen worden gebouwd. Hierdoor werd de oorspronkelijke investeringswaarde opgetrokken tot 550 miljoen euro. Uiteraard volgt er nog een formele evaluatie van het DBFM-programma Scholen van Morgen en komt er een nieuwe editie van de Schoolgebouwenmonitor, aldus de minister.

2.11. Kwaliteitszorg en inspectie

De opvolgingsevaluatie van de pedagogische begeleidingsdiensten en de permanente ondersteuningscellen wordt op dit ogenblik opgestart. Tevens wordt de laatste hand gelegd aan het decretaal kader voor Inspectie 2.0. De inspectie ontwikkelde een nieuw doorlichtingsconcept met bijhorende methodieken en instrumenten op basis van de try-outs in het werkveld.

De NVAO voerde pilots instellingsreviews uit en keek daarbij ook naar de wijze waarop instellingen hoger onderwijs de kwaliteit van hun opleidingen borgen. Er liep daarnaast een evaluatie van het nieuwe stelsel van kwaliteitszorg en accreditatie. Daaruit moet blijken op welke manier het stelsel van de instellingsreview decretaal kan worden verankerd en hoe de regie van de borging van de kwaliteit van de opleidingen in de instellingsreview kan worden geïntegreerd.

2.12. Afsluiting

Afsluitend verwijst minister Crevits naar de commotie in Brussel naar aanleiding van de straatrellen. Het zou haar triest stemmen indien de verantwoordelijkheid voor de rellen zou opschuiven richting Brusselse leerkrachten, die net enorme inspanningen doen om de jongeren op een fantastische manier te begeleiden. Er zijn bijzonder veel noden in Onderwijs. De minister is de eerste om dat te erkennen. Maar door met de vinger te wijzen, zal het probleem niet worden opgelost. Dat kan enkel door gezamenlijk de krachten te bundelen. Elke leraar die vandaag in het onderwijs – zeker in Brussel, maar ook op alle andere plaatsen in Vlaanderen – actief is, maakt elke dag mee het verschil.

II. Vragen en opmerkingen van de leden

1. Tussenkoms van Jos De Meyer

Jos De Meyer wil vooreerst reageren op de opmerking van minister Crevits over Brussel. Hij stelt dienaangaande dat de samenleving het onderwijs niet mag gebruiken als de dweil om bij maatschappelijke problemen alles droog te maken.

Hij feliciteert minister Crevits en haar medewerkers met zowel de beleidsbrief als de begroting 2018. Volgens het lid zijn de belangrijkste kenmerken van de beleidsbrief en de begroting: continuïteit en nieuwe beleidsimpuls, die opnieuw tot een groeibegroting leiden.

Minister Crevits stelt in haar beleidsbrief dat het schooljaar 2017-2018 een scharnierjaar wordt voor Onderwijs in deze legislatuur. In het voorbije jaar werden verscheidene belangrijke voorontwerpen van decreet door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Luidens de minister zijn er 26 decreten in het circuit. Wat zal de timing in het komende werkjaar zijn? Als de commissie dat weet, kan zij zich optimaal organiseren om hierover de dialoog aan te gaan.

Volgens Jos De Meyer stelt minister Crevits heel terecht dat een goede start in het kleuteronderwijs een belangrijke eerste stap is voor een succesvolle schoolloopbaan. Hij citeert haar: "Via diverse instrumenten ijver ik voor een versterking van de kleuterparticipatie. Ook maak ik werk van een versterking van ons basisonderwijs met een toekomstgerichte visie op dat basisonderwijs, en start ik alvast met een structurele verhoging van de werkingsmiddelen in het kleuteronderwijs.". Daar is de spreker enthousiast over. Het is trouwens een oude vraag van zijn fractie, stelt hij. Maar hij weet ook dat het hier slechts over een eerste opstap gaat. Er leven in het basisonderwijs veel vragen en zorgen. Die zijn allemaal bekend. Het lid wil dit niet dramatiseren, maar hij vindt het wel belangrijk dat er werk van gemaakt wordt. Het actieplan van de minister voor het basisonderwijs komt volgens hem op het juiste moment. Kan er iets meer worden gezegd over de verdere timing en de uitrol?

De spreker citeert nogmaals minister Crevits: "Het voorbije jaar kwam de modernisering van het secundair onderwijs in een stroomversnelling via een nieuw decretaal kader, met maatregelen en vernieuwd studieaanbod voor het secundair onderwijs.". Uit de verwijzing van de minister naar de recente discussie over de startdatum, heeft hij begrepen dat er heel veel kans bestaat dat daarover op 24 november een beslissing wordt genomen door de Vlaamse Regering. Samen met zijn collega's waarschuwt hij de minister dat het onderwijsveld om duidelijkheid schreeuwt. Hij hoopt ten zeerste dat er op dat moment effectief een beslissing wordt genomen over de startdatum.

Er werd het voorbije jaar en in deze legislatuur veel ingezet op operatie Tarra. Jos De Meyer hoort dikwijls wat dat voor de scholen betekent, maar hij zou graag een overzicht krijgen van wat dat concreet voor de leerkracht betekent. De indruk bestaat immers dat er voor de leerkrachten nog niet veel wijzigingen zijn. Desgevallend kan de minister een dergelijk overzicht als bijlage bij het verslag laten voegen.

Het lid citeert nogmaals minister Crevits: "Vele geplande hervormingen gaan gepaard met een belangrijke groei van het onderwijsbudget. De onderwijsbegroting 2018 bedraagt nu ruim 11,6 miljard euro. Voor 2018 werd bovendien een extra ruimte van 250 miljoen euro gecreëerd. 100 miljoen euro is voorzien voor het op jaarbasis brengen van de overschrijding van de spilindex van mei 2017. 86,6 miljoen euro werd toegekend op basis van kostendrijvers in bestaande decreten. 64,6 miljoen euro is extra ruimte die wordt besteed aan investeringskredieten, middelen voor de implementatie van nieuwe decreten, enzoverder.". Daar is volgens Jos De Meyer al 18,6 miljoen euro extra krediet aan toegevoegd in de begroting voor 2017. In de plenaire vergadering van 15 november heeft hij daarover naar aanleiding van het decreet Diverse Bepalingen Onderwijs (*Parl. St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1346/1-3) nog zijn appreciatie kunnen uitdrukken.

Op dit moment ligt de hoogste investering ooit in schoolinfrastructuur voor, namelijk 398 miljoen euro in 2018, met daarnaast nog 550 miljoen euro voor DBFM. Er wordt een nieuw beoordelingssysteem voor de dossiers van de standaardprocedure aangekondigd. De spreker hoopt vooral dat het er zo spoedig mogelijk komt.

Inzake capaciteitsprojecten wordt de beweging van de vorige jaren voortgezet en wordt er opnieuw een schijf van 50 miljoen euro uitgetrokken binnen de meerjarenplanning. De capaciteitsmonitor wordt voor de tweede maal herschreven. Er wordt ook uitgekeken naar de aangekondigde evaluatie van DBFM. In verband met de capaciteitsproblematiek is het belangrijk dat de steden en gemeenten waaraan middelen worden toegekend, daar zo snel mogelijk gebruik van maken. Percentueel is het meeste al gerealiseerd in de stad van Jos De Meyer, en dat stemt hem tevreden. De noden zijn er immers bijzonder hoog.

Er wordt een tweede oproep gedaan voor de huursubsidies en voor de openstelling van schoolinfrastructuur. Dat wijst erop dat de eerste oproep veel succes gekend heeft. Nog binnen het onderdeel infrastructuur wordt er gesteld dat er een onderzoek is naar innovatieve leeromgevingen, dat midden 2018 zal worden opgeleverd. Een belangrijk aspect blijft wel de betaalbaarheid van deze nieuwe mogelijkheden voor de scholen, aldus het lid.

Jos De Meyer haalt enkele punten aan uit de opmerkingen van het Rekenhof bij de begroting. Het stelt onder meer: "De begroting van het Gemeenschapsonderwijs betreft enkel die van het centrale niveau en niet die van de scholengroepen. Volgens toelichting van het GO! is het gezien de timing (...) praktisch niet haalbaar een geconsolideerde begroting op te maken.". Het voegt daaraan toe: "Bovendien stelt het GO! dat de opname van een geconsolideerde begroting een ongelijke behandeling zou zijn tegenover de andere netten. De scholengroepen zijn nochtans expliciet opgenomen onder de sectorcode S.1312 op de lijst van de Nationale Bank van publieke eenheden."

Een tweede opmerking betreft de sociale dienst van de personeelsleden van het GO!. Er werd een werkingsdotatie van de Vlaamse Gemeenschap opgenomen van 693.000 euro. Dit bedrag stemt niet overeen met het bedrag dat opgenomen is in de tabel van de administratieve uitgavenbegroting, namelijk 762.000 euro.

"In de begroting van de VLHORA worden noch het overgedragen saldo, noch het over te dragen saldo opgenomen. Enkel de opnemings uit het reservefonds wordt vermeld.", aldus nog het Rekenhof.

Een vierde opmerking van het Rekenhof in verband met de begroting Onderwijs is dat wat betreft het beleidsdomein Onderwijs en Vorming op pagina 60 van de algemene toelichting wordt vermeld dat de beleidsuitgaven van het GO! dalen met 7,2 miljoen euro. Dat bedrag kan niet worden samengesteld en volgens de begroting van het GO! is er slechts een daling met 3,9 miljoen euro. De spreker zou van de minister graag een antwoord krijgen op al deze opmerkingen.

2. Tussenkomen van Caroline Gennez

2.1. Algemene beschouwingen

Caroline Gennez is van mening dat niet alle maatschappelijke problemen op het onderwijs mogen worden afgewenteld, maar de sp.a-fractie gelooft wel dat het onderwijs er, samen met de thuissituatie en de gezinssituatie van kinderen, voor kan zorgen dat jongeren kunnen opgroeien tot sterke burgers en krachtige talenten voor onze economie. Om dat kader te kunnen creëren, moet er een duidelijke visie zijn in het onderwijsbeleid en moeten daar correcte en voldoende middelen tegenover staan. Wat we vandaag in de straten van Brussel zien, is geen exclusief onderwijsprobleem, maar als we Brusselse jongeren, net zoals de andere Vlaamse jongeren, een toekomst willen geven, moet daar ook vanuit Onderwijs maximaal op ingezet worden.

De onderwijsbegroting is voor het leerplichtonderwijs een open-endbegroting, en dat is een goede zaak, stelt de spreker. Het is logisch dat als er meer kinderen schoollopen, de werkingsmiddelen en het aantal leerkrachten volgen. Dat lijkt een van de basispijlers van onze beschaving, van een krachtig onderwijs en van een sterke democratie. Na de niet-indexering en de recurrenente lineaire besparingen van de afgelopen vier jaar in het onderwijsveld, voornamelijk in het leerplichtonderwijs, worden nu de middelen voor het basisonderwijs geïndexeerd. Dat is een goede zaak, maar in globale termen heeft het leerplichtonderwijs – bijvoorbeeld in het basisonderwijs – in de voorbije jaren 60 miljoen euro ingeleverd, om dan 10 miljoen euro opstap voor de kleuters terug te krijgen.

Eerst heeft de minister het onderwijsveld een lichte knock-out geslagen om hen dan over het bolletje te aaien en te vragen of ze het goed kan maken met een kleine opstap die de vorige besparingen niet compenseert. Dat is volgens het lid een mechanische voortzetting van de onderwijsbegroting van de voorbije jaren met twee kleine positieve lichtpuntjes. Er is de opstap voor de gelijktrekking van de werkingsmiddelen voor de kleuters met 10 miljoen euro, ook al kost dat in werkelijkheid 60 miljoen euro, en er is 2,6 miljoen euro als extra beleidsruimte of 'smeergeld' voor een aantal decreten die de minister nog wil behandelen: de leerlingenbegeleiding, het deeltijds kunstonderwijs, het duaal leren en hbo5.

2.2. Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018

Caroline Gennez gaat in op de programmatoelichting bij de begroting over de middelen die in het begrotingsartikel worden omschreven als synchroon internet-onderwijs, kostenbeheersing secundair, de vzw Dieslektikus, çavaria en vzw De Carrousel. Kan de minister een opsplitsing van de middelen geven per project? Het lid heeft dezelfde vraag voor de begrotingsartikelen FB0-1FGE2AM-LO, lonen, en andere beleidsthema's inzake onderwijs. Idem voor wat betreft de exacte opsplitsing van de middelen voor diverse onderwijsprojecten, met name de 920.000 euro rond traumabegeleiding, deradicalisering en tutoring. Kan de minister een overzicht geven van elk project?

Over duaal leren, het systeem dat in de plaats komt van leren en werken, stelt Caroline Gennez dat de brugtrajecten, de voortrajecten en het beleidsondersteunend team naar Welzijn verkassen. Dat past binnen de keuzes die gemaakt zijn binnen het nieuwe duaal leren. In tegenstelling tot Onderwijs – doorgaans wegens de 'open end' – heeft Welzijn wel te kampen met wachtlijsten. Is er in voldoende middelen voorzien om elke jongere die in het traject stapt, ook als die niet arbeidsrijp of niet arbeidsbereid is – het meest kwetsbare publiek van het systeem dus – te begeleiden? Hebben zij trajectzekerheid binnen Welzijn? Hoe wordt dat gepland in de begroting, de wachtlijsten in Welzijn indachtig? Houdt dit geen risico in?

Inzake de infrastructuurinvesteringen wil Caroline Gennez inzicht krijgen in de hocus pocus van dit segment van de begroting die al jaren bekend is. Klopt het dat de winsten die worden gegenereerd via de btw-verlaging naar 6 percent teruggaan naar de algemene middelen? Ze zijn volgens de spreker alleszins niet meteen terug te vinden in de begroting. Misschien kan de minister aangeven waar die middelen terug te vinden zijn.

Caroline Gennez vermoedt dat dit de klassieke 'truc met de duif' is: op papier doet men investeringen maar die worden gecompenseerd in de reguliere infrastructuurinvesteringen. Worden de beschikbaarheidsvergoedingen afgetrokken van de reguliere middelen of niet? Riskeert men zo dat de wachtlijsten voor de reguliere investeringen langer worden om de DBFM te realiseren? Dat kan niet de bedoeling zijn. Is de herinvestering van de btw-verlaging eenmalig als ze wordt geherinvesteerd in infrastructuur of is dit recurrent?

Wat met de doorschuifoperatie betaling beschikbaarheidsvergoedingen op de reguliere investeringskredieten?

De busbegeleiders in het leerlingenvervoer komen in het systeem van de open end. Caroline Gennez vindt dat een goede zaak, maar uiteraard moet dat gepaard gaan met voldoende bussen en lijnen georganiseerd door De Lijn. Ze heeft een vluchtige blik geworpen op de begroting Mobiliteit en heeft ook daar dat groeipad niet kunnen vinden. Misschien moet de minister dus haar collega van Mobiliteit aanspreken, of de commissie inlichten over waar die extra buslijnen dan eventueel zouden staan, ook in de mobiliteitsbegroting. Een busbegeleider zonder busvervoer heeft weinig zin, stelt het lid.

2.3. Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018

Wat het kleuteronderwijs betreft, heeft zowat iedereen al heel vaak gezegd dat onderwijsinvesteringen in het jonge kind de investeringen zijn die het best renderen doorheen de onderwijsloopbaan. Iedereen heeft ook al vaak gezegd dat er nood is aan een omvattend plan basisonderwijs. Ook het Christelijk Onderwijzersverbond heeft daar de voorbije dagen alle commissieleden nog eens attent op gemaakt. De minister engageert zich ook tot dat plan basisonderwijs, maar het blijft natuurlijk nog altijd afwachten wanneer dat er zal zijn en wat de middelen zullen zijn die de minister daar dan tegenover zal stellen. Iedereen heeft inderdaad al vaak gezegd dat de werkingsmiddelen voor de kleuters moeten worden gelijkgetrokken. De minister doet daar nu een opstap voor, maar ondertussen is er nog altijd de kleutercöördinator, die aan een ondersteuningsaanbod werkt. Wat is dat aanbod ondertussen? Wat zijn de eerste resultaten die zijn gerealiseerd en wat is het werkings-traject voor het komende jaar?

Meer specifiek inzake het basisonderwijs voorziet de minister sinds dit jaar ook in mogelijkheden om taallessen Frans, Engels en Duits in te richten. Hoeveel scholen doen dat en met welke talen?

Inzake het algemene plan basisonderwijs is er de bezorgdheid over het getuigschrift. De minister dreigt vast te houden aan haar eerdere beslissing, gerelateerd aan de modernisering van het secundair onderwijs. Sp.a denkt dat het niet goed is om een getuigschrift basisonderwijs op te splitsen in een A-attest voor de leerlingen die alle eindtermen hebben behaald en een B-attest of een getuigschrift met andere competenties voor de andere leerlingen. De Vlor heeft ook al herhaaldelijk gevraagd dat men één attest basisonderwijs zou blijven hanteren. Waarom weigert de minister in te gaan op die oproep? Sp.a vindt het, net als de Vlor, geen goed idee om op 11 of 12 jaar, aan het einde van het basisonderwijs, al te spreken van A- en B-leerlingen. De vraag over het toekomstplan is dus een vraag naar timing, maar ook een vraag naar visie.

Inzake het secundair onderwijs heeft de minister al vaak gezegd dat ze trots is op de matrix. Die heeft nu drie dimensies, omdat ook aso, tso en bso behouden moesten blijven. De andere twee dimensies vindt sp.a perfect logisch. Er is de vraag wat de finaliteit van het secundair onderwijs is: arbeidsmarktgericht, gericht op doorstroming of de dubbele finaliteit. Het is perfect dat jongeren daar een beter zicht op hebben. Ook de thematische groepering in interessegebieden is perfect logisch. De derde dimensie, van de onderwijsvormen, die ook tussenschotten creëert, is echter niet logisch. Die is nodeloos complex, veeleer dan een vereenvoudiging en modernisering van het onderwijs. Waarom die complexiteit? Waarom niet kiezen voor transparantie en modernisering, in plaats van dat oubollige watervalstelsel in stand te blijven houden?

Nog met betrekking tot het secundair onderwijs zegt de minister dat ze advies zal vragen aan de Vlor, de SERV en SYNTRA Vlaanderen. SYNTRA Vlaanderen heeft een rol te spelen bij het duaal leren, maar het is wel geen formele adviesraad. De minister heeft heel wat adviezen gekregen over de hervorming van het secundair onderwijs, voornamelijk van de Vlor. De adviezen die ze tot nu toe van de formele adviesraden Vlor en SERV heeft gekregen over de voorliggende hervorming, zijn behoorlijk negatief. Ze geven aan dat deze modernisering al haar doelstellingen volledig voorbij dreigt te schieten, omdat ze niet inzet op een beter studiekeuzetraject en -begeleiding en ook onvoldoende inzet op die brede basisvorming die ervoor moet zorgen dat die studiekeuze performanter kan worden gemaakt, en vooral omdat de hervorming er niet voor zal zorgen dat de schoolse vertraging en de schooluitval zullen worden tegengegaan. Nu gaat men SYNTRA om zijn mening vragen, maar qua duaal leren ware het misschien beter geweest om gewoon de beleidsaanbevelingen van de advieskanalen die er zijn, zoals het Vlaams Partner-

schap Duaal Leren, dat op dit moment zonder voorzitter zit sinds professor Sels rector van de KU Leuven is, wat meer in kaart te brengen en die transparanter te delen met de commissie, om tot een volwaardig en goed systeem van duaal leren te kunnen overgaan.

Volgens Caroline Gennez is het – bij lezing van de beleidsbrief – heel duidelijk geworden dat het nooit echt de bedoeling was dat het Vlaams Parlement tot een gedragen kader over de eindtermen zou komen. De minister geeft immers aan dat haar administratie het wetenschappelijke referentiekader uitwerkte. Het hele participatief traject was dus eigenlijk schijn. De spreker betreurt dat. Ze heeft het gevoel dat het hele onderwijsveld vragende partij is voor gedragen eindtermen, over de partijgrenzen heen. Alle partijen, behalve de partij van de minister op het einde van het traject, waren bereid om tot een gedragen en gedeeld akkoord te komen. De minister heeft nagelaten die kans te grijpen. Maar eigenlijk was dat vanaf het begin de bedoeling, volgens Caroline Gennez, omdat de minister het letterlijk aangeeft in de beleidsbrief. De administratie was al aan het werk. Dat is geen behoorlijk bestuur als de minister op dat ogenblik het kader nog niet had.

Als we de STEM-initiatieven en een sterk STEM-netwerk willen uitbouwen in het Vlaamse onderwijs samen met de arbeidsmarktpartners, is het goed om de verschillende STEM-initiatieven, -opleidingen en -projecten die vandaag lopen, door te lichten. Caroline Gennez oppert om meer naar integratie en versterking van de verschillende STEM-steunpunten te gaan om tot een geïntegreerd STEM-netwerk te komen, ook in het hoger onderwijs. Zo kan de dienstverlening naar het leerplichtonderwijs worden versterkt, kwestie van STEM niet te organiseren als een imagocampagne of een lege doos maar wel als een echte versterking voor de belangrijke wetenschappelijke en toegepaste opleidingen die men in het leerplichtonderwijs nodig heeft.

In de beleidsbrief staat dat de minister een werkgroep heeft opgericht om de initiële opleiding van islamleerkrachten te versterken. Daarbij doet ze een voorstel om het besluit voor de bekwaamheidsbewijzen aan te passen. Caroline Gennez vraagt meer informatie te krijgen over het resultaat en de stand van zaken in deze werkgroep. Wat houdt dit precies in?

In het kader van het nieuwe Steunpunt Onderwijsonderzoek heeft de minister het over een onderzoek naar de praktijken en achterliggende processen en mechanismen van het M-decreet. Wat moet men daaronder verstaan? Is dat een eerste evaluatie van het nieuwe ondersteuningsmodel?

Het ontgoochelt Caroline Gennez hoe weinig aandacht studiekosten opnieuw krijgen in de beleidsbrief. De minister zegt dat ze een aantal extra initiatieven neemt, maar ze komt niet verder dan één project – dat waarschijnlijk heel veel verdiensten heeft – maar slechts 45 scholen bereikt, het STOS-project. Daarnaast gaat de minister niet verder dan sensibilisering. Caroline Gennez is vragende partij voor de ontwikkeling van een maximumfactuur, zeker in de eerste graad van het secundair onderwijs. Ze gelooft dat de maximumfactuur in het basisonderwijs bewijst dat het effectief kan. Er wordt wel eens gezegd dat door een vermindering van de werkingsmiddelen een aantal activiteiten op de helling komen te staan. Dat is waar, maar een maximumfactuur invoeren aan de ene kant vraagt voldoende investering in de werkingsmiddelen aan de andere kant. De minister heeft dat evenwicht door de besparingen wat op de helling gezet. Tegelijkertijd ziet men op het terrein dat er ook 'good practices' zijn, beter nog dan de maximumfactuur basisonderwijs. Zo bijvoorbeeld het voorstel van de Open Vld-schepen van Onderwijs in Herzele en de directrice van een basisschool die een maximumfactuur van 15 euro per schooljaar hebben ingevoerd om zo de schoolkosten in het basisonderwijs bijna tot nul te reduceren. Als men de bereidheid heeft en die keuze maakt, is dat zeker mogelijk. Het zou volgens Caroline Gennez zinvoller zijn om dat uit te rollen over het hele

Vlaamse onderwijslandschap want de financiële draagkracht van een gezin mag nooit de studiekeuze van een jongere bepalen.

In het basisonderwijs valt het kostenplaatje al bij al nog mee. Daar is de buurtschool prioritair. Maar in het bso en het tso, waar bepaalde studierichtingen tot 2000 euro per schooljaar kosten, zien we dat niet elke jongere de studierichting van zijn dromen kan kiezen. Als dat alleen of ook financiële redenen heeft, dan is dat een gemiste kans en moet daar iets aan gedaan worden. De minister neemt op dat vlak volgens de spreker te weinig initiatief. Ze is wel begonnen met metingen in het kader van de studiemonitor, maar als dit schooljaar achter de rug is, zal er in deze legislatuur waarschijnlijk niet veel extra's meer gebeuren rond studiekostenproblematiek.

Met betrekking tot de lerarenloopbaan heeft de minister deze week gecommuniceerd over de 108 miljoen euro ruimte voor de cao. Caroline Gennez heeft begrepen dat de vakbonden vooral inzetten op loonsverhoging. Ze denkt dat het zinvol is dat de lonen in het onderwijs minstens gelijke tred houden met die uit de privésector. Ook de bezorgdheid van de inrichtende machten rond de omkadering van de directies lijkt haar belangrijk. Net als een degelijk traject voor zijinstromers, waarbij die hun anciënniteit kunnen verzilveren, als het bieden van werkzekerheid aan nieuwe leerkrachten, of dat nu zijinstromers of pas afgestudeerden zijn. Dat hebben we in ons onderwijs dringend nodig, zeker gegeven het dreigende lerarentekort tegen 2025-2030.

Een ander element in de beleidsbrief betreft het Inschrijvingsdecreet, dat binnen de meerderheid voor commotie heeft gezorgd. De minister komt dan ook niet verder dan te stellen dat ze de werkzaamheden van de commissie met aandacht zal blijven volgen. Caroline Gennez vindt de commissie geen betrokken partij, want de onderhandelingen worden gevoerd door de meerderheidspartijen. Enerzijds is er de N-VA die de sociale mix bevorderen niet wenselijk vindt en anderzijds de andere meerderheidspartijen die dat wel wenselijk vinden. Veel meer is er niet meer vernomen. Misschien moet de minister dit dossier maar eens naar zich toe trekken.

Wat is de stand van zaken inzake samenwerking binnen het officieel onderwijs?

De minister heeft het actieplan Tarra afgerond. Op een schriftelijke vraag van Kathleen Krekels antwoordde de minister dat het plan is afgerond en dat het op de website zou verschijnen. Caroline Gennez merkt dienaangaande op dat het er nog steeds niet op staat.

Wat betreft scholenbouw vraagt Caroline Gennez wanneer de minister de capaciteitsmonitor opnieuw zal afnemen, zodat lokale besturen zich daarop kunnen organiseren.

In de plenaire vergadering van 8 november 2017 stelde de minister een pensioenregeling met minister Bacquellaine te kunnen uitwerken die rechtvaardig was voor de personeelsleden van de CBE's, en waarin ook een statutarisering voor de berekening van hun pensioenrechten zou worden meegenomen sinds 2007. Wat is de stand van zaken?

Een aantal maanden geleden gaf de minister aan dat het volwassenenonderwijs, waar ook kwetsbare profielen cursus lopen, vragende partij is voor de uitbreiding van Bednet of synchroon internetonderwijs. Er zou worden gekeken hoe die ondersteuning zou kunnen gebeuren, maar tot nader order is daar niets over vernomen. Misschien zit die uitbreiding in de begroting, maar dat kan Caroline Gennez niet opmaken uit de cijfers.

Het is vooral een onderwijsbegroting en beleidsbrief met een hoge continuïteit. De minister vindt dat misschien een goede zaak omdat het bevorderlijk is voor de voorspelbaarheid, maar als er in de verkeerde richting wordt gemarcheerd op het vlak van recurrente besparingen die nog steeds doorwegen en op vlak van belangrijke dossiers zoals het ondersteuningsmodel en de modernisering van het secundair onderwijs, dan kan Caroline Gennez niet anders dan vinden dat deze begroting 'too little, too late' is.

3. Tussenkost van Jo De Ro

3.1. Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018

Jo De Ro wijst op de samenvoeging van de programma's FG (ondersteuning van het onderwijsveld) en FH (beleidsthema's onderwijs). Het is hierdoor heel moeilijk om de begroting doorheen de tijd te volgen. Heeft de administratie desgevallend een nota – misschien zelfs een soort concordantietabel – om hem daarbij te helpen? Hij kan begrijpen dat er een logica zit achter de verandering in rapportering, maar dan wordt het moeilijk voor een parlementslid om na te gaan of er sluisbesparingen zijn gebeurd of dat er net meer uitgaven zijn.

Een tweede algemeen punt dat elk jaar terugkomt bij de begrotingsbesprekingen, zijn de besparingen op personeel. *Jo De Ro* wil graag de overzichtstabel krijgen met waar op welke posten er op personeel is bespaard. Op die manier kan worden nagegaan of dit evenwichtig is gebeurd of dat bepaalde onderdelen van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming zwaarder zijn getroffen.

Over het Klimaatfonds vraagt *Jo De Ro* zich af of daar op een bepaald moment zichtbare resultaten van te zien zullen zijn. Hij kan zich inbeelden dat door deze middelen er effectief meer groene stroom binnen scholen wordt geproduceerd en er minder uitstoot is van CO₂ of stikstof. Wordt dat gemeten? Er worden ook sensibiliserende acties ondernomen. Zijn er goede voorbeelden? Het lid wil vermijden dat scholen of scholengemeenschappen met die middelen dingen beginnen te doen die anderen al hebben gedaan, al dan niet met succes.

Jo De Ro wil graag de pilootprojecten voor het leerlingenvervoer bezoeken omdat hij hierover tegenstrijdige signalen krijgt.

Voor de professionalisering van schoolbesturen is 93.000 euro ingeschreven, hetzelfde bedrag als ieder jaar. De schoolbesturen vragen echter meer geld. De spreker vraagt of er binnen de kredieten nog meer kan worden geïnvesteerd en of er een aantal dingen kunnen worden meegegeven die niet aan de netten maar aan de reglementering van het onderwijs zijn gebonden.

Het Rekenhof heeft pas nog gezegd dat een van de drie belangrijkste verklaringen voor het succes rond gelijke kansen het leerlingvolgsysteem is. Hebben de CLB's bijkomende vragen gesteld over het budget voor het LARS en zullen die worden gehonoreerd?

Over het budget voor onderzoeken die sneller moeten gebeuren dan wat het SONO kan doen, vraagt *Jo De Ro* de lijst van de lopende onderzoeken.

Over de IT-kredieten van AGODI vraagt hij of er genoeg middelen zijn wanneer er eventueel aanpassingen aan het Inschrijvingsdecreet voor het gewoon onderwijs en het buitengewoon onderwijs zullen gebeuren? De vraag om de koppeling met Discimus en de bestaande systemen gaat al een paar jaar mee. Hoe sneller dit zou kunnen gebeuren, hoe beter.

De financiering van de nieuwe decreten zal uiteraard niet voor de 26 nieuwe decreten gelden waarover de minister het had. Bestaat er een tabel voor welke decreten de 2,25 miljoen euro is bestemd, en hoe dit wordt verdeeld?

De middelen voor het buitengewoon basis- en secundair onderwijs dienen voor de compensatie van het M-decreet en voor de ondersteuning van de werking. Jo De Ro vraagt naar de timing en vraagt ook enige communicatie, al is het informeel, omdat dit heel belangrijk is voor scholen van het gemeentelijke en provinciale net. Ook in gemeenten en provincies wordt nu immers de laatste hand gelegd aan de begroting.

De stijging van 80.000 euro van middelen voor de Vlaamse Scholierenkoepel wordt onder meer verantwoord omdat VSK ook steeds meer het basisonderwijs als doel heeft. Bestaat er nog altijd een beheersovereenkomst met VSK en worden er nieuwe doelstellingen in opgenomen?

Jo De Ro is bezorgd over de startbaanprojecten in het onderwijs: het project Scholen voor Jongeren, Jongeren voor Scholen en het project Verkeersveiligheid. Onderwijs geeft de helft van het budget, de andere helft komt van het nieuwe wijkwerken van minister Muylers. De spreker verwijst naar de brieven die de minister ongeveer een jaar eerder heeft verstuurd en die de schoolbesturen en de directies tot enige voorzichtigheid hebben geroepen. Ze mochten niet meer aanwerven omdat later naar de toekomst van het project zou worden gekeken. De vraag is of dit nog steeds geldt. Steeds meer scholen hebben er immers op gewezen dat de termijnen voor de startbanen aflopen. Op 31 december 2017 zullen een heel aantal het einde van hun periode hebben bereikt. Indien niet opnieuw mag worden aangeworven, vrezende heel wat directies dat dit een manier is om de startbanen een stille dood te laten sterven. Het is natuurlijk mogelijk dat dit met betrekking tot het onderwijsbudget opnieuw zal worden opengesteld. Jo De Ro vraagt zich af of er geen discriminatie zal ontstaan tussen de scholen die middelen ontvangen vanuit respectievelijk de begroting van minister Crevits en de begroting van minister Muylers. Sommige startbanen kunnen in dat geval worden verlengd. De scholen weten echter niet onder welk budget dit valt. Er heerst dan ook een grote bezorgdheid.

Ook bij De Lijn is men bezorgd. Een aantal startbanen is ingezet om spijbelaars en jongeren die op buslijnen al eens amok of overlast veroorzaken, wat in te nemen. De spreker wijst erop dat het mooi klinkt te stellen dat hiertegen moet worden opgetreden en dat in de publieke ruimte kort op de bal moet worden gespeeld. De startbanen hebben geholpen om de situatie op sommige lijnen wat te bedaren. Ze zijn dan een tussenfiguur tussen de jongeren, de buschauffeurs, de scholen en de politie. Indien dit onder druk komt te staan, vraagt Jo De Ro zich af wat dit zegt over de inspanningen om dergelijke maatschappelijke fenomenen te bestrijden.

Jo De Ro brengt een technisch punt naar voren over de derde tranche van de middelen uit 2016 voor NT2. Hij wil de betrokken passage aangrijpen om te verwijzen naar het zeer kritische rapport van de onderwijsinspectie dat aan minister Homans is bezorgd en dat in de commissie Binnenlands Bestuur is toegelicht. De onderwijsinspectie heeft zeer ernstige vragen gesteld bij de wijze waarop bepaalde middelen in bepaalde centra zijn ingezet. De vraag is of een gedeelte van die middelen gedurende de voorgaande twaalf maanden is gerecupereerd. Jo De Ro vraagt of er terugvorderingen zijn geweest en, zo ja, over hoeveel middelen het dan gaat. Hij vraagt of die middelen dan ook opnieuw zullen worden geïnvesteerd, bij voorkeur in de centra die het geld wel goed hebben gebruikt.

Over het Universitair Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking stelt de spreker vast dat er blijkbaar nog andere dotaties zijn dan de Vlaamse. Er wordt onder meer verwezen naar de subsidies van de Directie-Generaal Ontwikkelingssamen-

werking en Humanitaire Hulp. Jo De Ro wijst erop dat hijzelf en minstens drie andere aanwezige commissieleden namens het Vlaams Parlement in de raad van bestuur van VVOB zetelen. De federale overheid bespaart nogal wat door middel van onderbenutting. Jo De Ro vraagt zich af of het UCOS hier ook het slachtoffer van is en vooral of de Vlaamse middelen een federale besparing moeten opvangen.

Volgens de toelichting ontvangt het UCOS nog drie andere toelagen van de Vlaamse overheid. Een van die toelagen is een projectsubsidie van het Departement Buitenlandse Zaken. Dat zou volgens Jo De Ro een tikfout kunnen zijn. In dat geval moet dit het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen zijn.

3.2. Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018

Jo De Ro beaamt vooreerst de stelling van de minister dat het een zeer belangrijk jaar wordt op het vlak van onderwijswetgeving en -reglementering. De 26 decreten waarover de minister sprak, zullen ook in deze commissie een goede timing moeten hebben. De spreker benadrukt dat die kalender goed zal moeten worden bewaakt, gelet op het belang van een aantal decreten.

Hij benadrukt dat als de directies basisonderwijs zich de moeite getroosten om netoverschrijdend samen te komen, waardoor ze bijna 98 percent van de directies vertegenwoordigen, die mensen niet enkel in het parlement gehoord zouden moeten worden, maar dat dat ook op andere niveaus systematischer moet gebeuren, zowel in de Vlaamse Onderwijsraad als bij het sociaal overleg.

Het lid wil niet zomaar aan de rellen in Brussel voorbijgaan, maar hij wil wel een andere invalshoek hanteren. Jo De Ro onderstreept nog eens dat op het moment dat geweld begint, het luisteren en de democratie stoppen. Maar als inwoner en lokaal bestuurder van een stad die in 2013, 2014 en 2015 voortdurend in het nieuws kwam door toedoen van een kleine groep mensen die beslisten om zich buiten de democratie te plaatsen en om ons land te verlaten om aan terreur te gaan doen, en die daardoor een hele generatie in een onverdiend daglicht plaatste, vreest hij dat toen net hetzelfde gebeurde als wat er gisteren gebeurde: de focus wordt gelegd op honderd, tweehonderd, driehonderd jonge mannen tussen vijftien en vijftientwintig jaar.

Maar dat doet ons vergeten dat er in steden als Vilvoorde, Brussel, Antwerpen, Mechelen, Genk ongelooflijk veel talent rondloopt dat, soms dankzij het onderwijs maar ook soms omdat dat talent zelf heel creatief is, erin slaagt om een plaats in de wereld te veroveren.

Of het nu ging om de eerste Belgische Champions League-goal of het onder tafel praten van een professionele journalist door een zeventienjarige winnaar van een filosofiewedstrijd: het vervult Jo De Ro, als vader en inwoner van een zeer multiculturele stad, met heel veel vreugde dat dat talent er ook is, en veel massaler dan het aantal mislukkelingen dat het plezant en opvallend en om welke reden dan ook goed vindt om de ramen van een bibliotheek in te gooien of ordehandhavers te bekogelen.

Jo De Ro roept vanuit zijn fractie dan ook op om de politie en de justitie bij hun taken te ondersteunen, maar ook om zowel in het parlement als in de media als tijdens cafégesprekken of debatten veel meer de focus te leggen op al dat talent dat in de steden en gemeenten van Vlaanderen, Brussel en Wallonië opgroeit. Het lid hoort in het buitenland opvallend veel positieve commentaar over dat talent, maar hij moet eerlijk toegeven dat hij zelf al een paar keer heeft moeten opzoeken over wie hij daar werd aangesproken. En dan blijkt het om groot talent van eigen bodem te gaan, soms met een kleurtje, soms met een achternaam die niet Peeters of Janssens is. Het gaat, aldus nog Jo De Ro, om producten van een onderwijs dat

vandaag opnieuw in het midden van de storm komt te zitten, terwijl dat eigenlijk niet nodig is. Dat betekent overigens niet, aldus spreker, dat de problemen die hier worden besproken er niet zouden zijn. Hij zegt niet dat het onderwijs op alle terreinen en in alle scholen alleen maar fantastisch werk levert. Er is op veel plaatsen nog werk aan de winkel, maar er is op veel plaatsen ook al heel mooi werk geleverd.

Jo De Ro stelt dat zijn partij er al meerdere decennia van uitgaat dat alles begint in het kleuteronderwijs. Het verheugt hem dan ook dat het kleuteronderwijs opnieuw heel hoog op de agenda staat. Hij hoopt dat het daar de komende jaren en ook de volgende legislatuur niet zal verdwijnen. Niet alleen de beleidscijfers van het ministerie maar ook het academisch onderzoek tonen steeds meer aan dat het onderwijs bij de jongste kinderen het meeste impact heeft. Het lid vindt dat zowel voor minister Crevits als voor minister Vandeurzen van groot belang. Zij hebben het genoeg om te voorzien in het kader, de context en de middelen voor de nul-tot-achtjarigen. En laat hersenonderzoek nu aantonen dat het in die groep is dat het spenderen van 1 euro belastinggeld het grootste effect kan genereren.

Samen met alle andere partijen en met de maatschappelijke organisaties stelt Jo De Ro vast dat er gewerkt moet worden aan de historische kloof qua financiering tussen kleuter- en lager onderwijs, maar ook tussen basis- en secundair onderwijs. Hij denkt dat deze regering op dat vlak een belangrijke stap heeft gezet. De kloof is weliswaar niet volledig gedicht. Dat is in het verleden, met het Polder-Tivoli-akkoord en met de werkingsmiddelen van het gesubsidieerde onderwijs en het toenmalige ARGO-onderwijs, ook niet in één jaar en ook niet in één legislatuur gebeurd. Jo De Ro vindt dat we de ambitie moeten hebben om zeker voor het einde van de volgende legislatuur dat gat te dichten.

Volgens Jo De Ro bevat de beleidsbrief heel veel goede maatregelen inzake kleuterparticipatie. Hij vraagt dat met betrekking tot de informatiedeling van het ministerie naar de individuele scholen in samenwerking met de VVSG eens zou worden bekeken hoe de ontsluiting naar de gemeentebesturen verbeterd kan worden. Het lid heeft minister Crevits al een paar keer horen zeggen dat de lokale besturen een belangrijke partner kunnen zijn. Dat staat ook opnieuw in de beleidsbrief. Gemeentebesturen zijn niet altijd inrichter van onderwijs, maar zelfs als ze dat zijn, hebben ze nog niet de gegevens van andere scholen op hun terrein, en zelfs al krijgen ze die, dan hebben ze nog niet alle gegevens van alle kinderen van hun gemeente, want er zitten er ook in andere gemeenten, en omgekeerd zitten er ook kinderen van andere gemeenten in hun scholen.

De informatie over kleuters die schoollopen, met welke frequentie ze dat doen of hoeveel afwezigheid er is, zou veel sneller en veel directer bij gemeentebesturen moeten komen. Jo De Ro ziet een grote wil bij die gemeentebesturen. Men heeft in Gent zeer recent nog het mooie voorbeeld kunnen zien van de brugfiguren. Daar is men al twintig jaar bezig met het dichten van de kloof tussen gezin en school via brugfiguren.

Er zijn echter nog veel andere gemeenten die met kleine of grote maatregelen klaarstaan, maar niet altijd de juiste cijfers hebben. Die brugfiguren komen zelf vaak uit middenklassegezinnen of kansrijke gezinnen. Maar die kloof is er onmiskenbaar, en het is niet evident kinderen uit een kansarme omgeving te begeleiden.

Net als vele andere commissieleden, heeft de spreker interesse voor wat de kleutercoördinator allemaal doet of al heeft gedaan op het terrein. Mocht daar een nota over bestaan, dan zou het goed zijn om die bij het verslag te voegen.

Zal de website algemene informatie en goede voorbeelden bevatten, of zal dat veeleer worden toegespitst op gemeenten, zoals de toepassing van AGODI inzake

spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten, waarop cijfers en voorbeelden per gemeente worden gegeven?

Inzake het lager onderwijs mag de minister de tevredenheid van de Open Vld-fractie noteren over het feit dat men in dit politiek geladen jaar naar het actieplan basisonderwijs gaat evolueren. Als dingen daarin zouden moeten kunnen worden verankerd voor een langere termijn, dan is Open Vld zeker vragende partij om dat ook decretaal te verankeren. Zeker als men op het einde van een legislatuur de toets van een volgende legislatuur wil overleven. De spreker kijkt daarbij niet alleen naar de collega's van de meerderheid, maar ook naar die van de oppositie om een en ander ook een decretale onderbouw te geven, zodat een aantal van de intenties ook langer zullen kunnen meegaan dan deze legislatuur.

Jo De Ro is tevreden dat de voorbereidende werken voor de projectdifferentiatie zijn afgerond. Van de minister had hij graag vernomen of dat een open oproep wordt, dan wel of er gewerkt zal worden met een steekproef? Zullen scholen zich daarop kunnen inschrijven of zullen ze worden aangezocht?

In het lager onderwijs zou vanaf 1 september 2017 vroeger worden gestart met Frans, en zou ook worden gestart met Engels en Duits. In hoeveel scholen is dat gelukt? Zijn er ook scholen die wel willen starten, maar daarin te weinig ondersteuning ondervinden binnen hun eigen koepel of binnen de academische wereld?

Dan is er het meer toegankelijk maken en aanvullen met meer data van Mijn Onderwijs voor scholen. Jo De Ro vindt het een goede zaak dat dat gebeurt. Kan men in het logboek van Mijn Onderwijs al zien of dat massaal wordt gebruikt door scholen? Zeker het stukje over de resultaten van vroegere leerlingen vindt hij een heel belangrijke tool voor het lager onderwijs, om de evolutie van de leerlingen te zien. Op die manier kan het beleid gemakkelijker worden bijgesteld, mochten er op een bepaald moment gebreken zichtbaar worden.

De minister liet zich in het verleden al een paar keer zeer positief uit over de initiatieven die centra voor basiseducatie nemen om NT2 te doceren op scholen waar de kinderen van de cursisten schoollopen. Dat enthousiasme vond Jo De Ro niet terug in de beleidsbrief. Hij is er nochtans van overtuigd dat de mensen die dat op het terrein waarmaken zeer zeker een pluim vanuit Brussel, vanuit dit parlement, zouden appreciëren.

Een aantal leden heeft het ook gehad over de passage waarin staat dat er een nieuwe nota komt over cultuuronderwijs en cultuurparticipatie. De fractie van Jo De Ro ondersteunt dat uiteraard ten volle. Vooral het feit dat zulks gebeurt op basis van Cultuur in de Spiegel, waarbij er een leerlijn is ontwikkeld van 2,5 tot 18 jaar, vindt hij zeer positief. Het is zelfs een beetje een preview van wat hopelijk de uitgeschreven nieuwe eindtermen voor alle domeinen zullen zijn, waarbij er duidelijke leerlijnen komen.

In de beleidsbrief is er sprake van het onderzoek van SONO over taalstimulering. Wanneer wordt dat publiek? Als men die onderzoekers in het parlement zou kunnen horen, dan zou dat volgens het lid zeker een meerwaarde zijn.

De minister wil de belangrijkste knelpunten inzake Content and Language Integrated Learning wegwerken, niet alleen voor het secundair maar ook voor het lager onderwijs. Bestaat er een lijst van knelpunten die de minister zeker wil aanpakken? Of kan dat worden teruggevonden in het onderzoek dat gebeurd is rond CLIL door de inspectie? Zal de minister zich daarop baseren of is er nog meer materiaal ter beschikking?

De verwachtingen over het ontwerp van decreet op de leerlingenbegeleiding zijn volgens de spreker hooggespannen. Hij is blij te lezen dat de eerste 88 extra vte's worden aangekondigd. Als er de komende jaren een stijging zal zijn door de nieuwe financiering en de nieuwe methode van berekening, zou hij, wanneer men die eerste 'winst' gaat toekennen, voorrang geven aan gebieden die historisch altijd tussen wal en schip gevallen zijn. De wal is hier het zeer rurale Vlaanderen, waar de regels van afstand spelen en het schip zijn dan de dertien centrumsteden. De hoop bij de centra voor leerlingenbegeleiding is dat er bij de nieuwe berekening, onder andere via de SES-criteria voor hen in de toekomst een oplossing komt. Het zou mooi zijn om die eerste extra's toe te kennen aan die centra die historisch wat achterliepen.

De minister heeft gezegd dat de spijbelproblematiek in Vlaanderen niet daalt. Men stelt dat ook vast uit de cijfers van AGODI. In Antwerpen is er wel een jaarlijkse daling van zowel spijbelen, als vroegtijdig schoolverlaten, als zittenblijven. Hij wil daarmee een pluim geven aan de lokale mensen daar. Dat een lokaal bestuur daar zo op inzet, zo rond mobiliseert en daar resultaat mee boekt, moet voor toekomstige schepenen van Onderwijs, Gelijke Kansen en Sociale Zaken de komende legislatuur moed en hoop geven dat het lokale beleid echt het verschil kan maken.

Over het ondersteuningsmodel en het M-decreet stelt Jo De Ro dat er een issue is als mensen op het terrein zich nog niet bediend of ondersteund voelen. In deze commissie beseftte men heel goed dat door het late werk de implementatie niet gemakkelijk zou zijn. Er is op heel veel plaatsen over de netten heen hard gewerkt tijdens de zomervakantie. Dat nog niet iedereen een antwoord heeft gekregen op zijn zorgvragen, is voor die leerlingen, ouders en betrokken leerkrachten niet goed te praten. Het lid hoopt wel dat het overgangsjaar op termijn een jaar zal zijn dat nodig was om een aantal zaken uit te bouwen.

Wat de afspraak betreft die begin juli is gemaakt tussen de netten over de continuering van het gon hoort Jo De Ro vanop het veld nog zeer duidelijk de vraag of dat niet nog eens in Brussel formeel kan worden bevestigd. Hij heeft vernomen dat er op een aantal punten van continuering nog altijd onzekerheid bestaat. Hij betreurt dat.

Iedereen weet dat het oorspronkelijk de bedoeling was van de meeste mensen in de meerderheid, en ook in de oppositie, om een dergelijk ondersteuningsnetwerk netoverschrijdend uit te bouwen, schetst de spreker. Daarmee bedoelden de meesten dat in logische regels alle netten zouden samenwerken. Men heeft op een bepaald moment gas moeten terugnemen omdat men het signaal kreeg dat een dergelijk decreet geen stand zou houden en dat er mensen op basis van artikel 24 van de Grondwet (vrijheid van onderwijs) naar het Grondwettelijk Hof zouden trekken.

Jo De Ro durft echter de naïeve uitspraak te doen dat nu misschien het moment is gekomen om in het parlement het initiatief te nemen om in de bewuste passage waarin men alleen maar over de drie officiële netten heeft gesproken, alle aanbieders van onderwijs te zetten. Zijn fractie heeft dit al meermaals verkondigd. Indien er een breed draagvlak zou zijn en indien uit de signalen vanuit het werkveld zou blijken dat hier niet langer verzet tegen bestaat, moet hiermee volgens hem niet lang meer worden gewacht. Dit zou nog moeten worden ingediend voor iedereen aan de kerstdis zit. Op die manier zou de ergernis over het gebrek aan volledige samenwerking en over sommige historische banden niet volledig worden voortgezet. Dit zou tot het verleden kunnen behoren. Deze belangrijke stap zou de komende jaren ook op andere terreinen voor inspiratie kunnen zorgen.

Wat het Inschrijvingsdecreet betreft, vindt Jo De Ro het bepaald aangenaam in de beleidsbrief te lezen dat de minister de werkzaamheden van de binnen deze

commissie bestaande werkgroep met aandacht zal volgen. Kris Van Dijck, Kathleen Helsen en hijzelf hebben de voorgaande twee jaren samen met veel mensen van het kabinet, de administratie en de onderwijswereld gesproken. Hij wil dit in decretales teksten omzetten en, toch minstens voor het buitengewoon onderwijs, snel met een tekst naar de commissie en naar de plenaire vergadering kunnen trekken.

Jo De Ro hoopt met name dat de administratie zal klaarstaan met de nodige middelen en mensen om op digitaal vlak een aantal zaken uit te voeren.

Met betrekking tot de evaluatie van de werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs, citeert het lid de beleidsbrief: "Ik zal de resultaten van deze onderzoeken samen met de reeds eerdere opgeleverde onderzoeken en de audit van het Rekenhof analyseren in functie van versterking of bijsturing van het gevoerde gelijkeonderwijskansenbeleid.". Jo De Ro vraagt zich af of de minister hiervoor al een richting heeft bepaald en, zo ja, aan welke richting ze dan denkt. Hij verwijst naar de lokale situatie. Indien er met betrekking tot de budgetten, de rapporteringen of de toepassingen iets verandert, heeft dit gevolgen voor inrichtende machten die op basis van die middelen een meerjarenplanning opstellen. Hoe sneller ze enige indicatie van de wijzigingen kunnen krijgen, hoe beter dus.

Vervolgens gaat Jo De Ro in op de internaten met permanente openstelling van het GO!. Eigenlijk is de plaats van de IPO's in de integrale jeugdhulp duidelijk. Dat is geregeld in het besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de IPO's. Het is hem echter niet duidelijk waar die IPO's binnen het beleidsdomein Welzijn precies zullen 'landen'. Binnen Onderwijs zijn de IPO's erkend. In functie van het perspectief van de cliënten, de omkadering en de middelen is nog een bijkomende erkenning vanuit het beleidsdomein Welzijn nodig. Die bijkomende erkenning is echter een complexe zaak. Er zijn immers verschillen in de omkadering, de prestatieregeling en het verblijf op schooldagen en vrije dagen tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn. Er is een verschil tussen de financiering in het onderwijs, de enveloppenfinanciering van het Agentschap Jongerenwelzijn en de persoonsvolgende financiering van de voorzieningen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Hij weet dat het GO!, het beleidsdomein Welzijn en het beleidsdomein Onderwijs momenteel gesprekken voeren. In dat licht is het hem niet duidelijk wat er met die eerste passage precies wordt bedoeld. Hij vindt dit vaag. Het is mogelijk dat de onderhandelingen zich in een fase bevinden die het onmogelijk maakt hierover in een beleidsbrief meer te schrijven. In dat geval hoopt hij dat de minister hem met haar antwoorden enigszins zal kunnen geruststellen. Volgens de spreker moet concreet worden onderzocht welke kinderen en jongeren een profiel voor het VAPH dan wel voor het Agentschap Jongerenwelzijn hebben. Die oefening is aan de gang. Hij zou hierover graag wat meer informatie krijgen.

De daaropvolgende passage betreft de internaten van het gewoon onderwijs. Jo De Ro vraagt zich af waarom de internaten van het buitengewoon onderwijs in de beleidsbrief niet worden vermeld. Hij acht het niet uitgesloten dat de minister hem van het tegendeel zal kunnen overtuigen, maar volgens hem zouden de internaten van het buitengewoon onderwijs beter ook deel uitmaken van wat de onderwijsinspectie samen met de Zorginspectie wil doen.

Wat het afbouwen van het historisch verschil in de werkingsmiddelen betreft, vraagt Jo De Ro zich af hoe hij die zin moet interpreteren. Gaat het dan om een historisch verschil in de werkingsmiddelen voor de internaten in het vrij onderwijs en het publiek onderwijs of om een historisch verschil in de werkingsmiddelen voor de internaten in het onderwijs en de welzijnsvoorzieningen? Die verschillen bestaan. Gelet op wat de mensen in de internaten doen, hoopt hij dat de lat gelijk zal worden gelegd. En het spreekt daarbij voor zich dat dit zeker niet mag

gebeuren door wie meer krijgt, minder te geven. Het moet in deze mogelijk zijn dat alle betrokkenen elkaar vinden.

Vervolgens gaat Jo De Ro ook in op de situatie in Brussel en de Vlaamse Rand. Wat de capaciteitsproblematiek betreft, herhaalt hij dat hij graag de juiste cijfers zou krijgen. Hij verwijst tevens naar een voorstel van decreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1321/1) dat hij, samen met Michel Doomst, Peter Persyn, Lorin Parys, Peter Van Rompuy en Willy Segers heeft ingediend, met betrekking tot Vlabzorginvest, een uitbreiding van Vlabinvest. In 2018 zal de Vlaamse Regering middelen toekennen om terreinen en gronden aan te kopen waarop initiatieven met betrekking tot welzijn en zorg kunnen worden genomen. De regio rond Brussel kampt immers met een historisch deficit.

Dat heeft ook een impact op het onderwijs. Indien de scholen en de CLB's niet naar een centrum voor geestelijke gezondheidszorg kunnen doorverwijzen, heeft dit een impact op de leerkrachten. Zij zien die leerlingen van het buitengewoon onderwijs immers elke dag in het internaat en in de klas. Misschien kan het op langere termijn een inspiratie zijn voor Onderwijs. Door de hoge kostprijs van de bouwgronden rond Brussel is het niet alleen voor de inrichtende machten in de welzijnssector moeilijk om gemeenschapsvoorzieningen in te richten, maar ook voor de inrichtende machten in het onderwijs. Het zou goed zijn dat AGION het dossier Vlabzorginvest opvolgt om te zien welke dynamiek dat geeft. Op die manier kan verder gebouwd worden op wat vroeger met Vlabinvest al gebeurde rond sociale huisvesting.

Nog bij het punt over de Vlaamse Rand en Brussel wordt gezegd dat inzake radicalisering de noden van die regio in kaart zullen worden gebracht. Er zijn op dat vlak al mensen aan het werk in de Rand. Zal er een beroep worden gedaan op hun ervaring?

Staat de studiedag OKAN open voor parlementsleden en hun medewerkers?

In de beleidsbrief wordt de motie rond schoolinfrastructuur vermeld (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 116/2). Een van de vragen die Jos De Meyer, Koen Daniëls, Kris Van Dijck, Jenne De Potter, Kathleen Krekels en Jo De Ro hierin aan de Vlaamse Regering stelden, ging net over het niet meer verkopen van schoolgebouwen. De spreker herhaalt dat de methode van het voorkooprecht de ideale tussenstap is om de lokale overheden te laten optreden namens de capaciteits-taskforces. Het Deense model waarbij de begin- en eindverantwoordelijkheid qua infrastructuur voor het leerplichtonderwijs bij de lokale besturen ligt, is interessant voor de toekomst in Vlaanderen. De lokale besturen zijn, op basis van hun groei, ruimtelijke ordening en lokale dynamiek, het best geplaatst om te weten in welke wijken er extra capaciteit nodig is. Het is niet aan de gemeenten om die scholen te gaan bevolken. Als er tekorten of wachtlijsten zijn, is het trouwens vaak het lokale bestuur dat als eerste uitleg moet verschaffen aan de bevolking. Er zijn natuurlijk ook wel wat verschillen tussen Denemarken en Vlaanderen. In Denemarken zijn er al lang fusieoperaties geweest, en de meeste gemeenten hebben meer dan 50.000 inwoners. Naast het veel meer investeren van deze regering in infrastructuur kan ook de methode en de aanpak op het lokale niveau in deze bijdragen aan het zetten van een stap vooruit.

Het lid wijst op het belang van een degelijk lerarenloopbaanpact. Uit eigen ervaring stelt hij vast dat als je als lokale inrichtende macht enige schaal hebt, het mogelijk is om aan een lokaal lerarenpact te werken. In zijn stad blijkt dat een vervangingspool niet veel geld hoeft te kosten. Daar is een mentor die startende leerkrachten en directies begeleidt, al betekent dat wel dat een aantal andere functies niet meer bestaan, zoals de coördinerende zorgcoördinator of de taalbeleidscoördinator. De lokale inrichtende macht kan dus wel degelijk de verantwoordelijkheid

op zich nemen om een prioriteit te maken van de begeleiding van leerkrachten, teneinde te voorkomen dat ze afhaken. Er zijn daarnaast overigens ook initiatieven genomen rond jobrotatie.

Wat de nascholing betreft, stipt de spreker het belang van de kennis van het Frans aan. Voor leerkrachten die in het vijfde of zesde leerjaar of vroeger Frans geven en die vinden dat ze niet genoeg geschoold zijn, moet er volgens de spreker in samenwerking met het CVO op lokaal niveau gekeken kunnen worden hoe een programma kan worden ontwikkeld voor die leerkrachten lager onderwijs, zodat ze zich op gepaste wijze en dicht bij huis kunnen bijscholen.

Jo De Ro heeft heel bewust enkele voorbeelden van steden en gemeenten gegeven om het belang van lokaal beleid aan te tonen. De minister kan niets alleen, het parlement kan niets alleen, de schepen kan niets alleen, de gemeenteraad kan niets alleen, het is enkel door samen te werken dat dingen in beweging kunnen worden gezet. Het lid drukt daarbij de hoop uit dat dat model van samenwerken nog vele jaren mag overleven in tijden van polarisatie. Het is niet de stijl van deze commissie om zoiets te doen. Daarom sluit hij zijn betoog af met een warme oproep voor meer samenwerking.

4. Tussenkost van Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe uit zijn bezorgdheden met betrekking tot het toekomstplan voor het basisonderwijs. Hij is zeer blij dat dit plan eindelijk op de agenda staat en dat er al adviezen zijn uitgebracht. Het zal spoedig op de agenda van deze commissie terechtkomen. Hierover zal een debat worden gevoerd. Hij merkt echter op dat er met betrekking tot de begroting en de beleidsbrief heel wat ongerustheid is. Hij verwijst niet enkel naar de brief die een bepaalde vakbond heeft verstuurd, maar vooral naar het werkveld, waar de mensen echt snakken naar resultaten.

De scholen en de directies stellen al hun hoop op het toekomstplan voor het basisonderwijs. Er is al veel gepraat over de specifieke problemen. De mensen die dagelijks in de scholen werken, willen echter concrete resultaten zien. De debatten in het Vlaams Parlement zijn geschikt om een punt onder de aandacht te brengen, maar de mensen willen resultaten.

Steve Vandenberghe vraagt een concrete planning over wanneer de minister de eerste resultaten wil bereiken. Wat wil men bereiken, tegen wanneer, met wie en op welke manier? De spreker vindt het ook belangrijk dat er over de resultaten van het debat transparant gecommuniceerd wordt met alle betrokkenen in het onderwijs, enerzijds om de ongerustheid wat te temperen en anderzijds om de mensen weer moed te geven.

Niemand kan ertegen zijn dat de mensen in het onderwijsveld wat meer zullen verdienen. Ruim 1 percent meer loon is immers ook een vorm van appreciatie voor iedereen die zich inzet voor het onderwijs. De spreker vreest echter dat dit onvoldoende zal zijn om de herwaardering van leerkrachten en directies te consolideren. Uit vele rondetafelgesprekken blijkt dat er in het onderwijs andere bezorgdheden zijn dan loonsverhogingen: men wil betere ondersteuning en omkadering en men wil echt met zijn corebusiness bezig kunnen zijn. Welk aandeel zullen die andere prioriteiten krijgen die door het werkveld naar voren zijn geschoven? Op basis waarvan zal de minister keuzes maken?

Het actieplan Tarra leeft sterk op het werkveld. Steve Vandenberghe vindt het heel positief dat er al een aantal zaken doorgevoerd zijn met betrekking tot de regelgeving, maar hij acht het nog onvoldoende. Daarom is het belangrijk dat de overheid het actieplan Tarra helpt te implementeren in de diverse scholen. Er moet blijvend duidelijk gemaakt worden aan het onderwijsveld wat wel en niet moet. Ook direc-

teurs en koepels moeten daarin begeleid worden, zodat heel wat onnodige planlast kan worden weggewerkt.

Wat volgens Steve Vandenberghe te weinig aan bod komt in de beleidsbrief, is de problematiek rond burn-out, ziekteverzuim, personeelsverloop en directiewissels. Daar moet veel aandacht aan worden besteed, temeer daar dat niet in één keer kan worden opgelost. Ook veel flankerende zaken hebben daar een invloed op, wat evenmin over het hoofd mag worden gezien.

Interne kwaliteitszorg is een belangrijk gegeven binnen elke school. Met betrekking tot de inspectie 2.0 merkt Steve Vandenberghe op dat er veel ongerustheid is over de try-outs. Scholen en directies weten te weinig wat er hen met die nieuwe doorlichtingsmethode te wachten staat. Er moet daarom goed en transparant worden uitgelegd hoe de nieuwe inspectierondes in elkaar zullen zitten en wat de scholen mogen verwachten.

Steve Vandenberghe is groot voorstander van de inhoudsvalide toetsen, omdat je dan pas aan goede interne kwaliteitszorg kunt doen. Hij hoopt wel dat de scholen blijven beseffen dat als ze een leerling evalueren en begeleiden, ze met veel meer rekening houden dan alleen maar de toetsen die ze verplicht moeten afnemen. Sommige leerlingen scoren daar minder op omdat ze heel veel stress hebben, wat dan een vertekend beeld geeft. Het is dus positief dat de toetsen worden afgenomen, maar ze moeten in de context worden bekeken.

De betere omkadering en ondersteuning van schoolleiders in de basisschool moeten volgens het lid anders worden bekeken. In de nieuwe inspectievorm 2.0 komt dit ook aan bod. Het is een volledig andere manier van kijken naar het schoolbeleid, met de interne kwaliteitszorg en het beleidsvoerend vermogen, maar het moet echt wel gebeuren door de directies en middenkaders, zeker in de basisscholen, beter te ondersteunen en ruimte te geven. Nu zijn die te veel bezig met andere zaken, waardoor ze te weinig tijd hebben voor het beleidsvoerend vermogen, voor de interne kwaliteitszorg, de begeleiding van de leerkrachten, het hr-beleid enzovoort, besluit het lid.

5. Tussenkost van Elisabeth Meuleman

5.1. Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018

Volgens *Elisabeth Meuleman* begint de communicatie over de begroting te grenzen aan fake news. Het is niet omdat een pictogram wordt getoond, dat een en ander transparanter en juister is. Het is niet gerechtvaardigd om te spreken over een investeringsregering inzake Onderwijs als er zo fors is bespaard in 2015. Er is bespaard op de werkingsmiddelen, er was de onvolledige indexatie vier jaar op een rij. Nu is er 6 miljoen euro extra ruimte omdat een deel van de werkingsmiddelen niet meer zal worden gedesindexeerd. Een besparing wordt niet doorgevoerd en de minister stelt dat voor als een investering in onderwijs, maar dat klopt dus niet, stelt het lid.

Een andere besparing in 2015 was de pushback in de financiering van de CLB's, spijs de gigantische noden die daar bestaan en spijs de toegenomen werkdruk in het kader van het M-decreet. Dat zit nog lang niet op het niveau van daarvoor en in dit verband kan er dus absoluut niet worden gesproken van een investeringsregering. Ook de lokale besturen hebben moeten inboeten. Heel wat projecten zijn daar afgevoerd tussen 2014 en 2018, dus onder het bewind van de minister.

Dat er open-endfinanciering is, wordt voorgesteld alsof het niet zo vanzelfsprekend is. Het zou volgens het lid pas nieuws zijn als dat wordt beperkt en als de minister

plots zou zeggen dat er niet met een open-endfinanciering wordt gewerkt. Hoe zoiets zou worden onthaald, is een andere zaak.

Over de 100 miljoen euro die in de nieuwe cao-onderhandelingen wordt geïnvesteerd, wordt op dezelfde manier gecommuniceerd. 10 miljoen euro wordt geïnvesteerd in 2018, en de rest is voor de volgende regering. Zo is het wel gemakkelijk om een investeringsregering te zijn. De spreker heeft het echt moeilijk met die wijze van communicatie.

Door het aanspreken van de buffer van 2017 is er wel wat extra beleidsruimte. Het is goed, mits wat opmerkingen, dat de investeringen voor de technische uitrusting er komen. In 2017 is er 10 miljoen euro voor de kleuters, en in 2018 staat dat eveneens in de begroting. Het lid vraagt zich af of dit dan betekent dat er in deze legislatuur in totaal 20 miljoen euro investeringen zullen zijn voor de gelijkschakeling van de werkingsmiddelen voor kleuters. Dat bedrag dekt slechts een derde van de reële noden om die gelijkschakeling volledig te realiseren.

De 10 miljoen euro die wordt geïnvesteerd in het sociaal akkoord en de nieuwe cao is volgens de spreker eveneens veel te weinig. Als dat de financiële vertaling vormt van het lerarenloopbaanpact – iets dat al zo lang is aangekondigd –, dan beantwoordt dat niet aan de hoge noden op het veld. Iedereen heeft de overkoepelende directeursvereniging wel over de vloer gekregen. Sommige van hun eisen dateren niet van deze, maar van de vorige legislatuur. Er zijn beloftes gemaakt zoals de gelijkschakeling van de lonen van de directeurs. Dat moet worden meegenomen in de onderhandelingen.

Voor de ondersteuning en de noodzakelijke beleidsomkadering van de directeurs zou er 180 miljoen euro nodig zijn. Een echt lerarenloopbaanpact behelst overigens veel meer dan een lineaire loonsverhoging en moet veel breder worden bekeken. Als dit de enige verwezenlijking zal zijn – een aanzet en een groeipad, een heel beperkt groeipad dan nog – in deze legislatuur naar een lineaire loonsverhoging, dan is dat veel te weinig. Elisabeth Meuleman is er immers nog steeds van overtuigd – en dacht dat de minister die overtuiging deelde – dat men echt wil streven naar het inzetten op ondersteuning voor beginnende leerkrachten, naar het minder vlak maken van de loopbaan van leerkrachten, naar het creëren van werkbaar werk voor leerkrachten die op het einde van hun loopbaan zijn. Heel wat van die uitdagingen werden al geformuleerd door Georges Monard, naar aanleiding van de hervorming van het secundair onderwijs. Hij vond toen al dat het doorvoeren van een aantal hervormingen gekoppeld moest zijn aan het versterken van de leerkrachten. In dat licht bezien, is wat nu voorligt echt wel te weinig, stelt het lid.

Voor de financiering van de onderwijsdecreten wordt 2,2 miljoen euro uitgetrokken. Het gaat daarbij onder andere over belangrijke hervormingen inzake duaal leren, CLB en dko. Is dat wel voldoende, alleen al voor de noden van het dko? Op welke basis is dat bedrag berekend? Is het mogelijk om de berekeningen die achter deze bijkomende investeringen en noden voor deze decreten zitten, in te kijken? Hoeveel wordt er uitgetrokken voor de verschillende decreten? Zal dat bedrag wel volstaan?

In het Masterplan Scholenbouw 2015 was er afgesproken dat er vanaf 1 januari 2017 zal worden gewerkt met een nieuwe techniek wat de toekenning betreft van de budgetten voor de reguliere wachtlijsten in de scholenbouw. Vroeger werden de middelen voor de reguliere scholenbouw toegekend op basis van chronologie, maar er waren zeer veel uitzonderingen op die regel, omdat er een uitzonderingsprocedure en verkorte procedures bestonden. Op den duur werd er veel meer via de uitzonderingen en de verkorte procedures gewerkt dan via de wachtlijsten. De wachtlijsten werden op die manier absoluut niet weggewerkt, met als resultaat dat scholen tientallen jaren op de wachtlijst stonden. De minister heeft toen inderdaad

beloofd dat het chronologiecriterium zou worden aangepast en dat er met zes nieuwe criteria zou worden gewerkt, zoals functioneel gebruik, duurzaamheid, de dwingende nood en de bouwkosten.

De minister communiceerde in januari, in mei, in augustus en in november over de budgetten die werden toegekend. Het aandeel uitzonderings- en verkorte procedures bedroeg een keer 43,8 percent, een keer 70 percent, een keer 83 percent en een keer 62 percent. Voor de investeringen vanuit de reguliere AGION-wachlijsten is er dit jaar dus gemiddeld nog steeds 63,6 percent toegekend op basis van uitzonderingen en verkorte procedures. Wat is daarmee gebeurd? Waarom heeft dat zo ontzettend lang geduurd? Waarom is de belofte om vanaf 1 januari 2017 met die nieuwe criteria te werken, nog niet gerealiseerd? Hoe wil de minister dat aanpakken? Op het vlak van scholenbouw bestaat dus nog een zware anomalie, die zeker moet worden aangepakt.

5.2. Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018

In SD1 'Talenten van alle leerlingen ontwikkelen' gaat het eerst over kleuterparticipatie. Er wordt enorm gefocust op die participatie, terwijl die al hoog ligt. Het lid pleit er dan ook voor om vooral in te zetten op het versterken van de kwaliteit van het kleuteronderwijs. Tijdens het werkbezoek aan Denemarken hebben de leden kunnen zien hoe een geïntegreerde aanpak, in samenwerking met Welzijn, ervoor kan zorgen dat er een zachte overgang wordt gerealiseerd en dat de ouderbetrokkenheid zeer hoog ligt.

Er is volgens de spreker nog steeds nood aan kleinere kleuterklassen en ook de nood aan kinderverzorging blijft zeer hoog. In het magazine van het COV las ze dat er in 8 uur kinderverzorging is voorzien per 35 peutertjes. Als daar 55 extra peutertjes bijkomen, komt daar nog een uurtje bij. Een school met zes klassen heeft dus twee voormiddagen recht op kinderverzorging. Wat doen ze dan alle andere dagen met gemiddeld 20 kleuters in de klas?

De minister verhoogt de middelen recurrent met 10 miljoen euro. Dat is volgens Elisabeth Meuleman 10 miljoen euro van de 60 miljoen euro die nodig is om de werkingsmiddelen gelijk te schakelen. Het zal dus nog steeds te weinig zijn.

Een tweede onderdeel van diezelfde SD gaat over het basisonderwijs. Tijdens de plenaire vergadering van 22 november 2017 heeft de minister gezegd dat ze de noden heeft gehoord en dat ze er al langer mee bezig is. De passage in de beleidsbrief over het plan basisonderwijs stelt Elisabeth Meuleman niet gerust. Er staat: "Ik finaliseer het toekomstplan voor het basisonderwijs. Dit plan gaat uit van de kind nabije basisschool die verankerd is in de buurt." "Zo wil ik op termijn de werkingsmiddelen van de kleuters gelijktrekken met de leerlingen van het lager onderwijs." Dat is een kleine aanzet, maar nog niet voldoende.

Het lid citeert verder: "Ik wil dat de schoolleiders in het basisonderwijs beter ondersteund worden." De minister verwijst daarbij naar het getuigschrift en de gevalideerde toetsen. Dat zijn maatregelen die in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs zijn genomen. De Vlor heeft daarover al zijn ongerustheid uitgedrukt en verwacht niet dat dit de maatregelen zullen zijn die het basisonderwijs zullen versterken. Elisabeth Meuleman volgt de Vlor daarin en heeft dezelfde twijfels.

Verder staat er dus niet zoveel in de beleidsbrief, meent het lid. Ze vermoedt dat dit de reden is voor de felle uithaal van de directeurs basisonderwijs in de kranten. Deze passage is vrijblijvend. De directeurs vragen heel terecht om dit decretaal te verankeren en ervoor te zorgen dat er in een duidelijk tijdspad en investeringslijn

wordt voorzien. Elisabeth Meuleman hoopt op meer concrete engagementen en uitleg van de minister.

Het lid blijft vrij kritisch over de hervorming van het secundair onderwijs. Ze vraagt zich af hoe de huidige hervormingen schotten zullen wegwerken en iets zullen doen aan het watervaleffect. Nochtans is de nood zeer hoog. Op de OKAN-studiedag verwees de minister naar de spijselcijfers die AGODI bekendmaakte. In Antwerpen gaat het niet zo slecht, maar buiten Antwerpen zijn de cijfers zeer negatief, aldus de spreker. Ook als gekeken wordt naar de cijfers bij een gelijk aantal leerlingen, is er een forse stijging. De minister verwees naar de OKAN-groep, wat een moeilijke groep is, maar daar blijft het volgens de spreker niet bij. Zowel in het bso als het tso is er een forse toename. De passage in de beleidsbrief over het spijselactieplan omvat weinig nieuwe maatregelen.

Er is een absolute nood aan de versterking van de CLB's, stelt de spreker. Dat komt op verschillende vlakken tot uiting. Elisabeth Meuleman maakt zich grote zorgen over de naadloos flexibele trajecten, de vroegere POT-projecten. In haar regio bijvoorbeeld zullen er wel meer trajecten zijn maar met dezelfde middelen, dat betekent meer korte en minder intensieve trajecten, terwijl er toch nood is aan intensieve begeleiding voor echte probleemgevallen. Ze maakt zich zeker zorgen door de stijging van het aantal problematische afwezigheden.

Elisabeth Meuleman dringt aan op een grondige bespreking van het decreet over het deeltijds kunstonderwijs. Alle commissieleden hebben al heel wat ongeruste mails ontvangen uit de sector. Iedereen erkent de positieve aspecten van de hervorming, onder andere de ruimte voor vernieuwing, samenwerking met het regulier onderwijs en deelname vanaf 6 jaar, maar er is veel ongerustheid. Men vreest een hoge en verhoogde werkdruk en de ongelijke behandeling van een aantal takken. Er is bezorgdheid over de participatie van de etnisch-culturele minderheden. Er zijn dus nog wijzigingen nodig aan het plan. Het lid hoopt dat daar ruimte voor bestaat.

In het gedeelte over de eindtermen doet de minister aan geschiedvervalsing, stelt de spreker. "Ik wil op basis van het nieuwe kader voor de eindtermen dat het parlement uitwerkt, komen tot de geactualiseerde set van eindtermen.". Elisabeth Meuleman stelt een tekstaanpassing voor: "dat men in het Vlaams Parlement – meerderheid en oppositie – aan het uitwerken was, waar de kerngroep uren en dagen tijd in had gestoken, maar dat ik besloot te torpederen terwijl de werkgroep in Denemarken was". Dat zou dichterbij de waarheid komen. Ze is nog altijd zeer misnoegd over de manier waarop de kerngroep werd behandeld. De kerngroep was met de beste intenties, ook de oppositie, met heel veel geduld, openheid en bereidheid aan de slag gegaan om nieuwe eindtermen voor de komende twintig jaar of langer op te maken. Als het om onderwijs gaat, moet er worden gewerkt aan iets dat over de partijgrenzen heen gedragen wordt. Groen was dan ook allerm minst tevreden met de conclusie, aldus de spreker.

Ook al stond men inhoudelijk al ver en bevatte de tekst al goede vernieuwingen, er bleven knelpunten bestaan. De meerderheid van de kerngroep zat op dat vlak op dezelfde lijn, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. Men wou de levensbeschouwelijke vakken versterken en een aantal minimumdoelen vastleggen, los van levensbeschouwing. Dat zou gelukt zijn en dat zou het decreet alleen maar versterkt hebben. Ook de basisgeletterdheid zou versterkt worden, maar de minister vond dat blijkbaar niet nodig en liet de snelheid en de communicatie primeren. Dat is jammer, besluit het lid.

Zowel de hervorming van het secundair onderwijs als de eindtermen wil de minister blijkbaar nog altijd invoeren in 2018. Ze heeft vorige week gezegd dat de koepels en de betrokkenen deze week dinsdag de knoop zouden doorhakken. Is dat gebeurd? Wat is de uitkomst?

In de beleidsbrief staat een stand van zaken van de opvolging van de engagementsverklaring voor gezonde dranken en tussendoortjes. Er komen nieuwe pakketten waarmee scholen aan de slag kunnen. Groen heeft haar Refferrevolutie gepresenteerd en staat nog altijd achter haar voorstel van resolutie om schoolmaaltijden heel wat gezonder te maken, om kinderen veel bewuster te laten genieten van hun eten, om de refeters in orde te maken, want nu zitten de kinderen soms in hun klas te eten. Libelle heeft een onderzoek gedaan en daaruit bleek dat het middageten voor veel kinderen een stressmoment is. Ook uit het onderzoek blijkt dat zeker voor de kleintjes de refter een absoluut stressgebeuren is. Daar moet iets aan veranderen.

Groen heeft heel wat voorstellen op tafel gelegd, hopelijk neemt de minister die op. Een van de voorstellen is de 1 euromaaltijd via de scholen. Daar is een discussie over geweest naar aanleiding van het VAPA. Heeft de minister daar een standpunt ingenomen? Is zij voorstander van dit idee. Het Kinderrechtencommissariaat is hier ook absoluut voorstander van. Wil de minister dit bekijken?

Elisabeth Meuleman verwijst vervolgens naar CLIL. De inspectie heeft heel duidelijk een aantal knelpunten naar voren geschoven. 21 van de toen 23 scholen die CLIL hadden ingevoerd, gaven aan dat er echt nog knelpunten zijn voor een vlotte werking van CLIL. Zo moet er telkens een Nederlandstalig alternatief worden aangeboden, zijn de uren waarin men CLIL kan geven beperkt, zijn er hoge vereisten voor de leerkrachten op vlak van talenkennis. Wat wil de minister meenemen? Welke decreetale aanpassingen plant de minister om de knelpunten weg te werken? Als de minister ingaat op wat de inspectie suggereert, zouden een aantal zaken decretaal moeten worden gewijzigd. Er is verder ook vraag naar extra ondersteuning: netwerken, een nascholingsaanbod, lesmateriaal enzovoort. Groen is absoluut voorstander van CLIL. Wat kan de minister concreet doen?

Ook in verband met duaal leren zijn er nog een aantal knelpunten, aldus de spreker. De minister wil dat invoeren zonder de evaluatie van de proefprojecten af te wachten. Het is echter niet zo evident om werkplekken te vinden of om geschikte mentors te vinden op de werkplek. Er is niet echt voorzien in opleiding of begeleiding. Er zijn ook geen vereisten voor die mentoren. Ook de vakantieregeling staat nog niet op punt. Om van duaal leren een succes te maken, moeten die knelpunten zeker worden weggewerkt.

De timing voor het invoeren van duaal leren is 2018, zoals voor heel veel andere zaken: deeltijds kunstonderwijs, de eindtermen, de hervorming van het secundair onderwijs. Is het opportuun om zo snel te willen gaan? Is het niet beter om wat grondiger te werken?

Er is ook veel te doen over het M-decreet, geeft Elisabeth Meuleman mee. Er zijn nog heel veel knelpunten. Het is nu eind november. De invoering was gepland voor september 2017. De spreker heeft een aantal scholen bezocht, waar zowel ouders, leerkrachten, ondersteuners als directieleden uit een hele regio werden samengebracht. Ouders vertelden schrijnende verhalen over kinderen die ondersteuning missen. Leerkrachten zijn zeer geëngageerd, maar kijken tegen een burn-out aan omdat ze niet aan de vraag kunnen beantwoorden. Directieleden, die zelf al overbevraagd zijn, nemen bij gebrek aan individuele ondersteuning zelf ondersteunende taken over. Er is expertiseverlies door de huidige hervormingen, meent de spreker. Er zijn meer generalisten, maar soms is er echt nood aan specifieke expertise. Er zijn te weinig uren ondersteuning en te weinig individuele begeleiding, besluit Elisabeth Meuleman.

Voor de zomer werd een resolutie goedgekeurd, met onder meer de vraag om een eerste stand van zaken te geven in december. Komt die er? Kan daarop worden gerekend? Zal de minister de bezorgdheden op het veld meenemen?

In het regeerakkoord was het de bedoeling om het Inschrijvingsdecreet te vereenvoudigen en te vernieuwen. Er is een draagvlak om echt te kiezen voor een sociale mix. In de beleidsbrief schrijft de minister dat ze de werkzaamheden van het parlement opvolgt. Wat mag op dat vlak worden verwacht? Zullen er inderdaad knopen worden doorgehakt?

Elisabeth Meuleman was aanwezig op de OKAN-studiedag. Daar bleek dat men tevreden is over een aantal zaken: het voortzetten van de traumabegeleiding en het inzetten op psychosociale begeleiding.

Uit het monitoringrapport van de inspectie over de werking van de vervolgcoaches blijkt dat er vooruitgang is en dat de geïnvesteerde uren broodnodig waren en voor een zekere verlichting van het werk zorgen. Er waren echter nog zeer veel vragen, ook wat de vervolgcoaches betreft. Het is goed dat er extra middelen zijn. Men is daar zeer tevreden over, maar het veld vraagt ook een kader met elementen voor het beter inzetten van die middelen. Die vervolgcoaches worden ingezet in de OKAN-school, maar die leerlingen gaan dan naar vervolgscholen, en de vraag is hoe daar expertise kan worden opgebouwd. Die expertise is anders dan die die nodig was in de OKAN-school, waar men zeer specifiek vooral inzet op taal. Dan komen die kinderen echter in het gewoon onderwijs, moeten ze de gewone vakken volgen en die leerkrachten weten natuurlijk niet hoe ze met bepaalde problemen moeten omgaan.

Er zijn ook nog grote vragen met betrekking tot de 16- tot 18-jarigen die hier aankomen, vaak niet-begeleide minderjarigen. Soms hebben ze weinig onderwijservaring of komen ze uit een heel andere context. Het is dan vrij laat om met OKAN-onderwijs te beginnen. Ze hebben wel al de leeftijd om uit te stromen uit het OKAN-onderwijs, maar zijn er nog niet klaar voor. Er is een project van Basiseducatie Antwerpen, samen met VDAB, Atlas en de centra voor basiseducatie, specifiek om de jongeren van die doelgroep nog een extra voltijds jaar te begeleiden, om ze dan toe te leiden naar werk. Het is immers te vroeg om na het onderwijs meteen naar de VDAB of naar werk proberen toe te leiden. Er zijn nog veel noden, ook op taalvlak. Er is zeer veel interesse in dat project. Ook in andere regio's is er zeer veel vraag om iets dergelijks op poten te zetten. Is de minister bereid om dat mee te ondersteunen en op welke manier?

Wat wil de minister concreet doen met de aanbevelingen uit het OKAN-rapport? De verwachtingen op de studiedag waren hooggespannen: in elke workshop werd gezegd dat de minister een vervolgtraject zou aankondigen, dat er een participatietraject zou volgen. Kan de minister toelichten hoe dat er precies zal uitzien?

De minister heeft gesteld dat ze het woon-werkverkeer in de begroting zou verankeren. Gaat dat ook over de fietsvergoeding en zou die kunnen worden opgetrokken? Die is al lang 0,15 euro voor het onderwyzend personeel. Voor ambtenaren is dat 0,21 euro. Dat is toch een groot verschil en niet echt aanmoedigend voor mensen uit het onderwijs om de fiets te nemen. Overweegt de minister om dat gelijk te schakelen met het bedrag voor de andere ambtenaren van de Vlaamse overheid?

De minister prijst de LOP-werking. De LOP-voorzitters krijgen een kleine, belastingvrije, vergoeding. Toch krijgen ze nog steeds belastingfiches. Op 15 juni 2017 zei de minister dat er wat bewoog en de situatie zou worden rechtgetrokken. Het is nu echter november en de LOP-voorzitters zeggen dat het nog niet is opgelost. Heeft de minister daar al meer nieuws over? Wordt er vooruitgang geboekt?

De minister stelde bij de toelichting van haar beleidsbrief 2017-2018 dat we ons op een scharniermoment bevinden, dat er op dit moment 26 decreten in het circuit zijn. Daarvan somde ze er een aantal op. Het kan volgens de spreker echter niet de

ambitie zijn om de minister te worden met de meeste decreten op haar conto. Dat is niet het allerbelangrijkste. Het is niet zozeer de hoeveelheid die primeert, maar de kwaliteit en ook de haalbaarheid qua implementatie.

Men voelt dat op het terrein het water tot aan de lippen staat wat de hervormingen betreft. Men is het M-decreet echt nog aan het verwerken. Dan lijkt het wel bijzonder moeilijk en veel gevraagd om tegen 1 september 2018 én met de hervorming van het secundair onderwijs én met de nieuwe eindtermen aan de slag te gaan en het duaal leren te gaan implementeren en de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs te lanceren. Daarbij wordt dan ook nog verwacht dat er geïntegreerd zal worden gewerkt. Dat zal echt te veel zijn: het is belangrijk dat er een realistisch plan wordt uitgestippeld, met een realistische tijdslijn, beklemtoont het lid.

Elisabeth Meuleman vraagt zich ook af of een aantal hervormingen wel budgettair haalbaar zijn. Zeker het M-decreet en het plan basisonderwijs zullen aanpassingen vergen. Er is dus nog heel wat werk aan de winkel, besluit de spreker.

6. Tussenkomen van Kris Van Dijck

Kris Van Dijck stelt dat het belang van onderwijs duidelijk wordt erkend. Het onderwijs in Vlaanderen levert heel veel inspanningen, ook in het kader van optimale kansen voor alle jongeren – wat sommigen gelijke kansen noemen. Omgekeerd is het ook een zaak van het met beide handen grijpen van kansen.

De rol van onderwijs is in ieder geval belangrijk. Wanneer het budget van onderwijs wordt besproken binnen de Commissie voor Onderwijs is de vaststelling steeds dat onderwijs een heel belangrijke en grote actor is en ook steeds een grote groeipool. Er wordt steevast discussie gevoerd over het feit of er wel genoeg groei is en over besparingen. Aan het begin van deze legislatuur zijn er duidelijke afspraken gemaakt om te blijven investeren in die sector, in het belang van de toekomst van Vlaanderen. De begroting 2018 voor Onderwijs onderstreept dat heel duidelijk.

Na deze algemene overweging wil Kris Van Dijck een aantal punctuele vragen stellen bij de begroting.

De spreker gaat in op 'werking en toelagen – nascholing en professionalisering'. Kris Van Dijck spreekt liever van een verdere professionalisering van het onderwijspersoneel. Hij benadrukt dat de leerkrachten sowieso al degelijk geschoold zijn. Volgens het lid laat de aangehaalde titel uitschijnen dat ze nog professioneel geschoold zouden moeten worden. Dat is niet zo, het gaat om een verdere inzet. Het is zeer goed dat hiervoor in deze begroting in meer middelen wordt voorzien. Kan minister Crevits met betrekking tot nascholingsinitiatieven een aantal beleidsprioriteiten toelichten? Hoe zal de 577.000 euro – vorig jaar was het 546.000 euro – in eerste instantie gependend worden? Het lid vindt het ook zeer positief dat er meer ruimte komt voor de verdere professionalisering van schoolbesturen en directies. Dat budget bedraagt nu 93.000 euro. Vorig jaar was dat iets meer. Vanwaar die vermindering? Werden specifieke doelen vooropgesteld?

Wat betreft de werking en betoelaging van het gelijkekansenbeleid toont Kris Van Dijck zich zeer tevreden dat er ook dit jaar in middelen wordt voorzien voor het synchroon internetonderwijs. Dat startte enkele jaren geleden in de vorm van proefprojecten. Nu is het decretaal vastgelegd. Vorig jaar ging het om 2.359.000 euro. Wat is het cijfer voor dit jaar?

De spreker vindt het positief dat er middelen worden uitgetrokken voor beleidsimpulsen inzake traumabegeleiding, deradicalisering en tutoring. Op welke manier zal ervoor worden gezorgd dat die effectief kunnen worden aangewend op de werk-

vloer? Zijn daarover al afspraken gemaakt? Is die traumabegeleiding er exclusief voor kinderen van asielzoekers, zoals in de beleidsbrief wordt voorzien, of wordt er desgevallend ook ruimer ingezet? De spreker stelt vast dat er opnieuw geld wordt vrijgemaakt voor het netwerk van islamexperten. Vorig jaar was dat 137.000 euro. Hoeveel bedraagt het budget voor 2018?

Kris Van Dijck waardeert dat er net als vorig jaar in een budget van bijna 2,2 miljoen euro wordt voorzien voor de ondersteuning van lerarenopleidingen. Er werd verwezen naar de werkgroepen die vorig jaar van start gingen voor de ontwikkeling van nieuwe regelgeving en ter ondersteuning van de transitie. Hoe wordt er precies ingezet op de verhoging van de kwaliteit van de lerarenopleidingen, gelinkt aan de budgetten waarin hier wordt voorzien?

Wat betreft de werkingstoelagen voor onderzoek en innovatie wordt, meer bepaald voor de studieopdrachten en onderzoeken die niet in het steunpunt worden opgenomen vanwege onder andere expertise, in 495.000 euro voorzien. Vorig jaar was dit meer dan 1 miljoen euro. Om welke studieopdrachten en onderzoeken gaat het specifiek? Worden er voor nieuwe onderwijsmedia evenveel middelen uitgetrokken als vorig jaar?

Het lid vindt het positief dat er dit jaar in het kader van de internationalisering in 500.000 euro bijkomend wordt voorzien voor studentenmobiliteit. Op welke manier zal dit bedrag worden aangewend? Is dit een extra injectie bij de al voorziene middelen?

Onder de hoofding 'werking en toelagen – lonen basisonderwijs' vindt Kris Van Dijck terug dat van de globale loonkredieten in het kader van het ondersteuningsbeleid, goed voor 15.200.000 euro, ongeveer 4 miljoen euro wordt toegevoegd aan de studentenvoorzieningsmiddelen van het hoger onderwijs. Hij vindt dat wat onduidelijk. Klopt het dat het hier gaat over middelen voor gon-leerlingen in het basis- en secundair onderwijs die worden ingezet in het hoger onderwijs?

7. Tussenkost van Jan Durnez

Jan Durnez sluit zich aan bij de waardering die reeds werd uitgesproken door Jos De Meyer voor de verschillende werven en de realisaties.

Het lid verwijst voor zijn vraag over het hoger onderwijs naar een belangrijke passage in de beleidsbrief over de puntengewichten in het hoger onderwijs. De zin in kwestie verwijst naar de decretaale onderbouw en luidt: "Ik maak werk van de decretaal voorziene evaluatie van de interne allocatiemodellen van de universiteiten met het oog op het evalueren van de puntengewichten binnen het hoger onderwijs.". Dezelfde bepaling staat er ook in wat de evaluatie betreft van de interne allocatie bij de hogescholen. Een dergelijke evaluatie leidt meestal tot een verbeteringstraject of tot aanpassingen.

Na 22 jaar actief te zijn geweest in het leven van de hogescholen, komt het het lid voor dat stilaan het moment gekomen is om daar effectief werk van te maken. Voor de universiteiten moet dat in 2018 gebeuren. Voor de hogescholen stond daar geen termijn op. De spreker wenst te weten of het de bedoeling is om dat samen te bekijken en ook de inspiratie en de effecten in de hogescholen intern en onderling te evalueren.

8. Tussenkost van Jenne De Potter

Jenne De Potter gaat in op het hoofdstuk 'Studenten in het hoger onderwijs maximaal kansen op slagen en internationale ervaring geven', een doelstelling die hij wenst aan te moedigen en te ondersteunen. Daarin kan men de volgende passage

lezen: "De meeste hogeronderwijsinstellingen hebben hun studievoortgangsbeleid aangescherpt. Ik volg dit op en bepaal op basis van het Vlor-advies wat er nog moet gebeuren om de studievoortgangsbewaking in het hoger onderwijs performanter te maken.". Verder staat er ook: "Op basis van het advies van de Vlor over leerkrediet neem ik, indien nodig, een decretaal initiatief om de studievoortgangsbewaking in het hoger onderwijs nog performanter te maken.". Het lid wil weten hoe de minister daar vandaag over denkt, of ze dat vandaag al effectief nodig acht en of ze al over elementen beschikt om nu reeds te kunnen stellen dat een decretaal initiatief nodig zal zijn. Hij vraagt of ze zelf of samen met de administratie al criteria heeft vooropgesteld waarvan het zal afhangen of dat uiteindelijk nodig zal blijken.

De spreker polst ook naar de stand van zaken met betrekking tot de inspanningen om tot een goede en zinvolle registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs te komen. Hij had dienaangaande graag vernomen wat de timing is voor de realisatie van het groeiscenario en waar we vandaag staan. De minister geeft aan dat er een nieuwe internationaliseringsstrategie komt die ruimer moet gaan dan enkel studentenmobiliteit. Jenne De Potter vraagt wat daarmee precies wordt bedoeld en aan welke beleidsinitiatieven de minister eventueel denkt.

9. Tussenkomen van Ann Brusseel

9.1. Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018

Ann Brusseel wil eerst en vooral een bekommernis delen met de minister aangaande het loopbaanpact. Ze weet dat men ervoor gekozen heeft om eerst een aantal zaken te laten bestuderen. Dat is een goede zaak, maar het is nodig om toch ook nog dit jaar verder de visie uit te werken die men wenst voor de loopbaan in het onderwijs. Dat gaat dan bijvoorbeeld over het doorbreken van de vlakke loopbaan, over flexibiliteit in het arbeidsstatuut in het onderwijs. Dat gaat dan iets minder over het aantal lessen of het aantal uren dat men op school zou zijn. Ze denkt dus dat er vooruitgang kan worden geboekt met ambitie inzake het loopbaanpact. Daarover leest ze helaas niet zo heel veel. Men mag zich niet laten tegenhouden door de lopende discussie tussen de sociale partners om verder na te denken over andere specifieke aspecten, meent het lid.

In de beleidsbrief staat onder punt 1.1.1 over het basisonderwijs dat men nagaat of experts en bijzondere leermeesters bijdragen tot het beter behalen van de eindtermen. Dat is volgens het lid eigenlijk een open deur intrappen. Hoe zal de minister dat dan specifiek nagaan, en waarom eigenlijk? De commissie heeft een tijd geleden de inspectie gehoord en uitgebreide informatie gekregen, bijvoorbeeld over de problematiek van de kennis van het Frans bij onderwijzers. Een aantal suggesties ging net over experts en leermeesters.

Ofschoon er een tekort is aan leerkrachten Frans in het algemeen, meent Ann Brusseel dat het vrij evident is dat degene die om te beginnen al het vak kent, ook beter geschikt zal zijn om het vak te onderwijzen dan degene die het vak niet kent. De spreker wijst op het belang van vakdidactiek en van klasmanagement, van pedagogisch handelen gericht op een leeftijdsgroep. Daarover is men het eens. Tijdens de hoorzitting met de inspectie werd ook gezegd dat het over veel meer gaat dan de kennis van het Frans. Daar hoeft men haar niet van te overtuigen, maar dat is wel een eerste vereiste. Het is dus evident dat je zelf Frans moet kennen om met de leerlingen die eindtermen te halen, aldus het lid. Ze pleit er dus voor om dit jaar over te gaan tot actie, in plaats van het verder te blijven onderzoeken.

Verderop in de beleidsbrief wordt gesteld dat de VLHORA de kwestie van het Frans onder de loep moet nemen. Nochtans is het vrij eenvoudig. Men ziet nu met de verplichte, doch niet-bindende toelatingsproef voor de lerarenopleiding dat de resultaten voor Frans bijzonder teleurstellend zijn. Dan heeft men geen glazen

bol nodig om te weten wat de VLHORA zal vaststellen. Een suggestie is dat het misschien niet wenselijk is dat iedereen Frans volgt, of dat het misschien wenselijk is dat er sterk op wordt ingezet in een propedeusejaar. Hoewel het haar voorkomt dat het, als iemand absoluut geen passie heeft voor Frans op zijn achttiende, weinig zin heeft hem te dwingen leerkracht Frans te worden of lessen Frans te geven in het kader van zijn opdracht basisonderwijs. Dat is geen goede zaak, motivatie is immers ook belangrijk.

Een optie kan dus zijn dat men het Frans niet verplicht voor elke student. Ze verwijst dienaangaande ook naar het Deense model. Er zou bijvoorbeeld ook kunnen worden gekozen voor het Engels, gezien het feit dat nu in het basisonderwijs de opening is gemaakt naar andere vreemde talen en men nu ook taalinitiatie op een significante manier wil invoeren. Misschien wil de VLHORA dat ook doen. Het is alvast een suggestie van de kant van Open Vld.

Onder 1.1.2 leest Ann Brussee verder dat de schoolleiders in het basisonderwijs beter zullen worden ondersteund. Dat is hoog tijd. Dergelijke ondersteuning kan op verschillende manieren gebeuren. Ze denkt eigenlijk niet dat ze vragende partij waren voor een loonsverhoging van 1,1 percent, want die staat absoluut niet in verhouding tot hun extra inspanningen. De uitval bij het directiepersoneel bewijst dat. Ze hebben een behoorlijk interessant eisenpakket, en dat reeds jarenlang. Het is hoog tijd dat ze ook worden gehoord, zoals de sociale partners worden gehoord. Er is een overlegplatform van de directeurs van het Vlaamse basisonderwijs, dat nota bene netoverschrijdend is, een beetje zoals bij de vakbonden. Als men kijkt naar de moeilijkheden die die mensen hebben, dan is dat een eerste vorm van ondersteuning, die geen geld kost, namelijk ook hen simpelweg uitnodigen telkens wanneer de koepels en de vakbonden worden uitgenodigd, meent de spreker. Ze zijn een volwaardige derde partij. Ze hebben misschien niet de flexibiliteit om een personeelsbeleid op maat te voeren in de scholen, maar het is belangrijk om hen erbij te betrekken.

Er is ook andere steun mogelijk, zoals een betere omkadering, zeker voor het basisonderwijs want het is flagrant hoe weinig omkadering er daar is. Open Vld wil ook een heel degelijke opleiding van de directies. Directies kunnen heel gemotiveerd zijn, maar ze moeten ook een goede opleiding krijgen, want een opleiding helpt iedereen.

De spreker komt dan tot een aantal bekommernissen aangaande het hoger onderwijs. Zo vraagt ze zich af of men het leerkrediet zomaar los kan koppelen van het geheel van de financiering in het hoger onderwijs. Ze verwijst daarbij naar een eerdere discussie waarin werd gepleit om het volledige dossier onder de loep te nemen en niet enkel studievoortgangsmaatregelen of het leerkrediet. Als men ingrijpt op het leerkrediet, heeft dat enorm veel consequenties voor de financiering. De instellingen zelf mogen studievoortgangsmaatregelen nemen en kunnen rekening houden met wat zij kunnen aanbieden aan remediëring.

De minister heeft een advies gevraagd aan de Vlor. Is dat advies er al, en zijn alle universitaire instellingen en hogescholen wel betrokken geweest bij dat advies? Het lid acht het denkbaar dat er een verschillende houding kan zijn bij de diverse instellingen. Het is belangrijk dat iedereen zich achter een eventuele start van een ander studietraject kan scharen en dat er geen financiële consequenties zijn die voor moeilijkheden kunnen zorgen.

Het is een goede zaak dat de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen wordt vereenvoudigd. Het administratief personeel van de hogeronderwijsinstellingen wordt immers nog steeds geconfronteerd met de verwerking van interne beroepen alvorens extern beroep wordt aangetekend. Dat vormt een enorme toename van de werkdruk, die ten koste gaat van de kern-

opdrachten van het administratief personeel. De juridisering op zich is trouwens een probleem dat eens grondig moet worden onderzocht, zodat er paal en perk kan worden gesteld aan de interne en externe beroepen.

De minister zou de leerlingenbegeleiding meer naar de scholen willen brengen, wat in principe een goede zaak is. Maar in het voorontwerp van decreet Lerarenopleiding staat niet veel over leerlingenbegeleiding en studiekeuzebegeleiding. Kan er hierover meer informatie worden gegeven?

In verband met de educatieve master basisonderwijs verwees de minister naar een plan dat ze op de Vlaamse Regering wil brengen. In de beleidsbrief leest Ann Brussel dat de Vlor om advies wordt gevraagd met betrekking tot de master basisonderwijs. In hoeverre heeft de minister al een concreet plan in gedachten? Kan er niet slechts sprake zijn van een plan na advies van experts? Zo zei OESO-onderwijsdeskundige Dirk Van Damme dat hij het helemaal niet nodig vond om naar een 'vermastering' te gaan. Ook anderen op het terrein lijken eerder terughoudend te zijn. Open Vld is niet tegen het een of voor het ander, maar wil toch graag het advies afwachten vooraleer er naar de buitenwereld toe wordt gesproken over plannen.

In operationeel doel 1.7 van de beleidsnota wordt gerefereerd aan de verplichte niet-bindende toelatingsproef en de kennis van het Nederlands met betrekking tot de lerarenopleiding. Open Vld is zeer tevreden dat er inderdaad wordt gepeild naar de kennis van het Nederlands en dat Nederlands als tweede taal wordt ingevoerd in die lerarenopleiding. Ann Brussel pleit daar al lang voor en vindt het een zeer goede zaak. Voor veel kinderen is de thuistaal immers niet de onderwijstaal. Het is noodzakelijk dat de leraren daarin worden versterkt.

Vanuit het veld wordt echter ook gezegd dat de toelatingsproef in verband met het Nederlands voor verbetering vatbaar is. Dat vormt in de beleidsbrief slechts een zeer korte paragraaf. Kan de minister daar desgevallend wat meer uitleg bij geven? Naar verluidt wordt de spelling zeer grondig getest. Dat is nodig en belangrijk. Maar andere aspecten van taal en taligheid zouden minder aan bod komen. Taal is nochtans veel meer dan spelling alleen.

Met betrekking tot de educatieve masters bij de universiteiten lijkt er redelijk wat vooruitgang te zijn inzake het besluit van de Vlaamse Regering. De instellingen zijn wat bezorgd, omdat ze liever zouden worden betrokken bij de ultieme lijst educatieve masters. Het is volgens het lid belangrijk dat het werkveld wordt gehoord in wat de lijst is, tot in welk detail en welke graad.

De spreker is verheugd te horen dat er universiteiten zijn die willen samenwerken met de hogescholen voor de lerarenopleiding en dat ze bepaalde aspecten samen willen uitwerken. Want sommige zaken zijn verschillend, zoals bijvoorbeeld vakdidactiek, aangezien ze gelinkt zijn aan de vakinhouden. Zo zijn de leerplannen derde graad middelbaar onderwijs anders dan de leerplannen eerste graad. Maar andere elementen, zoals communicatie met de ouders, ouderavonden en leerlingenbegeleiding kunnen voor een groot deel samen worden gedaan door hogescholen en universiteiten. Er is vanzelfsprekend tijd nodig om die eventuele samenwerking vorm te geven.

De educatieve master in de kunsten is voor Ann Brussel een heikel punt. Ze heeft daar grote bedenkingen bij. Het verontrust haar dat de minister, ondanks alle tegenkanting, zowel van het parlement als van de sector zelf, en ondanks alle redelijke argumenten die mensen vanuit hun verschillende perspectieven naar voor brengen, blijft kiezen voor de formule van de geïntegreerde master. Hierdoor sneuvelen tal van vakken uit de domeinmaster, tenzij men natuurlijk de domeinmaster volgt.

De geïntegreerde master zal tot gevolg hebben dat de toekomstige leraren absoluut niet het vakmanschap zullen hebben van degenen die kiezen voor de domeinmaster. Dat maakt dat er weinig kruisbestuiving zal zijn tussen wie het als kunstenaar zeer goed doet in de sector, als echte master in de vele betekenissen van het woord, en de lesgever. Tenzij men natuurlijk degene zonder educatieve master aanwerft of uiteindelijk toch weer kiest voor het model dat werd voorgesteld, namelijk een lerarenopleiding na de domeinmaster, wat de meeste hogescholen ook vroegen.

Het valt de spreker op dat de minister vasthoudt aan dat standpunt. Want het gaat over veel meer geld – zeker als de minister de verliezen van bepaalde kunsthogescholen zou moeten of willen compenseren – voor veel minder kwaliteit. Als er al geld over zou zijn, zou dat vooral moeten worden ingezet voor dingen waarvan het zeker is dat ze de kwaliteit in ons onderwijs verhogen.

Vlaanderen heeft momenteel uitstekende opleidingen. Het heeft een internationale uitstraling om u tegen te zeggen en Ann Brussel is daar trots op. Daarover leest ze echter nooit iets in beleidsbrieven of -nota's. Ze leest wel over rationaliseren en het indalen van een educatieve master, maar er wordt nooit een bloemetje gegooid voor de inspanningen die worden geleverd aan Artesis Plantijn, Erasmushogeschool Brussel of HoGent. Dat verbaast haar, want die hebben elk hun niches en parapdaardjes. Internationaal zijn bijvoorbeeld de Modeacademie van Antwerpen en het conservatorium van Brussel erg gekend. Die instellingen zullen met het plan educatieve master in de kunsten de nekslag krijgen. De verschuiving van financiële middelen is immers zo aanzienlijk dat ze wel zullen moeten schrappen in verschillende afstudeerrichtingen in de masters in de kunsten.

Dat rationaliseren is des te absurder omdat uitgerekend die hogescholen al hebben gerationaliseerd in hun aanbod. Bovendien zijn dit, naast geneeskunde, een van de weinige studierichtingen waar sowieso de instroom gemonitord wordt door een toelatingsproef en het aantal studenten geplafonneerd is. Dat is ook het logisch gevolg van het hoge puntengewicht. Het verontrust Ann Brussel dan ook zeer dat er een grote verschuiving van middelen is omdat één van de hogescholen het vraagt, terwijl vijf andere hogescholen zeggen dat die geïntegreerde master in de kunsten er best niet komt omdat de gevolgen immens zijn. De vijf hogescholen die vragen om de domeinmasters te behouden, zijn Artesis Plantijn, Erasmushogeschool Brussel, HoGent, PXL en de Karel de Grote Hogeschool van Antwerpen. Alleen LUCA vraagt de indaling van de masters.

De enige school die deze keuze vraagt en verdedigt, is een school met veel studenten maar met weinig internationale studenten. Die school is naar verluidt voor veel studenten ook niet de eerste keuze. Studenten nemen met andere woorden eerst elders deel aan het ingangsexamen. Een ander opmerkelijk feit is dat het de enige kunstopleiding is die bij de instellingsreview voorwaarden opgelegd kreeg van de NVAO. Het is dan ook verbazingwekkend dat net deze piste zou worden gevolgd.

Als politici niet te veel top-down willen beslissen en het werkveld willen honoreren, naar hen willen luisteren en hen vertrouwen willen geven, dan dienen ze rekening te houden met de resultaten van de werkgroep en niet met een minderheidsstandpunt binnen de werkgroep. Die resultaten zijn immers becijferd en beargumenteerd. Omdat er wordt gewerkt met een gesloten enveloppe binnen het hoger kunstonderwijs, gaat het om een verschuiving en een aderlating toevallig voor drie publiekrechtelijke hogescholen. Ze vindt dat een pijnlijk toeval. Haar partij pleit voor de scheiding van Kerk en Staat, maar ze vindt niet dat het ene net meer of minder geld zou moeten krijgen omdat het niet strookt met haar levensbeschouwing. Open Vld zou nooit sluiske voorstellen indienen waarmee geld wordt weggehaald bij het vrij onderwijs om het massaal te geven aan het publieke net. Het Vlaamse onderwijslandschap is erg divers en er wordt hard gewerkt aan kwaliteit. De eventuele verschillen zijn niet gekoppeld aan een levensbeschouwing of aan het

publieke of vrije net. Het verdriet haar dan ook zeer te moeten lezen dat er een keuze wordt gemaakt in het voordeel van één hogeschool die toevallig een niet-publieke hogeschool is.

Ze kondigt aan hierover niet van mening te zullen veranderen. De kwaliteit van het onderwijs moet primeren. De partij van Ann Brussel levert de minister van Cultuur, die het ook belangrijk vindt dat de kunstensector op het vakmanschap van goed opgeleide kunstenaars kan rekenen. Dankzij de al aangehaalde scholen zijn die kunstenaars er nu ook.

Ann Brussel gaat daarna nog even in op de instellingsreviews. Op dat vlak is er zeker al vooruitgang geboekt. De commissie heeft kennis kunnen nemen van de eerste resultaten en de minister heeft hierover gecommuniceerd. Qua systemen zijn er niet veel andere mogelijkheden meer, maar er is nog steeds de keuzemogelijkheid tussen het oude systeem en de instellingsreview. Het is de bedoeling dit voor universiteiten en hogescholen te verplichten. De geregistreerde instellingen en de ambtshalve geregistreerde instellingen zouden misschien tussen beide systemen kunnen kiezen. Ann Brussel had graag de mening van de minister hierover vernomen.

Het volgend punt van Ann Brussel heeft betrekking op de lerarenopleiding. Het ontwerp van decreet ter zake regelt de overgang van het personeel van de CVO's naar de hogescholen en de universiteiten. Voor de fractie van Ann Brussel is dat een gevoelig punt. Op basis van eerdere ervaringen met integratiekaders en verschillen in rechtspositieregeling en arbeidsregime zijn eerder al bemerkingen geformuleerd. Er is een bezorgdheid ten aanzien van de lectoren van de CVO's. Volgens haar is de financiering ook al geregeld. Er zijn echter bezorgdheden op het werkveld. Bepaalde instellingen hebben al goede afspraken met de CVO's kunnen maken. Dat is verheugend. Het lid zou graag van de minister vernemen of zij hier meer zicht op heeft. Misschien zal het nodig zijn concrete inspanningen te leveren om de overgang voor de instellingen zo eenvoudig mogelijk te maken. Het in de CVO's aanwezige talent mag niet verloren gaan.

Wat de kwaliteitszorg in het hoger onderwijs betreft, zou de hele operatie voor het einde van de legislatuur moeten worden afgehandeld. Dit betekent dat het ontwerp van decreet voor de zomer van 2018 moet worden goedgekeurd. Ann Brussel vraagt de minister om een stand van zaken. Tijdens de bespreking van de vorige beleidsbrief heeft ze hier al eens een punt van gemaakt. Toen zat alles goed op schema. Ze wil echter benadrukken dat het belangrijk is het tempo aan te houden. De instellingen hebben al inspanningen geleverd om goede instellingsreviews af te leveren. Er is hard aan de regie gewerkt. De belangrijke vraag is dan ook of er al teksten zijn. Indien de NVAO een insteek heeft geleverd, moet dit worden gehonoreerd. Er mag geen tijd meer verloren gaan. Wat het ontwerp van decreet betreft, moet vooruitgang worden geboekt.

Wat de studentenparticipatie betreft, wijst Ann Brussel erop dat het betreffende decreet een sterk kader biedt. De studenten klagen over een tekort aan vrijwilligers en over een teveel aan vergaderingen. Ann Brussel heeft zelf gesproken met een aantal mensen, waaronder vertegenwoordigers van de VVS en van afzonderlijke studentenverenigingen. Het valt haar op dat de problemen zich niet overal stellen, maar vooral aan bepaalde universiteiten en hogescholen. Ze wil dan ook veeleer naar het werkveld zelf kijken. Misschien kunnen de instellingen de operatie Tarra van de minister kopiëren. Dat betekent dat ze hun eigen interne regulering onder de loep moeten nemen voor ze het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering om nieuwe decreten vragen. Ze moeten de eigen vergadercultuur onderzoeken in plaats van te wachten op het heil dat een nieuw decreet zou moeten brengen. Er is een decreet dat voor de studenten een kader vormt. Dat kader biedt hun

voldoende garanties en honoreert hun inspanningen. Ann Brusseele zou dit dan ook graag zo houden.

De plenaire vergadering heeft vrij recent een debat over STEM in het hoger onderwijs gehouden. Toen is de discussie in de richting van het leerplichtonderwijs geschoven. Ann Brusseele vraagt nogmaals expliciet naar acties in het hoger onderwijs, maar daarover kan ze in de beleidsbrief niet meteen iets terugvinden. Hetzelfde geldt voor de verhoging van de onderwijsbelastingseenheden voor STEM-richtingen. Het is volgens haar zeer wel mogelijk om nog meer in te zetten op sensibilisering, campagnes te organiseren of andere initiatieven te nemen om toekomstige studenten warm te maken om ook in het hoger onderwijs te kiezen voor een STEM-richting. Het lid weet niet of de educatieve master in de wiskunde de enig mogelijke en de beste oplossing is voor dat probleem. Ze denkt dat men bij Agoria nog op altijd op zijn honger blijft als het gaat over de knelpuntvacatures in IT. Dat zijn structurele vacatures. Bij de toegepaste wetenschappen is men nog altijd vragende partij voor een betere ondersteuning van de postgraduat. Een ingenieur met heel veel ervaring kan immers plots een beetje uit het bedrijf of uit de markt worden geconcurrereerd door jongere ingenieurs, die weliswaar nog niet zo veel ervaring hebben, maar wel helemaal mee zijn met de meest innovatieve ontwikkelingen omdat ze die in hun opleiding hebben gehad. Die permanente bijscholing is voor bepaalde beroepsprofielen dus heel belangrijk. Ze bepleit extra inspanningen ter zake, ook van de overheid. Mocht daar ruimte voor zijn, dan had ze dat graag vernomen van de minister.

Het lid vindt het zeer goed dat heel wat van de dienstverlening en van de procedures, van het Departement Onderwijs en Vorming 'radicaal digitaal' is geworden, maar het is ondertussen wel nog wachten op een meer doorwrochte visie op digitalisering in ons onderwijs zelf. Dan gaat het niet over platformen zoals Smartschool en dergelijke meer, maar over wat de leerlingen precies moeten kunnen. Ze hoopt dat daar aandacht voor is wanneer er over de eindtermen wordt gesproken. Er moet worden gewerkt aan een visie op computationeel denken. Dat gaat ook over de vraag hoe ver men gaat met digitalisering in de klas. Hoe zorg je ervoor dat de slinger niet doorslaat, dat er ook nog wordt gestudeerd op de klassieke manier? Er is het aanpakken van het onmiskenbare probleem van het dalende concentratievermogen en dergelijke meer. Er moet dus werk worden gemaakt van een brede en tegelijk grondige visie op digitalisering in het onderwijs, en dat ontbreekt vooralsnog een beetje.

Over de toelatings- en ijkingsstoetsen legt haar fractie de nadruk op het validatieproces, maar ook de ontwikkeling van de toetsten zelf zal nog wat voeten in de aarde hebben. De indruk die mensen hebben, is dat men zich nu op het terrein een beetje opgejaagd voelt. Wat waren de reacties van VLIR en de VLHORA op de vraag van de minister om de toetsen te veralgemenen naar meerdere studierichtingen? Open Vld is zeker vragende partij voor de verplichte, doch niet-bindende toelatingsproef voor meerdere studierichtingen, want als men peilt naar het kennen en kunnen van jongeren, dan hebben ze finaal meer kansen. Ze kunnen zich dan immers beter gaan voorbereiden, en er kan desgevallend een remediëringstraject op poten worden gezet. Dat is goed, maar er moeten nog andere zaken worden besproken. Heeft de minister ondertussen al een idee op welke studierichtingen men gaat inzetten?

Ann Brusseele pleit ook voor een aanpak die niet alleen wordt geschraagd door de opleidingen zelf, dus niet enkel door de vakgroepen zelf. Het is evident dat de inhoud van de testitems van de specifieke opleidingen zelf moet komen, maar dat zou toch moeten worden gecoördineerd, gesuperviseerd en mee ondersteund door een cel testontwikkeling. Zo kan men misschien wel een test bedenken voor Latijn, maar een specialist in testen en evaluaties zal daar issues inzake de betrouwbaarheid, de validiteit, het discriminerend testvermogen, de voorspelling van de

slaagkansen en dergelijke meer uit kunnen halen. Die specialisten zijn er. Het is belangrijk hen te betrekken, om de situatie met de voorlopige testen in de richting die geneeskunde, namelijk dat er heel weinig studenten slagen voor de toelatingsproef, te vermijden. Deze meerderheid pleit ervoor om die tools wel te gebruiken, omdat ze aantoonbare voordelen hebben, maar men moet dan wel goede testen ontwikkelen, anders zal men meteen het deksel op de neus krijgen, en dat moet absoluut worden vermeden.

9.2. Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018

Het lid gaat in op de voorbereiding die voorafgaat aan het inrichten van de nieuwe lerarenopleiding. Er moeten toetsen nieuwe opleiding worden ingediend bij de NVAO voor al die nieuwe opleidingen afzonderlijk, dus niet alleen voor de concepten 'educatieve master' en 'professionele bachelor'. Voor een aantal hogescholen gaat dat over enorm veel toetsen nieuwe opleiding. Voor de NVAO gaat dat ook over een plotse toevloed van dossiers.

Er wordt 2.190.000 euro ingeschreven voor het ondersteunen van de kwaliteit van de lerarenopleiding. Wat houdt dat allemaal in? Gaat dat over de transitieprojecten? Gaat dat over de extra middelen die nodig zijn?

De VLHORA heeft te kennen gegeven dat er hiermee heel wat kosten samenhangen, niet in het minst als hogescholen het personeel van centra voor volwassenenonderwijs moeten overnemen, maar ook voor investeringen in werkingsmiddelen en dergelijke meer. Die toetsen nieuwe opleiding kosten op zich echter ook al geld. Het gaat dan niet alleen over de indiening ervan, maar ook over het personeel dat nodig is om die op te stellen. Er zijn scholen die moeten aanwerven om die toetsen op tijd klaar te krijgen. Dat ligt natuurlijk aan de timing van het decreet: de deadline ligt eigenlijk vrij kortbij. Momenteel is het ook erg moeilijk om te werken aan een toets nieuwe opleiding omdat men nog niet weet wat er allemaal in moet, maar men zit ondertussen wel met een zeer krappe deadline.

Er is dus meer mankracht nodig, ook voor de NVAO, meent de spreker. Zo niet riskeert men de afwijzing wat een aantal toetsen nieuwe opleiding betreft. Het is niet zoals bij de instellingsreview, waar men een paar opmerkingen kan krijgen: het is ja of neen, en als men een rood licht krijgt, kan men drie jaar lang geen lerarenopleiding aanbieden. Met het tekort aan leraren dat er al is in sommige regio's, zou ze dat scenario absoluut niet willen riskeren. Als er dus niets aan die deadline wordt veranderd, dan zijn er middelen nodig voor de instellingen die die toetsen moeten schrijven en voor de NVAO, die de toetsen moet behandelen. Anders krijgt men gegarandeerd een probleem. Daarover had ze dan ook graag meer uitleg gekregen.

Wat gelijke kansen betreft, wordt verwezen naar een aantal projecten. Dat gaat ook over middelen voor de vzw çavaria. Over welke bedragen gaat het, voor çavaria en voor de andere projecten die onder die noemer vallen? Als ze het goed begrijpt, wordt immers heel het gelijkekansenbeleid inzake gender, genderdiversiteit, genderidentiteit, seksuele geaardheid en de strijd tegen stereotypen integraal overgelaten aan çavaria. Zij leveren wel goed werk, maar de strijd tegen stereotypen en het informeren van jongeren over zaken als genderidentiteit en seksuele geaardheid moet toch niet alleen door çavaria worden geleverd? Dan zou daar immers toch wat meer tegenover moeten staan, tenzij het de facto inderdaad meer is.

Noch in de begroting, noch in de beleidsbrief vindt Ann Brusseel echter een grondige aanpak inzake gelijke kansen terug. In de beleidsbrief is er weliswaar een item transversale zaken, maar een echt beleid in Onderwijs is er niet. Ze heeft daar al op gewezen toen het ging over zaken zoals pesten. Het zou belangrijk zijn de gay-

straightalliances te kunnen voortzetten. Die zijn trouwens ontstaan in de provincie van de minister: West-Vlaanderen heeft sterk ingezet op die initiatieven omdat er hoge zelfmoordcijfers waren, vooral bij holebi's. De hoge zelfmoordcijfers in die doelgroep zijn bijzonder pijnlijk, zeker als men beseft hoe progressief de Belgische wetgeving is, hoezeer we in de wereld koploper zijn voor gelijke rechten voor holebi's.

Wat seksuele voorlichting en relationele vorming betreft vindt Ann Brusseeel eigenlijk ook niets terug. Nochtans heeft de Vlaamse Scholierenkoepel daar wel een heel expliciete vraag over gesteld, en ook actie gevoerd om een betere seksuele en relationele vorming te krijgen. Dan gaat het niet alleen over voorplanting en dergelijke meer, maar bijvoorbeeld ook over hoe men grenzen leert te trekken in het geval van grensoverschrijdend gedrag. Dat is vandaag toch een hot topic. Wie al die hashtags #MeToo ziet, weet dat heel veel mensen niet weten hoe ze de grenzen van anderen moeten respecteren, of dat heel veel jonge mensen, vrouwen veelal, hun grenzen niet kenbaar durven te maken. Dat zijn wel dingen die men kan leren, en het liefst zo vroeg mogelijk. Het is dus jammer dat daarover geen woord in de beleidsbrief staat, ondanks het feit dat het al meerdere keren aan bod kwam in de commissie.

Wat het hoger onderwijs betreft, vormt de financiering van de Columbestest een bekommernis. Ann Brusseeel begrijpt op basis van de begroting niet wat er nu precies zal worden gefinancierd. Ze ziet een bedrag van 457.000 euro en zou graag weten of dat enkel over de IT-implementatie gaat of ook over het ruimere budget dat nodig is om de test verder op te volgen en te kunnen valideren. Dat werk is immers nog lang niet af. Het contract met de firma die die IT moet doen, liep ondertussen wel al af. Er was immers een overheidsopdracht uitgeschreven, met 2017 als einddatum. Dat is niet zo handig, aangezien die validatie nog niet af is, maar eigenlijk nog verder loopt. Het lid vraagt naar duidelijkheid, want de data van de studieresultaten van de eerste groep pilootstudenten, en dus ook de slaagkansalgoritmes en dergelijke meer, zijn helemaal nog niet rond. Er is met andere woorden eigenlijk nog wat discussie over de IT en de functionaliteit ervan. Daarover moet men meer informatie kunnen krijgen, om zeker te zijn dat de firma nog zeker de dienst zal verlenen en dat er onderhoudsopdrachten zullen worden uitgevoerd, mocht dat nodig zijn. Het lid herhaalt dat er duidelijkheid moet zijn over dat bedrag: is dat alleen voor de IT, hoelang loopt dat nog voor de IT en hoe zit het met de rest van de middelen die men nodig heeft voor het opvolgen van Columbus?

Afsluitend vraagt het lid ook een stand van zaken met betrekking tot de kinderdagverblijven van het GO! in Brussel. Ze heeft gelezen dat er ook in 2018 een besparing komt en vraagt welke dat precies is en hoe dit zal worden aangepakt.

10. Tussenkomen van Koen Daniëls

Koen Daniëls begint bij SD 2 van de beleidsbrief, zijnde voldoende deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel garanderen. Net als de minister is hij met verstomming geslagen en ook bijzonder boos dat er mensen zijn die durven beweren dat de oorzaak van de rellen in Brussel bij de Brusselse leerkrachten gezocht moet worden. En dan vraagt men zich af hoe het komt dat men geen leerkrachten vindt om in grootsteden les te geven, oppert het lid. N-VA verzet zich met klem tegen deze beeldvorming. Jongeren krijgen rechten, veel rechten, en zeer veel kansen. Hij kent geen leerkrachten die leerkracht zouden zijn om mensen kansen af te nemen, om mensen tegen te houden, om mensen niet te laten groeien. Daarom wil hij bewust met SD 2 beginnen.

Bij de plannen om de lerarenopleiding te versterken (OD 2.1), mist hij een beetje hoe men de drie onderdelen uit het regeerakkoord – vakkennis, vakdidactiek en klasmanagement – kan versterken in de lerarenopleiding.

Een ander punt is de opleiding voor de zijinstromers. Met de matrix in het secundair onderwijs, met het belang dat wordt gehecht aan duaal leren, met het belang dat wordt gehecht aan werkplekleren, zijn zijinstromers voor het onderwijs interessanter en belangrijker, en dus zeker niet als 'uitbolbaan'. Ook in het basisonderwijs kunnen zijinstromers overigens een meerwaarde betekenen omdat er in het lerarenteam dan ook mensen zouden zijn die elders hebben gewerkt, hetgeen de blik zou verruimen. Deze mensen moeten worden opgeleid, zonder hoge drempels. Ze mogen zeker niet worden afgeschrikt, want ze begeven zich immers sowieso al voor een stuk in de onzekerheid.

De gevarieerde onderwijsloopbaan realiseren (OD 2.2), gaat voor de N-VA naadloos samen met de hervorming van de lerarenopleiding. Hoe komt het dat niet meer ervaren en sterke leerkrachten worden binnengeloodst in lerarenopleidingen? Misschien moet men nagaan hoe er opnieuw mentoren in de scholen kunnen komen. Ervaren leerkrachten binnenloodsen in lerarenopleidingen die hun ervaringen kunnen delen, vormt onmiskenbaar een meerwaarde. Zij kunnen al te enthousiaste pedagogen die allerlei theoretische dingen vertellen, counteren door te stellen: 'Real life is out there.'. Het gaat dan meer bepaald over de praktijkshock. Er wordt al tien jaar gediscussieerd hoe men dit best kan oplossen. Koen Daniëls denkt dat er een brug moet worden geslagen tussen het realiseren van een gevarieerde onderwijsloopbaan en het versterken van de lerarenopleiding.

De N-VA heeft ervoor gepleit om leraren uit het basis- en secundair onderwijs mee de eindtermen te laten bepalen, leerkrachten die dag in en dag uit in het onderwijs staan. Zij signaleren ook dat de eindtermen zo vaag zijn dat alles erin kan. Zij vragen dan ook duidelijke eindtermen, maar tegelijk ook de nodige vrijheid die door niets of niemand anders wordt dichtgetimmerd.

Over de cao-onderhandelingen kan de denkoefening gebeuren over een andere en interessantere manier om die 108 miljoen euro het best en het meest efficiënt in te zetten voor wat leerkrachten en directies echt vragen. Koen Daniëls hoort bij scholenbezoeken vaak dat men meer geld vraagt en hij vindt dat gerechtvaardigd. Loon wordt al geïndexeerd en er zijn de automatische anciënniteitstrappen, maar dit gaat over extra middelen. Directeuren van het basisonderwijs vragen vooral administratieve ondersteuning. Zij vragen geen extra structuren, maar effectieve ondersteuning in de klas, zeker in de kleuterklassen, waar men verzorgenden vraagt. In het basis- en secundair onderwijs vraagt men insgelijks ondersteuning in de klas, zeker als het om grote klassen gaat. En last but not least vragen ze, in het kader van het M-decreet, ondersteuning van mensen met expertise om die kinderen te ondersteunen.

Koen Daniëls ontkent daarbij ten stelligste dat hij en de N-VA tegen loonopslag voor de mensen in het onderwijs zouden zijn. Hij wil echter wel realistisch zijn omdat de middelen nu eenmaal beperkt zijn. Leerkrachten kopen al eens iets van hun eigen geld voor de klas. Sommigen brengen dit in in de belastingen, anderen vragen het terug van de directie. In beide hypothesen wordt daar nu eens wél, en dan weer niet op ingegaan. De spreker pleit voor werkingsmiddelen die in de scholen blijven en die niet via allerlei samenwerkingsovereenkomsten naar elders verdwijnen. Uit de berichtgeving in de media heeft hij begrepen dat het onderwijsveld en alle 185.374 personeelsleden desalniettemin eerst en vooral vragende partij zijn voor 1,1 percent loonsverhoging. Hij neemt daar akte van.

Koen Daniëls wil het daarna hebben over de loopbaanprofessionalisering en het realiseren van de ondersteuning van leraren via prioritaire nascholingsprojecten (OD 2.3). Er zullen blijkbaar nogal wat experts en mensen worden geconsulteerd. Het lid vraagt zich af of men die tijd en energie niet beter in effectieve, intervenueernde begeleiding op de klasvloer zou steken? Dat zou veel meer effect hebben.

Het lid komt dan terug tot SD 1. Iedereen is overtuigd van het belang van participatie aan het kleuteronderwijs. In de plannen voor 2017- 2018 staat echter een merkwaardige passage, namelijk dat men specialisatie van onderwijzers als leer-gebiedexperten en bijzondere leermeesters gaat bekijken in het licht van de eind-termen. De spreker vermoedt dat deze passage hier niet hoort, maar wel thuis-hoort bij het basisonderwijs.

Bij 1.1.2 wordt gesteld dat basisscholen via Mijn Onderwijs relevante informatie teruggekoppeld kunnen krijgen over de resultaten van hun vroegere leerlingen in het secundair onderwijs. Tevens wordt er een toolkit van inhoudsvalide toetsen ter beschikking gesteld aan de scholen. De N-VA is er grote voorstander van dat scholen zichzelf kunnen vergelijken, maar Koen Daniëls vraagt hier toch wat meer informatie over. Wat kunnen scholen met die vergelijkingstool? Gaat het over de netten heen? Welke informatie zit er in om zichzelf te kunnen inschatten?

Koen Daniëls leest in de plannen ook dat de minister wil dat schoolleiders in het basisonderwijs beter worden ondersteund. Hoe zal dat precies gebeuren? Hij stelt vast dat er van de 185.473 personeelsleden in het onderwijs, meer dan 20.000 zijn die niet rechtstreeks in contact staan met leerlingen. Wat doen die mensen dan? Het lid wil daarbij geenszins beweren dat ze zich zouden bezighouden met onnut-tige zaken. Maar als men binnen de grenzen van de begroting op zoek moet naar middelen, dan moet men ook kijken naar de middelen die nu reeds naar onderwijs gaan. In loonkost is België na Luxemburg het duurste OESO-land. Waar zijn die mensen? Wat doen ze? Draagt hun werk effectief bij aan het naar waarde schatten van het lager onderwijs?

In de beleidsbrief heeft de minister het over de overdracht van relevante informatie van school tot school. Maar wat wordt er begrepen onder relevante informatie? Wat voor de ene relevant is, is dat voor de andere niet. Een sterkere nuancering is nodig.

Koen Daniëls spreekt ook zijn tevredenheid uit over de extra werkingsbud-getten voor de uitrusting bij tso en bso. De decretale basis voor de toekenning daarvan werd recent gelegd, via de goedkeuring door de plenaire vergadering (op 15 november 2017) van het decreet Diverse Bepalingen Onderwijs (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1346/1-3).

In OD 1.3 worden de studieduur en het studierendement in het hoger onder-wijs onder de loep genomen. De N-VA neemt die kwestie al jaren ter harte. Er is ondertussen ook een extra element om de studenten te motiveren. In het kader van de pensioenhervorming is er niet alleen de leeftijdsvoorwaarde, maar ook een voorwaarde qua duurtijd van arbeid. Hoe langer men studeert, hoe langer men zal werken. Als men bijvoorbeeld dubbel zo lang doet over een bepaalde opleiding, zal men op het einde van de rit langer moeten werken of zijn studie jaren afkopen. Minister Crevits blijft over dit alles wat vaag in de beleidsbrief. Voor de N-VA is er een heel duidelijke opeenvolging. Ten eerste heeft de klassenraad aan het eind van het secundair onderwijs een vrij goed zicht op wat de leerling in die school gedaan heeft. Dat is niet waterdicht, maar heeft wel een voorspellende waarde. Ten tweede is er een oriënteringsproef. Die is evenmin waterdicht, maar heeft eveneens een grote voorspellende waarde. Ten derde zijn er de niet-bindende toelatingsproeven met een grote voorspellende waarde, maar weerom niet geheel waterdicht. Als uit die drie elementen blijkt dat de kans klein is en als dat wordt bevestigd door de eerste resultaten van partiële examens, moet de student zich snel heroriënteren, in het belang van zichzelf, van de docenten en van zijn ouders. Men moet vermijden dat het uitproberen van deze of gene studie een paar jaar aanhoudt en dat dat traject steeds wordt verlengd. Want uiteindelijk belanden sommige studenten dan als 22-jarigen in een zevende jaar beroeps of een zevende jaar technisch. En gelukkig worden ze daar bepaald niet van. Ook kunnen er dan

problemen ontstaan op het vlak van het leerkrediet. Koen Daniëls vraagt om dit stuk in de beleidsbrief iets meer uit te werken en duidelijk aan te geven welke richting er wordt uitgegaan.

De spreker verwijst naar OD 1.4 over de kwalificatiebonus. Hoeveel zal die bedragen en wat is dat juist? Wat zullen de criteria zijn? Wordt de kwaliteit daarmee niet uitgehold? Als een instelling geld krijgt om diploma's af te leveren, hoe kan men er dan voor zorgen dat de kwaliteit niet wordt uitgehold? De inspectie heeft ten aanzien van de CBE's toch een aantal kritische vragen gesteld op dat vlak, merkt hij op.

In OD 1.5 gaat het over het kunstonderwijs. Deeltijds kunstonderwijs is in Vlaanderen echt belangrijk. Maar men moet er zich voor hoeden om, door op teveel vragen van het dko in te gaan, het hen langs de andere kant niet onmogelijk wordt gemaakt. Zo moeten er nog gesprekken worden gevoerd over de coëfficiënten. Men moet vermijden dat, door iets nieuws toe te voegen in verband met het leerplichtonderwijs, de sterktes van het dko worden onderuitgehaald.

In OD 1.6 gaat het over minder planlast voor de leraren. Over operatie Tarra dus? Evidenterwijze kan niemand daar tegen zijn. Maar de vraag is waar die verminderde planlast zich situeert. Als het schoolsecretariaat minder brieven en papieren moet invullen, is dat zeer goed. Maar de leerkracht in de klas voelt er vooralsnog helaas niet zoveel van.

Koen Daniëls is opgetogen over het SONO-onderzoek en de taalstimuleringsmaatregelen die worden onderzocht, zoals opgenomen in OD 1.7 over de competenties Nederlands en moderne vreemde talen. Hij stelt echter vast dat er in Vlaanderen momenteel geen taalbaden zijn, ook al zijn die al lang mogelijk gemaakt in de regelgeving en ook al zijn leerkrachten en scholen daar vragende partij voor. Dit concept wordt afgeschoten omdat het zogezegd segregatie zou zijn, omdat het niet goed zou zijn. Nochtans leert men er Nederlands mee, stijgen de slaagkansen, is het een verademing voor de leerkrachten en is het toegelaten volgens de regelgeving. Als het niet wordt ingericht, kan het natuurlijk ook maar moeilijk worden geëvalueerd. Onder andere in Rotterdam blijkt dit nochtans heel efficiënt te zijn. Waarom hangt er dan zo'n negatief odium over? Het dient toch enkel om kinderen, jongeren en leerkrachten verder te helpen? Het gaat om functioneel taalgebruik.

OD 1.8 betreft leren en werken, duaal leren. Vanaf 1 september 2018 wordt dat gefaseerd geïmplementeerd. De woorden gefaseerd en geïmplementeerd zijn daarin belangrijk.

De N-VA is een grote voorstander van de hbo5-opleiding, waarvan sprake in OD 1.9.5 en 1.9.1. Twee zaken moeten hierbij sterk worden bewaakt. Ten eerste, de eigenheid van hbo5. Hbo5 is hoger onderwijs, maar het is ook hoger beroeps-onderwijs. De term hoger beroepsonderwijs geeft duidelijk weer wat het is. Het is niet hoger onderwijs 'light'. Het is ook niet: extra studenten voor de financiering van hogescholen. Neen, het is hbo5. De Vlaamse Regering heeft de enige juiste aanpak gevolgd, namelijk dat er absoluut voor moet worden gezorgd dat dit in de loopbaanladder van welzijn en zorg blijft. Hopelijk ziet federaal minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Maggie De Block dat ook in.

Punt 1.9.4 handelt over elders verworven competenties. Dat is een moeilijke kwestie: men moet de competenties immers eerst valideren om ze dan te erkennen. De spreker is blij dat dit is opgenomen in de beleidsbrief. Het is een item dat al heel lang wordt meegesleept. Hoe zal men hier eindelijk een oplossing formuleren die aan twee voorwaarden voldoet? De eerste voorwaarde is dat de kwaliteit wordt bewaakt, over de instellingen en de koepelorganisaties waartoe die instellingen behoren heen. Het zou jammer zijn dat men iets behaalt en dat dat dan

anders wordt beoordeeld in een openbare instelling dan in een private instelling. De tweede voorwaarde is dat ook de elders verworven kwalificaties hierin worden opgenomen.

In Denemarken heeft de commissie naar aanleiding van een recente studiereis (22-27 oktober 2017) een geweldig bezoek gebracht aan LEGO Education. Er waren heel interessante zaken te zien, onder andere over computationeel denken, over wiskunde, over fysica. Het gaat daarbij niet over spelen, maar wel over gericht exploreren, ontdekken, om daarna ook te leren. De spreker wil daarvoor een lans breken. Hoe kan men proberen om zulke zaken meer van de grond te krijgen in Vlaanderen?

In punt 1.9.7 wordt dieper ingegaan op ondernemerschap en ondernemerszin. De spreker verbaast zich erover dat een fantastische organisatie, zoals Vlaamse Jonge Ondernemingen, met veel meer in het pakket dan miniondernemingen alleen, niet meer wordt gepromoot en hier niet in opgenomen is.

Bij 1.9.8 heeft de spreker een punctuele vraag. De vzw Connectief krijgt in de begroting de rol om een aantal projecten, zoals de Centrale voor OefenFirma's, uit te rollen. Over welke projecten gaat dat dan concreet?

In OD 1.11, lerenden versterken, wordt er verwezen naar het op stapel staande decreet Leerlingenbegeleiding. Er zijn een aantal interessante audits gebeurd, waaronder die van PricewaterhouseCoopers. Als er daarover een decreet wordt gemaakt, lijkt het de spreker zeer wijs dat er wordt afgepunt hoe dat decreet tegemoetkomt aan de knelpunten die werden vastgesteld in de evaluatie. Zo kan er worden vermeden dat er een nieuw decreet wordt gemaakt waarbij men niet met 100 percent zekerheid kan zeggen dat er wordt tegemoetgekomen aan die problemen.

Nog met betrekking tot het voorontwerp van decreet betreffende de leerlingenbegeleiding meent de spreker dat de rol van het beleidsdomein Welzijn heel expliciet moet worden vermeld. De integrale jeugdhulp stelt steeds meer vragen aan de CLB's. Dat moet ernstig worden onderzocht. Het motto is dat wie bepaalt, ook betaalt.

In OD 1.12, over de uitrol van beleid voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, wil Koen Daniëls even stilstaan bij één zin: "Op die wijze kunnen personeelsleden uit het buitengewoon onderwijs vanuit hun handicapspecifieke expertise en samen met leerlingen en hun ouders, lerarenteams in het gewoon onderwijs en andere begeleidende diensten werken aan meer inclusief onderwijs.". Helaas stelt de spreker vast dat er vandaag wel mensen zijn, maar niet noodzakelijk met handicapspecifieke expertise, dat er niet noodzakelijk wordt samengewerkt met ouders, dat leerkrachten soms nog niemand hebben gezien in de klas. Daarom stelt hij zich de vraag: wie zijn ze, wat doen ze en waar zijn ze?

Met betrekking tot operationele doelstelling 1.13, de financiële drempel tot participatie aan onderwijs aanpakken via school- en studietoelagen, vindt Koen Daniëls het goed dat een aantal zaken wordt geautomatiseerd. Hij wil hier echter ook een voorstel lanceren. Zijn voorstel betreft het recht om een studietoelage te openen. Het huidig puntensysteem bepaalt of iemand al dan niet recht heeft op een studietoelage. De volgende stap bestaat er dan in te bepalen hoe hoog die toelage is. Dat gebeurt op basis van het inkomen en de vraag of het al dan niet om een kotstudent gaat. Volgens Koen Daniëls moet de vraag of iemand al dan niet een kotstudent is, worden opgenomen in de berekening of die persoon al dan niet recht heeft op een studietoelage. Een kotstudent kost immers meer. Indien een gezin op louter financiële gronden geen recht op een studietoelage heeft, maar wel over een kotstudent beschikt, kost dat in se veel meer dan wanneer het gaat over iemand die niet op

kot zit. Het zou jammer zijn bepaalde mensen een studietoelage te ontzeggen indien het gezin nadien moet concluderen dat de student om financiële redenen niet op kot kan gaan.

Wat betreft operationele doelstelling 1.14, de (digitale) geletterdheid en mediawijsheid verhogen, valt het Koen Daniëls op dat er niet altijd staat dat het om Nederlandse geletterdheid gaat. Hij gaat ervan uit dat dit is wat de minister bedoelt. Klopt dat?

Met betrekking tot strategische doelstelling 3, onderwijsinstellingen versterken, en operationele doelstelling 3.1, het inschrijvingsbeleid vereenvoudigen en vernieuwen, maakt Koen Daniëls het onderscheid tussen het gewone inschrijvingsbeleid en het inschrijvingsbeleid voor het buitengewoon onderwijs. Het leidmotief in het Vlaamse regeerakkoord is de maximalisatie van de keuzevrijheid van de ouders. Kan Discimus hiervoor instaan?

Met betrekking tot operationele doelstelling 3.2, een optimalisatie van het onderwijslandschap mogelijk maken, wijst Koen Daniëls erop dat heel veel nu al mogelijk is. Hij verwijst dienaangaande naar de diverse nieuwsbrieven die hierover al zijn verschenen. Blijkbaar loopt de bestuurlijke optimalisering en schaalvergroting geweldig goed. Als het al kan, moet het niet meer mogelijk worden gemaakt. De Vlaamse overheid heeft de scholen de vrijheid gegeven. Dat is het leidmotief van het Vlaamse regeerakkoord. Bepaalde zaken moeten zeker niet door middel van decreten worden opgelegd.

Koen Daniëls citeert de beleidsbrief: "Op basis van de resultaten en bevindingen van het overleg met de onderwijspartners neem ik initiatief om de regelgeving aan te passen." Een aantal zaken lopen echter al goed. Voor hem gaat een optimalisatie tot het punt waarop de mensen op het terrein dat willen. De vraag is dan ook of het bestaan van de scholengemeenschappen niet moet worden verlengd om te vermijden dat de scholen wel moeten veranderen omdat het kader voor de scholengemeenschappen ten einde loopt, wat geen vrijheid is, of dat er zo lang wordt gewacht dat uiteindelijk niemand meer weet hoe het zit, wat leidt tot chaos, waar niemand voor te vinden is.

Met betrekking tot operationele doelstelling 3.3, evolueren naar een meer eenvormig landschap voor internaten, verwijst Koen Daniëls naar een vraag die ook al heel lang aansleept: hoe zullen de internaten van het Gemeenschapsonderwijs hierin worden opgenomen?

Met betrekking tot operationele doelstelling 3.5, het bijsturen van het aanbod en de financiering in het hoger onderwijs, ziet Koen Daniëls zich als bondgenoot van de minister bij het herbekijken van de puntengewichten. Dat geldt zowel voor de universiteiten als voor de hogescholen. Hij wil ernstig kijken naar de interne allocatiemodellen en naar de programmatie van studierichtingen met een hoge coëfficiënt om desgevallend het geld door te sluizen naar studierichtingen met een lage coëfficiënt. Er is onmiskenbaar een probleem in de STEM-richtingen. Koen Daniëls roept in dit verband op tot eerlijkheid.

Dat de stijging van de middelen weer de stijging van de studentenaantallen kan volgen, is goed nieuws. Dat de kliks niet meer konden worden toegekend, was een situatie waar niemand blij mee was. Het zal nu zaak zijn om door te zetten.

Koen Daniëls citeert de beleidsbrief: "Ik wil daarmee komen tot een uniforme en transparante rapportering over de instellingen heen, die alle nodige beleidsinformatie oplevert maar die geen bijkomende planlast voor de instellingen genereert." Hij vindt dit een opmerkelijke zin. Volgens hem moet geen enkele instelling iets anders aanleveren, want het kan toch niet zijn dat de rapportage zou verschillen

per instelling. Er zijn regeringscommissarissen. Er zijn decreten. Hij begrijpt dan ook niet goed wat het verschil zou kunnen zijn in wat de instellingen moeten aanleveren.

Wat de Vlaamse Rand betreft, vindt Koen Daniëls dat hij een open deur intrapt met de stelling dat de leerlingenstroom naar de Vlaamse Rand allicht niet zal opdrogen. En al zeker niet als men mordicus wil blijven beweren dat het Brusselse onderwijs relschoppers opleidt. Die stroom zal integendeel nog sterker worden. Volgens hem moet de Vlaamse overheid in dit verband een specifiek beleid voeren.

Met betrekking tot operationele doelstelling 3.8.4, moderne dienstverlening, vindt Koen Daniëls de vermelding van de vele databanken interessant. Hij wil dien-aangaande echter ook eens verwijzen naar zijn eigen recente ervaring met een aanvraag door een oudercomité om schoolfruit te krijgen. Op de door te sturen formulieren moest zelfs het rijksregisternummer van de schooldirecteur worden ingevuld. Dat moet eenvoudiger kunnen. Hij vraagt minister Crevits dan ook om minister Schauvliege hierop aan te spreken.

De databank Mijn Onderwijs wordt uitgebreid naar het onderwijspersoneel. Het lid vraagt de minister hier twee elementen duidelijk in op te nemen. Vooreerst moeten de gegevens van de volledige loopbaan vermeld staan, zodat leerkrachten zelf kunnen zien wat hun loopbaan is, inclusief verlofperiodes en dergelijke meer. Zeker de mensen die nu aan de vooravond van hun pensioen staan, hebben daar niet altijd zicht op. Daarnaast moeten leerkrachten de databank zelf kunnen consulteren en nagaan welke vakken ze geven volgens de informatie die de scholen doorgeven. Het zou immers niet de eerste keer zijn dat een leerkracht in de praktijk andere vakken geeft dan hetgeen er officieel op papier staat. Indien dan in de toekomst, bijvoorbeeld, veranderingen aan het statuut worden doorgevoerd, kan zoiets vreemde effecten hebben. Die transparantie moet dus absoluut in de databank worden opgenomen.

Met betrekking tot strategische doelstelling 4, werk maken van een Masterplan Scholenbouw, wijst Koen Daniëls erop dat zijn partij er expliciet voor heeft gekozen veel middelen in te zetten voor de scholenbouw. In totaal zal het natuurlijk altijd te weinig zijn, omdat er een gigantische achterstand is. In de beleidsbrief staat niet in welke mate kritisch wordt gekeken naar de schoolgebouwen die worden verkocht. De spreker merkt op dat die scholen, al naargelang het net, voor minstens 60 percent met belastinggeld zijn betaald. Indien de werkingmiddelen om de schoolgebouwen te onderhouden hierbij worden geteld, gaat het zelfs om nog veel meer. Aangezien de Vlaamse belastingbetaler hiervoor heeft betaald, wil hij dat er kritischer naar die gebouwen wordt gekeken. Dat betekent echter geenszins dat hij de private inbreng van middelen niet apprecieert.

Met betrekking tot strategische doelstelling 5, topkwaliteit realiseren, stelt Koen Daniëls vast dat op het vlak van de instellingsreviews de NVAO op een keerpunt staat. De beleidsbrief bevat op dit vlak een belangrijke zin die hij absoluut kan onderschrijven. Die zin heeft betrekking op de manier waarop de rigide borging van de kwaliteit van de opleidingen en de instellingsreviews kan worden geïntegreerd. Er staat niet dat de borging van de kwaliteit van de opleidingen wordt afgeschaft. Koen Daniëls vindt dit zeer belangrijk. Dat een instelling goed werkt, betekent niet de facto dat alle opleidingen goed zijn. Het moet dus mogelijk blijven om zo nodig te focussen.

Wat de toets voor de nieuwe lerarenopleiding betreft, is het nog maar de vraag wat, waar en met welke inhoud dat zal gebeuren. Het gaat om vakkennis, vakdidactische vaardigheden en klasmanagement. Koen Daniëls gaat ervan uit dat dit de focus van de toets voor de nieuwe opleiding zal vormen. Aan die toets moet

worden gesleuteld. Het kan niet de bedoeling zijn om louter voort te zetten wat nu al bestaat. Op die manier zou het probleem hetzelfde blijven.

Met betrekking tot strategische doelstelling 6, aandacht voor transversaal beleid, verwijst Koen Daniëls naar de middelen voor het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers. Hij wil zeker zijn dat de gerichte middelen in verband met de leerkrachten ook daarvoor worden gebruikt. Kan dit in de toekomst worden voortgezet zoals ook is gebeurd met de middelen voor de aanschaf van infrastructuur voor het tso en het bso?

11. Tussenkost van Kathleen Krekels

Kathleen Krekels heeft in de beleidsbrief en de begroting veel goede initiatieven, ideeën, plannen en voornemens gelezen, die haar enthousiast stemmen. De ervaring leert haar echter dat de goede voorstellen die tot regelgeving worden omgevormd, niet altijd worden toegepast zoals het Vlaams Parlement dat voor ogen heeft.

Als voorbeeld haalt ze de ondersteuningsnetwerken aan die werden opgericht in het licht van het M-decreet. De onderwijsverstrekkers hebben het desbetreffende amendement op het genummerde Onderwijsdecreet snel op een bepaalde manier gelezen en er een paar alinea's uitgepikt. De wijze waarop het amendement is uitgevoerd, maakt Kathleen Krekels boos en ontgoocheld. Ze vindt de wijze waarop bepaalde zaken nu lopen eigenlijk pijnlijk. Die zaken bewijzen immers dat het beter zou kunnen. Er is destijds gehamerd op de vraag om te vertrekken vanuit wat al bestond en voort te bouwen op de bestaande kennis, ervaring en deskundigheid. De ondersteuningsnetwerken die met een nieuwe structuur zijn begonnen, werken nu nog steeds een duidelijk kader uit voor hun ondersteuners. Ze werken nog steeds aan de vraag hoe de ondersteuners moeten werken. Dat betekent dat veel ondersteuners vooralsnog op hun honger blijven. Ze zijn nog steeds niet aan de slag met de leerlingen. Ze zoeken nog steeds de wijze waarop ze moeten werken.

Scholen die niet konden blijven samenwerken met hun vertrouwde ondersteunende partnerscholen, blijven in wezen dus op hun honger. De spreker moet wel toegeven dat het ondertussen wat beter loopt, vooral waar men wel is vertrokken vanuit het bestaande, waar scholen wel zelf hebben gekozen met hun ondersteunende scholen. Ze hoeven dat hele zoekproces niet meer over te doen.

Kathleen Krekels hoort van een aantal ondersteuners dat ze zelf deels het heft in eigen handen nemen: omdat hun coördinatoren nog bezig zijn met het kader, blijven ze op hun honger, worden de scholen en directies boos, worden ouders onrustig. Men is zichzelf dus spontaan een beetje gaan organiseren zoals men dat vroeger al deed, en men zal dan wel zien wat er later komt. Dat is begrijpelijk, maar toch lijkt het haar niet zo'n goed idee, want daardoor krijg je finaal natuurlijk heel veel verschillende dingen. Er zijn ondersteuners die vanuit de waarborg verder werken, die binnen die waarborg soms ook hebben gewerkt op basiszorgniveau, terwijl ze nu natuurlijk zouden moeten werken op het verhoogde niveau. Er zijn dus ondersteuners die dan toch nog werken op basisniveau, en er zijn andere ondersteuners die zeggen 'neen, dat mag niet, we moeten naar het verhoogde niveau en willen dat ook doen.'. Men krijgt op die manier een soort tweespalt. Er zijn scholen die heel tevreden zijn omdat men gewoon doet wat men vraagt. Andere scholen blijven wat op hun honger. Er is dus heel veel onrust en dat is een heel spijtige zaak.

In de beleidsbrief stelt de minister een evaluatiesysteem te zullen uitwerken, waarbij de werking van de ondersteuningsnetwerken en de uitvoering van het M-decreet in hun geheel zullen worden geëvalueerd. Er was ook afgesproken dat die evaluatie in fases zou verlopen en over drie jaar gespreid zou zijn. Gezien de

hoger aangehaalde verschillen op het veld, had het lid graag vernomen welke actoren de minister daarbij allemaal zal betrekken, en op welke niveaus iedereen daarbij zal worden uitgenodigd? Kathleen Krekels heeft immers soms de indruk dat de definitie van de mensen van het werkveld wat verschilt. De minister heeft het altijd over de mensen van het werkveld en de manier waarop ze hen betreft, maar ze hoort dat de minister dan vaak denkt aan de Vlor, de vakbonden en de koepelorganisaties. Die vormen natuurlijk een bepaalde vertegenwoordiging, maar als het lid spreekt over het werkveld, dan heeft ze het over de leerkrachten, de ouders en de directies, die vaak toch iets anders vertellen.

In de evaluatie moet dus heel veel aandacht worden gegeven aan het betrekken van die beide 'werkveldniveaus'. Op de evaluatiedag van het M-decreet, bleek toch ook dat er een tekort was aan leerkrachten en ouders om mee te evalueren, aldus het lid. Het waren vooral de pedagogische begeleiding en hoger geplaatste mensen binnen koepels die daar aanwezig waren. Dat is toch wel heel belangrijk, want men hoort heel veel verschillende signalen, en men zal geen juist beeld krijgen van de situatie als men zich te beperkt informeert.

Men moet ook openstaan voor een aantal praktische problemen. Een en ander zal zeker ook moeten worden meegenomen in de evaluatie. De spreker hoort van ondersteuners dat ze zich echt focussen op die verhoogde zorg, maar soms zien dat zelfs de basiszorg eigenlijk niet gegarandeerd is. Als men bepaalde voorzieningen treft om de verhoogde zorg te kunnen aanbieden, dan verwacht men eigenlijk toch wel dat de basiszorg in de klas in orde is. Het hoeft geen betoog dat zo iets wringt. Als men dan naar de voorgeschiedenis van die scholen gaat kijken, dan blijkt dat niet altijd te maken te hebben met het feit dat die scholen onvoldoende zorgbeleid zouden hebben uitgewerkt. De basiszorg is natuurlijk voor de zorgcoördinator. Dat is het zorgbeleid van de school zelf. Daarover is iedereen het eens. Het probleem is echter dat zich in de klas ook vaak heel diverse en moeilijke problematieken voordoen, waardoor men tekortschiet als het erom gaat iedereen aandacht te kunnen geven op het niveau van de basiszorg.

Het parlement heeft het M-decreet goedgekeurd, maar heeft ook het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap goedgekeurd. Door dat verdrag te ratificeren, heeft men wel een sprong extra gemaakt, heeft men eigenlijk het M-decreet overstegen. Men was het erover eens specifieke maatregelen te zullen nemen met het oog op het bereiken van een gemeenschappelijk curriculum. De N-VA-fractie heeft daar ook altijd op gehamerd. Dat idee heeft men ondertussen eigenlijk verlaten. Er zijn al heel veel kinderen die een individueel aangepast curriculum volgen. Men merkt dat dat gemeenschappelijk curriculum niet lukt, en dat men dus andere maatregelen moet nemen. Het wordt allemaal heel specifiek en soms heel individueel, terwijl het eigenlijk niet individueel kan worden gegeven.

Kathleen Krekels vraagt zich af of men niet op een of andere manier een stapje terug zou kunnen zetten. Men zou daarbij eerst focussen op wat de bedoeling van het M-decreet was. Dat is er gekomen omdat men merkte dat veel te veel kinderen naar het buitengewoon onderwijs gingen die daar eigenlijk niet thuis hoorden, kinderen die de taal onvoldoende kenden, kinderen die men te snel opgaf omdat ze wat maatregelen nodig hadden en die niet kregen omdat ze geen verslag hadden. Men ging die dan maar 'uitproberen' in het buitengewoon onderwijs, of men stuurde hen door en het CLB zorgde dan voor de nodige papieren. Men zou opnieuw moeten focussen op die kinderen die, mits ondersteuning, mits specifieke onderwijsmaatregelen, wel het gemeenschappelijk curriculum kunnen volgen. Dan zou men al een diversiteit van kinderen in de klas hebben, terwijl men tegelijk toch een beetje meer ademruimte zou hebben.

Nu is er het hele proces van die ondersteuningsnetwerken. De CLB's zijn zich ondertussen helemaal aan het hervormen. Met de samenwerking loopt het daar-

door nog wat mis. Dan kan men alle actoren, ook de pedagogische begeleiding en de competentiebegeleiders, een klein beetje meer ruimte geven, waardoor die eerste stap veel beter kan worden verwerkt. Pas dan, als men merkt dat alles goed werkt – dat men effectief die goede basiszorg heeft en die verhoogde zorg voor kinderen die dat nodig hebben – zou er een tweede stap worden gezet naar dat meer inclusieve onderwijs. Dan zou men misschien veel trager, maar wel standvastiger kunnen komen tot een meer inclusief onderwijs. Misschien moet men dat durven te erkennen. Ze hoopt dat de minister dat ook meeneemt in de evaluatie, dat ze bekijkt hoe men misschien op een of andere manier een stapje terug kan zetten om het allemaal een beetje behapbaar en realistisch te houden.

In die evaluatie moet ook de relatie met de ouders worden meegenomen. Over het aanspreekpunt voor ouders is er nog heel veel onduidelijkheid. Mag men nu wel of niet rechtstreeks een aanspreekpunt zijn voor de ondersteuningsmedewerkers? Er is uiteraard het kader dat moet worden uitgewerkt. Er moet ook duidelijkheid zijn voor de ondersteuners, die van alles beginnen bij te houden, allerlei documenten beginnen te verzamelen. Ze creëren op die manier planlast voor zichzelf, terwijl dat misschien helemaal niet nodig is. Kathleen Krekels hoort van ondersteuningsteams dat ze vaak een te gebrekkige coördinatie hebben om het operationele echt te kunnen begeleiden. Ze dacht dat dat eigenlijk ook een taak was voor de pedagogische begeleiders, voor de competentiebegeleiders. Ze merkt dat er daar onduidelijkheid over is op het terrein, dat dat toch wat te weinig gebeurt. Daar ligt mogelijk een gemiste kans.

In haar beleidsbrief spreekt de minister ook over het SONO-onderzoek. Kathleen Krekels is benieuwd naar de resultaten daarvan. Wat is de stand van zaken met betrekking tot het datawarehouse voor het M-decreet? Wat is de invulling daarvan?

Qua verdere evolutie van het decreet beginnen onderwijsverstrekkers te bekijken hoe de ondersteuningsnetwerken zich binnen bepaalde regio's kunnen vormen. Men moest dat ook doen voor januari 2018. Onlangs is het ook nog gezegd op de vergadering van het OVSG: in het decreet staat inderdaad dat men moet starten met die officiële samenwerkingen tussen GO!, het OVSG, het provinciaal onderwijs. Kathleen Krekels heeft bij die gelegenheid ook gehamerd op het feit dat er in die regio ook een netwerk van het vrije net zit, en gevraagd dat men meteen het heft in handen zou nemen om met elkaar in gesprek te gaan en om te proberen om – wars van de grenzen tussen alle netten – een ondersteuningsnetwerk binnen een bepaalde regio te organiseren. Dat zou ook een oplossing kunnen bieden voor die scholen die er bewust voor hebben gekozen om te blijven werken met hun bestaande ondersteunende school, maar die daardoor soms in een ander net zijn beland, wat niet de bedoeling was.

Er zijn scholen van het vrij onderwijs die bij het ondersteuningsnetwerk van het officieel onderwijs zitten en omgekeerd zijn gemeentelijke scholen of scholen van andere officiële instellingen bij het vrij onderwijs aangesloten. Ze wil die scholen niet in moeilijkheden brengen, en als men de netwerken over alle netten heen zou organiseren, dan komen ze ook niet in moeilijkheden, want dan zitten ze gewoon in het juiste, het goede net. Ze meent dat dat de topprioriteit is van alle initiatieven die de minister neemt en van alle decreten die in de maak zijn en die nog heel veel werk zullen vragen.

Een tweede belangrijk punt waar Kathleen Krekels nader wil op ingaan, is het toekomstplan voor het basisonderwijs. De eerste prioriteit daarvan zou moeten bestaan uit het beter ondersteunen en de betere omkadering van de schoolleiders. Het is al vaak gezegd in deze commissie: als basisscholen goed functioneren, als daar wordt gelet op de planlast en dergelijke meer, dan heeft dat heel vaak te maken met een goede directeur. Uiteraard is er daarnaast ook de kwestie van de werkingstoelagen. De minister heeft ter zake al een stapje gezet door in 10 miljoen

euro extra te voorzien voor de kleuters. Uiteraard is de N-VA daar heel blij mee, maar men beseft tegelijk maar al te goed dat dit niet voldoende is. Er is eigenlijk 60 miljoen euro nodig om de financiering van het kleuteronderwijs op het niveau van de lagere school te krijgen. Het lid hoopt dan ook dat dit mee onderdeel is van het toekomstplan. Daarnaast is er natuurlijk ook het gegeven dat niet alle schooldirecteurs een volledig ambt hebben. Sommigen hebben ook nog uren waarin ze les moeten geven of andere taken moeten opvangen. De spreker stelt dat het belangrijk is dat een directeur een volledig ambt kan hebben voor een school en dat de lonen voor de directeurs ook gewoon worden gelijkgeschakeld. Dat zou niet mogen afhangen van het aantal leerlingen. Een directeur die de verantwoordelijkheid heeft voor een school, krijgt immers sowieso te maken met alle mogelijke zaken. Of daar nu tweehonderd of driehonderd leerlingen in die school zitten, maakt eigenlijk niet zo veel uit voor die verantwoordelijkheid en voor zijn taken.

In het advies dat de Vlor heeft gegeven over het toekomstplan, adviseerde de raad ook om de definitie van differentiatie te verruimen naar leerlingen die nood hebben aan meer uitdaging en verdieping. Ook dit is heel belangrijk om mee te nemen. Er wordt terecht heel veel aandacht gegeven aan leerlingen die remediëring nodig hebben, maar er zijn evengoed flink wat leerlingen die nood hebben aan meer uitdagingen. Men onderschat die zorg voor sterk intelligente leerlingen, leerlingen met snelle verwerkingsnelheden en hoogbegaafde leerlingen nog altijd een beetje. Binnen het basis- en het secundair onderwijs, maar evengoed binnen het hoger onderwijs zijn er eigenlijk weinig specifieke trajecten voor die leerlingen. Nochtans zijn ze een heel belangrijk goed voor onze toekomst. Het zijn onze toekomstige uitvinders, innovators en leiders, aldus Kathleen Krekels. Men geeft hen te weinig kansen omdat het een groep is die men als dusdanig eigenlijk te weinig erkent. Hoe ziet de minister dat? Er worden voor hen heel vaak privé-initiatieven opgestart. Die hebben vaak behoorlijk veel succes, maar omdat het privé-initiatieven zijn die soms wel wat kosten, haken ouders al eens af. Ziet de minister mogelijkheden om dat op te vangen? Als die initiatieven succesvol zijn en echt tegemoetkomen aan een heel belangrijke nood, kan men daar niet meer oog voor hebben en ze op een of andere manier beter ondersteunen?

Nog inzake het basisonderwijs vindt de N-VA de bijzondere leermeesters heel belangrijk. Die bijzondere leermeesters of vakleerkrachten zouden een versterking kunnen zijn voor de vakken wetenschap, techniek, Frans en muzische vorming. In het verlengde daarvan en in het kader van STEM, in de lagere school, vraagt het lid of de minister er zicht op heeft hoeveel scholen hun vak wereldoriëntatie daadwerkelijk hebben opgesplitst, in een vak wetenschap en techniek enerzijds en een vak mens en maatschappij anderzijds? Hoe wordt dat ingevuld en beoordeeld via rapporten en leerprestaties? De N-VA heeft ervoor geijverd om die zaken apart te nemen omdat men op die manier kinderen uit het basisonderwijs warm wilde maken voor wetenschap en techniek. Door de manier waarop de koepels nu de eindtermen invullen voor de verschillende graden, worden vakken echter geclusterd in de eerste graad. Er zou bijvoorbeeld een cluster zijn van het vak aardrijkskunde met natuurwetenschappen en techniek in de eerste graad. De spreker vindt dat vreemd: eerst wordt het vak wereldoriëntatie uit elkaar getrokken om het in de eerste graad weer bijeen te laten komen en het in de tweede graad waarschijnlijk weer uit elkaar te trekken. Hoe staat de minister hiertegenover?

Een derde punt waarop de spreker nader wil ingaan, betreft het op stapel staande decreet Leerlingenbegeleiding. Dat is ongetwijfeld een belangrijk decreet. De minister stelt terecht dat de afbakening van de taken en de rolverdeling een van de prioriteiten is. Het was ook een van de hiaten die uit de audit naar voor kwam.

Kathleen Krekels heeft vastgesteld dat de CLB's ondertussen al bezig zijn om zich te reorganiseren. Er worden intern afspraken gemaakt die vaak niet overeenkomen met wat extern, door de scholen en door de ondersteuningsnetwerken, van de

CLB-medewerkers wordt verwacht. Er was afgesproken dat, als er een zorg is voor kinderen, de ondersteuner daarmee aan de slag moet kunnen. De spreker vraagt naar de verhouding tussen de CLB-medewerkers en de ondersteuners. Draaispil en doorverwijzing zullen een heel belangrijke functie van het CLB zijn. CLB-medewerkers werken vaak mee met de scholen aan het uitwerken van een zorgbeleid, wat volgens het lid toch eerder de taak is van de pedagogische begeleiders. Een en ander is dus niet altijd even duidelijk. Een goede taakverdeling en goede afspraken zijn derhalve nodig.

De taken en verantwoordelijkheden van pedagogische begeleiders en competentiebegeleiders zijn, zoals gezegd, voor veel scholen toch nog vaak onduidelijk. Welke initiatieven zal de minister nemen om dit duidelijker te stellen?

Kathleen Krekels hoort op het veld stemmen opgaan om de bijscholing uit handen te nemen van de koepels en dus ook uit handen van de pedagogische begeleiding, omdat men vindt dat die bijscholingen niet altijd echt vernieuwend zijn. Men hoopt ook dat er op deze manier meer tijd zal vrijkomen voor pedagogische begeleiders om effectief in de scholen te komen en ondersteuning te bieden aan leerkrachten en directies in plaats van bijscholingen te organiseren die niet aan de verwachtingen voldoen. Soms zijn externe organisaties beter en actueler georganiseerd. Misschien moet hier eens over worden nagedacht zodat middelen voor pedagogische begeleiding en competentiebegeleiding efficiënter kunnen worden ingezet.

Het eveneens op stapel staande decreet op het deeltijds kunstonderwijs is insgelijks een bijzonder belangrijk decreet. Heel wat directies en belangengroepen blijven op hun honger en in het voorontwerp van decreet blijkt er een behoorlijke kloof tussen theorie en praktijk. Er bestaat daarnaast ook een kloof tussen de visie van de koepels en die van de belangengroepen, zoals VerDi en Codibel. Is de minister zich hiervan bewust? De directies van de academies hebben liever geen decreet dan een decreet dat geen antwoord biedt op de problemen waar ze nu mee worstelen. De problemen zijn de ontoereikende omkadering voor de podiumkunsten en de beeldende en audiovisuele kunsten, de programmatiestop waar men aanvankelijk blij mee was maar die men nu ziet als een programmatiebelemmering, de financiële middelen, de middelen voor infrastructuur en het middenkader. Men vreest ook voor bijkomende planlast.

Kathleen Krekels heeft vernomen dat operatie Tarra dra zou worden afgerond. Dit bevreemdt haar, aangezien dit een operatie is die per definitie niet afgerond kan zijn omdat planlast een constant gegeven is. Ze leidt uit de beleidsbrief af dat de initiatieven die de minister heeft genomen – negenduizend formulieren die niet meer moeten worden ingevuld – vooral initiatieven zijn op beleidsniveau, en veel minder op het niveau van de leerkrachten en van de klas. Zaken worden pas als planlast ervaren als men er het nut niet van inziet. De spreker heeft de lijst van de inspectie overlopen van wat een leerkracht moet kunnen voorleggen. Heel veel documenten zijn te herleiden naar het leerlingvolgsysteem: handelingsplan, multidisciplinaire overlegmomenten, evaluatiedocumenten, leerresultaten van de leerling, deliberatieprocedures en zorgdossier. Een leerkracht moet aan de inspectie notities, werkbundels, rapporten en agenda's voorleggen, maar ook documenten die de inspannings- en resultaatsverplichting van een leerkracht weergeven. Die dingen zijn logisch als je doet wat in het leerlingvolgsysteem staat geformuleerd. De inspectie kan weten dat hier per definitie bepaalde dingen aan voorafgegaan zijn. Moet dat dan nog allemaal worden getoond? Het is natuurlijk belangrijk om te weten dat het gebeurt, maar zodra iets moet worden getoond, hebben directies vaak de neiging om dingen te formaliseren. Het ligt dan niet meer in de hand van de leerkracht en het wordt als een last ervaren.

Misschien moet eens worden nagegaan of voor de inspectie het leerlingvolgsysteem an sich niet een voldoende overzicht kan bieden om te kunnen beoordelen of

er in de school voldoende initiatieven worden genomen ten voordele van het leren, ten voordele van de betrokkenheid en het welzijn van een leerling, zorg enzovoort. Zo kan men het gevoel van planlast bij een leerkracht verminderen. Is de minister bereid om dit te onderzoeken?

De N-VA is blij dat burgerschapsvorming bij de eindtermen aan bod komt en dat iedereen daar het belang van inziet. Op 7 november laatstleden is er een onderzoek vrijgegeven, 'International Civic and Citizenship Study', waarin een vergelijking wordt gemaakt met de bevragingresultaten van 2009. De Vlaamse scholieren blijken het beter te doen op vlak van politieke kennis, politiek vertrouwen en zelfbeeld en tolerantie. Naar aanleiding van de peiling van de vakoverschrijdende eindtermen van burgerzin en burgerschapseducatie blijkt anderzijds dat er zeker ook nog werk aan de winkel is. Ook in het onderzoek wordt het verschil tussen de A- en de B-stroom vastgesteld. Op het vlak van participatie is de score ook niet zo goed. Dat zijn twee dingen die men bij het herdenken van de eindtermen absoluut moet meenemen.

Kathleen Krekels las ten slotte nog in de beleidsbrief dat de minister zou starten met het uittekenen van een eigen kader voor het inschrijvingsrecht voor het buitengewoon onderwijs. Ze had nochtans begrepen dat het buitengewoon onderwijs buiten het nieuwe decreet zou worden gehouden omdat het er zelf geen vragende partij voor is en het niet nodig acht om een decreet te hebben. De minister spreekt zelf trouwens ook niet van een decreet, maar van een kader. Hoe moet men dat begrijpen en wat kan desgevallend de inhoud daarvan zijn?

12. Tussenkomen van Tine Soens

12.1. Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018

Tine Soens leest in de managementsamenvatting bij de beleidsbrief dat de minister de verscherping van de studievoortgangsmatregelen verder zal opvolgen en dat ze op basis van het advies van de Vlor over het leerkrediet zal nagaan hoe een en ander nog performanter kan worden gemaakt. Wanneer zal dat advies beschikbaar zijn voor de commissie?

De minister wil op basis van een ander advies van de Vlor ook een strategie uitwerken rond de internationalisering van het hoger onderwijs, die ruimer moet zijn dan alleen de studentenmobiliteit. Kan de minister daarover al meer informatie geven?

In de beleidsbrief leest het lid dat er een kwalificatiebonus komt om de centra – de CVO's en de CBE's – te stimuleren om ook kwetsbare cursisten hun opleidingen te doen afwerken. Dat zou moeten leiden tot opleidingstrajecten op maat. Men zal voortaan werken met een puntensysteem om de middelen toe te kennen. Bij de centra voor basiseducatie heerst de vrees dat er daardoor meer zal worden ingezet op bepaalde populaire modules en te weinig op andere, die misschien wel een grotere uitval zouden hebben, maar in de praktijk wel een enorme impact hebben op cursisten. Bovendien vreest men op die manier voor misbruik. Dit systeem gaat eigenlijk in tegen het DNA van de centra, die weliswaar een lage gekwalificeerde uitstroom kennen, maar tegelijk wel een hoge maatschappelijke waarde hebben, aldus de spreker.

Er komt ook een nieuwe versie van de STEM-monitor, met daarin een update van de in-, door- en uitstroom van STEM-leerlingen en STEM-studenten in het secundair en het hoger onderwijs. Wanneer kunnen de resultaten van die monitoring worden verwacht?

De voorbije weken is er al heel wat discussie gevoerd over de verplichte niet-bindende toelatingsproef. Het standpunt van sp.a hierover is genoegzaam bekend. Sp.a is daar heel voorzichtig in. Professor Wouter Duyck van de UGent zei deze week nog op Twitter dat 33 percent van de studenten die niet slaagt op de ijkings-toets en zich toch inschrijft, finaal wel slaagt in het hoger onderwijs. Dat zijn toch indrukwekkende cijfers, meent het lid. Men moet ook eens degelijk onderzoeken welke jongeren zich laten afschrikken door de resultaten van zo'n toelatingsproef?

De VLIR onderzoekt momenteel samen met de VVS en de studentenraden hoe de studentenparticipatie verbeterd kan worden. Het lid had graag vernomen waar de hogescholen blijven in dat verhaal? Waarom zijn zij daar niet meteen bij betrokken? Het lijkt de spreker goed om ook na te gaan hoe hogescholen studentenparticipatie aanpakken. Zo wordt er bijvoorbeeld in de Arteveldehogeschool gewerkt met een studentenparticipatiebegeleider. Daaruit komen heel wat positieve resultaten.

Komt er ook een studiekostenmonitor voor het hoger onderwijs? Het lijkt de spreker belangrijk om ook na te gaan hoe de studiekosten daar evolueren.

In strategische doelstelling 2, het garanderen van voldoende, deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel, wordt ingegaan op de educatieve master in de kunsten. Tine Soens steunt dienaangaande de oproep van Ann Brussel. Ook zij blijft het onbegrijpelijk vinden dat er, tegen de adviezen van de meerderheid van de Schools of Arts in, toch wordt gekozen voor een geïntegreerde educatieve master en niet voor een master-na-master. Volgens de Schools of Arts kan een volwaardige beheersing van de artistieke vakinhoud pas worden verkregen door het afleggen van een artistieke masterproef en het behalen van een domeinmaster. Het is onbegrijpelijk: terwijl de meerderheid daarvoor gewonnen is, en slechts één School of Arts ertegen is, wordt er toch voor de optie van die ene school gekozen.

Bovendien heeft de keuze voor de geïntegreerde educatieve master zeer grote gevolgen voor de financiering van de Schools of Arts. Het is opvallend dat die ene school die tegen het meerderheidsstandpunt ingaat, net de grote winnaar zou zijn met de geïntegreerde educatieve master en niet met de master-na-master, en dat de meerderheid van de scholen bij die geïntegreerde master serieus zouden verliezen. Kan de minister naar de meerderheid van de scholen luisteren, die maatregel herbekijken en voor de kunsten toch kiezen voor een master-na-master en geen geïntegreerde educatieve master?

Over de uitbouw van een kader voor praktijkgericht onderzoek, stelde de minister in een antwoord op een schriftelijke vraag dat de hogeronderwijsinstellingen zelf kiezen waar ze de middelen die ze voor onderzoek krijgen, inzetten. De spreker vindt dit een gemiste kans want er is veel vraag naar dat soort praktijkgerichte onderzoek. Zeker bij de hogescholen is men op zoek naar de meest performante onderwijsvorm. Vandaag gebeurt daar te weinig praktijkgericht onderzoek naar. De minister stelt werk te maken van een kader voor dat praktijkgericht onderzoek. Wat is daarvan de timing?

Strategische doelstelling 3 omvat het versterken van de onderwijsinstellingen. Er komt een evaluatie van de interne allocatiemechanismen van de universiteiten met het oog op het evalueren van de puntengewichten. Het is heel belangrijk dat de hogescholen daarin worden meegenomen. Van de minister had ze graag vernomen wat de timing is van die evaluatie en door wie ze wordt uitgevoerd.

Over Erasmus+ leest Tine Soens dat er een tussentijdse evaluatie is geweest. Op basis van die evaluatie kunnen er aanpassingen gebeuren. Wat zijn de prioriteiten voor de mogelijke aanpassingen aan het programma Erasmus+? Kan de minister studenten uit kansengroepen, beursstudenten, studenten met een beperking extra

aandacht geven? Vandaag nemen die studenten toch heel wat minder deel aan dergelijke uitwisselingsprogramma's.

Strategische doelstelling 5 handelt over het realiseren van topkwaliteit. Met betrekking tot de instellingsreviews wil de minister overgaan tot de decretale verankering na de evaluatie van de NVAO en de regie kwaliteitsborging. Het nieuwe kwaliteitszorgsysteem moet zeer snel worden ingevoerd, want anders wordt er automatisch teruggekeerd naar het vorige. Dat zorgt onmiskenbaar voor een grote tijdsdruk. Wat is derhalve de timing van de evaluatie en de decretale verankering?

In strategische doelstelling 6 is er aandacht voor transversaal beleid. De spreker leest in de beleidsbrief dat het budget voor de universitaire talencentra wordt verhoogd, maar ze vindt dat niet meteen terug in de begroting. Waar staat dat? Wat het National Academic Recognition Information Centre betreft, blijft het aantal aanvragen zeer hoog. Men had de minister daarvoor gewaarschuwd. Het is niet omdat het aantal vluchtelingen misschien daalt, dat de aanvragen bij NARIC ook meteen zullen dalen. Er zit daar immers een zekere vertraging op. Mensen worden eerst erkend als vluchteling en dienen pas daarna hun aanvraag in bij NARIC. Wat zijn de huidige termijnen bij NARIC? De extra middelen die NARIC had gekregen naar aanleiding van de stijging van het aantal dossiers, werden reeds teruggedraaid. Daar zouden nu opnieuw extra middelen voor komen, vanuit het volwassenenonderwijs. Kan de minister dat nader toelichten?

12.2. Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018

Over de 'werking en toelagen – gelijke kansen' had Tine Soens graag vernomen wat het specifieke budget is voor SIHO.

Inzake de 'werking en toelagen – andere beleidsthema's onderwijs' wordt supplementair in 920.000 euro voorzien voor beleidsimpulsen in het kader van trauma-begeleiding, deradicalisering en tutoring. Het zou goed zijn om de verdeling tussen de verschillende projecten te kennen.

Bij 'werking en toelagen – internationalisering' staat een subsidiëring voor Flanders Knowledge Area vermeld. Die vzw staat in voor de ondersteuning van de internationalisering binnen het hoger onderwijs in Vlaanderen. Hoeveel bedraagt die subsidiëring precies? Tine Soens heeft ook vernomen dat dit zou worden afgeschaft en peilt naar de reden daarvoor.

Bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten stijgt het budget voor de werking internaten met 141.000 euro als gevolg van het subsidiëren van tien bijkomende bedden in het Koninklijk Werk IBIS. Tine Soens dankt de minister daar uitdrukkelijk voor.

Dan komt ze bij het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen. Qua studiefinanciering wordt er 4 miljoen euro teruggevorderd via het recuperatiefonds. Dat is behoorlijk veel geld. Het lid vraagt hoe ervoor gezorgd kan worden dat middelen niet ten onrechte worden toegekend.

Bij de lonen ziet het lid er voor 120.000 euro VAK en VEK gecompenseerd wordt, van de werkingsmiddelen van het volwassenenonderwijs, om de extra personeelsuitgaven bij NARIC in het kader van de asielproblematiek te dekken. Graag kreeg ze daar meer informatie over.

Bij de interne stromen hoger onderwijs ziet ze bij de basisfinanciering de indexatie en de klik, wat uiteraard positief is aangezien die twee jaar niet is toegekend. De KU Leuven en de UGent hadden daarnaast nog een apart groeipad voor de stuvo's van 500.000 euro per jaar om de historische achterstand in te lopen. Tine Soens

vindt dit niet meer terug in de begroting. Is dit uitgesteld? Kan de minister daar meer informatie over geven?

Bij de lonen hoger onderwijs wordt de loonkost van een personeelslid aangerekend in verband met de beroepen tegen de studievoortgangsbeslissingen. Die dossiers zijn aan het stijgen. Zal het budget wel volstaan? Nu vallen er soms uitspraken in de loop van november, terwijl het academiejaar al bezig is. Dit moet zoveel mogelijk worden vermeden.

13. Tussenkost van Paul Cordy

Paul Cordy gaat in op de operationele doelstelling 1.3, studenten in het hoger onderwijs maximale kansen op slagen en internationale ervaring geven. In dat verband wordt verwezen naar de studievoortgangsbewaking. Dat lijkt de spreker zeer belangrijk. De maatschappelijke kost van uitdeinende studies is groot en dat zowel op individueel niveau als breder, voor de hele samenleving. Het fenomeen moet dan ook permanent in de gaten worden gehouden. Paul Cordy vindt het een goede zaak dat het de bedoeling is de studievoortgangsbewaking performanter te maken. Hij zou echter graag een inkijk krijgen in wat hiermee precies wordt bedoeld.

Aan de vaststelling dat er een internationaliseringsstrategie voor Vlaanderen wordt uitgewerkt, koppelt Paul Cordy de vraag naar de achterliggende visie. In de beleidsbrief wordt verwezen naar het advies van de Vlor. Ook hierin staat dat er nood is aan een duidelijke visie op waar Vlaanderen met de internationalisering van het hoger onderwijs heen wil. Het gaat duidelijk om meer dan enkel de studentenmobiliteit. Er zijn ook nog een aantal knelpunten om de internationalisering verder te kunnen uitbouwen. De vraag is echter welke visie hierachter schuilt, welke richting de Vlaamse overheid uit wil en hoe de strategie zal worden uitgebouwd om die visie waar te maken.

Vervolgens gaat het lid kort in op het deeltijds kunstonderwijs. Hij sluit zich dien-aangaande aan bij de woorden van Kathleen Krekels. Hij drukt daarbij de hoop uit dat de commissie voldoende tijd zal nemen om hetgeen tijdens de geplande hoorzitting van 12 december wordt geleerd, nog in de decreetgeving te verwerken. Vlaanderen heeft ook een zeer performant deeltijds kunstonderwijs. Daar moet echter – zoals ook op andere onderwijsdomeinen het geval is – permanent aan bijgeschaafd worden. Zoals alle systemen is het dko in wezen continu in verandering. Er moet bij die veranderingsprocessen echter zeer goed over de kwaliteit worden gewaakt. De huidige kwaliteit moet hoe dan ook bewaard kunnen blijven.

De spreker had ook graag vernomen wat de bedoeling is van de nieuwe applicatie Kunstkuur om de samenwerking tussen academies, kleuterscholen en scholen uit het leerplichtonderwijs te bevorderen. Tevens wenst hij te vernemen wat de achterliggende visie daarvan is en wat men wil bereiken met de invoering ervan. Er wordt ook een nieuwe nota voorbereid in samenwerking met de minister van Cultuur, met als doel om cultuuronderwijs en cultuureducatie te versterken. Wat is de timing daarvoor? Wordt het veld daarbij betrokken? Kunnen de culturele sector en het kunstonderwijs nauwer met elkaar in contact gebracht worden?

Paul Cordy had graag meer informatie gekregen over de grote campagnes over lezen en leesbevordering naar alle basisscholen. Jongeren aanzetten tot lezen, is zeer belangrijk voor taalverwerving in de breedste zin. Het leren omgaan met langere en complexere teksten is een belangrijke vaardigheid, die ook cultuuroverdracht tot stand brengt. En dit zeker ook voor anderstalige nieuwkomers. Daarom stopt men daar beter niet mee na het basisonderwijs, maar is het goed om het lezen ook te bevorderen bij tieners. Net als bij verkeerseducatie moet het een permanente inspanning zijn.

De spreker wil ook graag meer weten over duaal leren in het hoger onderwijs en welke richting men daarmee uit wil gaan. Dat de ondernemingszin in heel de samenleving moet worden aangescherpt, moet blijken uit heel wat cijfers. Uit internationale vergelijkingen blijkt dat het bij ons niet zo goed zit met de zin om te ondernemen. Iedere maatregel in die richting kan enkel worden toegejuicht. De spreker wil graag weten wat er in de toolbox zal zitten die leerkrachten daarbij helpt, hoe die zal werken en of hij verder verspreid zal worden. Het lid wil ook weten of de bedrijfsstages van leerkrachten gestimuleerd kunnen worden en of de aldus opgedane ervaring kan worden meegenomen naar de klas zodat ze daar ten volle kan renderen.

Wat betreft de leerkrachten vindt Paul Cordy de samenwerking met Nederland erg belangrijk. Tegelijk weet hij echter maar al te goed dat grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit niet altijd vanzelfsprekend is. Er is sprake van de evaluatie van de vereenvoudigde procedure voor de erkenning van het lerarendiploma. Dit moet informatie opleveren ten behoeve van latere analyses van procedures voor diploma-erkenning. Het lid vraagt zich af of het daarbij gaat om de erkenning van leerkrachten uit andere landen dan wel of het om de bredere erkenning van diploma's gaat. Er zijn al stappen gezet voor Nederland, maar er is zeker nog ruimte voor optimalisatie.

In verband met de toenemende juridisering en het verder vereenvoudigen van de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen vraagt Paul Cordy zich heel concreet af of het met de ondersteuning van scholen de bedoeling is dat procedures sneller in gang kunnen worden gezet, scholen beter gewapend zijn voor die procedures dan wel dat procedures worden vermeden.

In de beleidsbrief staat: "Ik deel in het najaar de resultaten van de decretale evaluatie van het nieuwe stelsel van kwaliteitszorg en accreditatie in het hoger onderwijs mee aan de Vlaamse Regering. (...) Op basis van deze evaluatie start ik met de definitieve herziening van het stelsel van kwaliteitszorg en accreditatie in het najaar van 2017.". De spreker had van de minister graag vernomen wat de concrete timing hiervoor is.

Er wordt ook gesproken over de digitalisering, waarmee de planlast moet worden tegengaan. Dat past volledig binnen het kader van de moderne dienstverlening, maar het houdt daarmee natuurlijk niet op. Procedures op zich moeten ook vereenvoudigd en klantvriendelijker worden gemaakt. Tevens moet constant gemonitord worden of deze of gene administratieve verplichting wel zinvol blijft in het licht van het daarmee nagestreefde doel. Een continue invraagstelling is hiervoor nodig.

In dialoog gaan, vergt duidelijke communicatie staat in de beleidsbrief en er wordt kort verwezen naar het belang van communicatie vanuit de overheid. Het lijkt Paul Cordy niet onbelangrijk dat de communicatie in beide richtingen wordt bevorderd.

14. Tussenkost van Vera Celis

14.1. Bemerkingen bij de uitgavenbegroting 2018

Vera Celis stelt een vraag over ICT. Om scholen te helpen met betrekking tot de integratie van ICT en digitale media worden diverse sensibiliserings- en ondersteuningsacties opgezet, staat in de toelichting. Specifieke acties voor 2018 zullen onder andere betrekking hebben op vorming, veilig ICT-gebruik, leermiddelenbeleid en media- en beeldgeletterdheid. Het gaat daarbij over 147.000 euro. Acties zoals media- en beeldgeletterdheid zijn volgens de spreker meer dan ooit noodzakelijk. Op 9 november 2017 werd daar in deze commissie al over gediscussieerd naar aanleiding van een vraag om uitleg over zelfverminking bij jongeren en hoe het doorgeven via digitale technologie van dat soort dingen en ook voor pestge-

drag een heel belangrijke impact heeft, zeker binnen de leefwereld van jongeren. Het is dan ook positief dat er wordt aangegeven dat in 2018 specifieke acties zullen worden georganiseerd die betrekking hebben op vorming en veilig ICT-gebruik. Kan de minister meer in detail toelichten hoe ze het budget van 147.000 euro zal besteden?

Ook wil ze even stilstaan bij het Gamefonds. Al op 20 juli 2012 gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan een driejarige overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Audiovisueel Fonds met betrekking tot het beheer van het Gamefonds. De minister heeft hierover gezegd dat die beheersovereenkomst nog lopende was in juli 2017. De gesprekken tussen minister Gatz, het Departement Cultuur, Jeugd en Media en het VAF zouden leiden tot een nieuwe beheersovereenkomst. Is dat ondertussen gebeurd en hoe zal het huidige budget van 180.000 euro dat daarvoor is gepland, worden ingezet?

Met betrekking tot cultuureducatie leest het lid de volgende passage: "Verder zal CANON, samen met de collega's van het beleidsdomein Cultuur het cultuureducatieve platform Cultuurkuur verder uitbouwen." Een bedrag van 827.000 euro wordt genoemd. Uiteraard is cultuurkuur.be sinds 2013 de schakel tussen de cultuursector en het onderwijs voor wat cultuureducatie betreft. Dat is een zeer belangrijk gegeven. Leerkrachten die een activiteit of een project rond een bepaald cultuureducatief thema op poten zetten, krijgen via cultuurkuur.be een ruim overzicht van het geschikte culturaanbod. Men kan op die manier heel makkelijk die zaken terugvinden waar men het best iets mee kan doen. Ook hier stelt het lid de vraag hoe het budget van 827.000 euro zal worden gebruikt om dat platform verder uit te bouwen en hoe de effecten en het resultaat van die investeringen worden geëvalueerd. Volgt er, naast de toekenning van de middelen, ook een evaluatie?

De spreker heeft ook nog een vraag over het inschrijvingsgeld in het dko. Op 1 september 2018 moet in beginsel het nieuwe decreet op het dko in werking treden. De kwestie van het doorstorten van het inschrijvingsgeld in het dko tussen de academies en de administratie heeft in het verleden voor heel wat planlast binnen de academies gezorgd. De laatste jaren zijn er grote inspanningen geleverd om die planlast, het doorstorten en de geldstromen efficiënter aan te pakken. In de programmatoelichting wordt vermeld dat de minister stilstaat bij de berekening en de techniciteit in het kader van het nieuwe decreet. Vera Celis had dan ook graag van de minister vernomen of de nieuwe regelgeving betreffende het inschrijvingsgeld in het toekomstige decreet tot minder planlast zal leiden? Welke argumenten kan de minister daarvoor aanbrengen? En kan ze ook toelichten welke budgettaire impact die nieuwe regeling heeft op de ontvangsten en uitgaven van het hiervoor bestemde inschrijvingsfonds in deze begroting voor 2018, maar ook in de volgende jaren? De vraag is met andere woorden of het nieuwe systeem ook voordelen zal hebben in de komende jaren.

Over de 'Middelen voor leerlingen die wegens ziekte of ongeval niet op school aanwezig kunnen zijn en die recht hebben op onderwijs', meer bepaald het begrotingsartikel FCO-1FGE2AE-WT, wil het lid weten of daar de middelen onder vallen voor leerlingen die wegens ziekte of ongeval niet op school kunnen zijn en recht hebben op onderwijs. Gaat dat over de leerlingen die tijdelijk onderwijs aan huis krijgen? Indien ja, over hoeveel middelen gaat het dan precies en hoe worden die aangewend? Tevens had de spreker graag vernomen of er, specifiek voor TOAH, over de laatste jaren een evolutie te zien is.

In de toelichting staat ook: "Het project kunstinitiatie brengt kansarme leerlingen in contact met muziek, beeldende kunst en theater." Bij hetzelfde allocatienummer staan de daarvoor geplande middelen. Die dienen om de leerlingen van die specifieke doelgroep in contact te brengen met allerhande vormen van kunst en het aanbod van deeltijds kunstonderwijs. De spreker vindt dit een zeer interessant

gegeven. Scholen uit het basis- en secundair onderwijs kunnen een beroep doen op een subsidie om een project rond kunstinitiatie op te starten. Hiervoor kan worden samengewerkt met instellingen voor deeltijds kunstonderwijs, lokale culturele actoren en andere buurtgerichte organisaties. Hoeveel middelen gaan er naar dat project kunstinitiatie, en welke plannen heeft de minister nog voor het project in het kader van het op stapel staande niveaudecreet Deeltijds Kunstonderwijs? Hoe belangrijk acht de minister dat project?

14.2. Bemerkingen bij de beleidsbrief 2017-2018

Inzake kleuterparticipatie staat in de beleidsbrief: "Daarom zet ik via het actieplan kleuterparticipatie volop in op gelijke kansen voor de allerjongsten ... De kleutercoördinator werkt aan een ondersteunend aanbod op maat. Hierbij stelt men instrumenten ter beschikking aan de lokale partners om een netwerk uit te bouwen en deelt men inspirerende voorbeelden om kleuterparticipatie te bevorderen.". Met een graad van 98 procent kleuterparticipatie zit Vlaanderen zeer goed. Dat kan niet vaak genoeg worden herhaald. Het is zelfs een buitengewoon cijfer. Desalniettemin blijft deze kwestie – terecht – hoog op de agenda staan, omdat op die manier een goede basis wordt gelegd voor de verdere schoolloopbaan en voor het leren van kinderen. In het licht van die uitdaging stelde de minister in 2016 haar actieplan Kleuterparticipatie voor. Dat bevat verschillende maatregelen die de kleuterparticipatie in Vlaanderen en Brussel verder moeten stimuleren. Vera Celis vraagt of de minister kan aangeven hoe de opdracht van de kleutercoördinator op dit moment verloopt. Zijn er na een klein jaar al resultaten geboekt en kan daar al feedback over worden gegeven?

In de beleidsbrief geeft de minister op dit punt verder nog aan dat het onderwijsveld nauw samenwerkt met talrijke partners zoals de Huizen van het Kind en het Agentschap Integratie en Inburgering. Hoe verloopt die samenwerking en volgens welke strategie wordt er gewerkt om die partnerschappen vlot te laten verlopen? Is er bijvoorbeeld een coördinerende rol toebedeeld aan een van de actoren?

De N-VA-fractie is natuurlijk heel tevreden dat er 10 miljoen euro wordt vrijgemaakt voor de werkmiddelen van het kleuteronderwijs. Eerder kondigde de minister al aan dat er 2,7 miljoen euro wordt vrijgemaakt voor de taalondersteuning van kleuters. Voor de extra instroom van 2842 kleuters en voor het bijzonder inzetten op taal is dat extra budget zeer welkom. Het lid had dienaangaande graag vernomen hoe die middelen zullen worden ingezet en volgens welke strategie en verdeelsleutel er zal worden gewerkt om die middelen aan de juiste kleuters toe te kennen?

Over de actienota 'Samen voor meer en beter' staat in de beleidsbrief: "Voortbouwend op de huidige actienota 'Samen voor meer en beter' werk ik samen met mijn collega bevoegd voor Cultuur aan een nieuwe nota met als doel om het cultuuronderwijs en de cultuureducatie en -participatie te versterken.". Ondertussen werkt de minister in opvolging van het actieplan Cultuureducatie, dat ze een jaar geleden samen met minister Gatz heeft gelanceerd, aan een nieuwe nota rond cultuureducatie op basis van het referentiekader Cultuur in de Spiegel. Vera Celis vraagt wat in dit actieplan zit om cultuureducatie en -participatie te versterken en welke doelstellingen in het nieuwe plan zullen staan.

Het lid komt dan tot het onderdeel cyberpesten: "In de uitvoering van het Vlaams actieplan 'integriteit' versterk ik de preventieve aanpak van (cyber)pesten. Zo is het kennisplein integriteit tegen 2018 operationeel. Ik versterk het Conflixers-project van VSK dat peer support in scholen promoot. Ik veranker en bouw samen met de andere betrokken beleidsdomeinen en de onderwijspartners, de aanspreekpunten integriteit uit."

Vera Celis vindt dit heel nobele zinnen, maar ze vindt die grote aandacht voor de problematiek van het cyberpesten ook absoluut nodig. Vorig jaar bleek uit een bevraging van de UGent bij 9566 Vlaamse leerlingen dat 19,3 percent aangeeft te worden geconfronteerd met pestgedrag. In de beleidsbrief geeft de minister aan dat ze in uitvoering van het Vlaams actieplan Integriteit de preventieve aanpak van het cyberpesten zal versterken. De spreker vraagt of de minister toelichting kan geven over de strategie om het cyberpesten verder een halt toe te roepen en hoe ze die initiatieven op hun deugdelijkheid zal testen. Er bestaan natuurlijk heel wat voorstellen en good practices, maar het is daarbij altijd de vraag of er wel resultaat mee wordt geboekt. Vera Celis peilt dan ook naar de ambitie van de minister om met de andere betrokken beleidsdomeinen en de onderwijspartners de aanspreekpunten integriteit uit te bouwen. Welke afspraken zijn er hierover al gemaakt? Welke doelstellingen zullen die aanspreekpunten krijgen? Welke mogelijkheden zijn er in deze voor het domein Onderwijs?

Vera Celis komt dan tot de dossiers over tijdelijk en permanent onderwijs aan huis. Er is TOAH en ook POAH. De minister geeft in haar beleidsbrief aan dat ze samen met de minister van Welzijn een kader zal uitwerken voor aangepast onderwijs voor leerlingen met ernstige meervoudige beperkingen. Ze zal hierbij rekening houden met de dossiers van tijdelijk en permanent onderwijs aan huis. Het lid vraagt hierover duidelijkheid en of de minister specifieke maatregelen plant in het systeem van TOAH om die doelgroep beter te bereiken. Ze vraagt meer in het algemeen ook naar een stand van zaken omtrent de inspanningen om TOAH bij de rechthebbenden beter bekend te maken, met specifieke aandacht voor tienermoeders.

Met de VLIR en de VLHORA werkt de minister aan een beheersovereenkomst waarbij deze een voortrekkersrol opnemen in het ondersteunen van de lerarenopleiding met aandacht voor het vormgeven van de nieuwe opleidingen. Deze beheersovereenkomst vervangt de transitieprojecten. In het kader van de hervorming van de lerarenopleiding wordt prioritair ingezet op inhoudelijke versterking en meer bepaald op het vlak van inhoud, vakdidactiek, klasmanagement, diversiteit, de grootstedelijke context en taalsensitief lesgeven. Welke afspraken zijn er gemaakt met de VLIR en de VLHORA, vraagt het lid. Hoe zullen zij die ambities waarmaken? Welke maatregelen zullen de instellingen hieraan koppelen?

Vera Celis deelt de bekommernis dat men kennismanagement in theorie wel kan leren, maar dat het zeker ook een kwestie is van ervaring op de werkvloer. Hoe kan men voldoende kwaliteitsvolle stages op een gedegen manier organiseren, zodat die broodnodige ervaring kan worden opgebouwd?

Het beheersen van de vakinhoud is van fundamenteel belang. Vera Celis kan dit niet genoeg benadrukken. Toekomstige leerkrachten moeten een zeer gedegen opleiding krijgen in de kennis van hun vak. Men moet zijn vak daarnaast ook goed kunnen brengen.

Vera Celis stelt vast dat de massive open online courses sinds enkele jaren internationaal aan een steile opmars bezig zijn. Dit zijn online cursussen in de vorm van videocolleges en filmpjes die verschillende internationaal gereputeerde universiteiten via een internetplatform aanbieden. In onze buurlanden worden ze massaal ontwikkeld. In Vlaanderen nemen de universiteiten en hogescholen weliswaar verschillende nuttige initiatieven om digitaal onderwijs mogelijk te maken, maar internationaal zijn we op dat vlak eerder terughoudend. Het maken van een MOOC is immers ontzettend duur. De prijs situeert zich doorgaans ergens tussen de 50.000 en 100.000 euro. De uitval van studenten is daarenboven ook zeer groot: slechts 7 percent van de cursisten legt effectief een examen af na het volgen van een online cursus. In het najaar organiseert de minister een studiedag. Het lid vraagt of er nog andere maatregelen worden gepland om de uitbouw van die MOOC's of andere vormen van digitaal onderwijs in het hoger onderwijs te stimuleren?

Dit schooljaar wordt de monitor voor ICT-integratie in het Vlaams onderwijs een derde keer afgenomen. Dit moet toelaten de evolutie in kaart te brengen teneinde het ICT-beleid beter af te stemmen op de situatie in de Vlaamse scholen. Het lid vindt dit zeer terecht. Uit de vorige ICT-monitor bleek immers dat het gebruik van IT-infrastructuur door leerkrachten in de klas niet gestegen was. Slechts 35 percent van de leerkrachten uit het secundair onderwijs zet de computer regelmatig in tijdens de lessen; 13 percent maakt er zelfs nooit gebruik van. In het basisonderwijs zou iets meer dan de helft van de leerkrachten de computer regelmatig gebruiken in de klas. Kan de minister aangeven hoe het onderzoek zal verlopen? Zal er met steekproeven worden gewerkt? En wanneer worden de resultaten verwacht?

Een nieuwe databundel secundair onderwijs werd aan de lagere scholen bezorgd. Hierin zien de scholen hoe hun leerlingen het doen in de eerste graad van het secundair onderwijs. De selfservice-omgeving voor cijfermateriaal Dataloop is voor een breder publiek uitgebreid met gegevens over inschrijving in het dko en over mobiliteit en aantrekkingskracht in het basis- en secundair onderwijs. Met Dataloop kan men aan het onderwijsveld een rijke bron aan cijfergegevens aanbieden: over leerlingenaantallen, zittenblijven, schoolse vorderingen enzovoort. Bovendien kan een school gegevens vergelijken met die van andere scholen binnen een geselecteerde gemeente of regio. Het is dus een zeer waardevolle tool. Vera Celis is opgetogen dat ook de academies nu toegang kunnen krijgen tot die bron van informatie. Ook voor het volwassenenonderwijs kan dergelijk cijfermateriaal een enorme meerwaarde betekenen. Uit het statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs blijkt dat de gegevensuitwisseling rond studiebewijzen nog niet overal optimaal verloopt. Sinds de lancering van de databank DAVINCI is er wel vooruitgang geboekt. Wordt Dataloop op termijn ook toegankelijk voor het volwassenenonderwijs? Zo ja, welke argumenten zijn er daarvoor?

15. Tussenkost van Ingeborg De Meulemeester

Ingeborg De Meulemeester stelt dat de bachelor Verpleegkunde grondig hervormd wordt. Er is tegelijk voor het eerst in tien jaar ook sprake van een daling van het aantal ingeschreven studenten in de opleidingen gezondheidszorg aan de hogescholen. De betrokken hogescholen zouden daarover overleggen binnen de VLHORA. Heeft de VLHORA daarover ondertussen al teruggekoppeld naar de minister? En wat is er uit dat overleg naar voren gekomen?

Er bestaat een kamerbrede consensus om de leerladder voor de zorgopleidingen met verpleegkundigen op niveau 5 en niveau 6 te behouden. Ingeborg De Meulemeester stelt dat de hbo5-opleiding verpleegkunde absoluut nodig is, met een duidelijk onderscheid van de bacheloropleiding. Op die manier is er een breed aanbod voor alle doelgroepen die aan de slag willen gaan in de zorgsector. De spreker vraagt wel dat de minister snel duidelijkheid schept over de contractstages in de bacheloropleiding Verpleegkunde. Het is voor de huidige en toekomstige studenten belangrijk om te weten hoe dat vierde jaar er concreet zal uitzien.

Het lid stipt verder nog aan dat er al heel wat actie ondernomen is om spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan. Desondanks blijkt het aantal spijbelaars voor het vierde jaar op rij te stijgen. De minister zou in overleg gaan met sociale partners om werkgevers beter te sensibiliseren over hun mogelijke rol in de strijd tegen vroegtijdige schoolverlaters. Zijn daar al concrete plannen over gemaakt? Welke rol ziet de minister voor hen weggelegd? Ziet de minister het als een taak van de pedagogische begeleidingsdiensten en de permanente ondersteuningscel om scholen te ondersteunen in de strijd tegen zittenblijven, spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten? Het stemt de spreker tot tevredenheid te mogen lezen dat er, net als vorig jaar, 385.000 euro zal worden ingezet voor projecten ter uitvoering van het actieplan 'Samen tegen schooluitval'. Kan de minister toelichten hoe dat bedrag zal worden besteed?

Ingeborg De Meulemeester vindt het een goede zaak dat steeds meer dossiers voor school- en studietoelagen automatisch worden opgestart, maar benadrukt ook dat misbruik moet worden vermeden en dat daar de nodige aandacht naar moet blijven gaan.

Een kostenbeheersend beleid voeren is volgens Ingeborg De Meulemeester een heel belangrijk gegeven in het drukken van schoolkosten. Veel scholen doen dit al, maar de bewustwording kan zeker nog beter. De minister geeft subsidies aan de vzw SOS Schulden op School, zodat zij scholen bewust kunnen maken en tools kunnen aanreiken over het thema kansarmoede en kostenbeheersing. Hoe verloopt dat concreet? Krijgt de minister feedback van die vzw?

Het vernieuwde concept leerlingenvervoer wordt sinds 1 september 2017 getest in twee pilootgebieden, met het oog op een latere Vlaanderenbrede uitrol. Heeft de minister er al zicht op hoeveel leerlingen worden bereikt in die twee pilootprojecten? Krijgt ze al enige respons vanuit die pilootprojecten?

16. Tussenkost van Kathleen Helsen

Kathleen Helsen stelt dat het onderwijsbeleid continu ontwikkelingskansen voor leerlingen moet creëren.

De nieuwe kaders moeten voldoende ruimte bieden om om te gaan met diversiteit, op drie terreinen. Ten eerste verschillen de landelijke scholen sterk van die in een stedelijke context, aldus de spreker. De nieuwe kaders moeten voldoende ruimte creëren om in te spelen op de eigenheid. Ten tweede bestaat diversiteit ook in de kenmerken van de leerlingen. De kaders moeten inspelen op wat deze kinderen nodig hebben. Een derde vorm van diversiteit is die tussen schoolteams. De overheid verwacht van elk schoolteam kwaliteitsvol onderwijs en optimale ontwikkelingskansen voor leerlingen.

Naast het creëren van voldoende ruimte en flexibiliteit in de kaders, moet de overheid vertrekken vanuit het vertrouwen in de mensen die in het onderwijs actief zijn. Kathleen Helsen vindt dat hun expertise moet worden erkend. Het onderwijsbeleid moet de mensen in het onderwijsveld stimuleren en ondersteunen, meer dan hen controleren of sanctioneren. CD&V wil daar sterk de nadruk op leggen.

De kaders die men in het onderwijs creëert, moeten continu aandacht hebben voor innovatie, vindt Kathleen Helsen nog. Dat element is tot nu toe te weinig aan bod gekomen, maar het is wel cruciaal in een snel veranderend Vlaanderen, waarin onderwijsmensen in andere contexten terechtkomen.

Minister Crevits heeft aangegeven dat er al heel wat voorbereidend werk is verricht en dat de Commissie voor Onderwijs in de volgende periode heel wat nieuwe decreten zal kunnen behandelen. De commissie zal zich dus goed moeten organiseren, opdat het onderwijsveld tijdig weet binnen welk kader het aan de slag moet. CD&V zal in het parlement de nieuwe kaders telkens toetsen aan de opgesomde elementen: vertrouwen in en stimuleren van mensen, ruimte en flexibiliteit en innovatiegerichtheid.

Kathleen Helsen stelt vast dat het parlement al meerdere keren aandacht heeft besteed aan het plan basisonderwijs. Haar partij vindt dat plan heel belangrijk. De vraag bestond al in de vorige legislatuur, toen het parlement met een plan voor het secundair onderwijs kwam. Daarin waren heel wat elementen voor het basisonderwijs opgenomen. Het werd duidelijk dat er een plan specifiek voor het basisonderwijs nodig was.

Het basisonderwijs heeft een eigenheid die een langetermijnvisie vereist, waarin het niet enkel gaat om de problemen die door de directeurs van het basisonderwijs worden aangekaart, maar waarin ook de inhoud van het basisonderwijs en de methodieken die daar worden gebruikt, worden bekeken. De eigenheid van het basisonderwijs moet gerespecteerd worden: de personele omkadering, de infrastructuur, de aansturing enzovoort. Kathleen Helsen vindt het dus nodig om een plan in de breedte te ontwikkelen, en zij stelt dat CD&V van oordeel is dat daartoe in deze legislatuur nog een eerste aanzet moet worden gegeven met eerste maatregelen, maar ook dat er een plan is dat in de volgende legislatuur kan worden uitgerold, zoals dat in het verleden al is gebeurd voor het secundair en het hoger onderwijs. Het basisonderwijs is een heel belangrijk onderwijsniveau, waar de mogelijkheden om de ontwikkeling van kinderen kracht bij te zetten het grootst zijn. Dat moet dan ook ten volle worden ondersteund met een plan waarin alle aspecten aan bod komen, een geïntegreerde visie en een uitrol over verschillende legislaturen heen.

Kathleen Helsen vindt het zeer goed dat de minister in middelen voorziet om het kleuteronderwijs te ondersteunen, omdat het belangrijk is om op jonge leeftijd bij te sturen. CD&V vindt het ook positief dat bijvoorbeeld de CLIL-projecten in het basisonderwijs een kans krijgen.

De minister wil ouderparticipatie in de kleuterscholen versterken. CD&V ondersteunt dat, maar vraagt om dit ook op de andere onderwijsniveaus te doen. Ouderparticipatie kan voor het functioneren van kinderen op school het verschil maken.

Voor het eerst in de geschiedenis komt er een decretaal kader voor het dko, merkt het lid op. Die discussie loopt al twee legislaturen. Binnen het dko krijgen kinderen de kans om zich te ontwikkelen en talenten een plaats te geven. In het voorgestelde dko-kader wordt een verbinding gelegd met het leerplichtonderwijs, en dat zal de creatieve en artistieke vorming van alle kinderen kracht bijzetten. Hopelijk zal dit ook leiden tot een grotere participatie aan het dko vanuit kwetsbare doelgroepen, aldus de spreker.

Met het decreet Leerlingenbegeleiding kunnen volgens de spreker stappen vooruit worden gezet, omdat het zorgcontinuüm dat is opgenomen in het M-decreet hierin ook een plaats krijgt. School en CLB zullen vanuit eenzelfde basis en begeleidingsdomeinen opereren en naar leerlingen kijken. De pedagogische begeleidingsdiensten moeten wel voldoende worden betrokken bij de leerlingenbegeleiding en in de preventieve opdracht van de school. De ondersteuning op het terrein moet voldoende zijn.

Kathleen Helsen vraagt waarom er is gekozen voor een draaischijffunctie voor de CLB's en niet voor een regiefunctie.

Er worden zeer terecht extra middelen vrijgemaakt voor de CLB's, omdat de CLB's met alle nieuwe uitdagingen steeds binnen dezelfde enveloppe aan de slag moeten gaan. Is er al duidelijkheid over de manier waarop deze extra middelen zullen worden ingezet? In sommige regio's is er een toename van leerlingen die bijzondere noden hebben. Er is ook een verschil tussen de regio's in het aantal vluchtelingen die in de scholen worden opgevangen, wat een implicatie heeft op de werking van de CLB's.

In de beleidsbrief staat dat de minister een visie wil ontwikkelen met betrekking tot de professionalisering van leerkrachten. Kathleen Helsen vindt dit zeer positief, maar stelt zich de vraag of het niet wenselijk is om een visie te ontwikkelen over het totale hrm-beleid binnen onderwijs. Uit een doctoraatsonderzoek blijkt dat niet zozeer de individuele leerkracht maar de school als organisatie een impact heeft op lange termijn. Het is positief dat aandacht wordt geschonken aan de professiona-

lisering van de leerkrachten, maar zeker zo belangrijk is dat de professionalisering van het volledige schoolteam, de inrichtende machten en de directies een plaats moet krijgen.

Dat brengt Kathleen Helsen bij het EVC-beleid. Ze vindt het positief dat eindelijk stappen vooruit worden gezet. Niet alleen vanuit onderwijs maar vanuit de Vlaamse overheid in haar totaliteit kan men veel leren van de private sector. Waar de overheid nog heel sterk vasthoudt aan de diploma's van mensen en in mindere mate aan de ervaringen en competenties die ze hebben verworven, gaat de private sector op een totaal andere manier aan de slag.

De spreker verwijst naar Fons Leroy van VDAB, die aangeeft dat men moet nadenken over de kaders die vanuit onderwijs worden gecreëerd en de manier waarop mensen worden aangetrokken en ingezet, omdat men voor een gigantische opdracht staat in een Vlaamse regio waar straks heel wat ruimte is om mensen een arbeidsplek aan te bieden. De overheid en het onderwijs zullen een zware concurrentie ondervinden van andere sectoren die ook mensen met talenten zoeken. Het is dus van belang om het EVC-beleid te ontwikkelen en te kijken hoe men de gedreven mensen met passie en de ontwikkelde talenten op een soepele manier kan inzetten in het onderwijs. Straks heeft men in Vlaanderen echt wel alle mensen nodig die onderwijs belangrijk vinden en die daar een rol in willen spelen.

Flanders Synergy, dat op dit moment in verschillende scholen aan de slag is, geeft de innovatie in onderwijs een plaats en begeleidt mensen. Ze zijn gespecialiseerd in de arbeidsmarkt en hebben een vernieuwende visie op het inzetten van de juiste mensen binnen onderwijs. Het is interessant om ook met hen te bekijken hoe het EVC-beleid ontwikkeld kan worden.

Kathleen Helsen is ervan overtuigd dat het decreet Inspectie 2.0 de interne kwaliteitszorg binnen scholen zal versterken. Dat is een stap vooruit, want het houdt in dat de kwaliteit van onderwijs een sterk aandachtspunt is bij de mensen die de kwaliteit van onderwijs moeten realiseren. Het zal een mindshift vereisen om met dat nieuwe kader aan de slag te gaan. Belangrijk is dat die mindshift kan worden gerealiseerd op korte termijn. Daarom is het ook belangrijk dat voldoende inspecteurs aan de slag kunnen gaan om met dat nieuwe kader te werken en om scholen op korte termijn door te lichten en samen met hen te bekijken of de interne kwaliteitszorg voldoende op punt staat. De spreker vraagt of het huidige team volstaat om dit op een krachtige manier te kunnen waarmaken binnen de volgende vijf jaar. Ze is ervan overtuigd dat het nodig is om op korte termijn een ommekeer te realiseren. Het zou jammer zijn dat wegens een te beperkte equipe men tien jaar nodig heeft om tot die mindshift te kunnen komen. Ze vraagt de minister om daar de nodige aandacht voor te hebben.

Kathleen Helsen besluit met te stellen dat de minister erin slaagt om binnen een zeer moeilijke budgettaire context de juiste keuzes te maken voor de investeringen in onderwijs. De minister kiest ervoor om extra input te realiseren daar waar de noden het grootst zijn en waar in het verleden onvoldoende aandacht voor geweest is. De minister daagt het parlement uit om deze legislatuur heel wat nieuwe kaders te creëren die ervoor moeten zorgen dat de kwaliteit van ons onderwijs in de toekomst gegarandeerd blijft. Kathleen Helsen wil daar haar schouders onder zetten.

III. Antwoorden minister Hilde Crevits – Begroting

1. Algemeen

De *minister* is het er niet mee eens dat de begroting 'fake news' zou bevatten. Ze heeft de evolutie van de onderwijsbudgetten tussen 2014 en 2018 op een objectieve wijze toegelicht. De minister benadrukt de objectiviteit van die benadering, want ze baseert zich immers steeds op de begrotingsdatabank van de onderwijsadministratie. Diezelfde databank wordt elk jaar gebruikt om de publicatie 'Vlaams onderwijs in cijfers' op te stellen.

Uit de cijfergegevens in de databank blijkt dat de onderwijsbegroting een groeibegroting is. Er is effectief 740 miljoen euro aan recurrente middelen bijgekomen. In de algemene toelichting staat te lezen dat 46 percent van de stijging tussen 2017 en 2018 van de beleidskredieten over alle beleidsdomeinen heen naar onderwijs gaat. Onderwijs vertegenwoordigt echter geen 46 percent van de totale begroting, merkt de minister op.

Een gedeelte van die begroting is open end. De minister vindt het cruciaal maar niet vanzelfsprekend dat een stijging van het aantal leerlingen tot een stijging van het aantal leerkrachten voor de klas leidt. Er is echter een groot verschil tussen iets cruciaal en elementair vinden en iets vanzelfsprekend vinden. Een open-endbegroting is niet vanzelfsprekend. Het is een bewuste keuze om veel onderdelen van de onderwijsbegroting open end te maken.

Pas in de begroting voor 2018 is de Vlaamse Regering erin geslaagd de busbegeleiding en het woon-werkverkeer in het open-endgedeelte op te nemen. De voorgaande jaren en legislaturen was dat niet het geval. Dat is een keuze die nu wordt gemaakt. Dit punt is cruciaal, maar niet vanzelfsprekend.

De minister verwijst in dit verband naar de situatie in Nederland, dat vaak een gidsland wordt genoemd. Een belangrijk onderdeel van het onderwijsbudget dat op basis van de leerlingenaantallen noodzakelijk leek, dreigde te leiden tot een gat in de Nederlandse begroting ten bedrage van 244 miljoen euro. De nieuwe Nederlandse regering heeft beslist dat de onderwijssector een belangrijk gedeelte van dat tekort zelf moet dichtrijden.

De Vlaamse Regering wil het open end absoluut vrijwaren. Dat betekent dat de Vlaamse Regering kiest voor de leraar die bovenal voor de klas het verschil maakt.

In 2018 wordt op basis van enkel de bestaande decreten 86,6 miljoen euro meer in het onderwijs geïnvesteerd. Het gaat om 39,5 miljoen euro voor het hoger onderwijs, 3 miljoen euro voor de studietoelagen en 15,8 miljoen euro om de taalversterking veilig te stellen van kinderen die hier ten gevolge van de asielcrisis zijn beland.

Daarnaast komt er nog eens 64,5 miljoen euro bij voor nieuwe initiatieven. Dat omvat alvast 10 miljoen euro voor bijkomende werkmiddelen. De minister heeft begrepen dat iedereen hier blij mee is. Die maatregel wordt een jaar eerder genomen dan aanvankelijk verwacht. Ook in 2017 is voorzien in 10 miljoen euro. Hierdoor wordt de recurrente opstap voor het kleuteronderwijs mogelijk. Verder wordt nog voorzien in een bijkomend bedrag van 1 miljoen euro voor de ondersteuningsnetwerken.

Er wordt in miljoenen euro's voorzien voor de nieuwe decreten. De minister vindt het ongepast om dit 'smeergeld' te noemen. De minister beaamt dat er op een

aantal punten extra financiële incentives nodig zijn, maar dat 'smeergeld' noemen, vindt ze er ver over.

Op het vlak van investeringen is er de impuls van 40 miljoen euro, waarmee het investeringsvolume scholenbouw in het leerplichtonderwijs met 398 miljoen euro op het hoogste niveau komt.

Tot slot is er ruimte gecreëerd om samen met de sociale partners aan een nieuw sociaal akkoord te werken. De minister vindt het goed dat daar in de toekomst recurrent middelen voor worden vrijgemaakt en dat er in 2018 en 2019 een eerste opstap wordt gemaakt om maatregelen mogelijk te maken.

1.1. Opmerkingen Rekenhof

Minister Hilde Crevits wijst erop dat het gros van de uitgaven van de scholengroepen, zoals het Rekenhof stelt, al opgenomen is onder AGODI. Er was ook een opmerking rond de sociale dienst voor de personeelsleden van het GO!. De minister geeft mee dat voor zowel VAK als VEK het totaal 762.000 euro bedraagt. Het gaat enerzijds om een compensatie van 693.000 euro vanuit het begrotingsartikel 'specifieke ondersteuning', en anderzijds om een eenmalige verhoging van 69.000 euro.

De sociale dienst van het GO! valt onder de te consolideren instellingen. Begrotingstechnisch wordt het budget bijgevolg op een IS-begrotingsartikel ingeschreven. De bijkomende middelen zijn nodig, omdat de IS-artikelen 100 percent uitbetaling in het jaar zelf vragen en tot 2017 in een voorschot van 90 percent en een saldo van 10 percent werd voorzien. Die 10 percent saldo van 2017 wordt in 2018 eenmalig toegevoegd.

De VLHORA-begroting is in evenwicht. Buiten de opname van het reservefonds wordt geen overschot of tekort verwacht, waardoor de saldo-evolutie in 2018 nul bedraagt.

Een laatste opmerking betrof de beleidskredieten van het GO!. Dat het cijfer vermeld is in de toelichting, berust op een materiële vergissing. De minister geeft aan dat de correcte weergave vermeld staat in de begroting van het GO! en de memorie van toelichting bij het beleidsdomein Onderwijs. De beleidsuitgaven bij het GO! dalen met 3,9 miljoen euro.

1.2. Concordantietabel

De minister stipt aan dat op begrotingstechnisch vlak het beleidsdomein Onderwijs en Vorming de programma's FG en FH samenvoegt, omdat die een gelijklopende doelstelling hebben. Dat is een eerste stap naar de voorbereiding richting prestatiebegroting. Door die herstructurering wordt een aantal budgetten herschikt. De spreker benadrukt dat dat geen sluisbesparing is.

De concordantietabel van de budgetten op begrotingsartikel FH naar begrotingsartikel FG wordt als bijlage bij het verslag gevoegd.

De uiteindelijke budgetten op het programma FG zijn het resultaat van de overgehevelde budgetten vanuit het programma FH, gevolgd door de budgetbewegingen. Eventueel zit daar een indexaanpassing in, of bijkomende overhevelingen van budgetten en supplementaire behoeften.

1.3. Personeelsbesparingen

Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming is sinds de start van de legislatuur bezig om de besparing op personeel stap per stap uit te voeren. De minister stelt dat de globale doelstelling voor het beleidsdomein is vastgelegd op een personeelsaantal van 1028 tegen het einde van de legislatuur. Op 30 juni 2017 stond de teller op 1047.

Entiteiten OV	Startbasis	Aantal op 30/06/2017	Te behalen personeelsaantal op 31/12/2019
Departement	300	269	266
AGODI	451	417	407
AHOVOKS	288	256	256
AGION	74	67	66
Vlor	22	23	20
Onderwijsinspectie	15	15	13
Totaal	1150	1047	1028

De minister stipt nog aan dat, gelet op alle opdrachten voor de onderwijsinspectie, een personeelsdaling niet zo evident is.

De minister concludeert dat de evolutie op schema zit.

2. Klimaatmiddelen

De vraag over zichtbare resultaten betreffende groene stroom is volgens de minister bijzonder relevant, maar komt een beetje te vroeg. Eind vorig jaar zijn in het kader van de Vlaamse Klimaat- en Energietop vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming elf concrete klimaatmaatregelen goedgekeurd. Die worden nu uitgevoerd. Er zijn ook een aantal klimaatacties gerealiseerd of in volle uitvoering. Om nu al een concreet zicht te hebben op de effectief behaalde CO₂-reductie of het aandeel effectief gerealiseerde groene stroom of hernieuwbare energie, is het nog wat vroeg.

De klimaatmiddelen voor Onderwijs uit het Vlaams Klimaatfonds worden toegekend over een periode van 4 jaar. Het gaat om 54 miljoen euro verspreid over de periode 2016-2019, waarvan 20 miljoen euro voor het hoger onderwijs en 34 miljoen euro voor het leerplichtonderwijs. In 2017 ging het om 24 miljoen euro. In 2018 gaat het om 18 miljoen euro. In 2019 eindigt het met 4 miljoen euro. Na een jaar zijn al vijf van de elf klimaatacties uitgevoerd. De andere zes zijn in voorbereiding en worden in 2018 uitgerold.

De minister geeft een beknopt overzicht van de acties. Er zijn de energiebesparende investeringen in de gebouwen van hogescholen en universiteiten. Eind 2016 is daarvoor een eerste oproep afgesloten, goed voor 86 goedgekeurde energiebesparende projecten in het hoger onderwijs ten bedrage van bijna 8 miljoen euro en goed voor een geraamde CO₂-uitstoot van bijna 15.000 ton op jaarbasis. In het najaar van 2017 wordt een tweede gelijkaardige projectoproep afgesloten ten bedrage van 12 miljoen euro. Daar gaat het om een geraamde besparing van ongeveer 5000 ton CO₂ op jaarbasis. Onderwijs kan dus nog wel een enorme bijdrage opleveren, stelt de minister.

Een tweede maatregelencluster betrof de afregeling van verwarmingssystemen. Daarvoor was in een eenmalige projectsubsidie voorzien voor het afregelen en het bijstellen van het verwarmingssysteem van de school voor de winterperiode 2017-2018. Een correct afgestelde verwarmingsketel kan tot 10 percent energie besparen. De klimaatactie liep tot eind oktober 2017. Het is volgens de minister toch wel bijzonder dat alle onderwijsnetten en alle onderwijsniveaus hieraan konden participeren, dus van de kleuterschool tot de universiteit. De klimaatactie is een bijzonder groot succes gebleken. Er zijn bijna 1000 verwarmingsinstallaties in scholen correct afgesteld voor deze winterperiode: 825 via AGION en 160 via het GO!. Alle ingediende dossiers worden administratief-technisch en financieel nagekeken, alvorens de projectsubsidie kan worden uitbetaald.

Ten derde zijn er de energiebesparende investeringen in gebouwen van het leerplichtonderwijs en het dko. Wat het officieel gesubsidieerd onderwijs betreft, worden er eerstdaags 37 projectaanvragen goedgekeurd door de raad van AGION voor een subsidiebedrag van 4,2 miljoen euro. Daar is de geraamde CO₂-reductie 2.395.500 ton op jaarbasis. Het gaat om tien energie-efficiëntieprojecten van de steden Antwerpen en Gent en 27 projecten in de gebouwen van het deeltijds kunstonderwijs. In het vrij gesubsidieerd onderwijs werd al 11,12 miljoen euro gesubsidieerd voor 134 schoolbouwwerken gericht op energiebesparing. Het gaat dan om investeringen die te maken hebben met bijvoorbeeld isolatie van muren, daken en vloeren, vervanging van glas door hoogrendementsglas, plaatsing van een zonneboiler of warmtepomp, of de vervanging van een ketel. Het gaat om een jaarlijkse geraamde CO₂-reductie van 3.324.000 ton. In het kader van energiebesparende maatregelen voor schoolgebouwen werden in het GO! 60 projecten geselecteerd die gefinancierd worden voor een subsidiebedrag van bijna 7,2 miljoen euro en die goed zijn voor een geraamde CO₂-reductie van 2.233.000 ton op jaarbasis. Hier gaat het om stookplaatsrenovaties, dakisolatie, isolatie van zoldervloeren of kruipruimtes, isolatie van muren en het vervangen van schrijnwerk. Er is een pilootproject 'ingrijpende energetische renovatie' in een school. Dat is typisch voor de gebouwentypologie van andere GO!-scholen en kan dus ook elders worden doorgevoerd.

De vierde maatregel is het Zonnepan voor schoolgebouwen. Er is in leningen voorzien om zonnepanelen op bestaande schoolgebouwen te plaatsen. Die leningen worden aan schoolbesturen toegekend en kunnen worden terugbetaald door scholen omdat ze een lagere elektriciteitsfactuur realiseren omdat ze zelf groene stroom zullen opwekken. In 2017 is in 5 miljoen euro voorzien en in 2018 komt er opnieuw 5 miljoen euro. Die leningen komen schoorvoetend van de grond, aldus de minister. De eerste leningen zijn toegekend en er zijn al enkele installaties van zonnepanelen operationeel, maar de minister hoopt dat dit in 2018 nog meer succes zal kennen. Er wordt immers verwacht dat dit tot 100.000 ton aan CO₂-reductie kan leiden.

Voor voorbeelden van sensibiliserende acties verwijst minister Crevits naar de meest recente STEM-oproep die in het teken van het thema klimaat staat. Die is in het voorjaar 2017 gelanceerd en er hebben 150 scholen positief gereageerd. Er zijn 92 projecten uit het basis-, secundair en volwassenenonderwijs geselecteerd. Deze ontvangen een subsidie van maximum 5000 euro. Daarmee wordt gedurende twee schooljaren breed ingezet op klimaatbewustzijnsvorming.

De link tussen klimaat en STEM werd bewust gelegd omdat vooral meisjes voor een STEM-richting kiezen wegens de maatschappelijke meerwaarde die ze kunnen creëren. Scholen zijn echt bezig met sensibiliserende acties, stelt de minister.

Het Departement Onderwijs en Vorming heeft via een openbare aanbestedingsprocedure ook een projectoproep gelanceerd om methodieken te ontwikkelen voor betere energie-efficiëntie op school. Daaruit zullen pilootprojecten komen, gericht

op de volledige energierenovatie van scholen. Zowel de infrastructuur als het pedagogische aspect komen aan bod.

3. Ondersteuning hoger onderwijs

3.1. Digitaal platform Columbus

De bouw van het digitale platform Columbus kostte 457.000 euro, zegt de minister. Op het platform kan men de Columbusroute en de toelatingsproef voor de lerarenopleiding volgen. Het werd met zo veel mogelijk generieke componenten opgebouwd, zodat op een eenvoudige manier, zonder tussenkomst van IT-ontwikkelaars, de oriënteringsinstrumenten kunnen worden aangepast of nieuwe toelatingsproeven kunnen worden toegevoegd. Minister Crevits vindt het heel belangrijk om op één platform te werken. Het bedrag omvat ook bijkomende functionele en technische analyses, en de IT-ontwikkeling van het project, dat is opgeleverd eind oktober 2017.

Op 7 maart werd voor de implementatie en de opvolging van het instrument Columbus een beheersovereenkomst afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VLUHR. Die bepaalt dat onder voorbehoud van budgettaire ruimte aan de VLUHR voor de begrotingsjaren 2017, 2018, 2019 een subsidie wordt toegekend als bijdrage in de personeels- en werkingskosten. In de begroting 2018 wordt net zoals in 2017 een subsidiebedrag van 200.000 euro aan de VLUHR ingeschreven voor de periode van 1 januari tot 31 december 2018.

4. Leerlingenvervoer

De beide pilootprojecten leerlingenvervoer zullen extern worden geëvalueerd op basis van een kwantitatieve en kwalitatieve gegevensverzameling en -analyse, licht de minister toe. Binnen het kwalitatieve luik zal aandacht worden besteed aan de ervaring van de verschillende stakeholders. In zijn jaarverslag 2016 wijst de Kinderrechtencommissaris op de positieve dynamiek van het nieuwe concept in de pilootprojecten Leuven en Roeselare-Hooglede-Izegem-Ingelmunster. De commissaris zetelt in de klankbordgroep die de pilootprojecten opvolgt, net om ervoor te zorgen dat men geïntegreerd kan werken, licht de minister toe.

Per pilootproject fungeert een lokale werkgroep die het project op het terrein uitrolt, opvolgt en begeleidt. De werkgroep is samengesteld uit de lokale betrokkenen: de scholen, het lokale bestuur, de CLB's en anderen, onder de regie van de lokale coördinator. Er is expliciet gekozen om lokaal te laten coördineren en niet vanuit Vlaanderen, om zo het soepelst te kunnen inspelen op de lokale noden.

De pilootprojecten zoeken naar nieuwe concepten, het vergt tijd om deze vorm te geven. Er zitten volgens de spreker opportuniteiten in, want zoals het vandaag georganiseerd is, roept het heel wat vragen op, bijvoorbeeld over de nabijheidsregel.

5. Nascholing en professionalisering

Continue professionalisering is voor alle actoren in het onderwijs belangrijk en zeker voor de schoolbesturen. Ze brengen vaak andere expertise en andere banden met onder meer lokale partners mee. Deze betekenen vaak een grote meerwaarde bij het besturen van een school. Om die expertise voor onderwijs valabel te maken, moeten de besturen de specificiteit van onderwijs ook kennen. Het is noodzakelijk om schoolbestuurders te professionaliseren op continue basis. Die professionaliseringsactiviteiten worden opgezet via de middelen 'vorming schoolbesturen'.

Met de toegekende subsidiebedragen wil de minister de koepels een stimulans geven. Sommige toegekende bedragen zijn van die omvang dat de koepels ook eigen middelen investeren. Dat is ook evident, aangezien ze bijdragen ontvangen van scholen. Voor het schooljaar 2016-2017 en 2017-2018 werden de middelen verhoogd tot 120.000 euro. Die verhoging was mogelijk omdat er nog wat ruimte was op het budget voor prioritaire nascholing, schetst de minister. De totale subsidie voor de vijf geselecteerde projecten bedroeg 545.875 euro. Dat bedrag is afhankelijk van het budget dat de projectorganisatoren aanvragen.

Wat de prioritaire nascholing betreft, is het thema van het huidige schooljaar de ondersteuning van schoolteams bij de implementatie van het M-decreet. Voor het schooljaar 2018-2019 is het thema de professionalisering van de ondersteuners in het gewoon basis- en secundair onderwijs en in de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs. Over dat nieuwe ondersteuningsmodel zijn er ook heel wat professionaliseringsvragen.

6. Gelijke onderwijskansen

Op het begrotingsartikel 'gelijke kansen' zijn in 2018 middelen uitgetrokken voor een aantal projecten, licht de minister toe. Ten eerste werd 650.000 euro uitgetrokken voor het vrij ter beschikking stellen van voorleessoftware via weblicenties. De minister krijgt heel veel positieve reacties op die licenties. Er is 28.000 euro ingeschreven voor de vzw de Carrousel voor het project 'de rijdende kleuterschool Vlaanderen', 157.000 euro voor het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs, 2.385.000 euro voor het synchroon internetonderwijs, 72.000 euro voor de vzw çavaria, 67.000 euro voor de vzw SOS Schulden op School, 228.000 euro voor de vzw Dieslektikus, met name voor de werking van ADIBib, en 22.000 euro is nog toe te wijzen voor projecten rond gelijke kansen.

De reden dat de uitbreiding van SIO naar het volwassenenonderwijs nog niet is ingeschreven in de begroting, is bekend. De sector van het volwassenenonderwijs zit in een transitie en in de nieuwe financiering wil de minister het principe van echte aanwezigheid verlaten en ook financieren op input en output, waardoor de cursist niet altijd aanwezig moet zijn. Daardoor kan er intenser worden ingezet op afstandsonderwijs. De minister vindt het relevant dat Bednet bekijkt hoe het daarop kan aansluiten. Het is niet de bedoeling om tot een parallel circuit te komen, maar om de best practices over te nemen.

De minister merkt op dat in een beleidsbrief het structurele beleid dat al gevoerd wordt steeds buiten beeld blijft, in tegenstelling tot nieuwe initiatieven. Daarom verwijst de minister naar de horizontale gelijkekansenactieplannen die bestaan inzake gender, seksuele diversiteit, toegankelijkheid en handicap. Die plannen moeten in het voorjaar 2018 worden goedgekeurd en bekendgemaakt. Elke school wordt geacht een gelijkekansenbeleid op maat van de eigen situatieanalyse vorm te geven en heeft middelen voor professionalisering. Scholen kunnen voor ondersteuning terecht bij hun begeleidingsdienst en bij een reeks aan organisaties zoals RoSa vzw, Ella vzw enzovoort.

Daarnaast stelt de minister bij wijze van impulsbeleid een gratis ondersteuningsaanbod LGBT ter beschikking. Voor de hele legislatuur is çavaria verzekerd van subsidiëring. Voor het schooljaar 2017-2018 komt dat neer op een subsidie van 72.000 euro plus een voltijdse detachering. Daarmee zijn twee onderwijsmedewerkers actief in het coachen van scholen in Vlaanderen en Brussel inzake allerlei facetten qua school- en klasbeleid om tot een genderbewuste, holebi- en transvriendelijke school te komen. De onderwijscel ontwikkelt educatief materiaal en houdt een website met onderwijsinfo up-to-date. Er zijn ook gratis nascholingsinitiatieven en diverse instrumenten voor competentieontwikkeling die deel uitmaken van het gelijkekansenbeleid. Die zaken zijn aanvullend op het reguliere beleid. Ook

bij KlasCement vinden scholen zeer veel informatie om te werken rond het gelijkheidskansenbeleid, vult de minister aan.

7. Lonen andere beleidsthema's onderwijs

Op dit loonartikel worden ESR-matig de detachingsvergoedingen gezet voor de gedetacheerde leerkrachten en de lonen van de contractuele personeelsleden ingeschreven voor een aantal onderwijsprojecten. Begrotingstechnisch moeten de lonen van de gedetacheerde leerkrachten op een begrotingsartikel 'werking en toelagen' worden aangerekend, zodat deze lonen dus niet op het begrotingsartikel 'lonen andere beleidsthema's onderwijs' worden aangerekend.

De minister somt de concrete budgetten per project op die wel op dit artikel staan: voor de studiekeuzebegeleiding werd er 68.000 euro uitgetrokken, voor de veiligheidsproblematiek 63.000 euro, voor leren en werken 271.000 euro, voor de samenwerking Onderwijs-Welzijn 57.000 euro, voor de erkenningscommissie hoger onderwijs 51.000 euro, voor de commissie hoger beroepsonderwijs 63.000 euro, voor het geïntegreerd onderwijs- en vormingsbeleid 264.000 euro, voor de vzw Epos 162.000 euro, voor KlasCement 186.000 euro, voor Klasse 363.000 euro en voor de CANON Cultuurcel 116.000 euro.

8. Werking andere beleidsthema's onderwijs

8.1. LARS

Er waren ook vragen gesteld over het Leerlingenbegeleiding- en Activiteiten Registratie Systeem. Dat is inderdaad een van de belangrijkste kansen tot succes. Voor de werking van LARS voorziet de minister al meerdere jaren in 50.000 euro. Ze vindt die subsidie evident, maar eigenlijk is dat een beetje vreemd binnen het onderwijsbeleid, omdat voor informaticapakketten in scholen niet in extra middelen wordt voorzien. Er wordt verwacht dat scholen dat meenemen in de werkingsmiddelen. De CLB's hebben voor het schooljaar 2017-2018 een verhoging van de subsidie gevraagd. De minister heeft die nog niet kunnen toekennen omdat de motivatie van het dossier niet in orde was. Die wordt nu herwerkt. De minister erkent wel dat er een nood is, maar het is belangrijk te weten wat de output ervan zal zijn.

8.2. Lerarenopleiding

Er is een beheersovereenkomst afgesloten met de VLHORA en de VLIR om de lerarenopleidingen te ondersteunen bij de op til staande hervorming. Beide beheersovereenkomsten vervangen de transitieprojecten waarvoor vorig academiejaar een oproep is gebeurd. Naast enkele specifieke acties zullen de VLIR en de VLHORA de hervorming ondersteunen via het organiseren van expertise-uitwisseling tussen hogescholen, universiteiten, scholen, pedagogische begeleidingsdiensten en de inspectie. Maximale samenwerking en kennisdeling met elkaar vormen de leidraad.

De VLHORA heeft vier specifieke actielijnen gekozen. De eerste is die van diversiteit als troef, met de toenemende diversiteit, zeker in de grootstedelijke context. De tweede is het accent op taal en taalverwerving, met onder andere NT2 en CLIL. De derde heet 'Sterk in de klas' en gaat over didactische vaardigheden zoals klasmanagement en praxisonderzoek. De vierde betreft de liefde voor het vak, en daaronder wordt vakinhoudelijke en vakdidactische kennis begrepen.

De VLIR heeft drie actielijnen aangegeven. Voor de eerste actielijn van het versterken en innoveren van de lerarenopleidingen is er een project 'Naar een nieuwe universitaire lerarenopleiding op masterniveau' en een project 'Hoe kan de nieuwe universitaire lerarenopleiding op masterniveau optimaal tegemoetkomen aan de doelgroep van de zijinstromers?'. De tweede actielijn: een wervende

universitaire lerarenopleiding moet als muziek in de oren van elkeen klinken. Dat gaat over de communicatie over en bekendmaking van de nieuwe opleiding bij kandidaat-leraren en het werkveld, met specifieke aandacht voor de diversiteit van de instroom. De minister wijst erop dat het trouwens de eerste keer is dat men zo nadrukkelijk ook op de diversiteit van de instroom inzet.

Binnen de beheersovereenkomsten is ook ruimte om te werken aan de ontwikkeling van domeinspecifieke leerresultaten en de toets nieuwe opleiding. De beheersovereenkomsten werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 november 2017. Het gaat om een totaalbedrag van 1 miljoen euro op jaarbasis: 731.000 euro voor de hogescholen en 300.000 euro voor de universiteiten.

Met de NVAO is bekeken hoe het beschikbare budget van 2,4 miljoen euro zo maximaal mogelijk kan worden ingezet. Op dit ogenblik bekijkt de minister of het mogelijk is om via de middelen van 2017 die nog niet waren ingezet, iets extra in te zetten voor de NVAO. Ze zou 100.000 euro extra aan het budget willen toevoegen specifiek om de toets nieuwe opleidingen te kunnen doen. Dat wordt momenteel met de NVAO doorgesproken.

8.3. Diverse onderwijsprojecten

Er werd gevraagd naar de opsplitsing van de ingeschreven 920.000 euro voor traumabegeleiding, deradicalisering, en tutoring. Voor traumabegeleiding is in 504.000 euro voorzien, voor deradicalisering in 200.000 euro en voor tutoring in 120.000 euro. Er is een bedrag van 96.000 euro dat nog moet worden ingevuld.

Voor de projecten inzake deradicalisering zal een projectoproep worden gelanceerd, in uitvoering van actie 5.6, het drempelverlagend werken voor doelgroepen die niet altijd de weg vinden naar de reguliere diensten zoals studietoelagen, en actie 5.7, het polarisatiemanagement en de weerbaarheidstraining, van het Vlaamse actieplan ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme.

De middelen voor traumabegeleiding gaan uitsluitend naar leerlingen met een vluchtelingenproblematiek. Per provincie en voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werden er middelen toegekend aan de penvoerende CLB's voor de aanstelling van een psycholoog met ervaring met de traumaproblematiek bij asielkinderen.

De hoofdpdracht van die personen bestaat erin netoverstijgend samen te werken ter ondersteuning en versterking van leraars en CLB-medewerkers in het herkennen van en omgaan met mogelijke trauma's bij asielkinderen door middel van kennisoverdracht, het vertalen van de onderwijsnoden van deze kinderen en het opnemen van de draaischijffunctie van het CLB voor traumabegeleiding. Het project zet dus vooral in op kennisopbouw en professionalisering inzake trauma's bij asielkinderen, zodat de CLB's deze taak verder kunnen opnemen.

Het budget voor 'student tutoring' verdubbelt en zal op een gelijkaardige manier als de vorige jaren worden verdeeld. Een besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2011 biedt hiervoor het kader.

8.4. Netwerk islamexperten

Net als in 2017 krijgt het Netwerk islamexperten 137.000 euro. Dat is voldoende voor de werking en voor het aanstellen van de coördinator, Khalid Benhaddou, en voor een administratief medewerker. De vrijwilligers krijgen per interventie een vrijwilligersvergoeding. Het netwerk levert volgens de minister schitterend werk in moeilijke omstandigheden. Mochten er extra noden zijn, dan zal de minister dat wel horen, maar voorlopig volstaan de middelen.

8.5. ICT en digitale media

Voor ICT en digitale media is in een projectenbudget van 147.000 euro voorzien. Daarmee worden kleinere projecten betoelaagd, onder meer de ondersteuning van Child Focus en de Gezinsbond met inhoudelijke modules voor het organiseren van ouderavonden over 'veilig online'. Het gaat hier ook om de financiering van het kenniscentrum Mediawijs en de opleiding tot mediacoach. Minister Hilde Crevits verwijst verder naar antwoorden op diverse schriftelijke vragen over dit onderwerp.

8.6. Duaal leren

Noch de brugtrajecten noch de voortrajecten noch de persoonlijke ontwikkelingstrajecten zijn open end. De voortrajecten en POT's worden overgeheveld naar Welzijn, waarvoor volgens de minister goede redenen bestaan. De decreten kennen een geplafonneerd aantal uren toe. Niet al die uren worden tijdens het schooljaar opgebruikt. Dat doet minister Crevits vermoeden dat de middelen voldoende zijn.

In Welzijn kunnen evenveel jongeren terecht als momenteel het geval is. Minister Crevits merkt op dat de Kinderrechtencommissaris bij de voorstelling van het jaarverslag 2016 vroeg om een goede samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn. Een van de argumenten voor de overheveling is dat de medewerkers in Welzijn automatisch anciënniteit opbouwen. In Onderwijs legde deze anciënniteit beslag op een alsmar groter deel van de middelen.

9. Onderzoek en innovatie

9.1. Gamefonds

Op dit ogenblik zijn de onderhandelingen tussen de kabinetten van Onderwijs en Media en het VAF over de nieuwe beheersovereenkomst in een laatste fase aanbeland. Vermoedelijk volgt een goedkeuring door de Vlaamse Regering nog dit kalenderjaar. Het budget van 180.000 euro blijft ongewijzigd. Voor Onderwijs veranderen er wel enkele concrete modaliteiten. Er zullen in plaats van drie maar twee commissies zijn: een voor 'serious games' en een voor 'entertainment games'. Het budget zal worden ingezet voor het hele onderwijs en niet langer alleen maar voor het leerplichtonderwijs. Die veranderingen komen volgens minister Crevits tegemoet aan de evaluatie van het Gamefonds.

9.2. Wetenschappelijk onderzoek

Er gaat 495.000 euro naar wetenschappelijk onderzoek. Hilde Crevits verwacht in 2018 zeker werkzaamheden rond de impact van de studievoortgangsbewakingsmaatregelen in het hoger onderwijs. Er wordt ook rekening gehouden met vandaag nog onbekende kennisvragen die vanuit de beleidsvoorbereiding ontstaan en op korte termijn een antwoord moeten krijgen. Het budget voor kortlopend wetenschappelijk onderzoek werd voor 2018 minimaal begroot, om binnen de onderzoeksbudgetten maximaal ruimte te maken voor de verwachte kosten voor de eventuele deelname aan de nieuwe cyclus van PIAAC. De middelen hiervoor zijn opgenomen onder het internationaal vergelijkend onderzoek met dezelfde basissalocatie.

9.3. Nieuwe onderwijsmedia

In de begroting gaat er in het kader van 'Nieuwe onderwijsmedia' geld naar een aantal initiatieven: 147.000 euro voor allerhande projecten; 180.000 euro voor het Gamefonds; 166.000 euro voor het Archief voor Onderwijs in het Vlaams Instituut voor Archivering en 876.000 euro voor de Aangepaste Digitale Bibliotheek en voor voorleessoftware.

10. Internationalisering

10.1. Studentenmobiliteit

In de motie van aanbeveling van het Vlaams Parlement van 8 juli 2010 over de hervorming van het hoger onderwijs in Vlaanderen en de conclusies van het maatschappelijk debat, is er via een groeipad elk jaar in een bepaald budget voorzien voor studentenmobiliteit, schetst de minister. Die middelen zijn noodzakelijk om de doelstelling voor studentenmobiliteit te behalen tegen 2020. De Vlaamse doelstelling is dat een derde van de afgestudeerden een internationale ervaring zou opdoen. De 500.000 euro zal dus grotendeels worden ingezet voor het aanbieden van extra beurzen voor uitgaande Vlaamse studenten via de bestaande beurzenprogramma's. Een kleiner aandeel zal gaan naar de ontwikkeling van enkele nieuwe initiatieven en de ondersteuning van het ASEM-secretariaat.

10.2. Ondersteuning internationalisering hoger onderwijs

In 2017 bedroeg de werkingssubsidie voor de vzw Flanders Knowledge Area 114.750 euro. Voor het werkjaar 2018 is al een nieuwe subsidie aangevraagd. De werking zal dus ook in de toekomst behouden blijven. Er wordt op dit ogenblik een vereenvoudigde bestuursstructuur 'Internationalisering' geïmplementeerd binnen de VLUHR waardoor de vzw-structuur zal verdwijnen. De subsidie voor 2018 wordt vandaag echter nog altijd aangevraagd door Flanders Knowledge Area om de continuering van de werkzaamheden te kunnen garanderen. De middelen zullen over enige tijd via de vereffeningsprocedure toekomen aan de VLUHR.

11. Cultuureducatie

Voor cultuureducatie is er 827.000 euro. Publiq, voorheen CultuurNet.Vlaanderen, bouwt samen met CANON Cultuurcel het platform Cultuurkuur verder uit. Daarvoor is een aparte overeenkomst opgemaakt waarbij voor 2018 een bedrag van 149.000 euro is vrijgemaakt voor het platform. Dat budget wordt ingezet om het platform uit te bouwen. Zo werden recent de informatiepagina's Cultuur in de Spiegel geïntegreerd op Cultuurkuur. Op dit moment loopt er ook een jaarlijkse gebruikersbevraging die leert hoe men Cultuurkuur nog kan verbeteren. Op de gebruikersbevraging van 2016 hadden 906 respondenten ingeschreven. Van wie in 2016 een cultuurpartner zocht en vond via Cultuurkuur, is 71 percent effectief een samenwerking aangegaan. In vergelijking met 2015, is er bij Cultuurkuur een groei van 25 percent van de activiteiten en 42 percent van de organisaties. Tussen januari en mei 2017 was er een groei van 22 percent bezoeken op te meten ten opzichte van het volledige jaar 2016. Dat is volgens de minister een positieve evolutie.

Het budget omvat de werkingsmiddelen van CANON, exclusief de subsidies die via dynamo3 rechtstreeks naar de scholen gaan. 149.000 euro gaat naar publiek voor de uitbouw van Cultuurkuur. Grote evenementen zoals de Cultuurdagen, het expertentraject Cultuur in de Spiegel, de overeenkomst rond de uitrol van Cultuur in de Spiegel en de inhoudelijke kwaliteitsbewaking, de praktijkvoorbeelden, het scholentraject en de Boekenbeurs zijn allemaal acties die via Cultuurkuur worden gecommuniceerd.

12. Fonds deeltijds kunstonderwijs

De nieuwe regelgeving voor het fonds dko neemt twee maatregelen in verband met de doorstorting van inschrijvingsgelden en het storten van werkingsmiddelen en vereenvoudigt ook sterk de inning van de inschrijvingsgelden voor alle dko-academies.

Vandaag is het zo dat academies inschrijvingsgelden automatisch doorstorten waardoor er een constante geldstroom is in een betaalperiode die vandaag in de praktijk loopt van 15 november tot 15 april. Op 15 november storten alle academies het inschrijvingsgeld, dat berekend is op het niet-geverifieerde leerlingenbestand, door naar de administratie. Het nadien verifiëren van alle leerlingen geeft aanleiding tot heel wat correcties, zodat in ongeveer de helft van de gevallen de academies nog een klein saldo moeten bijbetalen of terugkrijgen na afsluiting van het verificatieproces op 1 januari.

Vanaf 1 september 2018 zullen de academies op twee vaste momenten hun inschrijvingsgelden moeten doorstorten aan de overheid: 95 percent op 15 november en 5 percent op 5 april.

Nu moeten de academies hun integrale inkomsten van inschrijvingsgelden doorstorten en daarna krijgen ze de werkingsmiddelen van de Vlaamse overheid. Vanaf 1 september zal worden toegelaten dat de academies hun werkingsmiddelen onmiddellijk aftrekken van de inschrijvingsgelden die ze moeten doorstorten.

Door de overgang van het huidige naar het nieuwe systeem zou de Vlaamse overheid in 2018 minder inkomsten innen uit het fonds inschrijvingsgelden. De academies mogen een deel van de inschrijvingsgelden behouden als werkingsmiddelen, wat als gevolg heeft dat de Vlaamse overheid geen werkingsmiddelen moet inschrijven in de begroting 2018-2019. Het is een grote vereenvoudiging van geldstromen, maar heeft geen budgettaire gevolgen, maakt de minister duidelijk. Bovendien zijn er geen wijzigingen gepland in de bedragen van de inschrijvingsgelden of in de categorieën van leerlingen die kortingen genieten. De inkomsten in het Inschrijvingsfonds dko worden integraal gebruikt voor de betaling van de lonen van het dko-personeel.

13. Apparaat AGODI

AGODI beschikt over een informaticakrediet om voor het informaticamateriaal van de medewerkers de kosten aan datacenters, diensten en onderhoud van de toepassingen te betalen. Het restbudget wordt aangewend via verschillende informaticaprojecten om gewijzigde regelgeving in te bouwen en bestaande toepassingen, zoals het weddesysteem en Discimus, uit te breiden en klantvriendelijker te maken. Of die middelen allemaal voldoende zijn, is afhankelijk van de kostprijs voor de wijzigingen van het inschrijvingsrecht.

14. Provisie AGODI

14.1. Financiering nieuwe decreten

Voor de financiering van de nieuwe decreten is in de begroting 2018 2,5 miljoen euro ingeschreven. Met betrekking tot duaal leren is er 251.000 euro toegevoegd bij het beleidsdomein Werk en Sociale Economie. Omdat Werk evenwaardige partner is in duaal leren, is het restant van 2.249.000 euro op een provisie Onderwijs gezet, want de decreten moeten uiteraard nog aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd voor definitieve goedkeuring en nog een parlementair traject doorlopen.

Er wordt voorzien in 1,34 miljoen euro extra voor het decreet Leerlingenbegeleiding. Dat is een derde van wat nodig is. 284.000 euro voor de verhoging van de omkadering van het deeltijds kunstonderwijs in de dunbevolkte gebieden, 625.000 euro voor het decreet Duaal Leren, luik onderwijs. Dat is ook maar een derde van het jaar. Het betreft de financiering van enkel die zaken die niet vervat zitten in de open-endregeling. Uiteraard zijn een aantal zaken afhankelijk van het aantal leerlingen dat duaal leren zal volgen, en zal men daar de komende jaren in budgetten voor voorzien.

De decreten Lerarenopleiding, hbo5 en Volwassenenonderwijs genereren in 2018 nog geen impact, dus daarvoor zijn nog geen budgetten ingeschreven.

14.2. Kinderdagverblijven

De minister wijst erop dat er een nieuwe regelgeving werd opgemaakt. Er is in een groeipad voorzien waardoor de subsidiëring de volgende jaren nog zal toenemen, maar tegelijk bleef de financiering van Onderwijs doorlopen waardoor een dubbele financiering ontstond. Naar aanleiding van de evolutie in het beleidsdomein Welzijn wordt de omkadering binnen het beleidsdomein Onderwijs afgebouwd. Op die manier vermijdt men dubbele subsidiëring. Het gaat dus niet om een besparing, maakt de minister duidelijk. De afbouw was in 2017 het meest voelbaar doordat vervangers niet meer werden gesubsidieerd. De volgende jaren is er enkel nog een verdere afbouw van de uren als een vastbenoemde titularis met pensioen gaat of als er een einde komt aan een contractuele tewerkstelling.

In totaliteit ontvangen de Brusselse kinderdagverblijven van het GO! vanuit Welzijn en Onderwijs nog altijd substantieel meer subsidies dan enkele jaren geleden. De minister denkt dat er in 2018 vanuit de onderwijsbegroting 452.000 euro minder nodig zal zijn, maar ze investeert deze middelen opnieuw in onderwijs, merkt ze op.

15. Lonen basisonderwijs

Het nieuwe ondersteuningsmodel dat op 1 september 2017 van start is gegaan, komt in de plaats van de ondersteuning gon. Maar in dat gon werd vroeger vanuit het buitengewoon onderwijs ondersteuning geboden in het hoger onderwijs. Als men kijkt naar de begeleidingseenheden: 4 miljoen euro werd vanuit de vroegere middelen in het hoger onderwijs ingezet. Nu heeft men die 4 miljoen euro in het hoger onderwijs gezet omdat het geen ondersteuning voor het leerplichtonderwijs was. De middelen van het ondersteuningsmodel worden volledig ingezet in het kleuter-, lager en secundair onderwijs. Het hele budget van vroeger is ingeschreven bij het leerplichtonderwijs, en van de 15,4 miljoen euro die erbij komt, gaat 4 miljoen euro naar het hoger onderwijs. Netto gaat het om een extra investering van 15,2 miljoen euro in het leerplichtonderwijs.

16. Specifieke loonbetalingen

16.1. Busbegeleiders

Minister Hilde Crevits werkt met minister Weyts aan een nieuw concept leerlingenvervoer waarin men de aanbevelingen zal opvolgen. Er lopen twee proefprojecten. Het uitgangspunt van het nieuwe concept is een kwaliteits- en comfortverbetering voor alle leerlingen. De spreker wijst op de bevoegdheidsverdeling: de begeleiders op de bussen zijn voor Onderwijs en de bussen zijn voor Openbare Werken en Mobiliteit. Er is in voldoende capaciteit voorzien. Het nieuwe systeem zoekt ook naar innovatieve manieren voor verplaatsingen.

17. Werking buitengewoon basisonderwijs/secundair onderwijs

In het wijzigingsdecreet Ondersteuningsmodel zit de decretale basis om de werkingsmiddelen toe te kennen aan de ondersteuningsnetwerken. De minister zou dat decreet graag voor het einde van het jaar agenderen op de Vlaamse Regering zodat die middelen heel snel kunnen worden uitbetaald.

18. Werking internaten

De minister is blij dat Tine Soens haar appreciatie over de extra bedden bij het Koninklijk Werk IBIS heeft uitgedrukt.

Het GO! heeft gevraagd om de overschotten bij de middelen voor peutersuinen in te zetten in de internaten van het GO!. Men is nu aan het bekijken hoe dit efficiënt kan gebeuren.

19. Ondersteuningsmiddelen AGODI

19.1. Middelen voor zieke leerlingen

De middelen zijn bedoeld om de K-diensten te subsidiëren. Een K-dienst is een dienst neuropsychiatrie die in een crisissituatie dringende hulp verleent of observatie en actieve behandeling verleent. Er zijn twaalf K-diensten met in totaal 262 bedden waar onderwijs kan worden georganiseerd. Het totale bedrag is 1.469.000 euro of 5606 euro per bed. Dit bedrag is in Onderwijsdecreet XXIV sterk verhoogd, deelt de minister mee. Voordien ging het slechts om 3319 euro per bed.

19.2. Middelen kunstinitiatie

Op dit ogenblik zijn er 177 lestijden bestemd voor de tijdelijke projecten kunstinitiatie. Dit komt overeen met 8,1 fulltime betrekkingen of met 368.169 euro. Daarnaast krijgen die projecten ook werkingsmiddelen, die in totaal 109.000 euro bedragen.

De huidige middelen voor de tijdelijke projecten kunstinitiatie zijn sterk geconcentreerd in een beperkt aantal scholen. In totaal participeren 22 basisscholen aan 20 projecten.

Voor de minister vormen die samenwerkingsinitiatieven een speerpunt van het decreet. Een ander speerpunt is de invoering van een eerste graad voor muziek, woordkunst en drama.

Naast de vorming van kunstenaars, heeft het dko ook een belangrijke maatschappelijke opdracht, namelijk kinderen, jongeren en volwassenen in contact brengen met kunst en cultuur. Om die reden vindt de minister het partnerschap tussen het leerplichtonderwijs en het dko van groot belang. Er worden kinderen en jongeren bereikt die van thuis uit niet altijd met kunst en cultuur in contact komen.

Het nieuwe decreet voorziet in 4,4 miljoen euro voor die samenwerkingsinitiatieven. In 2017 is dat 1,9 miljoen euro, namelijk 477.169 euro voor kunstinitiatie en 1,4 miljoen euro voor muzische vorming. De bijkomende middelen worden gegenereerd door de leerlingen die in de vierde graad blijven zitten in de toekomst voor 50 percent in plaats van 100 percent te omkaderen.

Het onderzoek van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving met betrekking tot leerloopbanen in het dko toont aan dat de leerlingen in de vierde graad vaak blijven zitten. Dat is een gevolg van de studieduurverlenging. De minister vindt het dan ook verantwoord de middelen aan te wenden voor de doelgroepen die minder goed worden bereikt. De samenwerkingsinitiatieven kunnen gedurende maximaal drie schooljaren van ondersteuning genieten. Na drie jaar kan een academie beslissen met andere scholen samen te werken.

19.3. Vlaamse Scholierenkoepel

De subsidie voor de VSK wordt verhoogd. De minister heeft de VSK gevraagd die bijkomende middelen in een ambitieus meerjarenplan te investeren. De VSK wil zeer actief participeren in een inspraaktraject voor het duaal leren en de positie van kwetsbare leerlingen. De minister heeft de VSK tevens gevraagd bijkomend te investeren in de versterking van de participatie op school. Dat is niet enkel goed voor het zelfvertrouwen en het zelfbeeld, maar ook een zegen in het beleid tegen pesten op school. Om de VSK in staat te stellen hierin bijkomend te investeren, zijn meer middelen uitgetrokken.

De VSK heeft gevraagd om vanaf 2019 een uitbreiding naar het lager onderwijs te mogen onderzoeken. De minister is die idee niet ongenegen, maar het moet in samenspraak worden behandeld.

19.4. Jongeren voor Scholen en Scholen voor Jongeren/Verkeersveiligheid naar en van School

De startbaanprojecten worden deels vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en deels vanuit het beleidsdomein Werk en Sociale Economie gefinancierd. Vanaf 1 januari 2019 valt het budget van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie weg. Van de 444 plaatsen in startbaanprojecten zullen 245 plaatsen worden behouden. Die herverdeling betekent niet dat alle plaatsen blijven die door het beleidsdomein Onderwijs en Vorming worden gefinancierd en dat alle plaatsen verdwijnen die door het beleidsdomein Werk en Sociale Economie worden gefinancierd. Er zijn objectieve en vergelijkbare criteria opgesteld.

De scholen zullen per instellingsnummer nog slechts één startbaner kunnen tewerkstellen. Daarnaast heeft AGODI, in samenwerking met de diensten van minister Muyters en de VDAB, de mogelijkheid uitgewerkt om een startbaan aan een werkervaringsstage te koppelen.

Alle werkgevers hebben in juni 2017 uitsluitend gekregen over de toekomst van hun plaats in het startbanenproject. De werkgevers die hun plaats behouden, kunnen nieuwe jongeren aannemen. De werkgevers die hun plaats verliezen, kunnen de overeenkomst met hun startbaner nog verlengen. De maximale einddatum wordt dan eind december 2018. Die plaatsen worden nog verder gefinancierd vanuit het beleidsdomein Werk en Sociale Economie.

Een onderdeel van de startbaanprojecten betreft een samenwerking met De Lijn, het schoolspottersproject. Die startbaners staan onder meer in voor de preventie van asociaal gedrag op het openbaar vervoer. Na de hervorming is het aantal schoolspotters van twintig naar veertien plaatsen gedaald. De herverdeling van de plaatsen is in overleg met De Lijn doorgevoerd en houdt rekening met de noden in de betrokken steden en gemeenten. Bovendien is met De Lijn afgesproken dat AGODI in 2018 bijkomende opleidingen plant om de resterende schoolspotters in hun opdracht te ondersteunen.

20. Basisfinanciering hoger onderwijs

Het groeipad om de achterstallige groei van enkele universiteiten in de middelen voor studentenvoorzieningen weg te werken, is al in 2016 gerealiseerd. Oorspronkelijk was voorzien in een geleidelijke opbouw met twee schijven van elk 500.000 euro. De Vlaamse Regering heeft er echter voor gekozen dat in een keer door te voeren.

Sinds het begrotingsjaar 2016 is voorzien in een bijkomend recurrent budget van 1 miljoen euro. Dat budget is bedoeld voor de stuvo-middelen voor de universiteiten aan wie bijkomende middelen zijn toegekend. Het is de bedoeling de histo-

rische achterstand van de grootste universiteiten, de KU Leuven en de Universiteit Gent, ten opzichte van de andere universiteiten weg te werken. De minister wijst erop dat, gezien het recurrente karakter van het krediet, er in de begroting 2018 geen wijziging is ten opzichte van de begroting 2017.

Die ingreep heeft zijn doelstelling gerealiseerd, stelt de minister. Terwijl er in begrotingsjaar 2016 nog een verschil was in financiering van 0,51 euro per opgenomen studiepunt tussen de universiteiten, is dat verschil vanaf het begrotingsjaar 2018 weggewerkt. Elke universiteit krijgt een toelage van 4,41 euro per opgenomen studiepunt. Dat heeft ook als gevolg dat de stuvo-enveloppe nooit groter geweest is dan vandaag, terwijl het in principe om een gesloten enveloppe gaat.

21. Lonen hoger onderwijs – Ondersteuning

Bij de overdracht van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen van het Departement Onderwijs naar het Agentschap voor Hoger Onderwijs werd het budget voor de loonkost van een secretaris voor de raad overgedragen. De minister geeft mee dat dat budget op het programma 'lonen hoger onderwijs – beleidsondersteuning' komt. Daarnaast voorziet AHOVOKS bijkomend nog in een tweede secretaris, die betaald wordt op de eigen loonkredieten van AHOVOKS. Voor de werking van de raad wordt op jaarbasis in een budget van 158.000 euro voorzien. De budgetten volstaan op dit ogenblik om alle uitgaven te dekken.

22. Werking volwassenenonderwijs

22.1. NARIC

De minister meldt dat door het steeds stijgende aantal aanvragen bij NARIC bijkomende middelen noodzakelijk bleken. Er is sprake van uitgesteld effect: vluchtelingen vragen pas een gelijkwaardigheid van hun diploma aan als ze al een poosje in het land zijn.

De extra middelen dienen om drie extra dossierbehandelaars niveau B gedurende een jaar extra in te zetten en de adviezen van externe experts te betalen. De bijkomende behoeften voor NARIC konden worden overgeheveld vanuit de werkingsmiddelen volwassenenonderwijs voor het schooljaar 2018-2019, omdat er in het volwassenenonderwijs voor de eerste keer een lichte daling wordt verwacht van de asielmiddelen. Een deel van de werkingsmiddelen 'asiel volwassenenonderwijs' kan worden gebruikt voor NARIC. Er wordt verwacht dat de daling zich later zal inzetten, aangezien er een uitgesteld effect is van de aanvragen. Als dat elkaar opvolgt, kan dat mooi compenseren.

22.2. Asielmiddelen NT2

De administratie volgt de inzet van de extra middelen asiel van nabij op. Tweemaandelijks wordt de stand van zaken besproken in een werkgroep, waarin de vertegenwoordigers zitten van de koepels, het GO!, de sector basiseducatie en het Agentschap Integratie en Inburgering. De centra krijgen de extra middelen asiel toegewezen in de vorm van inzetbare leraarsuren of vte's, maar die worden maar gevaloriseerd als ze effectief ook extra lestijden inrichten. De minister onderstreept dat er dan ook geen sprake is van eventuele terugvordering.

23. Studiefinanciering

Een aanvraag voor een school- of studietoelage moet aan heel wat voorwaarden voldoen vooraleer het dossier wordt goedgekeurd en uitbetaald. De minister wijst erop dat een aantal van die voorwaarden op het moment van de beslissing niet te voorspellen zijn. Grosso modo zijn er twee belangrijke redenen om terug te

vorderen: financieel en pedagogisch. De verhouding tussen die twee is ongeveer 40/60. Terugvorderingen om financiële redenen zijn het gevolg van het werken met een vermoedelijk inkomen. Volgens de minister is dat een van de sleutелеlementen van het systeem: het feit dat een toekenning kan gebeuren op basis van een actueel inkomen in plaats van een inkomen van twee jaar geleden. De administratie gaat er zo zorgzaam mogelijk mee om, maar het is onvermijdelijk dat er soms een verkeerde inschatting wordt gemaakt, aangezien de aangeleverde inkomensinformatie soms onvolledig is. In de praktijk leidt een controle van de gegevens tot evenveel bijbetalingen als terugvorderingen.

Dat de administratie zich niet meer baseert op twee jaar geleden, maar op het actuele inkomen, betekent in het overgrote deel van de dossiers een enorme stap voorwaarts. Maar soms blijft een verrekening nodig. De minister stelt dat de terugvorderingen om pedagogische redenen het gevolg zijn van de huidige regelgeving.

24. Schoolinfrastructuur

Er is bij de begrotingsaanpassing 2016 beslist dat er naar aanleiding van de btw-verlaging inzake scholenbouw van 21 naar 6 percent bijkomende verbintenissen konden worden aangegaan door AGION en het GO!. De minister geeft aan dat de winsten in verband met de btw-verlaging tot de laatste euro worden aangewend voor schoolinfrastructuur. Ze verwijst daarvoor naar alle kredietvolumes, die heel transparant en artikel per artikel te volgen zijn in de memorie van toelichting.

Inzake het effect van de btw moet een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds het effect van de vastleggingen sinds 1 januari 2016, het moment dat de verlaagde btw inging, en de vastleggingen voor 2016, het zogenaamde 'historisch encours'. Vanaf 1 januari 2016 zijn die machtigingskredieten voor schoolinfrastructuur niet gewijzigd. Dat is evident, ondanks die verlaging naar 6 percent, omdat er met hetzelfde budget veel meer projecten kunnen worden vastgelegd.

Bij de vastleggingen voor 1 januari 2016 waren er een reeks projecten die nog waren vastgelegd aan 21 percent btw, maar waarbij op de facturen slechts 6 percent btw is verschuldigd. Ter compensatie daarvan is binnen de Vlaamse Regering afgesproken dat over een termijn van minstens 3 jaar de minister 3 keer 10,6 miljoen euro of 31,8 miljoen euro ter beschikking krijgt. Dat is natuurlijk een raming. Bij de begrotingscontrole 2017 is er gekeken naar de werkelijke realisaties in 2016. Bovenop de raming van 10,6 miljoen euro is er nog een bijkomende btw-recuperatie geweest van 4,1 miljoen euro bij AGION en 1,9 miljoen euro bij het GO!. In afwachting van de werkelijke realisaties in 2017 is de bijkomende machtiging teruggedraaid om dan te herbekijken bij de budgetcontrole 2018.

Er is in de commissie al heel vaak gepraat over de beschikbaarheidsvergoeding voor de Scholen van Morgen. Naargelang de realisatie van het DBFM-programma – en dus ook de beschikbaarheidstoelagen die moeten worden betaald – gaat dit af van het totale infrastructuurbudget. Daarvoor zijn lang geleden extra middelen voorzien. Omdat die middelen uit het verleden overschreden dreigen te worden, heeft de minister in extra middelen voorzien om de DBFM-effecten op te vangen binnen de extra investeringsimpuls. Er wordt dus blijvend geïnvesteerd in schoolinfrastructuur, ook door extra in te zetten op huursubsidies waarvoor eind 2017 nog een nieuwe oproep zal worden gelanceerd. Daarvoor is 3 miljoen euro extra in de AGION-begroting ingeschreven. Ter informatie vermeldt de minister ook nog de 550 miljoen euro voor de nieuwe DBFM.

25. Vzw UCOS

De subsidie die vzw UCOS in 2018 ontvangt, ligt iets lager dan de voorbije jaren maar is nog van dezelfde grootteorde: 178.000 euro in 2018 ten opzichte van 180.000 euro in de vorige jaren. De ontvangsten vanuit de Vlaamse overheid betreffen enerzijds sociale toelagen en anderzijds projectsubsidies voor specifieke doeleinden. Die subsidies werden altijd aangevraagd conform de geldende wetgeving. Het is dus niet zo dat vanuit Vlaanderen beslist is om zomaar een terugval van de middelen te compenseren. Dit volgt de inkomsten, licht de minister toe.

Het departement heet sinds kort het Departement Buitenlandse Zaken. Dat is zo opgenomen in het Uitgavendecreet.

IV. Antwoorden minister Hilde Crevits – Beleidsbrief

1. Algemeen

Minister Hilde Crevits geeft aan dat er veel decretaal werk naar de commissie komt. Dat moet allemaal worden afgestemd, zeker in het voorjaar 2018.

Het is een scharniermoment voor het onderwijs, stelt de minister. Er moet heel veel worden geregeld in de jaarlijkse, genummerde decreten. Daarnaast zijn er de decreten die conceptnota's vertalen. Voor de timing van de inwerkingtreding zoekt men altijd naar een evenwicht tussen voldoende ambitie en de haalbaarheid op het terrein.

De specificiteit van het onderwijs, de cadans van het schooljaar, betekent dat decretaal werk nog vroeger klaar moet zijn, als men in het volgende jaar iets wil af hebben.

De minister verwijst naar 26 decreten, die al goedgekeurd zijn door het Vlaams Parlement of waarvoor de goedkeuringsprocedure loopt. In 2014 waren dat er 2, in 2015 werden er 7 goedgekeurd, in 2016 ook een stuk of 7 en in 2017 is het laatste ontwerp van decreet ingediend samen met minister Muyters aangaande de aspecten van de alternerende overeenkomsten.

Er moeten nog tien decreten naar het parlement komen: het decreet over de inspectie 2.0, het decreet over het deeltijds kunstonderwijs, het decreet over de leerlingenbegeleiding, het decreet over de graduaats- en lerarenopleiding, het decreet over het volwassenenonderwijs, het decreet over de modernisering secundair onderwijs, het decreet over duaal leren samen met minister Muyters, het genummerde decreet OD XXVIII, de wijziging van het M-decreet en het Kwaliteitszorgdecreet. Er ligt ook een voorstel van decreet voor over de eindtermen.

Natuurlijk wil ze niet de minister zijn met het grootste aantal decreten, maar in het regeerakkoord staan heel wat zaken die zij moet realiseren. In Onderwijs is alles decretaal verankerd, stipt de minister aan. Als zij deze decreten in deze legislatuur nog in werking wil laten treden, moeten ze dit parlementair jaar ter bespreking worden voorgelegd aan het parlement en moeten ze worden goedgekeurd in de plenaire vergadering.

De minister beaamt dat alles goed gepland moet worden.

2. Strategisch doel 1: Talenten van elke lerende ten volle ontwikkelen

2.1. Alle kinderen stevige fundamenten geven door een sterk basisonderwijs

2.1.1. Inzetten op een maximale participatie aan kleuteronderwijs vanaf drie jaar

Bij haar aanstelling in januari 2017 heeft de kleutercoördinator een plan van aanpak opgesteld waarin zij acties uit het actieplan verder concretiseert aan de hand van drie elementen: het structureel overleg uitbouwen met stakeholders in functie van de verdere uitrol van het kleuteractieplan, instrumenten ontwikkelen ter ondersteuning van lokale partners die een beleid rond kleuterparticipatie willen voeren en een ondersteuningsaanbod organiseren op vraag. De kleutercoördinator heeft doorheen haar acties aandacht voor de diverse dimensies van kleuterparticipatie, zoals de warme overgang van thuis of kinderopvang naar de kleuterschool, de inschrijvingen en de aanwezigheden. Tijdens dit schooljaar zal de kleutercoördinator haar plan van aanpak verder implementeren.

Het ondersteuningsaanbod van de kleutercoördinator kenmerkt zich door maatwerk. Zij gaat hierbij vraaggestuurd te werk. Het doel is om lokale actoren, zoals de lokale overlegplatformen en de Huizen van het Kind, een beleid rond kleuterparticipatie te laten opzetten, te verdiepen of te verruimen. Zij ontwikkelt ook heel concrete instrumenten ter ondersteuning van acties van lokale partners rond kleuterparticipatie, bijvoorbeeld het delen van 'good practices' of het doorgeven van lokale signalen aan het beleid, schetst de minister.

Op 23 oktober 2017 vond een eerste coördinerend overleg kleuterparticipatie plaats. Dat overleg werd voorgezeten door AGODI. Aan dat overleg namen vertegenwoordigers deel van de koepels en het GO!, de onderwijsinspectie, het Agentschap Integratie en Inburgering, Kind en Gezin, de VVSG en het Kinderrechtencommissariaat. Het doel van het overleg is om de uitrol van het kleuteractieplan op te volgen en informatie uit te wisselen. De kleutercoördinator werkt voort aan het uitbouwen van het netwerk van partnerorganisaties die kunnen aansluiten. Weldra wordt er ook een website gelanceerd waarop schoolbesturen, lokale besturen en partnerorganisaties alle informatie vinden om een kleuterparticipatiebeleid uit te werken.

Op 23 juni presenteerde de kleutercoördinator aan de LOP-deskundigen haar plan 'Elk LOP aan de slag rond kleuterparticipatie'. Op 17 november werd een geactualiseerde versie van het stappenplan gepresenteerd aan de LOP-deskundigen en wisselden ze, samen met de kleutercoördinator, ervaringen uit over het werken rond kleuterparticipatie.

Een van haar belangrijke opdrachten is de analyse van niet-ingeschreven kleuter-tjes. Sinds 2008-2009 wordt de lijst met niet-ingeschreven kleuters voor verdere actie aan Kind en Gezin en aan de LOP's bezorgd. De kleutercoördinator legt op dit ogenblik de laatste hand aan de analyse van de acties door Kind en Gezin en de LOP's ten aanzien van niet-ingeschreven kleuters. Beiden leveren inspanningen, maar er moet worden nagegaan wat het meest functioneel is. Op basis van die analyse zal de kleutercoördinator een aantal bijstellingen formuleren.

Er is ook een gespreksfiche in verband met kleuterparticipatie. Die fiche is bestemd voor partners uit diverse sectoren die in contact komen met de ouders van jonge kinderen. Via deze gespreksfiche worden de partners gestimuleerd om met ouders te praten over kleuteronderwijs. In die gespreksfiches worden de verschillende situaties opgesomd die zich kunnen voordoen met betrekking tot kleuterparticipatie en hoe partners hierop kunnen reageren. Deze fiche zal ook gepubliceerd worden op de website.

De minister staat ook even stil bij de terechte vraag naar de problematiek van de vergoeding van de LOP-voorzitters. Vanuit het kabinet is er, samen met AGODI, voortdurend overleg geweest met de FOD Financiën. Op 17 oktober heeft het kabinet een antwoord gekregen met een aanzet tot een oplossing, en die wordt nu uitgewerkt. De minister hoopt dat dit afdoende zal zijn. De leden die hierover opmerkingen hebben gemaakt, hebben uiteraard gelijk, stelt de minister: het is een vergoeding waarvan altijd is uitgegaan dat die niet zou worden belast.

De minister heeft ook een aantal positieve signalen genoteerd met betrekking tot het extra werkingsbudget van 10 miljoen euro. Het wordt verdeeld naar rato van het aantal kleuters op teldag 1 februari. Het gaat om een vergoeding van de werkingsmiddelen voor het kleuteronderwijs. Die middelen worden aangewend zoals de reguliere werkingsmiddelen in het basisonderwijs. Met deze middelen kunnen bijvoorbeeld ook extra kinderverzorgers worden aangesteld.

Hoe is de huidige regeling? Aan elke autonome kleuterschool met ten minste 35 kleutertjes wordt een basispakket van 8 uur toegekend. Per bijkomende schijf krijgt de school een bijkomend uur. Autonome kleuterscholen die beschikken over meerdere vestigingsplaatsen hebben recht op nog twee uren, ongeacht het aantal kleuters. De 10 miljoen euro wordt op basis van het aantal kleuters verdeeld.

De minister erkent dat de passage over leergebiedexperten niet op zijn plaats staat. Die paragraaf moet inderdaad bij het lager onderwijs staan.

Uiteraard is er nog een weg te gaan, maar er werd volgens de minister ook al een hele weg afgelegd. De nieuwe incentives kunnen een nog hogere participatie teweegbrengen, maar ook de kwaliteit van het kleuteronderwijs globaal verbeteren.

2.1.2. Het lager onderwijs naar waarde schatten

De minister stelt dat er wordt gewerkt aan een toekomstplan en verwijst ook naar de discussie in de plenaire vergadering van 22 november 2017. Er is een advies van de Vlor en tegen eind november is een extra advies gevraagd over de inzetbaarheid, de doelstellingen en de organisatorische aspecten van de master in het basisonderwijs. De minister wil dat advies mee verwerken.

Enkele krachtlijnen van het plan zijn: de focus op het kleuteronderwijs als beste garantie op een optimale schoolloopbaan; het inzetten op sterk schoolleiderschap voor slagkrachtige basisscholen; het inzetten op sterke, professionele schoolteams als motor van de basisschool; het versterken van het educatief partnerschap tussen school en ouders en tussen school en leerlingen; een sterke basisvorming als beste garantie voor een mooie toekomst; een basisschool als spil voor buurt en kind en een investeringsplan voor het basisonderwijs.

Voor de minister moet dat plan in essentie legislatuuroverschrijdend zijn, zoals ook het geval is voor het hoger en secundair onderwijs, en is het best mogelijk dat een aantal maatregelen ook een logistieke vertaling zullen moeten krijgen.

De minister geeft mee dat haar beleid uiteraard niet enkel wordt afgestemd op de formele gesprekspartners in het onderwijs. Ze praat zeer regelmatig met veel betrokkenen, van individuele personeelsleden tot verenigingen van leraren, met directies, ouders en leerlingen. In zowat elk net zijn er per onderwijsniveau heel wat verenigingen, werkgroepen en platformen van diverse beroepsgroepen. In elk dossier zet de minister zo veel mogelijk in op dialoog, gaat men op veel signalen in en doet men ook heel wat veldwerk. Op donderdag 30 november 2017 is er ook een afspraak met de directeursvereniging NODB, deelt de minister nog mee.

De opleiding van de directeurs is een gevoelig thema, dat ook in het loopbaan-debat wordt aangesneden. Het gewenste profiel en de opleiding van de school-leider moeten deel uitmaken van de discussie. Er wordt een ruim aanbod aan oplei-dingen voor schoolleiders aangeboden bijvoorbeeld door het GO!, maar ook door de onderwijskoepels. Die opleidingen worden veelal aangeboden in samenwerking met hogescholen of universiteiten, maar het is evident dat er bij de loopbaange-sprekken een werkgroep directeurs zal zijn. De minister zal erop toezien dat dit snel gebeurt.

Over het advies van de Vlor om de definitie van differentiatie te verruimen naar leerlingen die nood hebben aan uitdaging en verdieping, zegt de minister dat alle leerlingen maximaal hun talenten moeten kunnen ontwikkelen, uiteraard ook de sterke leerlingen. Dat behoort tot de kernopdracht van elke school. De vraag is natuurlijk wat een sterke leerling is. Een leerling die praktisch heel sterk is, is een sterke leerling, net als een leerling die abstract heel sterk is. Het is van belang goed te differentiëren.

In het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit is uitdrukkelijk als kwaliteitsver-wachting opgenomen dat de school de ontwikkeling van alle lerenden stimuleert. Daarover is er dus een consensus bij alle geledingen die zijn betrokken bij de totstandkoming van dat ROK. Het is ook een element dat door de onderwijsin-spectie tijdens de doorlichting wordt bekeken, waarbij scholen ondersteuning kunnen krijgen van de pedagogische begeleidingsdiensten.

Bij de proefprojecten differentiatie die zijn georganiseerd in het kader van de modernisering, is geopteerd voor een ruime definitie van differentiatie. Dat bete-kent dat de focus niet enkel ligt op remediëring, maar dat de scope van de proef-projecten verruimd is naar leerlingen die nood hebben aan uitdaging en verdieping. Scholen die daarop de klemtoon willen leggen, kunnen meedoen aan een proefpro-ject. De expertise van die projecten zal nadien ook verder worden verspreid in het onderwijsveld. Ook is in het ontwerp van decreet inzake de modernisering voorzien in uren differentiatie in de eerste graad, die zowel voor verdieping als voor reme-diëring kunnen worden aangewend, stipt de minister aan.

Dit schooljaar worden die projecten inzake differentiatie voorbereid door de peda-gogische begeleidingsdiensten. Volgend schooljaar gaan de scholen aan de slag gedurende twee schooljaren. De selectie moet nog gebeuren. De minister streeft naar een mix van scholen naargelang de aard van het traject, de differentiatievorm en de fase van vernieuwing. Vrijwillige deelname en intrinsieke motivatie van de scholen zijn cruciaal voor het welslagen en de duurzaamheid van de initiatieven. Dat betekent dat het essentieel is dat vanuit een schoolspecifieke nood of uitdaging wordt vertrokken en dat de school eigenaar is van de doelstellingen en het proces.

Concreet zullen de pedagogische begeleidingsdiensten een open oproep doen binnen hun eigen kanalen. Op die manier kunnen een aantal specifieke projecten worden geselecteerd, rekening houdend met de geschetste criteria. Het is zeker niet de bedoeling om met een representatieve steekproef te gaan werken. De proefprojecten differentiatie vragen, met het oog op valorisatie van de resultaten, een kwalitatieve aanpak. De bedoeling is dat ook scholen die niet bij de projecten betrokken zijn, kunnen leren uit de verschillende praktijken en hun randvoor-waarden.

Over de bijzondere leermeesters stelt de minister dat het leergebied wereldori-entatie gesplitst is in 'mens en maatschappij' en 'wetenschap en techniek'. Dat heeft er zeker voor gezorgd dat het luik 'wetenschap en techniek' aan zichtbaar-heid heeft gewonnen. Er zijn voor die leergebieden ook aparte eindtermen, of ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs. Aangezien de splitsing decretaal is opgelegd, is dat een maatregel die in alle scholen moet zijn doorgevoerd en

waarbij inspectie toeziet op de naleving. Het decreet basisonderwijs bepaalt zelfs expliciet in artikels 39 en 40 dat de verschillende leergebieden waar mogelijk in samenhang worden aangeboden. De huidige regelgeving voorziet evenwel geen koppeling tussen de leerplannen en de leergebieden, wel tussen de leerplannen en de eindtermen.

Over de rapportage van leerprestaties van leerlingen zijn er geen regels. Wat dat betreft, speelt de autonomie van de onderwijsinstellingen. Er bestaan ook geen regels over hoe een rapport er moet uitzien, of je nu werkt met cijfers of niet, of je per leergebied moet rapporteren of niet. De overheid legt de inhoud vast van de eindtermen die de scholen moeten realiseren, maar op welke manier ze evalueren, bepalen de scholen.

In het kader van de modernisering van het secundair onderwijs, meer bepaald in het masterplan, werd in 2013 al bepaald dat de eindtermen zullen worden ondergebracht in de competenties en dat die door de overheid niet worden vastgehaakt aan vakken. De leerplanmakers beslissen welke competenties in welke vakken of vakkenclusters moeten worden behaald. Met de vakkenclusters verdwijnen de vakken niet, merkt de minister op. Een vakkencluster is een groep van twee of meer vakken. Dat is vastgelegd in het Vakkenbesluit, het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 1989 tot vaststelling van de algemene vakken, de kunstvakken, de technische vakken en de praktische vakken in de instellingen voor voltijds secundair onderwijs en in de instellingen voor voltijds onderwijs die als centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs fungeren. Een vakkencluster is geen nieuw vak, zoals bijvoorbeeld het Project Algemene Vakken. De vakkenlijst blijft bestaan. Het gaat om het clusteren van vakken, die autonoom blijven bestaan. Het is dus niet de bedoeling, aldus minister Crevits, om met het begrip 'vakkencluster' aan dat besluit, dat alle mogelijke vakbenamingen en vakrubriceringen vastlegt, te raken. Dat is belangrijk omdat het Vakkenbesluit de basis legt voor de regelgeving op de opdrachten van het onderwijzend personeel. Minister Crevits vindt het, onder meer voor de lerarenopleiding, cruciaal dat dit besluit blijft bestaan en dat men niet tot een soort geïntegreerde opleiding in het secundair onderwijs komt.

Het facultatieve vreemdetalenonderwijs behoort tot de autonomie van de school, waardoor het aanbod in elke school een andere vorm kan aannemen. Ook in eenzelfde school zijn tussen leerlingen van eenzelfde administratieve groep verschillen mogelijk. Discimus voorziet in de mogelijkheid om het aanbod op het niveau van de leerling te registreren, maar scholen zijn dat niet verplicht. AGODI controleert de kwaliteit van de gegevens die door de scholen geregistreerd zijn niet en beschikt dus niet over betrouwbare gegevens over het facultatieve vreemdetalenaanbod Frans, Engels of Duits in het kleuter- en lager onderwijs. Dat verhindert niet, aldus de minister, dat scholen een aanbod uitwerken terwijl ze niet registreren.

De kennis van het Frans van onderwijzers is geen recent probleem, stipt de spreker aan. Bij de voorstelling van de Onderwijsspiegel 2017 gaf de minister al aan dat je een nieuwe taal leert onder meer door ze te spreken. Sinds 2010 focussen de eindtermen en de leerplannen Frans in het basisonderwijs op mondelinge communicatieve vaardigheden, maar de minister ziet dat dit in de praktijk niet het gewenste resultaat oplevert. De inspectie bezocht in 100 scholen 195 klassen van het vijfde en zesde leerjaar en stelde vast dat in zes van de tien klassen het accent onvoldoende ligt op mondelinge vaardigheden en dat in de helft van de klassen woordenschat een doel op zich is. Maar wat ben je met woordjes als je ze niet kunt gebruiken in een zin- of spreekcontext, vraagt de minister zich af. De inspectie heeft nu voorgesteld om paralleltoetsen te ontwikkelen: toetsen die nagaan in welke mate de leerlingen de eindtermen halen. De toetsen zijn gepland na de peiling Frans, die nog dit jaar wordt georganiseerd.

Naast een goede pedagogische basis is ook de vakkennis van een taal onontbeerlijk. De Vlor werd gevraagd om dit probleem mee aan te pakken. Een eerste actie om de kwaliteit van het Frans van de onderwijzers te verbeteren, was het invoeren van de verplichte maar niet-bindende toelatingsproef, waarbij iedereen die de opleiding lager onderwijs aanvat een test Frans aflegt. Hierdoor zullen de hogescholen meer en gericht kunnen inzetten op de remediëring van hun studenten. Het is absoluut niet de bedoeling om het niveau van de test naar beneden te halen, integendeel. De niveaus liggen vast, maar het kan een wake-upcall zijn om ook in het secundair onderwijs goed aan de slag te gaan en om ook in de opleiding meer aandacht te hebben voor Frans. Daarnaast zal deze test ook meta-informatie opleveren.

Maar uiteraard zijn er niet alleen de nieuwe leraren, stelt de minister. Ook voor de bestaande leraren is het waardevol te kunnen steunen op een aanbod dat hun kennis van het Frans aanscherpt. Denk bijvoorbeeld aan het programma FORMAPRIM – waarvoor er met Frankrijk wordt samengewerkt – en dat zich specifiek richt op nascholing Frans voor leraren basisonderwijs.

De vraag is gesteld of het niet interessant zou zijn om sommige leraren gewoon niet meer op te leiden in het Frans. Voor minister Crevits zijn daar twee lijnen te trekken. Het is van belang dat de opleiding tot onderwijzer een geïntegreerde opleiding blijft, maar het is niet uitgesloten – dat staat ook in het regeerakkoord – dat bijvoorbeeld Frans door dezelfde leerkracht in meerdere klassen van één school kan worden gegeven. Het zou ook kunnen – in de discussie over de master basisonderwijs – dat iemand zich in het Frans kan bekwamen. Maar zover is het volgens de minister nog niet: men is nog aan het advies aan het werken.

Inzake het getuigschrift basisonderwijs verwijst de minister naar het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs, dat in de vorige legislatuur tot stand is gekomen. Daarin staat de passage die stelt dat de toegang tot de A-stroom en de B-stroom van het secundair onderwijs strikt moet worden geregeld. Leerlingen met een getuigschrift moeten naar de A-stroom, leerlingen zonder naar de B-stroom.

Deze Vlaamse Regering heeft die maatregel verzacht, merkt de minister op: ook kinderen die niet het getuigschrift basisonderwijs behalen, bereiken een aantal competenties. Vandaar dat wordt voorzien in een getuigschrift dat toegang geeft tot de A-stroom en een dat toegang geeft tot de B-stroom. Hierdoor krijgt elk kind een getuigschrift. Op die manier wordt voor elk kind duidelijk wat de beginsituatie is. Iedereen zal een getuigschrift hebben dat toegang geeft tot het secundair onderwijs. Ze wil dat de verworven competenties, ook voor de jongeren die naar de B-stroom gaan, een plaats krijgen.

De nieuwe regelgeving is uiteraard niet los te zien van de nieuwe toelatingsvoorwaarden voor het secundair onderwijs. Hilde Crevits wil graag een een-op-een-relatie tussen het getuigschrift basisonderwijs en instappen in 1A enerzijds, en het getuigschrift bereikte doelen anderzijds. Iedereen hetzelfde getuigschrift geven, maakt deze koppeling onmogelijk.

Hilde Crevits is ervan overtuigd dat de administratie, wat Mijn Onderwijs betreft, enorme stappen vooruit heeft gezet. Het is de verdienste van zeer velen, niet het minst van de leidinggevende ambtenaren, van AGODI en van de mensen van de digitale administratie, die in budgettaire spannende tijden toch de moeite hebben gedaan om in software en digitale platforms te investeren.

Mijn Onderwijs is een beveiligd communicatieplatform waarlangs het Ministerie van Onderwijs informatie verstuurt naar scholen, centra, schoolbesturen, CLB's, internaten en koepels.

Men biedt verschillende types van informatie aan. De belangrijkste groep zijn de dienstbrieven – omkadering, werkingsmiddelen – die vroeger op papier werden verstuurd. Daarnaast worden ook overzichten van inschrijvingen, financieringsrapporten, vervoerskosten enzovoort ter beschikking gesteld. Ook de voorbereiding en de verslagen in het kader van de doorlichtingen door de onderwijsinspectie worden via dit kanaal aan de scholen bezorgd. Deze informatie is op naam van de school. Het is aan de directeur van elke instelling om te bepalen wie toegang krijgt tot welke informatie.

In Mijn Onderwijs is ook statistische informatie op maat van de scholen beschikbaar. In de databundels kunnen scholen hun eigen gegevens thematisch en ook historisch zien worden weergegeven. De scholen van het basis- en secundair onderwijs krijgen volgende databundels: leerlingenaantallen, -kenmerken, -stromen; personeelsaantallen; schoolse vordering en zittenblijven; attesteringen en studiebewijzen; vroegtijdig schoolverlaten; overgang van lager naar secundair en overgang van secundair naar hoger onderwijs.

Hierin zijn ook telkens benchmarks opgenomen, geografisch van aard. De school kan zich vergelijken met de gemeente, de onderwijszone, het LOP, de scholengemeenschap of Vlaanderen. Dat is afhankelijk van het thema en/of onderwijsniveau.

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de netten. Indien een vergelijking gedetailleerder wordt aangeboden, dan is dat volgens opleidingskenmerken, bijvoorbeeld het leerjaar in het lager onderwijs of de graad en onderwijsvorm in het secundair onderwijs. Men kan zich wel vergelijken met vele anderen, weliswaar geanonimiseerd. Het is dus een schat aan informatie die beschikbaar is voor scholen, beklemtoont de minister.

Mijn Onderwijs is ook op een interactieve manier toegankelijk via Dataloep-toepassingen. Voor het basis- en secundair onderwijs worden leerlingenaantallen en -kenmerken aangeboden. De centra voor volwassenenonderwijs krijgen informatie over de inschrijvingen en de instellingen van het hoger onderwijs over de instroom van de studenten. Daarop is een vergelijkingsblad opgenomen waarin scholen zichzelf kunnen positioneren met de samengestelde aantallen van minstens drie andere scholen. Voor het hoger onderwijs is dat zelfs met heel Vlaanderen. Enkel bij leerlingenkenmerken kan de school gebruikmaken van de filter onderwijsnet. Voor de centra voor volwassenenonderwijs is in de mogelijkheid voorzien om zich te vergelijken met andere centra van de eigen koepel.

Volgens de minister wordt te weinig gezegd dat Mijn Onderwijs een centraal instrument is om het beleidsvoerend vermogen van de school te versterken. Ze is ervan overtuigd dat het actief gebruiken van Mijn Onderwijs en de Dataloep-toepassingen het beleidsvoerend vermogen serieus versterkt. Wie dat niet doet, mist een fenomenale opportuniteit. De minister waardeert hoe men op basis van de feedback, die er veelvuldig komt, de toepassingen almaar gebruiksvriendelijker maakt, bijvoorbeeld door het interactief maken van bepaalde bestanden.

Van elke gebruiker van Mijn Onderwijs worden de tijdstippen van inloggen bijgehouden. Ook het toegangsbeheer wordt gelogd. Dat gebeurt meestal door de directeur. Het is ook mogelijk om per document, dienstbrief, lijst en databundel te bekijken of het werd gelezen en hoe vaak het is geopend. Voor wat het gebruik van Mijn Onderwijs betreft, zijn er ongeveer 770.000 documenten, verspreid over 5555 instellingen. Er zijn ongeveer 13.000 gebruikers geregistreerd. Per werkdag loggen er gemiddeld 400 gebruikers in. Op piekdagen haalt men 1500 tot 2000 gebruikers. Op feestdagen en op verlofdagen zijn er nog gemiddeld 50 gebruikers per dag.

De vier Dataleptoepassingen privaat die via Mijn Onderwijs kunnen worden geraadpleegd, zijn ook voorzien van logging. Men kan dus per gebruiker bekijken welke toepassing geraadpleegd is en hoe lang hij of zij bezig is geweest. Er is uiteraard de wet op de privacy. Het is volgens de minister bijzonder interessant materiaal om te kijken hoe scholen dat gebruiken. Je zou bijna kunnen zien of er een parallel is tussen scholen met een sterk beleidsvoerend vermogen en de manier waarop ze de interactieve informatie raadplegen.

De leerlingenaantallen worden gemiddeld 20 keer per dag geraadpleegd, de leerlingenkenmerken 15 keer en de recent gelanceerde cursistenaantallen in het volwassenenonderwijs 25 keer. De instroom in het hoger onderwijs wordt bijna niet meer geraadpleegd omdat de toepassing meer gebruikt wordt als input voor de eigen statistische verwerkingen.

De minister hoopt de parlementsleden toch te overtuigen dat de administratie probeert om de Tarratoets serieus uit te voeren. Het is van belang dat als een school een papier bezorgd aan de overheid, dit in digitale versie wordt terugbezorgd, waardoor de scholen ermee aan de slag kunnen. Dat gebeurt vandaag met bijna alle documenten.

Wat betreft de ondersteuning van de schoolleiders was er de vraag over de 185.437 leerkrachten waarvan er meer dan 20.000 niet rechtstreeks in contact staan met een leerling. De minister gaat ervan uit dat het gaat over de cijfers uit het statistisch jaarboek. In de groep van de zogenaamde andere personeelscategorieën zitten de personeelsleden van het ondersteunend personeel, het administratief personeel, de medische en paramedische personeelsleden, het werkliezenpersoneel in het GO!, de medewerkers van het CLB, het personeel van de internaten, het personeel van de inspectie en het personeel van de pedagogische begeleiding. Men heeft getracht in die groep een opsplitsing te maken: 175 werkliezen, 7673 leden van het administratief personeel, 8854 mensen die opvoedend hulppersoneel zijn, 5286 mensen zijn paramedisch personeel en 6276 mensen zijn werkzaam in de internaten, in de inspectie, bij de CLB's en de pedagogische begeleidingsdiensten. Wat heel specifiek de pedagogische begeleiding en de koepels betreft: dat zouden er respectievelijk 248 en 92 zijn.

De verplichting om bij schoolverandering relevante leerlinggegevens over te dragen, werd bij decreet ingevoerd op 4 april 2014. Hierbij moet men erover waken dat de gegevensoverdracht beantwoordt aan drie principes: transparantie, finaliteit en proportionaliteit. Er is bewust voor geopteerd niet te bepalen welke leerlinggegevens moeten worden overgedragen. Er is wel een generieke formulering. Er is enkel een overdracht van de gegevens die betrekking hebben op de onderwijsloopbaan van de leerling. Voorbeelden zijn de gegevens over de leerprestaties van de leerling, specifieke begeleidingsbehoeften van de leerling of adviezen en beslissingen van de klassenraad met betrekking tot de leerling. De gegevens die worden overgedragen, kunnen dan ook van leerling tot leerling verschillen.

Een belangrijk principe is dat bij de overdracht steeds het belang van de leerling voor ogen wordt gehouden. Zo is uitdrukkelijk bepaald dat de gegevens over de schendingen van de leefregels niet kunnen worden doorgegeven. Met betrekking tot dit punt moet de leerling in zijn nieuwe school een nieuwe kans kunnen krijgen.

Binnen deze marges bepaalt een school zelf welke gegevens worden doorgegeven. Er is echter een uitzondering. Sinds 1 september 2015 zijn scholen bij een schoolverandering verplicht een kopie van een verslag of van een gemotiveerd verslag van een CLB aan de nieuwe school te bezorgen. Dit is een gevolg van het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, en in het belang van de optimale begeleiding van de leerlingen en van een goede schoolorganisatie.

2.2. De lat hoog leggen voor alle leerlingen door het secundair onderwijs te moderniseren

De minister schetst dat ze over de invoering van de modernisering van het secundair onderwijs al overleg heeft gepleegd met de onderwijsverstrekkers, de vakbonden en de VSK. De onderhandelingen over het decreet betreffende het secundair onderwijs zijn afgerond. De onderhandelingen over het decreet betreffende het duaal leren worden nog diezelfde week afgerond. De protocollen moeten voor 28 november 2017 zijn ingediend. In dat geval kan de Vlaamse Regering de ontwerpen van decreet en het besluit van de Vlaamse Regering op 1 december 2017 bespreken en tevens een beslissing over de startdatum nemen.

Op verzoek van minister Muyters deelt minister Crevits nog mee dat alle proefprojecten nog een jaar zullen blijven lopen indien de startdatum met een jaar zou opschuiven. In dat geval kunnen de proefprojecten immers wel volledig worden geëvalueerd. Aangezien de Vlaamse Regering dit nog moet bespreken, is het echter nog te vroeg om hierover uitspraken te doen.

Vervolgens beantwoordt de minister de vragen over de matrix en de drie dimensies. Voor haar betekent transparantie dat er één A3 is waarop de leerling en zijn ouders in één oogopslag alle mogelijkheden kunnen zien. De VSK wil ook een schema dat de leerling duidelijk maakt wat hij op basis van zijn interesses en zijn streven kan kiezen. De onderwijsvormen dienen daarbij als een herkenbaar richtsnoer. Alle mogelijkheden, van abstract tot praktisch, staan duidelijk op een A3.

De onderwijsvormen blijven behouden. Op basis van de matrix zullen scholen zich verticaal kunnen organiseren (bijvoorbeeld als doorstroomschool of arbeidsmarktgerichte school of school met gemengde finaliteit).

De minister probeert het woord 'waterval' niet meer te gebruiken. Er zijn veel oorzaken, niet het minst de vaststelling dat een opleiding tot verzorgende, bijvoorbeeld, voor sommige mensen minder waard is dan een opleiding wetenschappen-wiskunde. De samenleving heeft een grote nood aan die opleidingen tot verzorgende. Dit zegt veel over hoe weinig de technische beroepen worden gewaardeerd. De minister wil dat op een aantal manieren aanpakken.

De minister wil ervoor zorgen dat het studieaanbod waarmaakt wat wordt beloofd. Ze wil de oriënterende functie van de eerste graad versterken. Dat betekent dat de jongeren moeten worden begeleid om goede keuzes te maken. Dat is niet vrijblijvend. Het betreft stappen die jongeren kunnen zetten om hun studiekeuzeprocessen te versterken.

De brede vorming blijft in de eerste graad een zeer grote sokkel. De overgang van de B-stroom naar de A-stroom moet beter kunnen. Om die reden heeft de minister zoveel aandacht voor de algemene vorming in de B-stroom. Ze wil duidelijk maken dat er ook technische richtingen zijn die exclusief op hoger onderwijs voorbereiden. Nu staat het op de A3 die is uitgewerkt.

De minister wil de eindtermen duidelijk en per finaliteit formuleren.

De minister wil van duaal leren een volwaardige leerweg maken. De lopende proefprojecten leveren nog zorgen op, maar de stappen die zijn gezet, zijn onomkeerbaar. Volgens haar wil iedereen dat jongeren een volwaardig diploma van het secundair onderwijs kunnen halen door leren op school en leren op de werkvloer te combineren en werkgevers de algemene vorming van jongeren op de werkvloer mee kunnen helpen voltooien.

Voor vragen over de beschikbaarheid van de adviezen verwijst minister Crevits naar de respectieve websites en de persberichten van zowel de Vlor als de SERV. Het advies van SYNTRA Vlaanderen is niet te raadplegen via de website, maar wordt daar binnenkort ter beschikking gesteld. SYNTRA heeft sinds de zomer een nieuwe website, die nog in volle ontwikkeling is. Het luik met betrekking tot de adviezen over onderwijsdossiers en -regelgeving wordt nog verder bekeken. SYNTRA Vlaanderen stelt voor om voor het einde van het jaar de leden van de commissie te informeren over hoe en waar ze de uitgebrachte adviezen via de website kunnen raadplegen. De minister zal vragen om dat al te doen zodra de adviezen uitgebracht zijn. Dat zij advies uitbrengen over duaal leren, is het gevolg van vroegere afspraken naar aanleiding van het decreet Leren en Werken.

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren werd tot voor kort voorgezeten door Luc Sels, die intussen rector geworden is van de KU Leuven. De minister laat weten dat er op dit moment een gedragen vervanger wordt gezocht. Het partnerschap heeft geen advies uitgebracht, noch voor duaal leren en de aanloopfase, noch voor de modernisering van het secundair onderwijs.

Dit schooljaar loopt het tweede jaar van het proefproject 'Schoolbank op de werkplek'. De minister geeft aan dat het project continu gemonitord wordt. CeMIS heeft ook een rapport aangeleverd met bevindingen over het voorbije schooljaar. Het proefproject richt zich op een aantal pilootstudierichtingen, waaruit blijkt dat de tijd rijp is om in Vlaanderen effectief met duaal leren aan de slag te gaan, maar ook dat er voor andere richtingen nog werk te leveren is. Daarom kiest de minister er bij aanvang niet voor om duaal leren uit te rollen voor alle in aanmerking komende studierichtingen uit de matrix, maar om de instap stapsgewijs te laten gebeuren. Er is intussen een consensus over vijftig studierichtingen waarmee men volgend schooljaar van start zou gaan.

2.3. Studenten in het hoger onderwijs maximale kansen op slagen en internationale ervaring geven

De Vlor heeft zijn advies opgeleverd over een mogelijke vereenvoudiging van het leerkrediet of zelfs een alternatief ervoor. De minister onderstreept dat iedereen het erover eens is dat het huidige systeem te complex is en te laat in werking treedt. Met de verscherpte mogelijkheden om studievoortgangmaatregelen te treffen, zijn er al mechanismen ingebouwd die studenten efficiënter stimuleren. Het leerkrediet blijft wel een vrij technische en zeer complexe materie. Het advies van de Vlor bevat dan ook heel wat aspecten, die de minister de volgende weken samen met de administratie verder zal onderzoeken, om te bekijken welke ingrepen mogelijk zijn en welk decretaal werk er kan gebeuren.

Volgens de minister ondersteunt iedereen het pleidooi van de Vlor dat liefst zo veel mogelijk studenten een diploma hoger onderwijs behalen met zo weinig mogelijk studievertraging. De minister deelt ook de bezorgdheid van de Vlor dat een alternatief systeem geen plotse verschuivingen teweeg mag brengen in de financiering van de instellingen. Anderzijds gaat het ook over beslissingen van studenten, die in geen enkel systeem 100 percent voorspelbaar zullen zijn. Voor de Vlor is het van belang dat er blijvend afstemming gezocht wordt met andere studiekeuze- en oriënteringsmaatregelen, zoals Columbus, de niet-bindende toelatingsproeven en de proeven voor de lerarenopleiding. De minister deelt ook die bezorgdheden.

Minister Crevits deelt mee dat de mensen van de VLIR en de VLHORA het woord 'ijkingsstoets' verkiezen boven 'niet-bindende toelatingsproef'. Het is geen inhoudelijke kwestie, het gaat om het woord. Ze zijn het er wel mee eens dat het best is om een hygiënisch taalgebruik te hanteren en een keuze te maken voor één term, zodat het voor iedereen gelijk is.

De minister stipt aan dat in het kader van de monitoring van de studievoortgangsbewaking de administratie een plan van aanpak heeft opgesteld om de aangepaste studievoortgangsmaatregelen te monitoren en te kijken of er een bijkomende aanpassing nodig is om studenten op een tijdige en gepaste wijze te heroriënteren. Hierover zal een eerste rapport worden opgesteld in het voorjaar van 2018.

Waaruit zal het rapport bestaan? Ten eerste zijn alle instellingen via de VLIR en de VLHORA bevraagd over de inhoud van de aangepaste onderwijsreglementering inzake de concrete studievoortgangsmaatregelen die worden genomen en de gehanteerde procedures. Ten tweede wordt een analyse gemaakt van de beschikbare data over de evolutie van de studievoortgang en het studierendement van studenten via de Databank Hoger Onderwijs. Deze cijfers worden beschikbaar in 2018. Ten derde wordt er een analyse gemaakt van de rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen wat betwistingen betreft van studenten in verband met studievoortgangsbeslissingen in toepassing van het aangepaste artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs.

Het actieplan mobiliteit 'Brains on the Move' dat goedgekeurd werd door de vorige Vlaamse Regering in september 2013, was grotendeels toegespitst op het verhogen van de studentenmobiliteit. Het actieplan is nog steeds in volle implementatiefase en blijft zeer waardevol, maar het is ondertussen al 4 jaar oud en Vlaanderen moet mee evolueren om aan de top te blijven.

Inzake stafmobiliteit is er bijvoorbeeld nog geen uitgewerkt beleid binnen Vlaanderen. Er zijn nog andere thema's zoals 'internationalisation @ home'. Dat zijn activiteiten die studenten, docenten en medewerkers in contact brengen met de rest van de wereld, zonder dat ze zich daarvoor moeten verplaatsen. Internationaal gerenommeerde onderzoekers bijvoorbeeld worden uitgenodigd voor een lezing of vakken worden deels gedoceerd door buitenlandse gastdocenten. Verder is er ook de link tussen internationalisering en 'learning outcomes', de internationale branding van het Vlaamse hoger onderwijs, de academische diplomatie, de ontwikkelings samenwerking enzovoort. Die zijn eveneens belangrijk en ook daar wordt op gewerkt binnen de nieuwe internationaliseringsstrategie.

De Vlor heeft advies over een internationaliseringsstrategie uitgebracht in maart 2017. Het is belangrijk om een dergelijke internationaliseringsstrategie goed uit te bouwen. Vanaf januari 2018 wordt gestart met een vergelijkend onderzoek naar de situatie in andere landen en met het bekijken van de noden en wensen binnen Vlaanderen. De bedoeling is om tegen eind 2018 een basis voor een nieuwe allesomvattende strategie te hebben.

Zoals de Vlor stelt in zijn advies, is de maatschappij van vandaag per definitie internationaal. Het is dan ook de taak van het hoger onderwijs om in de drie opdrachten – onderwijs, onderzoek en dienstverlening – hierop in te spelen. Daarom is het ook noodzakelijk om op Vlaams niveau een overkoepelend internationaliseringsbeleid te ontwikkelen dat de duur van de legislatuur overschrijdt. Een dergelijk gedragen beleid zal de instellingen een hernieuwde stimulans geven om van internationalisering een beleidsprioriteit te maken en de uitstraling en competitiviteit van het Vlaamse hoger onderwijs versterken.

De VLIR en de VLHORA hebben vorige maand hun richtlijnen en vragenlijst voor de registratie van kansengroepen vanaf het academiejaar 2018-2019 goedgekeurd. Aan de hand daarvan kunnen de instellingen de implementatie uitwerken. AHOVOKS bereidt samen met het Departement Onderwijs en Vorming een machtigingsaanvraag bij de Vlaamse Toezichtscommissie voor om de gegevens uit te wisselen met de centrale Databank Hoger Onderwijs. Zodra die toelating er is, start de registratie.

2.4. Volwassenonderwijs als partner in levenslang leren

De kwalificatiebonus is er expliciet gekomen mede op verzoek van andere ministers, merkt de spreker op. In het toekomstige financieringssysteem voor de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie wil de minister meer inzetten op kwetsbare cursisten. Daarom wil ze de centra via de kwalificatiebonus stimuleren om volledige trajecten aan te bieden en cursisten een volwaardige kwalificatie te laten behalen. Voor de centra basiseducatie is de kwalificatiebonus enkel gepland voor de opleidingen van de leergebieden alfa NT2 en NT2. Voor het leren van NT2 is het van groot belang dat de cursist de volledige opleiding afrondt en met een certificaat kan aantonen dat hij het basisniveau van het Nederlands beheerst.

In het nieuwe financieringssysteem zijn een aantal stimuli ingebouwd. Voor de kwalificatiebonus zullen de centra nog extra financieringspunten behalen ter waarde van 20 percent van het totaal aantal lestijden van de opleiding.

De onderhandelingen over het voorontwerp van decreet werden op 26 oktober afgerond met een algemeen protocol van akkoord en op 10 november 2017 keurde de Vlaamse Regering het voor de tweede keer goed. Momenteel ligt het voorontwerp voor advies bij de Raad van State. De besprekingen in het parlement zijn gepland voor eind 2017 of begin 2018.

2.5. Samenwerking tussen het kunstonderwijs en de cultuuractoren

Het is de bedoeling van de Vlaamse Regering om de sterktes van het dko met meer potentiële leerlingen te kunnen delen. De kracht van de samenwerking zit zeker ook in het 'laten kennismaken met en het verlagen van de drempels'. Deze samenwerking heeft niet de bedoeling om in de plaats te komen van het eigenlijke 'onderricht in de kunsten'.

Vandaag werkt het dko al intensief samen met het leerplichtonderwijs, stipt de minister aan. Zo zijn er de tijdelijke projecten kunstinitiatie en muzische vorming. Maar er zijn ook heel wat academies die met eigen middelen in het kader van bijvoorbeeld muzische vorming naar de basisschool trekken. Dat heeft wel degelijk een effect op de doorstroming van leerlingen naar het dko. De middelen die vandaag naar de samenwerkingsinitiatieven muzische vorming en kunstinitiatie gaan, worden samengelegd.

Een leerling inschrijven in het deeltijds kunstonderwijs kost de maatschappij 1400 euro. Kinderen dienen hiervoor 40 euro aan sociaal tarief of 65 euro aan volledig tarief te betalen. Jongeren betalen 125 euro, net als volwassenen die recht hebben op het sociaal tarief. Volwassenen betalen 300 euro. Dat betekent dat een leerling amper 2,8 percent voor het sociaal tarief kinderen en maximum 21,4 percent voor het volledig tarief volwassenen, van de kost voor zich dient te nemen. De rest wordt door de Vlaamse overheid gefinancierd. Daarom vindt de minister het gerechtvaardigd dat we van het deeltijds kunstonderwijs verwachten dat het een zo breed mogelijk publiek bereikt. De beste manier hiertoe is door samen te werken met de leerplichtscholen.

Het is inderdaad zo dat de drempel naar de academie nog altijd als hoog gepercipieerd wordt, ondanks de gunstige inschrijvingstarieven, aldus de minister. Het is ook een expliciete keuze geweest van de Vlaamse Regering om de inschrijvingsgelden voor min 18-jarigen voldoende laag te houden zodat de financiële drempel zo laag mogelijk is. Door de academie in de leerplichtklas te laten komen, zullen hopelijk meer leerlingen de sprong wagen.

Daarnaast is het opleidingsaanbod verruimd, zo wordt dit aangeboden, en het wordt veel gemakkelijker voor academies om – afhankelijk van de regio – bepaalde muziekinstrumenten aan te bieden: de Vlaamse overheid zal niet telkens opnieuw haar toestemming moeten geven.

Er is een nieuwe applicatie: Kunstkuur. Die moet de samenwerking tussen scholen van het basis-, secundair en instellingen voor hoger onderwijs en academies faciliteren. Academies die via Kunstkuur een samenwerking aangaan met leerplichten/of hogescholen krijgen hiervoor een puntenenveloppe ter beschikking. Die is voldoende groot om gedurende het hele schooljaar in drie klassen twee uur aanwezig te zijn.

Academies, basis- en secundair onderwijs en hogescholen zullen op Kunstkuur hun projectvoorstel kunnen indienen. Zodra hun dossier door de jury is goedgekeurd, kunnen ze op Kunstkuur good practices van samenwerkingsinitiatieven vinden. Ze kunnen er ook terecht met hun vragen over administratieve opvolging en inhoudelijke ondersteuning krijgen.

Er wordt begin volgend jaar een nieuwe nota voorgesteld samen met minister Gatz. Enkele maanden geleden is er een gemengde commissie Onderwijs-Cultuur geweest. Daar wordt de actienota opgevolgd door een klankbordgroep met vertegenwoordigers uit de onderwijs- en de cultuursector. Wie hierin vertegenwoordigd is, ligt niet vast, waardoor nieuwe spelers steeds kunnen aansluiten. De klankbordgroep zal ook de realisaties van de tweede nota verder opvolgen en waar nodig bijsturen. Uiteraard is het de bedoeling dat het contact tussen beide sectoren versterkt wordt.

De financiering van het deeltijds kunstonderwijs is en blijft open end. Elke extra leerling genereert bijgevolg evenveel omkadering. Het klopt dat er verschillen zijn tussen de disciplines muziek, woordkunstdrama, dans, beeldende en audiovisuele kunsten. De bedoeling van deze hervorming is evenwel niet om eenheidsworst te maken, maar wel om de vier domeinen, binnen hun eigenheid, verder toponderwijs te laten aanbieden, benadrukt de minister.

Er is inderdaad een opmerkelijk verschil: een uur is niet altijd een uur in het dko. In de beeldende kunsten is dat 50 minuten en in de podiumkunsten 60 minuten. De afspraak was dat het Niveaudecreet een inhoudelijke hervorming is. Zaken die met de loopbaan te maken hebben, worden elders aangepakt.

2.6. Leerdoelen scherpstellen om sterke persoonlijkheden te vormen

Als antwoord op de vraag over digitalisering en aandacht voor digitale competenties als sleutelcompetenties, stelt de minister dat als referentiekader het Europese Digital Competences Framework voor burgers heel wat inspiratie biedt. Dat kader werd al gebruikt voor de hervorming van de ICT-opleidingen in het secundair volwassenenonderwijs. Computationeel denken en programmeren, maken deel uit van dat referentiekader. Het is niet de bedoeling om van elke leerling een programmeur te maken, wel om iedereen een basis bij te brengen van hoe de digitale technologie in elkaar zit.

Er werd gevraagd om geëngageerd voort te werken rond gezonde schoolmaaltijden. Er is een nieuwe gids gemaakt voor Vlaamse scholen over schoolmaaltijden. Daarbij is er heel veel aandacht gegaan naar overleg en betrokkenheid van ouders, leerlingen en het schoolteam.

Het heeft de minister verrast dat het op zich al een opgave was om de sector eensgezind te krijgen over wat een gezonde schoolmaaltijd is. De gids is nu samen met de mensen van VIGeZ van collega Vandeurzen gemaakt. In de gids is er

veel aandacht voor de sfeer en voor een positieve beleving van de schoolmaaltijd. Daarin worden enkele elementen meegenomen die aan bod kwamen in de Refter-revolutie van Elisabeth Meuleman, stipt de minister aan. Zo wordt er verwezen naar de akoestiek, de manier waarop de eetzaal wordt ingericht, de aantrekkelijkheid van het eten, de tijd en de aandacht om te eten, het belang van het uitzicht en de presentatie, de smaakervaring, de positieve motivatie en vooral het belang dat het schoolteam hecht aan de eetcultuur.

Wat de 1 euromaaltijden betreft, heeft de minister, toen het VAPA een tijdje geleden ter sprake kwam, gesteld dat het een goede zaak is wanneer op het lokale niveau scholen, in samenspel met gemeente- of stadsbestuur, zoeken naar een passend antwoord op de grote noden die er zijn. In de gids wordt er geprobeerd voorbeelden te geven van hoe men een schoolmaaltijd kan maken die beperkt is in kostprijs en toch gezond en lekker is.

Wat de minister niet wenst, is dat er twee circuits zouden komen in scholen: een 1 eurocircuit en een ander circuit. Als lokale besturen het een goede zaak zouden vinden om daarin te investeren, kan dat uiteraard. Minister Homans heeft zelf gezegd dat die 1 euromaaltijden moeten worden aangeboden op een plek waar niet alleen leerlingen worden bereikt, maar ook ouders, om daarvan een pedagogisch/opvoedkundig project te maken. Dat is de reden waarom zij zich heeft gefocust op de niet-schoolplaats, omdat de ouders er niet bij zijn op het moment van de schoolmaaltijd. Het is van belang dat scholen discreet, respectvol en niet-stigmatiserend te werk gaan, aldus de minister.

Kleuters betalen op dit ogenblik gemiddeld 2,5 euro voor een maaltijd. In de lagere school is dat 2,5 à 3 euro voor een maaltijd en in het secundair zou dat 3,5 à 4 euro worden. De prijs drukken, mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de maaltijd. De minister vindt dat de aangeboden prijzen zeer democratisch zijn.

Kosten kunnen worden gecompenseerd door het menu gevarieerd samen te stellen, waarbij goedkopere en duurdere componenten worden afgewisseld. Er kan ook perfect worden gewerkt met een sociaal tarief in de school. Er bestaan al scholen of scholengroepen die dergelijke initiatieven hebben opgezet, bijvoorbeeld in samenwerking met het gemeente- of stadsbestuur.

2.7. Competenties van Nederlands en moderne vreemde talen blijven verbeteren

Inzake de taalbaden verwijst de minister naar het zeer uitvoerige antwoord van 12 oktober op vraag om uitleg nr. 246. De minister vat het samen: de regelgeving laat taalbaden toe, maar er is geen verplichting en ook geen registratieverplichting. De minister probeert zicht te krijgen op de implementatie van deze maatregel. Volgens de minister zal het SONO voldoende output kunnen leveren. Het zal in de toekomst ook nodig zijn dat er nog veel meer aandacht gaat naar taalbeheersing, in alle mogelijke facetten.

De reviewstudie rond taalstimulerende maatregelen werd al gepubliceerd en staat op de website van het SONO. Er werd ook een wetenschapspopulariserend artikel over opgeleverd dat eveneens op de website van het SONO werd gepubliceerd. Er zal over gecommuniceerd worden via de geijkte communicatiekanalen Klasse, Schooldirect en Lerarendirect. De reviewstudie en het artikel zullen ook actief worden meegedeeld aan de pedagogische begeleidingsdiensten en de lerarenopleidingen. Daarnaast is men dus echter ook onderzoek aan het doen naar de taalbaden.

De minister noteert dat de leden tevreden zijn met het invoeren van NT2 als methodiek. Ze hoort wel wat kritiek op de toelatingsproef die op dit ogenblik wordt georganiseerd. Zo zou men zeer grondig testen op spelling, maar zouden andere

aspecten minder aan bod komen. De test Nederlands van de niet-bindende toelatingsproef bestaat op dit ogenblik uit meerkeuze- en invulvragen. Daarmee wordt het volgende getest: het leesbegrip, dus het begrip van de tekst op alinea- en tekstniveau; de woordenschat, dus de betekenis kunnen afleiden uit de context; de structuur, dus signaal- en verwijswaarden, verbanden tussen zinnen en alinea's en het op volgorde zetten van alinea's en zinnen; en correct taalgebruik, dus spelling, werkwoordspelling en grammatica.

Er wordt echter altijd vanuit een functionele context vertrokken, in de vorm van een leestekst. Aangezien men te maken heeft met de beperkingen van digitaal testen en testen die geen menselijk beoordelingswerk vergen, worden er tot op vandaag geen mondelinge en schriftelijke vaardigheden getest. De toelatingsproef zit momenteel in de proeffase. De toelatingsproef moet de komende jaren verder gevalideerd worden. Uiteraard wordt gekeken naar ruimte voor verbetering.

De minister vindt leesbevordering een zeer belangrijk thema. Er vinden op dit ogenblik heel veel acties en campagnes plaats in basisscholen, maar het is wel een feit dat enthousiasme voor lezen actief moet worden aangewakkerd.

Boekenjuf/Boekenmeester is een jaarlijkse actie waarbij goede praktijkvoorbeelden worden gedeeld met collega's van andere scholen. CANON Cultuurcel is zeer actief. Er zijn de leeskaarten, die werden ontwikkeld met pedagogische begeleiders van de onderwijsverstrekkers. De Poëziesternen zijn de publieksprijs voor kinderpoëzie. Alle scholen kregen in september vier prachtige kleurenposters met favoriete recente kinderengedichten. Bij de posters zijn er ook lessuggesties die kunnen worden gedownload. De voorleescampagne wordt ondersteund met het verspreiden van campagnemateriaal tijdens de Voorleesweek. Samen met Iedereen Leest startte in oktober ook het Netwerk Lezen op school, waarbij men leerkrachten van het basisonderwijs bijeenbrengt om elkaar te inspireren en te leren van nieuwe voorbeelden en inzichten over leesbevordering. Met de lerarenopleiding en de pedagogische begeleiders stemt men in een 'focusgroep lezen' de acties af. In het kader van de oproep 'tZalWELzijn konden zestig scholen deelnemen aan een cultuurproject met betrekking tot welbevinden, dat vertrekt vanuit een goed verhaal.

Deze acties focussen inderdaad sterk op het basisonderwijs, maar daar ligt ook de essentie, aldus de minister. Je zult de liefde voor lezen moeilijk nog kunnen bijbrengen in het secundair onderwijs. Maar de acties beperken zich echter niet tot het basisonderwijs. De Jeugdboekenmaand is uitgebreid naar het secundair onderwijs. Dat was ook een van de aanbevelingen van de rondetafels over leesplezier. De Kinder- en Jeugdjury leest en selecteert boeken tot 16 jaar. Leerlingen van het secundair onderwijs kunnen aansluiten, leerkrachten kunnen de selectie boeken lezen in de klas.

Over de knelpunten inzake CLIL geeft de minister een aantal elementen die wat haar betreft aanpasbaar en dus ook voor verbetering vatbaar zijn. Een aantal elementen is echter moeilijk verbeterbaar. Een voorbeeld is het verplichte Nederlandstalige traject. De onderwijstaal in Vlaanderen is het Nederlands. Niet iedereen kan en niet iedereen wil zaakvakken in een andere taal krijgen. Het is dus moeilijk om aan scholen te zeggen dat het niet meer nodig is dat ze een Nederlandstalig alternatief voorhanden hebben. Qua aanpasbare elementen baseert de minister zich op de knelpunten die de inspectie heeft gedetecteerd en waarvan ze denkt dat ze moeten worden aangepakt om scholen wat meer ademruimte te geven. Ze acht het mogelijk om de huidige definitie van CLIL aan te passen. Momenteel is die gedefinieerd als 'een werkvorm waarin het Frans, Engels of Duits als instructietaal wordt gebruikt om een niet-taalvak te onderwijzen'. De definitie zou preciezer kunnen zijn door aandacht te hebben voor de ontwikkeling van zowel de taalvaardigheid als de vakinhouden. Bovendien zou het ook nuttig zijn om de CLIL-definitie

een decretale verankering te geven. Ook is er de maximumgrens van 20 percent van de lesuren van niet-taalvakken die de regelgeving toelaat voor CLIL. Een grens in percentages terwijl er verder in uren wordt gewerkt, lijkt de minister niet zo praktisch. Men zou bijvoorbeeld met vorken kunnen werken, stelt de spreker.

Volgens de minister ligt in de regelgeving over de vereiste kennis van de doeltaal – Engels, Frans, Duits – van de personeelsleden momenteel de instap zeer hoog, namelijk op niveau C1. Zij vraagt zich af of hier een groeitraject mogelijk is.

De minister meldt dat de toelatingsklassenraad een positief advies over de toelating tot het CLIL-traject formuleert, een toelating die minstens op voldoende kennis van de onderwijstaal is gebaseerd.

Er is ten slotte het geëxpliciteerde schriftelijke engagement van leerlingen om een heel schooljaar lang CLIL-onderwijs te volgen. Minister Crevits vraagt zich af of het nuttig zou zijn om de administratieve last voor de scholen te beperken.

Wat nascholing, netwerking en concrete inspirerende praktijkvoorbeelden betreft, kan de minister meegeven dat op 20 februari 2018 de derde editie van de Vlaamse CLIL-studiedag wordt georganiseerd.

Over de vraag naar de mogelijkheid van het vroeger starten met taal, antwoordt de minister dat haar administratie niet beschikt over cijfergegevens. De scholen hierin ondersteunen, is de taak van de pedagogische begeleidingsdiensten. De overheid stimuleert onder meer via KlasCement. De minister wil wel aan de begeleidingsdiensten cijfers vragen over hoeveel scholen ze begeleiden.

2.8. Van leren en werken een volwaardig onderwijstraject maken

Minister Crevits verwijst naar een interessante studiedag over duaal leren, waar onderwijsverstrekkers en sectoren verschillende projecten voorstelden die vandaag al functioneren als duaal leren, met een sterke praktijkcomponent. Er is dus al veel mogelijk binnen de huidige regelgeving, maar toch voelt de minister aan dat er behoefte bestaat aan een stimulerend kader. Dat kader moet de nodige vrijheid laten maar toch veel mogelijk maken. De minister acht het nuttig de Vlor en de SERV om advies te vragen. De minister heeft in het verleden al een oproep gedaan aan de hogescholen en de universiteiten om duaal leren in het hoger onderwijs mogelijk te maken. Zij waren daar heel positief over.

De uitwerking van een beleidsdomeinoverschrijdend kader voor een geïntegreerd EVC-beleid vraagt inderdaad de nodige afstemmingstijd. Een goede vorm van kwaliteitstoezicht bepaalt mee de maatschappelijke impact van EVC. Precies hierover stemt minister Crevits nog af met haar collega van Werk en Sport.

EVC gaat om het 'erkennen van competenties', eender waar en hoe deze competenties verworven zijn: via formeel, niet-formeel en informeel leren. Het ontwerp van decreet dat nu wordt uitgewerkt, legt een definitie vast en regelt aan welke voorwaarden organisaties moeten voldoen die buiten een opleiding om competenties van mensen beoordelen en certificeren. Bij een EVK gaat het om al beoordeelde competenties in het kader van een opleiding, van formeel leren dus. Die blijven hun rol spelen in het huidige vrijstellingenbeleid van het secundair volwassenonderwijs en het hoger onderwijs, dat niet wijzigt door het EVC-decreet.

De initiatieven van Flanders Synergy, specifiek met betrekking tot EVC, zijn minister Crevits niet bekend. Ze zal contact met hen opnemen, om inspiratie op te doen om het EVC-beleid verder vorm te geven.

2.9. Een vlotte doorstroom van het onderwijs naar de arbeidsmarkt realiseren

2.9.1. *Leerlingen warmer maken voor STEM*

Wat betreft STEM is minister Crevits het ermee eens dat het geen imagocampagne mag zijn. Het Departement Onderwijs heeft het STEM-kader voor het onderwijs ter beschikking gesteld. De implementatie ervan wordt ondersteund door lerende netwerken die werken vanuit dezelfde filosofie en didactische benadering. Er is een lerend netwerk voor het basisonderwijs en een lerend netwerk voor het secundair onderwijs. De STEM-initiatieven die vanuit het departement worden gefinancierd, zijn verzameld op de site onderwijs.vlaanderen.be. Op een centrale portaalsite wordt alles verzameld wat buiten het onderwijs bestaat.

Met betrekking tot de vraag over de wenselijkheid om ook proactief de STEM-initiatieven nog meer en beter op elkaar af te stemmen en met elkaar te linken, is er het debat over het STEM-Kennisnetwerk, dat in het regeerakkoord werd aangekondigd bij het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie en dat momenteel loopt bij de betrokken instanties.

Minister Crevits deelt mee dat ten laatste in mei 2018 de STEM-Monitor van het schooljaar 2017-2018 wordt aangeleverd.

Het LEGO-aanbod, zeker op het vlak van STEM, is zeer goed bekend in het Vlaamse onderwijs. Het is de vrije keuze van de scholen om te kiezen voor onderwijsmethodes die de onderwijsinhoud versterken. In de provincies Limburg en West-Vlaanderen is LEGO zeer sterk aanwezig op de scholen. Maar ook elders wordt voor dit aanbod gekozen. Deze methodische keuze past in het bredere STEM-beleid, en de belangstelling bij de jongeren stijgt gestaag.

Tijdens het afgelopen Codefestival en in het kader van heel wat STEM-acties was er al veel aandacht voor actuele programmeertools, robotica en techniek. In samenwerking met het lerend netwerk programmeren werd de bundel 'Zo denkt een computer' met 23 praktijkvoorbeelden verspreid. Deze bevatten onder andere lesfiches over materialen, software en tools van LEGO, maar ook van veel andere aanbieders. De scholen moeten zelf beslissen welke tools zij het beste achten om te gebruiken in hun lessen.

Het STEM-beleid is voor een groot deel bedoeld om de STEM-instroom in het hoger onderwijs te vergroten, en de cijfers uit de STEM-monitor bewijzen ook dat dit aan het verbeteren is, geeft de minister mee.

Iedere aanpassing van puntengewichten leidt tot verschuivingen van middelen tussen de instellingen. De hogescholen hebben hierover overigens een oefening gemaakt, maar stellen ook vast dat zij zonder bijkomende middelen weinig vooruitgang kunnen boeken.

Hogescholen en universiteiten kunnen daarnaast postgraduat en permanente vorming aanbieden, maar deze vormen van opleiding worden normaal gesproken niet gefinancierd door de Vlaamse overheid.

Vandaag kennen we in onze opleidingen voor industriële ingenieurs het succesvolle proefproject van de zogenaamde innovatiestages. De innovatiestages maken deel uit van het postgraduaat Innoverend Ondernemen voor ingenieurs. Dit gemeenschappelijke initiatief van de vijf Vlaamse universiteiten legt expliciet de klemtoon op ondernemend innoveren en implementeren op een ondernemende wijze. Het postgraduaatsprogramma bestaat uit een innovatieproject van 40 studiepunten en aanvullende opleidingsonderdelen van 20 studiepunten, gekoppeld aan de stage. Via dit interuniversitair postgraduaat wordt het concept werkplekleren geïntegreerd

binnen de ingenieursopleidingen. De innovatiestages staan open voor studenten – dus als een vijfde jaar na de opleiding industriële wetenschappen –, maar ook voor ingenieurs die al aan de slag zijn. Zij kunnen hun projectstage dan doen bij hun werkgever. De innovatiestages krijgen een aanvullende financiering vanuit het beleidsdomein EWI.

2.9.2. *Werk maken van werk in de zorgsector*

De dalende inschrijvingscijfers in de opleidingen in de zorgsector zijn nog voorlopig en niet gevalideerd. De cijfers zijn bekendgemaakt door de VLHORA. Het is volgens de minister dus voorbarig om uitspraken te doen. Het lijkt niet aan de overgang naar de vierjarige opleiding te liggen, maar misschien aan het feit dat de economie aantrekt en dat er dan traditioneel minder mensen deze keuze maken. De VLHORA gaf nog geen verdere hypothesen of duidingen. Minister Crevits wil de gevalideerde cijfers afwachten.

Over de contractstages verpleegkunde verwijst de minister naar het antwoord op schriftelijke vraag nummer 673 van Tine Soens, want dat is ook de stand van zaken vandaag.

2.9.3. *Ondernemerschap en ondernemingszin aanmoedigen*

Vlajo en haar activiteiten zijn heel belangrijk, stipt de minister aan. Bij de realisaties wordt rechtstreeks naar hen verwezen, bij de plannen naar hun activiteiten. Vlajo is samen met de UNIZO-stichting Onderwijs & Ondernemen de partner van de Vlaamse overheid om actuele werkvormen rond ondernemerszin en ondernemerschap aan te bieden aan onderwijs. Zij beschikken over een belangrijke jaarlijkse subsidie vanuit het Agentschap voor Innoveren en Ondernemen. Bekendmaking van de activiteiten van Vlajo gebeurt geregeld via de nieuwsbrief van Klasse. Ook pedagogische begeleiders van de onderwijskoepels kennen de initiatieven van Vlajo. Zowel voor Vlajo als voor de Stichting Onderwijs & Ondernemen zijn er middelen waardoor ze een beroep kunnen doen op gedetacheerde leerkrachten. Samen met de minister bevoegd voor Economie wordt er dus gewerkt aan een gesubsidieerd aanbod dat maximaal inspeelt op de noden van de scholen, schetst de minister.

Ondernemingszin is volgens de minister een zeer belangrijke topic. De focus van het CEGO-project ligt op dit moment op de ontwikkeling van het instrumentarium. Dat zal tools bevatten die de leraar helpt om een eigen ondernemende didactiek te ontwikkelen en te verbeteren. Het instrumentarium wordt verspreid zodra het klaar is. Wel zullen er tijdens de ontwikkelingsfase al tests opgezet worden met één of meer structurele partners, wat al meteen een garantie biedt op een verdere verspreiding.

De verspreiding is veel meer dan communicatie. Het gaat om het inbedden in een nascholingsaanbod voor leraren. Dit kan op verschillende manieren gebeuren en vraagt al een eerste zicht op het eindproduct om daar concrete afspraken over te maken.

Wat betreft de ondersteuning van de bedrijfsstages wordt op dit moment aan elke deelnemende leerkracht gevraagd om een kort evaluatieformulier in te vullen. Daaruit blijkt dat bijna alle deelnemende leraren van mening zijn dat hun bedrijfsstage een meerwaarde vormt. Heel wat leraren geven dan ook aan dat ze van plan zijn om hun lessen aan te passen naar aanleiding van deze bedrijfsstage. Leraren die zeggen geen grote wijzigingen te zullen doorvoeren in hun lessen, geven aan dat ze wel een veranderde visie hebben, en ook de indirecte invloed daarvan op leerlingen is niet te onderschatten. Het gaat erom dat leraren na de bedrijfsstage aan de slag gaan met een verruimde blik op de bedrijfswereld. De stage zal altijd

op de een of andere manier een effect hebben omdat de leraren een ervaring rijker zijn en de leraren zijn zelf het best geplaatst om te beslissen hoe ze die ervaring meenemen in hun lessen.

2.9.4. *Werking regionale technologische centra optimaliseren*

De vzw Connectief is in feite de opvolger van de vzw RTC Netwerk die in 2016 van naam is veranderd. De vzw krijgt momenteel subsidies om drie projecten uit te voeren. Het gaat concreet om de Centrale voor OefenFirma's, Diagnose Car en ACTA.

Bij COFEP kunnen scholen aan de hand van de nodige software deelnemen aan oefenfirma's. Deze virtuele firma's proberen een zo realistisch mogelijke omgeving te creëren waar commerciële, logistieke en boekhoudkundige studierichtingen praktijkervaring kunnen opdoen.

De ontwikkelingen in de autosector gaan snel, wat het moeilijk maakt voor scholen om altijd up-to-date te blijven met de laatste technische snufjes. Het project Diagnose Car biedt hiertoe een antwoord. Dankzij succesvolle contacten die met de invoerders en autoconstructeurs werden gelegd, kunnen moderne auto's en diagnoseapparatuur gratis ter beschikking worden gesteld van scholen en hun leerlingen. Ook de leerkrachten krijgen opleiding van de autoconstructeurs.

ACTA, het Opleidingscentrum voor Techniek en Automatisering, is een project dat zich concentreert op de Se-n-Se-richting chemische procestechnieken. Wegens veiligheidsredenen mogen de leerlingen pas stage doen in een bedrijf nadat ze voldoende zicht hebben op de praktijk. Aangezien deze kennis moeilijk te verwerven is in een schoollabo kunnen scholen met hun leerlingen deelnemen aan het aanbod van ACTA.

2.10. Een betere studiekeuzebegeleiding realiseren

De stelling dat 'bepaalde types' zich laten afschrikken door een toelatingsproef is al een aantal keer geponeerd. De minister ziet niet op welke bevindingen men die stelling baseert. In Vlaanderen hebben we vandaag één toelatingsproef die al is afgenomen bij alle studenten vooraleer ze aan de opleiding startten: die voor de lerarenopleidingen. Begin november hadden reeds 8700 potentiële studenten deze test afgelegd. Dat cijfer ligt merklijk hoger dan het aantal trajectstarters.

Er zullen meer toelatingsproeven georganiseerd worden voor steeds meer opleidingen. De minister herhaalt nogmaals dat het niet de bedoeling is om kandidaat-studenten af te schrikken, integendeel. Enkel de deelname is verplicht en het resultaat wordt altijd vergezeld van feedback. Het kan het vertrekpunt zijn voor remediëring.

De minister heeft niet het aanvoelen dat men zich opgejaagd voelt bij de ontwikkeling van de niet-bindende toelatingsproeven en dat is ook niet nodig. De minister wil onderstrepen dat VLUHR een stapsgewijs traject wil. Dat betekent dat men nu aan de universiteiten wil starten met de universitaire opleidingen waar men al ervaring heeft met toetsen, de STEM-richtingen. Er is heel wat gebeurd qua ontwikkeling. Er moet nog werk worden gemaakt van validatie bij grote groepen van studenten en van het juiste niveau waarop men wil ijken. Wat rond diergeneeskunde is gebeurd, is immers niet de ideale weg.

Niemand vraagt om overhaast te werk te gaan. Ook de parlementsleden vinden validiteit erg belangrijk. Je test niet om te testen, maar om te verbeteren en om aan de slag te kunnen gaan met de resultaten. Tijdens de eerste gesprekken met de VLIR en de VLHORA is afgesproken dat men vanaf academiejaar 2018-2019

de verplichting zal verankeren voor de lerarenopleidingen en voor de burgerlijk ingenieurs. Op de eerste vergadering heeft men voorgesteld om daar de burgerlijk ingenieurs-architecten aan toe te voegen, en een jaar later wil men ook diegeneeskunde daaraan toevoegen. Maar daar is de validiteit de grootste uitdaging.

2.11. Ondersteuning van lerenden versterken

Wat de studentenparticipatie betreft, wil de minister eerst een tikfout in de beleidsbrief rechtzetten. In punt 1.11 moet er een verwijzing naar de Vlor staan in plaats van naar de VLIR. Er moet dus staan: "Met het oog op een performante studentenparticipatie vraag ik aan de Vlor om samen met de VVS en de studentenraden (...)".

Zowel hogescholen als universiteiten worden dus betrokken bij het overleg over studentenparticipatie. De minister heeft ondertussen alle studentenverenigingen gezien op haar kabinet. Dat was een heel grote vergadering. Iedereen was het eens om aan de Vlor een concrete opdracht te geven rond een participatief traject over hoe instellingen in nauw overleg met hun studenten hun visie en beleid inzake studentenparticipatie beter kunnen expliciteren. Het is voor de minister belangrijk dat het resultaat van deze werkgroep een concreet voorstel tot implementatie betreft en dat men bijkomende planlast vermijdt. Het is haar wens dat de studentenraden van alle instellingen, ongeacht of zij aangesloten zijn bij de VVS of niet, zich vertegenwoordigd voelen in de groep die hierover aan de slag gaat en het resultaat ervan expliciet onderschrijven.

Over de interessante audit van de CLB's, merkt de minister op dat dit nog moet worden besproken en dat iedereen het proces heeft kunnen volgen.

Op 11 december 2015 heeft de Vlaamse Regering de conceptnota goedgekeurd. De resultaten van de audit zijn in de conceptnota opgenomen. Dat is niet de enige interessante bron van informatie geweest, ook de wetenschappelijke review heeft een goede bijdrage geleverd.

De minister merkt op dat ze verschillende beleidsprojecten trekt die met een conceptnota zijn gestart. Ook in het voorontwerp van decreet betreffende de leerlingenbegeleiding zijn de krijtlijnen van de conceptnota maximaal gevolgd. Dat voorontwerp houdt geen hervorming in van het CLB-decreet. De stelling is dat de leerlingenbegeleiding in haar geheel moet worden benaderd. De belangrijkste focus van het voorontwerp van decreet is de verduidelijking van de rollen en de taken van elke actor die bij de leerlingenbegeleiding is betrokken. Dat zijn de CLB's, maar ook de scholen, de pedagogische begeleidingsdiensten, de competentiebegeleiders en schoolexterne actoren, zoals welzijnspartners.

De taak van de competentiebegeleiders is in het M-decreet vastgelegd en met de invoering van de ondersteuningsnetwerken aangepast. Dat betekent dat hierover in het voorontwerp van decreet betreffende de leerlingenbegeleiding niets meer moet worden bepaald. Door de invoering van de ondersteuningsnetwerken is de opdracht van de competentiebegeleiders meer toegespitst op de expertiseontwikkeling van de ondersteuningsnetwerken. De minister vindt het belangrijk dat de expertise van de ondersteuningsnetwerken naar de reguliere begeleiders doorstroomt. Dat betekent dat hun taak in vergelijking met de start van het M-decreet is gewijzigd. Ze werkten in gewone scholen mee aan de uitwerking van een inclusief zorgbeleid, terwijl ze nu een verbinding met de reguliere begeleiding maken, als blijkt dat het zorgbeleid in een school tekortschiet.

De minister heeft de stuurgroep die aan het rapport over de start van de ondersteuningsnetwerken werkt, gevraagd om de rol van de competentiebegeleiders duidelijk in beeld te brengen. De minister wil weten of de competentiebegeleiders

doen wat hen is opgedragen en op een zeer zichtbare wijze een rol vervullen ten aanzien van de leerkrachten en de leerlingen.

Het belang van de uitwisseling van expertise is een thema dat aan bod komt in de opvolgingsevaluatie van de pedagogische begeleidingsdiensten van de scholen en de permanente ondersteuningscellen van de CLB. Dat was een belangrijke aanbeveling na de vorige evaluatie. De evaluatie is gestart en zal tegen het einde van 2018 zijn opgeleverd.

De rol van de pedagogische begeleidingsdiensten is onmisbaar voor de uitrol van een goed beleid inzake leerlingenbegeleiding. Hun rol is opgenomen in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs. In het voorontwerp van decreet betreffende de leerlingenbegeleiding wordt nog duidelijker bepaald welke rol de CLB's en de pedagogische begeleidingsdiensten moeten opnemen. Voor de minister is het een zeer moeilijke oefening te achterhalen wie welke rol vervult. Er zijn daarnaast immers ook nog inspectiediensten. Indien iedereen op een eiland werkt, kan kwaliteitsverbetering niet worden bewerkstelligd. De taken van de CLB's op het vlak van schoolondersteuning zijn geschrapt en aan de pedagogische begeleidingsdiensten toegewezen. Dat sluit veel beter aan bij hun kerntaken.

De leerlingenbegeleiding is de plek waar de onderwijswereld en de welzijnssector elkaar het meest ontmoeten. Om die reden is het voorontwerp van decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in nauw overleg met de minister van Welzijn opgesteld en maken de CLB's deel uit van de integrale jeugdhulp. Vooral in het licht van de draaischijffunctie is het voor de minister belangrijk dat de welzijnspartners zich voldoende engageren om de hulpcontinuïteit te kunnen garanderen. In het uitvoeringsbesluit zal worden bepaald hoe de CLB's en de welzijnspartners met elkaar moeten samenwerken en binnen welke termijn een antwoord op een hulpvraag moet worden geformuleerd.

Minister Crevits verwijst naar de oproep van minister Vandeurzen om de hulpcontinuïteit te versterken. De oproep, met als titel '1 gezin = 1 plan' speelt een belangrijke rol. Minister Vandeurzen investeert 15 miljoen euro extra om de afstand tussen de brede instap en het rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpaanbod korter te maken. De regionale samenwerkingen tussen de verschillende actoren, waaronder de CLB's, bepalen waar en hoe deze capaciteit moet worden ingezet.

De oproep is in de zomer van 2017 gelanceerd. Kandidaturen worden in december 2017 verwacht. De CLB's die dat willen, kunnen hun taken uitbreiden met middelen van het beleidsdomein Welzijn. Die CLB's kunnen zich door het Agentschap Jongerenwelzijn laten erkennen als multidisciplinaire teams in functie van de aanlevering van diagnostiek aan de toegangspoort. Op die manier nemen ze gedeeltelijk de regie op zich. Ze kunnen tevens de positie oriëntering als bijkomende taak op zich nemen. Ze kunnen verder ook intekenen op de oproep inzake de integrale jeugdhulp van minister Vandeurzen. In al deze gevallen bepaalt de minister van Welzijn de financieringsvoorwaarden.

Minister Crevits heeft weet van discussies over de vraag of de CLB's de draaischijffunctie op een goede manier opnemen. De CLB's zijn zelf vragende partij om de draaideurfunctie te kunnen blijven uitoefenen. Indien ze dat willen, krijgen ze nu ook de ruimte om de regie gedeeltelijk op zich te nemen.

Wat de 88 bijkomende voltijdse equivalenten betreft, meldt de minister dat het 88 omkaderingsgewichten zijn.

Zoals in de conceptnota werd vooropgesteld, is met betrekking tot de regionale spreiding van het personeel met een vereenvoudigd omkaderingssysteem gewerkt. Verder is voor het schooljaar 2018-2019 voorzien in 88 bijkomende omkaderings-

gewichten. Met de nieuwe omkaderingsberekening wil de minister de middelen correct over de lasten verdelen. De nodige omkadering moet worden geboden daar waar de taaklast het hoogst is. De minister heeft ervoor gekozen om 35 percent van de omkadering te verdelen op basis van de SES-kenmerken. Centra die veel scholen ondersteunen met leerlingen die aantikken op SES, zullen daarvoor ook bijkomende omkadering krijgen. Voor een stad als Vilvoorde blijkt uit de simulaties dat de twee CLB's die er actief zijn, er samen 5,79 omkaderingsgewichten bij zouden krijgen in het schooljaar 2018-2019.

De contouren van het beleid in de strijd tegen spijbelen, zitten vervat in het actieplan Samen tegen Schooluitval. De minister meldt dat er voor dit jaar onder meer gesprekken met de sociale partners gepland zijn. Zij zullen gesensibiliseerd worden over de impact van de aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt op de loopbaan van jongeren. Er is een eerste overleg geweest tussen de sectorconsulenten en het Departement Onderwijs en Vorming, waarop ook concrete voorbeeldacties werden besproken. Verdere gesprekken zullen daarop doorgaan, met het oog op de nieuwe sectorconvenanten 2018-2019 en de mogelijke acties rond schooluitval die de sectoren daarin kunnen opnemen. In die specifieke actie is geen rol voor de permanente ondersteuningscellen en de pedagogische begeleidingsdiensten weggelegd, omdat het hun taak is om scholen en centra te ondersteunen.

Actie 45 wordt voorbereid, dat is de inkanteling van de bestaande POT's en voortrajecten in het nieuwe systeem van NAFT. Het voordeel van NAFT is dat er veel flexibeler kan worden ingespeeld op de noden van de jongeren, de klas en de school. Dat zijn niet per definitie meer trajecten met dezelfde middelen, maar wel meer mogelijkheden om in te spelen op de noden.

De minister wijst erop dat, om het beleid rond spijbelen extra draagkracht te geven op lokaal niveau, er middelen zijn vrijgemaakt – 384.000 euro – waaruit lokale netwerken 'Samen tegen Schooluitval' opgestart zijn op 1 september 2016. De middelen worden dit schooljaar opnieuw toegekend, tot 31 augustus 2018. Het gaat over één netwerk per provincie en één voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Om de actie te realiseren, zijn zes vte's aangesteld bij zes penvoerende CLB's. Op die manier is er een directe wisselwerking tussen de centra voor leerlingenbegeleiding en de netwerken. De minister ontvangt goede reacties uit de netwerken, en ook de CLB's zijn tevreden, maar ze benadrukt dat er nog veel werk aan de winkel is om het spijbelen te verminderen.

Minister Crevits is ervan overtuigd dat het decreet op de leerlingenbegeleiding mee het verschil kan maken op het vlak van pesten op school, omdat begeleiding van leerlingen een erkenningsvoorwaarde wordt. Ook leeftijdsgenoten zijn heel belangrijk. In dat kader promoot de minister 'peer support' en maakt ze 1,5 vte detachering en 27.000 euro werkingsmiddelen vrij voor de Confixers, een project van de Vlaamse Scholierenkoepel. Attitudevorming en het aanleren van kennis en vaardigheden zijn geen zaak van de school alleen. Ook ouders hebben daarin een belangrijke verantwoordelijkheid. Internetopvoeding begint thuis en moet een verlengstuk krijgen op school. Ook de industrie en de organisaties in het veld van mediawijsheid hebben een rol te spelen bij de preventie van ICT-risico's en bij de ondersteuning van scholen. De minister geeft aan dat ouderbetrokkenheid wordt gestimuleerd via Child Focus en de Gezinsbond. Er zijn ook sensibiliserings- en infocampagnes. Er wordt in dat verband ook beleidsdomeinoverschrijdend gewerkt. Tal van stakeholders zijn actief betrokken. De leidraad daarvoor is de mededeling Integriteit, die door de hele Vlaamse Regering wordt gesteund.

In het kader van de mededeling Integriteit wordt dit jaar gewerkt aan het uitbouwen van aanspreekpunten integriteit. De minister meldt dat er met alle betrokken beleidsdomeinen is afgesproken dat de aanspreekpunten worden uitgebouwd op zowel organisatieniveau in de eerste lijn als op sectorniveau in de tweede lijn, met

respect voor de eigenheid en werking van elk beleidsdomein. In samenwerking met de onderwijspartners is dat geconcretiseerd voor onderwijs. De minister wijst er evenwel op dat die manier van werken al vervat zit in de onderwijsorganisatie: de eerste lijn is de werking van de leerlingenbegeleiding op scholen en de brede instap van de CLB's, de tweede lijn zijn de onderwijskoepels en pedagogische begeleidingsdiensten, die ook voor het thema integriteit hun medewerkers hebben. Het is dan ook niet de bedoeling om te komen tot een nieuw ambt of functie, maar wel om de bestaande werking en hulpkanalen te versterken en transparanter te maken. Zo moet het duidelijker worden bij wie men terecht kan bij vragen over integriteit.

Minister Crevits geeft aan dat de uitrol van het actieplan radicalisering gebeurt door de leden van het Vlaams Platform Radicalisering. Dat is een beleidsdomein-overschrijdende werkgroep van aanspreekpunten radicalisering. In functie van afstemming met de federale overheid en de lokale overheden zijn ook het OCAD, de FOD Justitie, de VGC en de VVSG vertegenwoordigd in het platform. Door de aanwezigheid van het aanspreekpunt radicalisering van de VVSG, dat zelf ook in contact staat met de lokale besturen, wordt de afstemming bewaakt. Daarnaast zette het DOV ook in op het organiseren van regionale vormingsmomenten, samen met de VVSG, om een zo groot mogelijk doelpubliek te bereiken. De vraag kwam immers vanuit het veld om te voorzien in provinciale studiedagen, omdat het niet altijd voor iedereen mogelijk is om naar Brussel te komen en omdat de regionale noden soms verschillend zijn.

DOV organiseerde samen met de VVSG, Binnenlandse Zaken en de provincie West-Vlaanderen op 25 september 2017 een studiedag omtrent radicalisering in Kortrijk. Op 27 november 2017 werd een studiedag 'Puberaal, lastig of radicaal?! Positieve identiteitsvorming als middel ter preventie van radicalisering en polarisering.' georganiseerd in samenwerking met de VVSG.

2.12. Het uitrollen van het beleid voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Het M-decreet wordt van zeer nabij en veelvuldig gemonitord en geëvalueerd. De minister somt op welke evaluaties er op stapel staan.

Voor het kwalitatieve onderdeel van de algemene opvolging van de implementatie van het M-decreet is een datawarehouse in ontwikkeling. De fase van de bouw loopt en de eerste testen zullen in het voorjaar plaatsvinden. Het datawarehouse moet zicht bieden op de loopbaan van leerlingen met een inschrijvingsverslag en een gemotiveerd verslag.

Het kwalitatieve deel wordt opgenomen binnen het SONO. Daarnaast wordt er een monitoring en evaluatie van het nieuwe ondersteuningsmodel verwacht. Die omvat een stand van zaken over de opstart en anderzijds een evaluatie tegen 1 september 2019.

De minister weerlegt dat er geen ondersteuners aan de slag zijn in gewoon onderwijs. Er zijn netwerken waar de opstart moeizamer is verlopen dan in andere netwerken. De spreker schetst dat het nieuwe systeem zich in een overgangsjaar bevindt, maar het biedt wel veel kansen. De aandachtspunten worden nauw opgevolgd, mensen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden, maar de minister weigert mee te gaan in een algemeen negatief beeld over ondersteuning in het gewoon onderwijs.

Tegelijk wil ze ook aan de slag met de signalen die ze opvangt. Scholen en netwerken moeten op hun verantwoordelijkheid worden gewezen. De minister verzet zich ook tegen de praktijk dat ondersteuners enkel in de klas gaan observeren of over

elke leerling een papieren dossier samenstellen. Ondersteuners moeten in de klas, met de leerling of de leerkracht aan de slag zijn. Minister Crevits heeft aan de onderwijsverstrekkers laten weten dat dit absoluut nodig is en heeft met aandrang gevraagd om in te grijpen. Bovendien wil de minister de voorzitters van de ondersteuningsnetwerken samenroepen om uit eerste hand te vernemen hoe zij die ondersteuning op de klasvloer vormgeven en om nogmaals te duiden hoe ze die ondersteuning ziet. Het is echt te kort door de bocht om in algemene termen te zeggen dat scholen tot nu toe nog niemand gezien hebben. Dat is niet de realiteit, stelt de minister.

Op 1 september 2017 waren dertig ondersteuningsnetwerken actief. Een aantal onder hen overigens ook meteen in de scholen gewoon onderwijs.

Scholen voor gewoon onderwijs kunnen hier zelf ook een actievere rol spelen. Het ondersteuningsmodel gaat uit van samenwerking en co-creatie, dus moeten scholen voor gewoon onderwijs het heft in handen nemen en in dialoog gaan met scholen voor buitengewoon onderwijs over de ondersteuningsvragen die ze samen met ouders en CLB geëxpliciteerd hebben.

De ondersteuningsnetwerken hebben veel autonomie gekregen om zich te organiseren. Het vraagt beleidsvoerend vermogen om dat op de beste manier te doen.

Op dit moment werkt de stuurgroep aan het rapport over de opstart van de ondersteuningsnetwerken. Hierbij zijn de onderwijsverstrekkers, de vakbonden, ouderverenigingen en belangenorganisaties betrokken. De minister krijgt vanuit verschillende hoeken signalen, die ook meegenomen worden in het rapport. Volgens de minister moet het rapport afgewacht worden en daarna grondig besproken.

Voor de inhoud van het SONO-onderzoek naar het M-decreet verwijst de minister naar de website van SONO.

Het datawarehouse wordt ontwikkeld om op een gestandaardiseerde wijze informatie over de onderwijstrajecten van leerlingen met een inschrijvingsverslag en gemotiveerd verslag te kunnen volgen.

De minister heeft de wenkbrauwen gefronst toen een lid ervoor pleitte om in gewone scholen enkel nog kinderen en jongeren met een beperking toe te laten als ze het gemeenschappelijk curriculum kunnen volgen. Dat druist volledig in tegen het VN-Verdrag.

Momenteel hebben scholen de mogelijkheid om voor leerlingen met een verslag in het gewoon onderwijs een afweging te doen van de redelijkheid van aanpassingen. Bij onredelijkheid kunnen ze, mits motivering, de inschrijving ontbinden. De minister verwijst naar het speciale type 9, voor kinderen met autismespectrumstoornissen, omdat het ook binnen het kader van het buitengewoon onderwijs onhaalbaar was om kinderen met ASS in een ander type onder te brengen.

Er is een plaats voor kinderen in het buitengewoon onderwijs als dat nodig is en scholen kunnen de inschrijving ontbinden mits motivering. Maar elke school moet ook werk maken van een zorgbeleid. Het is niet omdat een kind een bijzondere zorgnood heeft dat het naar het buitengewoon onderwijs moet worden verwezen. Een aanpak op maat is absoluut nodig.

De minister wijst op de vele geslaagde verhalen van kinderen en jongeren die met een individueel aangepast curriculum in het gewoon onderwijs succesvol zijn. Dat was trouwens voor het M-decreet ook al zo, met de ION-projecten.

De implementatie van het M-decreet is inderdaad een uitdaging, beaamt de minister. Maar ze wil geen stap terug zetten, maar verantwoordelijkheid nemen en draagvlak creëren. Evolueren naar een inclusieve samenleving is een werk van lange adem.

De minister wil een decretaal initiatief nemen om het basisaanbod beter vorm te geven. Een probleem is dat permanent geëvalueerd moet worden omdat het verslag maar twee jaar geldig is. De spreker wil het debat aangaan over de geldigheidsdatum. Uit de inspectieverslagen blijkt dat men in het basisaanbod aan het zoeken is inzake de vormgeving. Daar moet volgens de minister voldoende aandacht naar gaan.

Het debat over netoverschrijdend samenwerken en de wenselijkheid daarvan, is bij de invoering van de ondersteuningsnetwerken uitvoerig besproken, stelt de minister. Hoe de netten nu samenwerken, zal in het rapport over de opstart staan. Scholen verplichten om van netwerk te veranderen, is voor de minister niet evident.

De sociale partners hebben zich geëngageerd voor de continuering van gonen werken in de probleemsituaties die zich stellen een oplossing uit. De minister heeft geen informatie dat er nu nog probleemsituaties zijn.

De minister is het idee van de 'commissie criteria vrijstelling leerplicht' om te werken met geïntegreerde onderwijs- en zorgplannen zeer genegen en wil dat verder uitwerken in samenspraak met de minister van Welzijn. De spreker heeft ook al aangegeven dat de beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep Onderwijs – Welzijn 'personen met een handicap' het idee van geïntegreerde onderwijs- en zorgplannen voor jongeren met ernstig meervoudige beperkingen steunt. Maar het is nog te vroeg om over resultaten te spreken.

2.13. De financiële drempel tot participatie aan onderwijs aanpakken via school- en studietoelagen

Binnen het SONO zal de in 2016 ontwikkelde studiekostenmonitor, naast het kleuter- en leerplichtonderwijs, ook afgenomen worden in het hoger onderwijs, hbo5 en het volwassenenonderwijs, geeft de minister mee.

Er is op dit moment al een zeer gelaagd systeem voor de studietoelagen, stelt de minister. Hiermee wordt de financiële toegankelijkheid voor iedereen zo goed mogelijk verzekerd. Het is onmogelijk om hierbij met elke individuele situatie vooraf rekening te houden. Specifiek hiervoor zijn de sociale voorzieningen bij de hogescholen en universiteiten opgericht. Zij hebben tot doel om op maat van de noden van een individuele student voor de gepaste ondersteuning te zorgen. Zeker op vlak van huisvesting worden er heel wat inspanningen geleverd om een betaalbaar en kwaliteitsvol aanbod voor studenten te verzekeren.

Er is controle op misbruik van studietoelagen, verzekert de minister. Elke aanvraag die afgewerkt wordt op basis van een vermoedelijk inkomen wordt getoetst aan de definitieve inkomstgegevens van Financiën. Op het einde van elk schooljaar worden ook alle pedagogische voorwaarden opnieuw gecontroleerd.

2.14. De (digitale) geletterdheid en mediawijsheid verhogen

De minister blijft in de toekomst de algemene omschrijving van geletterdheid hanteren, die ook gangbaar was tijdens het vorige Plan Geletterdheid. Het doel van het plan is dus om ervoor te zorgen dat iedereen over voldoende basisvaardigheden beschikt, niet alleen op het gebied van taal, maar ook op vlak van rekenen en ICT, om vlot in de huidige samenleving te kunnen functioneren en participeren.

Het plan richt zich bijgevolg op alle mensen die niet over deze basisvaardigheden beschikken, ongeacht hun (moeder)taal, sociale achtergrond of leeftijd. Een sterk gecoördineerde samenwerking tussen de agentschappen Binnenlands Bestuur en Integratie en Inburgering en het beleidsdomein Onderwijs en Vorming is dus essentieel.

2.15. Leerlingenvervoer verbeteren

Binnen het pilootproject Leuven lopen momenteel een 1300-tal leerlingen school waarvan 250 nieuwe leerlingen. Binnen het pilootproject Roeselare lopen een 1600-tal leerlingen school waarvan 277 nieuwe leerlingen, op basis van de leerlingentelling van 1 oktober 2017. Voor de realisatie van het pilootproject zijn de bestaande regels niet van toepassing op de nieuwe leerlingen die vanaf 1 maart 2017 konden inschrijven voor het schooljaar 2017-2018. Deze leerlingen vallen dus onder de pilootregels. De leerlingen die reeds een recht op vervoer verworven hadden voor 1 maart 2017 behouden hun recht. Aan hen werden dus geen nieuwe regels opgelegd. Via het pilootproject probeert men deze leerlingen ook wel te bereiken, waarbij men de drempel om af te stappen van collectief vervoer probeert te verlagen en het gebruik van alternatieve vervoersmodi stimuleert.

3. Strategisch doel 2: Voldoende, deskundig en gemotiveerd onderwijs-personeel garanderen

3.1. De lerarenopleiding versterken

Deze drie onderdelen (klasmanagement, vakmanagement en vakinhoud) maken integraal deel uit van de hervormingen van de lerarenopleidingen die voorgelegd zijn aan de Vlaamse Regering, maakt de minister duidelijk. Ook spelen ze een cruciale rol in de beheersovereenkomsten die ze met VLIR en VLHORA afgesloten heeft.

Zijinstromers worden meegenomen in de hervorming van de lerarenopleiding. Dat zal zeker nog aan bod komen bij de bespreking van het nieuwe decretale kader. De minister wil wel al meegeven dat in het ontwerp van decreet verschillende maatregelen zijn opgenomen voor zijinstromers zoals bijvoorbeeld het verplichten van instellingen om rekening te houden met deze doelgroep bij het vormgeven van opleidingsprogramma's.

De elementen leerlingbegeleiding en studiekeuzebegeleiding in relatie tot de lerarenopleiding zijn terug te vinden in de basiscompetenties voor de leraren en behoren dus tot het takenpakket van elke lerarenopleiding, schetst de minister. Bijvoorbeeld in de functionele gehelen 'de leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen' en 'de leraar als inhoudelijk expert'.

De stages zijn een onlosmakelijk deel van elke lerarenopleiding. De praktijkcomponent blijft dan ook in de nieuwe lerarenopleidingen een belangrijke rol spelen. Om het vinden van stageplaatsen te faciliteren, heeft de minister een Vlaanderen-breed stageregistratiesysteem geïnstalleerd.

3.2. Een professionele, uitdagende en meer gevarieerde onderwijsloopbaan realiseren

Over de pensioenregeling voor CBE is er nog geen definitieve oplossing.

Wat de cao-onderhandelingen (108 miljoen euro) betreft, zal er volgens de minister uiteraard discussie zijn over de meest efficiënte inzet. Maar de minister wil de onderhandelingen alle ruimte geven.

De laatste jaren zien we het aantal ziektedagen niet alleen toenemen in het onderwijs, maar ook Vlaanderenbreed, in verschillende sectoren. Psychosociale aandoeningen, onder meer stress, depressie en burn-out, blijven de voornaamste oorzaak van ziekte bij leraren, vooral bij de oudere leeftijdsgroepen.

De minister overloopt een aantal maatregelen tot integratie. Steeds meer leraren hervatten hun werk deeltijds na een periode van ernstige en langdurige ziekte. Vanaf januari 2015 kunnen personeelsleden die nooit meer hun volledige opdracht kunnen uitoefenen, na grondig medisch onderzoek, opteren om langdurig verminderd te werken. Zo krijgen leerkrachten de kans om zo snel mogelijk opnieuw aan het werk te gaan, om langdurige afwezigheden met de daaraan verbonden risico's te vermijden.

Elke leerkracht die uitvalt door burn-out is er één teveel, stelt de minister. In de beleidsbrief staan maatregelen opgesomd die de minister al genomen heeft en nog zal nemen binnen het beleid rond psychosociale preventie en welzijn.

Om schoolbesturen te ondersteunen heeft de minister onder meer opleidingen voor vertrouwenspersonen in onderwijs georganiseerd en ze zal die ook in 2018 organiseren. Verder verwijst ze naar het beleidsplan ter bevordering van het welzijn en welbevinden in onderwijs.

Een gedifferentieerde loopbaan en werkbaar werk voor alle leeftijden is ook binnen onderwijs een terechte zorg. Daarom worden in het najaar maatregelen besproken, samen met de sociale partners, om de werkzekerheid van de startende leraar te verbeteren en om de eindeloopbaan op een andere wijze in te vullen.

Het is volgens de minister een belangrijke en grote uitdaging om de brug te kunnen maken tussen de lerarenopleidingen en het werkveld. De stages in de lerarenopleidingen zijn daar een eerste uiting van. De praktijkcomponent blijft dan ook in de nieuwe lerarenopleidingen een belangrijke rol spelen. Om de praktijkschok te kunnen overbruggen, is het belangrijk dat alle actoren kunnen en willen samenwerken in alle fases van de loopbaan van een leraar, vanzelfsprekend elk vanuit hun eigen sterktes en opdrachten. In het nieuwe ontwerp van decreet over de hervorming van de lerarenopleidingen is ook een artikel opgenomen die de mogelijke rol van lerarenopleidingen in de verdere professionalisering van leraren beschrijft. De minister probeert ook steeds in zo veel mogelijk projecten alle actoren samen te betrekken en moedigt samenwerking aan.

In het kader van het loopbaandebat is met de sociale partners overeengekomen werk te maken van maatregelen rond vier thema's: de opdracht van de leraar, de schoolleiders, de startende leraar en het einde van de loopbaan.

Met betrekking tot de vraag rond de huidige fietsvergoeding geeft de minister mee dat het bedrag in een cao is bepaald. Nieuwe cao-besprekingen starten nu. De minister stelt vast dat een verhoging niet in het eisencahier van de vakbonden zit, wat niet wil zeggen dat het niet in de cao kan worden opgenomen.

Nederlandse leerkrachten kunnen onder dezelfde voorwaarden als Vlaamse leerkrachten aangesteld worden in ons onderwijs. Op de website van AGODI wordt speciaal ruimte voorzien om praktische informatie te geven voor deze doelgroep, licht de minister toe.

Wie in Nederland onderwijsbevoegdheid geniet, kan diezelfde rechten laten gelden in Vlaanderen conform 2005/36/EG rond de professionele erkenning, via een conformiteitsattest. Het gaat hierbij om de erkenning van de specifieke beroepsbekwaamheid van een leerkracht.

Daarnaast worden Nederlandse studiebewijzen die behaald zijn aan een erkende onderwijsinstelling nu ook al automatisch erkend. Dat betekent dat Nederlandse bachelors of masters automatisch erkend worden als niveaugelijkwaardig met respectievelijk een Vlaams bachelor- of masterdiploma. Hiervoor is het niet nodig om een procedure te doorlopen. Als een erkenning van gelijkwaardigheid met een specifiek Vlaams studiebewijs vereist is, dan moet er wel een erkenningsprocedure gestart worden bij NARIC.

3.3. Een loopbaanlange professionalisering en ondersteuning van leerkrachten realiseren

Om tegemoet te kunnen komen aan allerlei steeds evoluerende uitdagingen, is de continue professionalisering cruciaal. Leraar worden en zijn is een groeiproces dat niet stopt na het afronden van de lerarenopleiding.

De minister verwijst naar de website onderwijs.vlaanderen.be voor de thema's binnen de prioritaire nascholing vanaf 2016-2017 tot en met 2019-2020.

Voor de schooljaren 2018-2019 en 2019-2020 staat binnen de prioritaire nascholing de professionalisering van ondersteuners specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon basis- en secundair onderwijs en in de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs centraal.

Evidence informed praktijk is cruciaal voor kwaliteitsvol onderwijs, stelt de minister. Dat is niet enkel een onderwijsverantwoordelijkheid, het is belangrijk om partnerschappen aan te gaan. Gelet op zijn geactualiseerd advies over praktijkgericht onderzoek, ziet de minister in de Vlor dan ook een cruciale partner.

Samen met de Vlor wordt een algemene inspiratiedag voorbereid met onderwijsprofessionals, onderzoekers en beleidsmakers. Tijdens deze inspiratiedag wil de minister het mogelijk maken dat er relevante wetenschappelijke kennis op een toegankelijke wijze gedeeld wordt met onderwijsprofessionals en zo een dialoog tussen verschillende actoren stimuleren. Ze zal op dat moment ook samen met Vlor een algemeen kader voor praktijkgericht onderzoek voorstellen. De administratie bereidt momenteel zowel de inspiratiedag als voorbereidende seminaries voor in samenwerking met de Vlor. Zo vindt er op 23 en 24 januari 2018 een uitwisselingsseminarie over praktijkgericht onderzoek plaats.

Inzake nascholingsprojecten geeft de minister aan dat verschillende vormen van professionalisering waardevol zijn. Het belang van de gelaagdheid in professionaliseringsactiviteiten wordt benadrukt door onderzoekers naar indicatoren van effectieve professionalisering.

De waaijer aan activiteiten zorgt ervoor dat leerkrachten versterkt worden op de klasvloer. De minister is het ermee eens dat het zeer nuttig is om de werkvloer voldoende aan bod te laten komen.

De evaluatiecommissie van de pedagogische begeleidingsdiensten adviseerde om de nascholing en begeleiding meer te integreren met het oog op een meer effectieve implementatie van het geleerde op de werkvloer. In de opvolgingsevaluatie zal blijken of dat ook gerealiseerd is.

Daarnaast worden er al veelvuldig interveniërende begeleidingen op de klasvloer voorzien. Via de prioritaire nascholing worden de kernteams begeleid door projectmedewerkers die beschikken over heel wat ervaring en expertise.

Ook de recent ontwikkelde 'kijkwijzer nascholingen' binnen KlasCement kan bijdragen tot 'interventies op de klasvloer'. Dit hulpmiddel begeleidt leraren bij het

zoeken naar een gepaste nascholing die bijvoorbeeld een antwoord biedt op vragen rond hun klaspraktijk. Via deze kijkwijzer staan leraren stil bij zaken als waarom ze willen professionaliseren en wat hun verwachtingen zijn. Dit is terug te vinden op <https://klascement.info/help/op-zoek-naar-professionalisering/>.

De aangekondigde studiedag focust op een verkenning van de mogelijkheden die MOOCs zouden kunnen bieden voor de professionalisering van leraren. Het spreekt voor zich dat MOOCs ook een rol kunnen spelen in de rest van het hoger onderwijs, maar daarvoor onderneemt de minister geen specifieke acties.

De minister ondersteunt de oproep om een degelijk hr-beleid te voeren in het onderwijs, maar dat is de autonome opdracht van het schoolbestuur. Eigen personeelsbeleid is een belangrijk deel van de vrijheid van onderwijs.

4. Strategisch doel 3: Onderwijsinstellingen versterken

4.1. Het inschrijvingsbeleid vereenvoudigen en vernieuwen

We weten dat de denkoefening terug moet worden opgestart, stelt de minister, waarbij de rol van de sociale mix een interessant item is.

De minister acht de koppeling met Discimus bijzonder interessant. Zonder koppeling met Discimus kan een aanmeldingsregister een dubbele registratie betekenen. In het bijzonder voor scholen die zich niet geconfronteerd zien met kampeerrijen kan dit dan extra planlast betekenen. In het onderzoeken van de mogelijke opties bij het koppelen van de aanmeldingsregisters aan Discimus besteedt de administratie momenteel enerzijds aandacht aan de financiële implicaties en anderzijds aan het respecteren van de bepalingen inzake privacy.

Over het eigen kader voor het buitengewoon onderwijs, is het regeerakkoord heel duidelijk, aldus de minister. Er gaan hier en daar stemmen op om het buitengewoon onderwijs gewoon uit het huidige kader te lichten, maar dat zou de rechtszekerheid van leerlingen en scholen aantasten. Er zijn scholen buitengewoon onderwijs die geconfronteerd worden met meer kandidaten dan plaatsen. Als enkel het inschrijvingsrecht buiten werking wordt gezet zonder een kader om op terug te vallen, zouden deze scholen en vooral hun leerlingen in een vacuüm terecht komen.

De meeste scholen buitengewoon onderwijs zullen alle leerlingen kunnen inschrijven, zonder dat er daar zware regelgeving voor moet zijn. Maar voor die enkele scholen met capaciteitsdruk moet een lichte set aan regels gemaakt worden, overweegt de minister.

De minister bepleit in ieder geval een degelijke voorbereiding van de invoering van een nieuw decretaal kader, waarvan de datum van inwerkingtreding afhankelijk zal zijn van de tijd die nodig is voor een gedegen voorbereiding.

4.2. Een optimalisatie van het onderwijslandschap mogelijk maken

De verstrekkers van officieel onderwijs voeren op basis van het onderling akkoord van januari 2016 gesprekken in vijf thematische werkgroepen. Op het vlak van het ontwikkelen van gezamenlijke leerplannen zijn de resultaten van deze samenwerking al zichtbaar. Wat betreft de planning van het onderwijsaanbod zijn er regionale planificatiecommissies opgericht waar het aanbod wordt afgestemd. Indien er daar geen overeenstemming wordt bereikt, wordt het dossier op de centrale planificatiecommissie gebracht.

De afspraken uit de werkgroep 'rechtspositie en personeel' worden door de onderwijsverstrekkers meegenomen in alle beleidsdiscussies over rechtspositie.

De werkgroepen 'neutraliteit en pedagogisch project' en 'structuur' rapporteerden nog geen concreet resultaat.

Inzake bestuurlijke optimalisatie en schaalvergroting zegt de minister dat scholengemeenschappen hun nut hebben gehad, maar ze hebben zo ook hun beperkingen. Samenwerking tussen scholen leerplichtonderwijs beperken tot basisonderwijs of secundair onderwijs, bijvoorbeeld, is niet meer van deze tijd. Vandaar dat er aan het kader van samenwerking tussen scholen en schoolbesturen wel degelijk kan en moet gesleuteld worden. Binnen de Vlaamse Regering werd rond bestuurlijke optimalisatie een conceptnota uitgewerkt.

We merken veel dynamiek op het terrein om nieuwe verbindingen aan te gaan. Geregeld krijgen we vragen voor een aanpassing van de reglementering volgens de contouren van de conceptnota, aldus de minister.

4.3. Naar een meer eenvormig landschap voor internaten evolueren

Het beleidsdossier Internaten heeft zich tot nu toe vooral toegespitst op de situatie van de voormalige opvangcentra, die nu internaten met permanente openstelling zijn geworden. De minister heeft in de voorbije jaren ingezet op de hertekening van het landschap van de GO!-voorzieningen: van 4 opvangcentra naar 8 IPO's; het herplaatsen van personeel; het stroomlijnen van de toeleiding door de IPO onder te brengen bij het toepassingsgebied van de intersectorale toegangspoort; het introduceren van het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen en het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp in de werking van de IPO; en de nulmeting en tussentijdse evaluatie door een gezamenlijke doorlichting van de zorg- en onderwijsinspectie.

De jongeren die opgevangen worden in een IPO, kunnen daar terecht tijdens niet-schooldagen. Tijdens schooldagen verblijven deze jongeren in het MPIGO. En hoewel deze twee instellingen anders genoemd worden, gaat het vaak over dezelfde infrastructuur. De kinderen kunnen dus week in week uit gebruikmaken van bijvoorbeeld dezelfde slaapkamer. Dus ondanks de andere naam en andere regelgeving zijn de instellingen nauw met elkaar verbonden. Die verbinding wil de minister het komende jaar scherper krijgen en beiden ook meenemen in dezelfde transitie naar Welzijn.

Daarenboven worden er in een MPIGO ook andere kinderen opgevangen dan de jongeren van het IPO. Het is vandaag niet duidelijk of deze kinderen ook gekend zijn bij de diensten van Welzijn. Zijn deze kinderen gekend bij het VAPH als kind met een handicap? Zijn ze gekend bij Jongerenwelzijn omdat het gaat over een veront-rustende opvoedingssituatie? Dat wil de minister, samen met minister Vandeurzen, goed in beeld krijgen.

Het transitieproces van de IPO's is nog lopende en de transitiefase wordt verlengd. Zo kunnen de zorgvragen van de IPO's en de MPIGO's beter gestroomlijnd worden en kan alles bekeken worden in het nieuwe kader van persoonsvolgende financiering voor minderjarigen.

Naast de IPO's en MPIGO's, wat vandaag de 'internaten buitengewoon onderwijs' zijn, kent onderwijs ook nog internaten die zich niet specifiek richten op kinderen buitengewoon onderwijs. In de beleidsbrief werden die de 'internaten gewoon onderwijs' genoemd. De term op zich is misschien niet helemaal correct, want ook de 'internaten gewoon onderwijs' vangen kinderen en jongeren op uit het buitengewoon onderwijs.

Het kader dat de onderwijsinspectie uitwerkt, zal zich richten op internaatwerkingen binnen het onderwijs. Dat kader zal ook rekening moeten houden met de realiteit van de internaten en de doelgroepen die ze opvangen.

Gezien het transitieverhaal van de IPO's en MPIGO's werden de internaten buitengewoon onderwijs hier niet expliciet in meegenomen, omdat zij op termijn onder de bevoegdheid zullen vallen van de zorginspectie.

De zin "Ik zet stappen om het historische verschil in werkingsmiddelen voor internaten af te bouwen.", is specifiek bedoeld voor de verschillen tussen de gefinancierde en de gesubsidieerde internaten, zoals nu bepaald in de onderwijsregelgeving, licht de minister toe. Specifiek gaat het over een passage uit OD XX waarmee mogelijk gemaakt werd dat er werkingsmiddelen zouden toegekend worden aan het GO! voor de internaten buitengewoon onderwijs, maar dat nooit in uitvoering is gebracht. Dat was vooropgesteld in het regeerakkoord en wordt nu uitgevoerd, stelt de minister.

4.4. De werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs evalueren

Momenteel loopt er binnen SONO volop onderzoek rond deze thematiek en kunnen dus nog geen conclusies worden getrokken. De minister tracht de verschillende werkzaamheden binnen de betreffende onderzoekslijn te optimaliseren overheen de volledige looptijd van het steunpunt. Het eerste rapport in dit kader rond de GOK-uren in het secundair onderwijs werd opgeleverd en er wordt nu volop aan de vrijgave ervan gewerkt.

4.5. Het aanbod en de financiering in het hoger onderwijs bijsturen

In 2015 werd de evaluatie van bepaalde aspecten van het financieringsmechanisme hoger onderwijs afgerond. De evaluatie van de puntengewichten van de hogescholen en van de interne allocatiemodellen is mee opgenomen in deze evaluatie.

De evaluatie van de puntengewichten van de universiteiten en hun allocatiemodellen komt pas in het tweede deel van de evaluatie van het financieringsmechanisme aan bod. De achterliggende reden om dit deel van de evaluatie later uit te voeren, was de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. De minister bekijkt momenteel met de administratie hoe en wanneer deze tweede evaluatie best vorm wordt gegeven. Het is inderdaad de bedoeling om daarna de beide evaluaties samen te bekijken en verder te analyseren.

Een van de uitgangspunten van een enveloppefinanciering is dat de instellingen de autonomie hebben om een eigen allocatiemodel uit te werken, aldus de minister. Dat impliceert ook dat middelen verschoven kunnen worden tussen opleidingen, ongeacht hun puntengewicht in de enveloppeberekening. De autonomie om dat te doen, is een cruciaal onderdeel van het instellingsbeleid, omdat je als instelling wordt geconfronteerd met zaken die wel een verschil maken aan de kostentkant, maar niet aan de inkomstzijde. De minister verwijst bijvoorbeeld naar de mate waarin men studenten samen les kan laten volgen, loonverschillen tussen docenten, schommelingen in studentenaantallen enzovoort. Die mate van detail kan de overheid nooit vatten in een financieringsmechanisme, en het zou instellingen bovendien eerder belemmeren dan bevrijden.

Daarenboven zijn aanpassingen aan de puntengewichten enkel mogelijk mits een heel pak bijkomende middelen, want anders leiden ze steeds tot een verschuiving van middelen tussen de instellingen.

Het overleg met vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap in Vlaanderen en instellingen van hoger onderwijs heeft aangetoond dat er mogelijkheden tot samenwerking zijn. Die samenwerking kan al naargelang de keuze die de Moslim-executieve maakt verschillende vormen aannemen, gaande van de inbedding van een deel van de opleiding in een universiteit tot het beroep doen op expertise bij de uitbouw van een zelfstandige opleiding in Vlaanderen. De Moslim-executieve werkt momenteel nog aan de opmaak van een competentieprofiel voor beginnende imams.

De verplichting tot het indienen van een ESR-rapportering (begroting en uitvoering) vindt haar oorsprong in de verordening 549/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende het Europees Stelsel van Nationale en Regionale Rekeningen. Alle instellingen voor hoger onderwijs vallen onder deze verordening. Men beschouwt deze instellingen immers als te consolideren rechtspersonen. Bovendien kwam de vraag van de parlementaire werkgroep 'leesbaarheid begroting' om de individuele en geconsolideerde (alle instellingen hoger onderwijs) uitvoeringscijfers sneller en transparanter aan te leveren aan het Vlaams Parlement.

In samenspraak met het Departement Financiën en Begroting en het INR werd door AHOVOKS het initiatief genomen om tot een algemene concordantietabel te komen.

Momenteel wordt gewerkt aan de verdere voorbereidingen van het decreet graaatsopleidingen en lerarenopleidingen, waarin ook de overgang zal geregeld worden van de CVO naar de hogescholen en universiteiten, licht de minister toe. Deze regelgeving wordt uitgewerkt in nauwe samenwerking met alle betrokken stakeholders, en het is de bedoeling om deze overgang zo goed mogelijk te regelen.

De Vlaamse Regering heeft in september ook voor de kunstopleidingen de piste van de geïntegreerde masteropleidingen voor de eerste keer principieel goedgekeurd. Waar we met de regering al een besluit namen over de educatieve masters aan de universiteiten, is dat voor de kunsten dus nog niet gebeurd, aldus de minister. Binnen de VLHORA komt men niet tot een eenduidig standpunt: beide pistes hebben zowel voor- als tegenstanders.

De minister wil tot een oplossing komen, want het is de bezorgdheid om het bestaande vakmanschap te behouden. Het is in geen enkele educatieve masteropleiding de bedoeling dat het vakinhoudelijke stiefmoederlijk behandeld wordt, niet aan de universiteiten en ook niet in de kunsten. Maar samen met de waardering voor de domeincomponent beoogt de minister ook in de kunsten een versterking van de lerarenopleiding door deze op masterniveau te brengen. De minister zal de hogescholen samenbrengen en hoopt een oplossing te bereiken waarbij iedereen zijn troeven maximaal kan benutten.

Het voordeel van de piste van de geïntegreerde educatieve master is dat de keuze voor het leraarschap in een vroeg stadium kan worden gemaakt. Die studenten zijn er, ook binnen de kunstopleidingen. Andere studenten zullen eerst hun domeinmaster willen voltooien en dan een verkorte educatieve master volgen. De VLHORA heeft ook voor de beide pistes naar de financiële consequenties gekeken en voor beide modellen blijken oplossingen te bestaan.

De minister maakt duidelijk dat zij geen scheefftrekking wil van de publieke naar de niet-publieke sector en gevoelig is voor de door de leden aangereikte argumenten.

Op de opmerking dat er in de beleidsbrief niets staat over de inspanningen die geleverd worden door onze topinstellingen, antwoordt de minister dat in een beleidsbrief meestal elementen aan bod komen die moeten verbeterd, aangepakt

of vernieuwd worden. Als iets goed loopt, wordt er inderdaad weinig aandacht aan besteed. De minister neemt de suggestie mee voor de volgende beleidsbrief.

4.6. Het onderwijsbeleid voeren in de Vlaamse Rand en Brussel

De minister blijft inzetten op kwaliteitsvol onderwijs in Brussel en in de Vlaamse Rand. Het kwaliteitsvol werk dat in Vlaamse scholen wordt geleverd, en de bijkomende capaciteit die zowel in Brussel als in de Rand wordt gecreëerd, dragen bij tot een klimaat waarin we die problemen kunnen te boven komen. De minister neemt daarbij het advies van de Task Force Onderwijs in de Vlaamse Rand als leidraad. Ze geeft de komende jaren verder uitvoering aan dat advies, met een belangrijke klemtoon op taalverwerving. Zo worden dit jaar workshops georganiseerd voor directies en leerkrachten van scholen in de Vlaamse Rand over hoe ze kunnen omgaan met de meertalige achtergrond van de leerlingenpopulatie.

4.7. Internationale ontwikkelingen vertalen in Vlaams onderwijsbeleid

De uitvoering van het actieplan mobiliteit is niet beperkt tot Erasmus+, maakt de minister duidelijk. Verschillende acties die door de administratie zullen opgezet worden, hebben dus ook impact op andere programma's. Anderzijds verloopt ook nog een deel van Erasmus+ via het beleidsdomein Jeugd.

Voor het werkprogramma 2018 definieerde EPOS drie inhoudelijke prioriteiten. Een daarvan is social inclusion. De twee overige: de focus op de sleutelcompetenties communicatie in vreemde talen en STEM en de focus op professionals in onderwijs en vorming.

Wat social inclusion betreft, ligt de focus op sociale inclusie van ondervertegenwoordigde groepen, benadeelde groepen en groepen met minder kansen. Een concreet voorbeeld van aanpak in het werkprogramma zijn de voorbereidende bezoeken voor potentiële aanvragers. Erasmusstudenten met een functiebeperking krijgen zo de kans om zich vooraf te vergewissen of een uitwisseling haalbaar is, en kunnen bij een dergelijk bezoek reeds de nodige afspraken maken met de ontvangende instelling of organisatie. Een aantal studenten heeft hiervan in het verleden al gebruikgemaakt en meestal zijn ze nadien ook op uitwisseling gegaan.

In uitvoering van het actieplan mobiliteit zijn er extra beursbedragen per maand voor alle studenten uit ondervertegenwoordigde groepen. Bovendien is er extra aandacht voor ondervertegenwoordigde groepen binnen allerlei initiatieven rond promotie van mobiliteit.

4.8. Juridisering, regeldruk en planlast terugdringen

4.8.1. Een globaal akkoord om planlast te verminderen

Het actieplan Tarra is klaar en wordt uitgevoerd, stelt de minister. Aan dit gezamenlijk actieplan werd een engagementsverklaring gekoppeld en het werd aan alle partners voorgelegd ter ondertekening. De leidend ambtenaren van de betrokken agentschappen binnen Onderwijs en Vorming, de leidend ambtenaar van het Departement Onderwijs en Vorming, de inspecteur-generaal van de onderwijsinspectie en alle hoofden van de netten hebben deze engagementsverklaring ondertekend. Uiteraard onderschrijft de minister ook zelf deze engagementsverklaring. Het in de begeleidingscommissie afgeklopte actieplan zal aan de commissie bezorgd worden.

Uit de gestelde vragen leidt de minister een gezamenlijke bekommernis af: zullen de leerkrachten in de klas planlastvermindering ervaren? De spreker benadrukt dat planlast op alle niveaus aangepakt moet worden en een holistische benadering

vergt. Het gaat vaak om een cascade van regels, afspraken en gebruiken en niet om een eenduidig oorzaak-gevolgverhaal.

De overheidsacties zullen een indirecte werking hebben met het oog op planlastverlaging. Met de acties waartoe de koepels en het GO! en hun begeleidingsdiensten zich engageren, zullen zij in hun ondersteunende en begeleidende rol nog meer focussen op die Tarra-issues die door leerkrachten in de focusgroepen werden aangekaart. Het zal aan de directies zijn om vanuit een sterk beleidsvoerende vermogen in dialoog met leerkrachten te kiezen voor instrumenten, communicatie, opvolging, verslaggeving en registratie die de Tarratoets zullen doorstaan.

Belangrijk in dit verhaal is de onderwijsinspectie die zich engageert om de administratieve lasten voor scholen te beperken. Dat was van bij het begin een van de centrale principes voor het ontwikkelen van Inspectie 2.0, beklemtoont de minister. Daarom vraagt de onderwijsinspectie enkel die informatie die absoluut nodig is voor het doorlichtingswerk. De onderwijsinspectie vraagt alleen bestaande documenten, die een actieve en functionele rol spelen in de schoolwerking, met de uitdrukkelijke vraag om geen nieuwe documenten aan te maken met het oog op de doorlichting. Scholen kunnen deze informatie ofwel op papier ofwel elektronisch ter beschikking stellen. Het is dus aan de school om hierin keuzes te maken en om te bepalen wat functioneel en werkbaar is. De onderwijsinspectie overlegt met de pedagogische begeleidingsdiensten over hoe scholen hierbij kunnen worden ondersteund.

4.8.2. Scholen ondersteunen bij de toenemende juridisering

In het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs, werden op basis van de ervaring van de afgelopen jaren een aantal vereenvoudigingen aangebracht wat de procedure van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen betreft. Het betreffen louter technische aspecten die de procedure zowel van de zijde van de instellingen als de studenten versoepelen en ook voor de optimalisatie van de werking van het rechtscollege tegemoetkomen aan een aantal noden.

Intussen werd door de Raad van State in het kader van enkele cassatieberoepen een prejudiciële vraag omtrent de bevoegdheidsomschrijving van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen voorgelegd. De minister wacht het arrest van het Grondwettelijk Hof af en zal in opvolging daarvan de huidige bevoegdheidsomschrijving van de raad onderzoeken en zo nodig meer transparant maken.

De minister heeft van de zijde van de instellingen geen indicaties ontvangen van bijkomende overlast naar aanleiding van de ingediende beroepen. Ze vermoedt ook dat de hogescholen en universiteiten zich intussen beter hebben georganiseerd. Ook van de zijde van de studenten of via de Vlaamse ombudsman heeft de minister geen klachten ontvangen wat de werking betreft van het rechtscollege.

Het aantal interne beroepen dat wordt ingeleid bij de instellingen en hogescholen wordt niet centraal geregistreerd. De minister volgt wel van nabij de evolutie op wat betreft het aantal externe beroepen dat wordt ingediend bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen.

De laatste jaren blijkt wat de reguliere studievoortgangsbetwistingen, waaronder de examenbeslissingen, betreft er geen stijging is van het aantal ingediende externe beroepen. Na afronding van het werkjaar 2017 zal er in een nieuw jaarverslag van de raad een update van de aantallen worden gepubliceerd.

4.8.3. *Moderne dienstverlening*

Inzake schoolfruit zegt de minister dat het aantal administratieve handelingen met de invoering van Oog voor Lekkers verlaagt naar maximum drie. In de aanvraag worden zoveel mogelijk gegevens op voorhand ingeladen, op basis van de gegevens van het Agentschap voor Onderwijsdiensten, zodoende dat de school deze enkel moet controleren en aanpassen indien gewenst. Wat het aanleveren van het rijksregisternummer betreft, dat is slechts een eenmalige actie, nodig om toegang te krijgen tot het e-loket.

In 2017 is inderdaad Mijn Onderwijs voor onderwijspersoneelsleden gelanceerd als beveiligd communicatiekanaal voor alle mensen in het onderwijsveld waarvan AGODI of AHOVOKS het administratief en financieel dossier beheert, deelt de minister mee. In de eerste fase zal dit de toegangspoort zijn tot de eigen salarisgegevens en taksfiche. Ook de aanvraag voor vakbondspremie is een quick win. Op termijn is het de bedoeling om ook inzage in het elektronische personeelsdossier aan te bieden.

4.9. In dialoog gaan vergt duidelijke communicatie

Communicatie speelt zich af op het snijvlak tussen de burger en het beleid, aldus de minister. Een voorwaarde om in dialoog te gaan met de burger is een sterke communicatie. Communicatie faciliteert de interactie tussen het onderwijsveld en de overheid, en binnen het onderwijsveld zelf. De vier complementaire merken van de afdeling Communicatie (ICON, KlasCement, Klasse, CANON Cultuurcel) verhogen elk op hun manier de betrokkenheid van alle deelnemers. Zo stimuleren we de dialoog met en tussen de onderwijsparticipanten via websites, nieuwsbrieven, netwerkplatformen en inspirerende voorbeelden, stelt de minister.

Ze zet in op sociale media om de communicatie in beide richtingen te bevorderen. Zo is Onderwijs Vlaanderen aanwezig op Facebook, Twitter en YouTube, en als Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming op LinkedIn. Op Twitter heeft Onderwijs Vlaanderen 7040 volgers met de voorbije 28 dagen een 70.000 tweetweergaven en 187.681 tweetweergaven in oktober 2017. Ook KlasCement gaat via de sociale media in dialoog met volgers en fans. Ook Klasse stimuleert onderwijsparticipanten om hun mening te delen via Facebook, Twitter en de website. Die input nemen we mee om vorm te geven aan het toekomstig beleid.

Het beleidsdomein stimuleert face-to-facecontacten met de doelgroepen door geregeld evenementen en studiedagen te organiseren zoals de Ronde van Vlaanderen, CANON cultuurdagen, Vrijdag MagDag. Zo blijft de administratie op de hoogte van de vragen, bezorgdheden en noden van de doelgroepen en kan de werking hierop afgestemd worden.

5. Strategisch doel 4: Werk maken van een Masterplan Scholenbouw

5.1. Masterplan Scholenbouw uitwerken

Over het nieuwe beoordelingssysteem voor alle schoolbouwdossiers ingediend via de standaardprocedure, zegt de minister dat de objectieve criteria nu al volop worden gehanteerd bij andere financieringswijzen van schoolinfrastructuur, bijvoorbeeld bij het goedkeuren van de huursubsidiedossiers, bij de selectie van de DBFM-projecten in het kader van de nieuwe projectspecifieke DBFM. Dat is nieuw ten opzichte van vroeger.

Wat de reguliere middelen en de 'standaarddossiers' betreft, is dat echter nog niet helemaal het geval. In de zomer van 2016 werd een eerste, zeer belangrijke hervorming doorgevoerd binnen de reguliere financiering door AGION. Het aantal

mogelijke uitzonderingsprocedures werd gehalveerd (van dertien naar acht) en het toepassingsgebied van de resterende uitzonderingsprocedures werd gevoelig verstrengd. Op die manier kan er op termijn een relatief groter deel van het regulier subsidiebudget naar de standaarddossiers op de wachtlijst gaan dan nu mogelijk is.

Deze eerste fundamentele hervorming zorgde er evenwel voor dat op de valreep massaal nog uitzonderingsdossiers via de verkorte procedure door de scholen werden ingediend: in juni 2016 alleen al maar liefst 1177 uitzonderingsdossiers. Nadien is het aantal uitzonderingsdossiers spectaculair gedaald en dat blijft zo, ook in 2017. Het toont aan dat we op de goede weg zitten en de juiste beleidskeuzes gemaakt hebben, aldus de minister.

Nu is volgens de minister het tijdstip aangebroken om een tweede stap in de hervorming voor te bereiden, namelijk de screening van de standaarddossiers op de wachtlijst en de invoering van een meer objectieve beoordeling en rangschikking. Een eerste nota hierover werd door de raad van bestuur van AGION in november 2017 besproken en krijgt in 2018 een vervolg.

Er werd in het verleden reeds meermaals uitgebreid gesproken over de capaciteitsproblematiek en -noden, schetst de minister. Het is de ambitie van de minister om, van zodra de nieuwe capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur 2018 opgeleverd is, een nieuwe reeks van extra capaciteitsmiddelen toe te kennen, namelijk 150 miljoen euro voor de periode 2019-2021. Iedereen is voorstander van een driejarige toekenning.

De minister hecht veel belang aan de snelle en correcte aanwending van de reeds toegekende capaciteitsmiddelen. Begin 2018 komt er een nieuwe stand van zaken van de realisatiegraad van de reeds toegekende middelen. Een officieel evaluatierapport van het DBFM-programma Scholen van Morgen wordt eind 2018 verwacht.

Het Masterplan Scholenbouw bepaalt dat de capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur leerplichtonderwijs om de drie jaar geactualiseerd dient te worden met nieuwe data. In het najaar van 2018 zal de update van deze capaciteitsmonitor beschikbaar zijn.

Vervolgens gaat de minister in op het verkopen van schoolgebouwen. De piste van het voorkeurecht ten voordele van andere onderwijsinstellingen werd aangehaald, als een schoolgebouw te koop wordt aangeboden. Dat is zeker het onderzoeken waard. Op dit moment is er echter nog geen specifiek onderzoek uitgevoerd naar de wettelijke mogelijkheden om bijvoorbeeld een moratorium op de verkoop van schoolgebouwen en schoolterreinen in capaciteitsgebieden in te voeren of te werken met een voorkeurecht ten voordele van andere onderwijsverstrekkers. AGION krijgt de opdracht dat verder te onderzoeken, met vermelding van wat mogelijke juridische knelpunten kunnen zijn, stelt de minister.

Er moet wel voldoende rekening gehouden worden met de vrijheid van onderwijs en de subsidiëring die hiermee gepaard gaat. De Schoolpactwet voorziet duidelijke decretale regels en subsidies voor investeringen in schoolinfrastructuur. Voor wat het vrij en officieel gesubsidieerd onderwijs betreft, moeten we volgens de minister goed voor ogen houden dat die infrastructuur gerealiseerd wordt door de schoolbesturen zelf. Het is dus geen infrastructuur in eigendom van de Vlaamse Gemeenschap, maar die gebouwen behoren toe aan de schoolbesturen. Die schoolbesturen doen daarbij een belangrijke financiële eigen inbreng. Uiteraard zijn er regels/voorwaarden verbonden aan de toegekende AGION-subsidies. Als een gesubsidieerd schoolgebouw binnen een bepaalde termijn wordt verkocht (nu is dat binnen de 20 jaar), dan is de terugvordering van de subsidies de regel (à rato van 1/20sten

per jaar dat er geen onderwijsbestemming meer is binnen die termijn van 20 jaar vanaf de subsidieverstrekking).

5.2. ICT-infrastructuur vernieuwen

De derde meting van ICT-integratie in het Vlaamse onderwijs gebeurt tussen 1 juni 2017 en 31 augustus 2018. Eind 2018 zullen de resultaten beschikbaar zijn. MICTIVO3 is een geactualiseerde versie van de ICT-monitor die in 2008 werd ontwikkeld en gevalideerd en tevens in 2012 werd afgenomen.

6. Strategisch doel 5: Topkwaliteit realiseren

6.1. Instellingen verantwoordelijkheid geven voor kwaliteitszorg

De onderwijsinspectie voert momenteel een brede informatiecampagne over Inspectie 2.0, geeft de minister mee. Tussen november 2017 en januari 2018 vinden verspreid over Vlaanderen twintig informatiesessies plaats. Schooldirecteurs, schoolteamleden, pedagogisch begeleiders en andere belanghebbenden krijgen er uit eerste hand informatie over het nieuwe inspectiesysteem. Er is ook kans tot vraagstelling en gesprek. De eerste infosessies tonen aan dat deze kans gretig wordt benut. Daarnaast stelt de inspectie informatie ter beschikking op haar website en is ze actief op sociale media.

De onderwijsinspectie wil inderdaad het beleidsvoerend vermogen van scholen nog meer stimuleren en ook inhaken op de interne kwaliteitszorg. Daarom ontwikkelde ze een doorlichtingsdesign dat bestaat uit twee delen. Beide delen vinden tijdens één doorlichtingsbezoek plaats. Het ene deel is gericht op de kwaliteitsontwikkeling van de instelling. Het wil aan de instelling feedback geven over haar onderwijskundig beleid, organisatieontwikkeling en interne kwaliteitszorg. Het andere deel is gericht op het nagaan van de doeltreffendheid tot op de klasvloer van de systematische kwaliteitsbewaking. Dit onderzoek wil aan de instelling terugkoppelen in welke mate ze kwaliteitsvol onderwijs biedt, dat tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen. Deze onderzoeken kunnen niet los van elkaar worden gezien. Het doorlichtingsteam vergelijkt immers steeds beleid en uitvoering bij het onderzoeken van de kwaliteitsontwikkeling. Beide onderzoeken bevruchten elkaar.

De minister is van mening dat scholen en directies momenteel al heel wat ruimte hebben om een doordacht beleid te voeren. Ze geeft toe dat nog niet alle scholen en directies gebruikmaken van die ruimte en dat daar inderdaad ondersteuning kan worden geboden. In eerste instantie kijkt ze daarvoor naar de pedagogische begeleidingsdiensten.

De vernieuwde werkwijze met de referentiekaders en een andere procedure zullen zeker leiden tot een efficiëntieverhoging. Het terugbrengen van de doorlichtingscyclus van tien naar zes jaar heeft natuurlijk wel mogelijk effecten op de organisatie van de werking binnen de onderwijsinspectie die nu nog niet gekend zijn. De minister wil dat dynamisch organiseren.

Op de webpagina met de Toolkit Gevalideerde Toetsen wordt duidelijk gecommuniceerd dat het een maatregel betreft ter versterking van de kwaliteitszorg in het basisonderwijs, benadrukt de minister. Er wordt aan scholen gecommuniceerd dat ze aan de hand van de toetsresultaten informatie krijgen over de mate waarin de leerlingengroepen de doelstellingen behalen. Daarmee kunnen scholen aan de slag om te werken aan hun kwaliteitsbeleid.

De omzendbrief over het getuigschrift basisonderwijs vermeldt ook zeer duidelijk dat het de klassenraad is die autonoom de inschatting maakt of een leerling het

getuigschrift basisonderwijs behaalt of niet en dat daarbij naar een totaalbeeld van het kind gekeken moet worden.

De decretale evaluatie van het stelsel van kwaliteitszorg zit in de laatste fase. Zoals werd voorgesteld in de mededeling aan de Vlaamse Regering op 15 april 2016, werd een evaluatierapport opgesteld door de evaluatiegroep en geëvalueerd door de resonantiegroep. De doelstelling is om het evaluatierapport definitief te laten goedkeuren voor het kerstreces. Doelstelling is het nieuwe decreet Kwaliteitszorg nog voor het kerstreces voor te leggen aan de regering voor een eerste principiële goedkeuring.

De regie van de kwaliteitsborging van de opleidingen zal worden geïntegreerd in de instellingsreview en dus periodiek beoordeeld worden door een reviewcommissie. In dat stelsel zullen in de instellingen die de instellingsreview positief doorlopen hebben de opleidingsaccreditaties verlengd worden op basis van de kwaliteitsborging. De regie is het geheel van acties, processen, praktijken, procedures en instrumenten die de instelling in staat stelt de kwaliteit van de opleidingen te borgen. Om een verlenging van de opleidingsaccreditaties te verkrijgen, zal naast de kwaliteit van het onderwijsbeleid, zoals momenteel bepaald voor de instellingsreview, tevens de regie van de borging van de kwaliteit van de opleidingen binnen instellingen beoordeeld worden.

Accreditatie op het niveau van de opleiding blijft bestaan, omdat instellingen ten aanzien van studenten, stakeholders en de samenleving als geheel uiteindelijk verantwoordelijk zijn over de kwaliteit van individuele opleidingen. Onder andere het aanbieden van nieuwe opleidingen en de eerste accreditatie van opleidingen gebeurt na een beoordeling op opleidingsniveau, maar voor bestaande reguliere opleidingen die in het verleden een positieve beoordeling en daarbij aansluitende accreditatie kregen, kunnen de accreditatietermijnen verlengd worden op basis van een positieve beoordeling.

Bij een negatieve beoordeling op instellingsniveau vervalt de verlenging van accreditatietermijnen en gebeurt de borging van de kwaliteit opnieuw via opleidingsaccreditaties.

Van de toets nieuwe opleidingen voor de lerarenopleidingen zullen de elementen expliciet opgenomen worden in de nieuwe regelgeving. Het is dan ook de bedoeling dat hier sterk op gewerkt gaat worden door de hogescholen en universiteiten. De referentiekaders voor de lerarenopleidingen zijn de bij besluit van de Vlaamse Regering vastgelegde basiscompetenties leraar en de niveaudescriptoren (graduaat, bachelor en master) zoals decretaal vastgelegd.

De instellingsreview is verplicht voor instellingen hoger onderwijs, schetst de minister. De decretale voorbereidingen zijn volop aan de gang. De minister zal voorstellen om geen keuze te laten aan instellingen binnen het nieuwe stelsel van kwaliteitszorg. Vetrekkende vanuit de positieve ervaring met de pilot instellingsreview is het haar bedoeling om alle hogescholen en universiteiten te laten vallen onder het systeem van verantwoording van de kwaliteit van de eigen opleidingen door middel van hun onderwijsbeleid en de regie, dat beoordeeld wordt via de instellingsreview.

Voor alle andere instellingen die erkende diploma's uitreiken en geen hogeschool of universiteit zijn, wil de minister het bestaande stelsel van externe kwaliteitszorg behouden. Deze instellingen vallen niet onder het kwaliteitszorgstelsel van de hogescholen en universiteiten waarvan de instellingsreview de basis vormt, omdat deze instellingen niet hebben deelgenomen aan de eerste ronde instellingsreview. Bovendien is de van toepassing zijnde regelgeving op deze instellingen beperkt. Ze worden ofwel beperkt gefinancierd ofwel niet gefinancierd door de Vlaamse over-

heid. De Vlaamse overheid vereist in hoofdzaak een garantie van de kwaliteit van de opleidingen als deze instellingen de decretaal beschermde graden van bachelor en master uitreiken. Het aantal opleidingen dat deze instellingen aanbieden, is in aantal erg beperkt. Daarvan hebben bovendien niet alle opleidingen al een eerste of tweede accreditatieronde doorlopen.

Bij de vorige evaluatie van de werking van de pbd's door de commissie-Monard, heeft de commissie verschillende aanbevelingen geformuleerd die de pbd's moeten toelaten meer begeleiding op de werkvloer te geven; begeleiding die zij overigens niet per definitie zelf moeten geven, maar via een makelaarsfunctie ook aan andere ondersteunende organisaties kunnen overlaten.

6.2. De kwaliteit versterken door informatierijke omgevingen te creëren

Om de registratie van studiebewijzen door de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie te faciliteren, wordt in de loop van het huidige schooljaar een extra dienstverlening aan het elektronisch registratiesysteem DAVINCI toegevoegd. Een proces op deze databank zal de cursisten opsporen die recht hebben op een bepaald studiebewijs maar waarvoor nog geen studiebewijs werd geregistreerd. Deze informatie zal dan vervolgens op geautomatiseerde wijze via de centrumsoftware meegedeeld worden aan de administraties van de centra. Op deze manier wordt het voor de centra eenvoudiger om volledigheid in de registratie van studiebewijzen te bereiken.

Een bijkomende reden voor het invoeren van een kwalificatiebonus in het nieuwe financieringssysteem voor het volwassenenonderwijs is de betere registratie van de uitgereikte studiebewijzen. De minister geeft nog mee dat op de website van SONO alle info over het programma en de onderzoeken te vinden is: <http://steunpuntsono.be/>.

Daar staat alle informatie over de lopende onderzoeksprojecten alsook alle publicaties van het SONO. Ook op de onderzoekswebsite van het Departement Onderwijs staat die informatie.

Het opzetten van kortlopende onderzoeksprojecten buiten het SONO houdt zeker verband met de timing, maar ook met het niet of onvoldoende aanwezig zijn van de nodige expertise en/of onderzoekscapaciteit in het steunpunt zelf.

Momenteel lopen de volgende kortlopende projecten ten laste van het ad-hoc-onderzoeksbudget van vorige begrotingen: de evaluatie van de proefprojecten duaal leren, het tijdbestedingsonderzoek bij leraren in het basis- en secundair onderwijs, de studie rond kostenefficiënt bouwen enzovoort.

7. Strategisch doel 6: Aandacht voor transversaal beleid

De mogelijkheid tot het invoeren van een maximumfactuur in de eerste graad van het secundair onderwijs wordt bekeken nadat de resultaten van de studiekostenmonitor binnen zijn.

Net zoals andere jaren, blijft de minister de vzw SOS Schulden op School subsidiëren. Zij heeft als taak de scholen bewust te maken van kansarmoede en hen te ondersteunen om een beleid hierrond uit te werken. Het lijkt de minister niet zo te zijn dat de financiële draagkracht richtinggevend is voor de keuze van een studierichting. Veel scholen zorgen ervoor dat ze zo kostenbeheersend mogelijk werken.

Deze vzw zet, op vraag van scholen, in op begeleide workshops rond schuldenproblematieken, maar organiseert ook onderzoeksprojecten rond schoolkostenbeleid, opvolging van onbetaalde rekeningen, communicatie met ouders enzovoort. De

vzw dient jaarlijks een subsidieaanvraag in om haar project rond gelijke onderwijskansen en kostenbeheersing te ondersteunen. Dat doorloopt de gewone subsidiecyclus waarna zij een subsidie ontvangen.

De vzw SOS Schulden op School is uiteraard ook nauw betrokken binnen het project Samen Tegen Onbetaalde Schoolfacturen, aldus de minister.

De maatregel die voorziet in een extra financiële ondersteuning voor bijkomende anderstaligen jonger dan vijf jaar en voor anderstalige kleuters is verlengd met een schooljaar. Deze middelen blijven voorsnog gekleurd toegekend.

De OKAN-studiedag staat ook open voor parlementsleden, deelt de minister nog mee. Volgens de minister was de studiedag zeer zinvol en zorgde voor veel input van op het veld. Ze is er dan ook van overtuigd dat deze studiedag zal kunnen leiden tot een aantal beleidsaanbevelingen die concreet van op het veld zullen opborrelen. De minister heeft ook al een terugkeerdag aangekondigd, om te reageren op de geformuleerde aanbevelingen.

Voor wat de vervolgschoolcoaches betreft, verwijst de minister naar het rapport van de inspectie. Dat rapport is het resultaat van een bevraging bij de directies van OKAN-scholen en in die zin niet echt evaluatief, maar het geeft in elk geval al aan dat de nieuwe berekeningswijze voor het aantal vervolgschoolcoaches er voor gezorgd heeft dat die coaches op een veel efficiëntere manier hun opdracht opnemen. De coaches kunnen nu de leerlingen veel intensiever opvolgen, ook in vervolgscholen, waardoor daar ook aan expertiseoverdracht gedaan kan worden. De minister beaamt wel dat de expertise geborgd moet worden en dat veel aandacht gaat naar de nazorg.

De minister schets dat inzake relationele en seksuele vorming heel wat materiaal voorhanden is dat leerkrachten kan ondersteunen in het werken aan RSV. De minister verwijst hiervoor naar de website van Sensoa, maar ook Mediawijs, cavaria en Jong en Van Zin hebben heel wat materiaal ontwikkeld.

De minister heeft ook overleg gepleegd met de uitgevers en in het verlengde van de mededeling over de bevordering en bescherming van de fysieke, psychische en seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp en de kinderopvang, het onderwijs, de jeugd- en de sportsector nagegaan wat nog kan gebeuren in het kader van #MeToo, beleidsdomeinoverschrijdend en bovenop wat er nu al is.

V. Replieken van de leden

Kathleen Krekels verwijst naar het M-decreet en het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap van de Verenigde Naties. Aangezien het Vlaams Parlement dit verdrag heeft geratificeerd, is de Vlaamse overheid hieraan gebonden. Dat levert de Vlaamse overheid moeilijkheden op. Het M-decreet gaat immers niet zo ver als de vereisten in het verdrag van de Verenigde Naties.

In bepaalde netwerken beginnen mensen uit te vallen met burn-outs. Er komt veel op hen af, aldus het lid. De minister wil geen stap terugzetten, maar wel een evaluatie afwachten en bijsturen waar nodig. De spreker heeft er begrip voor, maar ondertussen zijn veel mensen buiten adem en daar mag de Vlaamse overheid niet blind voor zijn.

De minister heeft verklaard open te staan voor goede praktijkvoorbeelden. De spreker heeft een bezoek gebracht aan een school in Sint-Job-in-'t-Goor, die als enige in de provincie Antwerpen een proefproject heeft gelanceerd. Die werkwijze zou in de toekomst voor een mogelijke verademing kunnen zorgen.

Het gaat om een school van het gewoon basisonderwijs, in dezelfde gemeente als een school voor buitengewoon onderwijs. Beide scholen vallen onder hetzelfde schoolbestuur en hebben besloten om inclusief te werken door een aantal klassen van het buitengewoon onderwijs naar de school van het gewoon onderwijs over te brengen. Er zijn twee klassen voor het type 9 van start gegaan met leerlingen tussen 2,5 en 7 jaar oud. De werking houdt in dat die kinderen apart les krijgen van de leerkrachten uit het buitengewoon onderwijs. Waar mogelijk worden de klassen in de kleuterklassen en in de klassen van het eerste leerjaar van het gewoon basisonderwijs geïntegreerd. Ze bevinden zich op de vestigingsplaats van de school van het gewoon onderwijs.

Kathleen Krekels geeft mee dat de betrokkenen zeer enthousiast zijn, maar wel op een aantal problemen in verband met de regelgeving botsen. De school van het buitengewoon onderwijs heeft een vestiging moeten aanvragen om in die andere school met twee klassen van het buitengewoon onderwijs te kunnen werken. De vestigingsregels hebben voor gevolg dat de school daardoor 25 percent van haar werkingsmiddelen heeft verloren. Hoewel de betrokkenen in het project geloven, betekent dit een enorme investering.

Een tweede probleem betreft de prestatieregeling voor de leerkrachten. In het buitengewoon onderwijs is die regeling anders. Die leerkrachten krijgen meer vrijstellingen van klasuren voor besprekingen en dergelijke. Het gevolg is dat ze nu gedeeltelijk vrijwillig werken. De leerkrachten zijn enthousiast en maken deel uit van het hele team, waardoor er meer uitwisseling en spontane communicatie is.

De school wil als een proefproject functioneren en is vragende partij met betrekking tot de vestigingsregels en de prestatieregeling voor de leerkrachten. Er moet een betere manier worden gezocht om hieraan tegemoet te komen. De spreker maakt de minister tevens de uitnodiging over om de school eens te bezoeken. Ze is bereid de minister hierbij te begeleiden.

De schooldirectrice kan de vergelijking maken met de samenwerking in de netwerken. Hoewel de relatie met de mensen in het netwerk goed is, komen die mensen enkel gedurende vier uur elke maandagnamiddag. Heel het rooster moet worden afgestemd op de momenten waarop die mensen er zijn. Dat geldt ook voor de gesprekken met het CLB. Ze geven wel tips en proberen in te springen waar mogelijk, maar uiteindelijk staat de school er dan alleen voor. In dit project is dat niet het geval. Er is constant contact met de leerkrachten van het buitengewoon onderwijs. Die werking loopt en groeit dagelijks.

Kathleen Krekels meent dat de minister moet openstaan voor deze werkwijze en hiermee rekening moet houden tijdens de evaluatie. Ze verwijst in dit verband naar de organisatorische moeilijkheden binnen de netwerken of in de samenwerking met de netwerken. Ze heeft er geen probleem mee dat de eerste evaluatie is uitgesteld, op vraag van het veld. Wanneer kan de evaluatie dan wel verwacht worden? Wat betreft de terugvloeiing vanuit het basisaanbod, moeten de CLB's om de twee jaar een nieuw verslag schrijven. Zij merken echter dat dat vaak veel te vroeg is. Kathleen Krekels meent dat het een heel goed idee is om dat te regelen, omdat dit heel veel overbodige planlast geeft.

Er was ook gezegd dat er eind oktober zicht zou zijn op het aantal aanmeldingen en wie waar aangemeld was. Heeft de minister daar zicht op? Wat zijn de eventuele conclusies, ook in het kader van de netoverschrijdende samenwerking?

Er zijn allerlei netwerken gestart en men gaat dat nu regionaal bekijken, maar Kathleen Krekels merkt op dat er wel bezorgdheid is over mogelijke samenvloeiingen in een groter netwerk, nieuwe herorganisaties en nieuwe regelingen. Hoe moet dat worden aangepakt? Moeten die regionale netwerken inderdaad gevormd

zijn tegen 1 januari 2018? Of wordt er eerst even rust en stabiliteit gegeven in de huidige werking, om te zien wat wel en wat niet werkt en hoe alles in elkaar zit? Als daar wat meer tijd voor zou worden uitgetrokken, zou er dan kunnen worden aangemoedigd om ineens de vier onderwijsverstrekkers en het officiële en het vrije net samen te zetten? Kathleen Krekels vindt dat daarover moet worden nagedacht, om de werking die nu opgestart is alle kansen te geven en ervoor te zorgen dat de ondersteuning bij de leerkrachten en de leerlingen komt.

De minister had gemeld dat de hervorming van gon goed zat, maar Kathleen Krekels heeft recent nog berichten gekregen dat ouders zitten te wachten op begeleiding voor hun kind. Kan de minister duiden wat ze bedoelt als ze stelt dat de gon-problematiek is opgelost?

In het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat worden opnieuw de wachtlijsten bij de jeugdhulp aangekaart. Het CLB is de eerste organisatie geworden waar leerlingen, ouders en scholen een beroep op doen, maar het CLB blijft botsen op die wachtlijsten. Kathleen Krekels wijst erop dat het CLB een overbruggingshulp van een achttal weken mag inroepen, maar dat kan alleen als de beschikbare begeleiding effectief tegemoetkomt aan de zorgvraag. Als dat niet het geval is, is er dus zelfs geen overbruggingshulp mogelijk. De spreker vraagt om dat te evalueren en te kijken wat eventueel mogelijk is.

Kathleen Krekels sluit af met een pluim voor de CLB's. Er zijn in 2016-2017 meer dan 4000 chatsessies geweest. Vanuit die gesprekken groeit er ook vaak hulp naar de scholen en de begeleiding in de scholen. Zo'n 15 percent wordt echt nog verder geholpen op die manier. Het lid drukt haar waardering uit voor dit werk.

Jo De Ro komt nog op twee punten terug. De herverdeling van de startbanen zal worden herbekeken tegen eind 2018. Een aantal directies die werken met startbanen op hun school, bleven nog een beetje op hun honger zitten met het antwoord van de minister. Misschien is dat omdat het nog niet volledig uitgewerkt is. De helft van het budget gaat naar wijk-werken. Het deel dat bij de minister zit, zal worden herverdeeld. Hoe zal dat in zijn werk gaan? De taken die nu door startbanen gebeuren, worden gefinancierd met budget van Werk. Dat budget gaat naar het nieuwe wijk-werken. Zijn er binnen wijk-werken voldoende mogelijkheden om scholen erop te laten inspelen zodat het niet alleen de oude PWA-taken zijn, zoals kinderopvang en voor- en naschoolse busbegeleiding? Kunnen ook de taken van de schoolspotters, de leerlingbegeleiders en dergelijke, die onder de startbanen vallen, worden opgevangen? Of wil de minister nog de tijd hebben om dat samen met de administraties Werk en Onderwijs en met minister Muyters te bekijken? Op de meer dan tien jaar dat die functies bestaan, waren ze niet alleen voor de betrokkenen zelf maar ook voor de scholen en de gemeenten waar ze aan de slag zijn een aanvullende schakel. *Jo De Ro* zou niet graag hebben dat dat goede werk wegvalt.

Het lid wijst erop dat er nog nieuwe standpunten ingenomen zijn over de cao die moet worden afgesloten. *Jo De Ro* is heel blij dat men binnen de koepel van de scholen van de steden en gemeenten met een zeer grote consensus het standpunt heeft ingenomen dat vooral moet worden gekeken naar de directies voor de financiële prioriteiten. *Jo De Ro* vraagt of dat kans op slagen heeft en of het ook bij de vakorganisaties en de andere koepels begint door te dringen dat daar absolute prioriteit aan moet worden gegeven. Het algemeen spreiden van de middelen over alle leerkrachten zal dan minder een prioriteit zijn dan het effectief verder ondersteunen en versterken van de directies, vooral in het basisonderwijs.

Elisabeth Meuleman heeft nog een prangende vraag: is er ondertussen al uitsluitel of de invoering van de hervorming secundair onderwijs en van de nieuwe eindtermen in 2018 of 2019 zal plaatsvinden?

Jos De Meyer heeft dezelfde vraag.

Caroline Gennez heeft nog een vraag over de timing duaal leren. Een aantal collega's had erop gewezen dat die organieke regelgeving toch wat snel door de commissie werd gejaagd, vooraleer de proefprojecten werden afgerond. De minister gaf aan dat het dringend was om daarmee door te gaan. *Caroline Gennez* heeft nadien in de media gehoord dat de timing vooruit zou kunnen worden geschoven. Kan de minister hier duidelijkheid over geven?

Sp.a en Groen hebben een voorstel van resolutie ingediend over het statuut en de pensioenrechten van het personeel van de centra voor basiseducatie. De minister zou onderhandelen met de federale minister van Pensioenen omdat door zijn ingreep de afspraken gelieerd aan cao 3 op de helling kwamen te staan vanaf 1 januari 2018. Het lid is benieuwd naar de uitkomst van dat overleg. De minister heeft in de media aangegeven dat ze in financiering wil voorzien. Het is volgens *Caroline Gennez* zeer ongebruikelijk om op de Vlaamse begroting de pensioenen van statutairen te zetten. Het is uiteraard beter dat ze vergoed worden dan dat ze niet vergoed worden, maar wat is er federaal misgegaan? De minister van Pensioenen had immers eerder aangegeven open te staan voor een structurele oplossing en niet voor een ad-hocoplossing.

Koen Daniëls gaat in op de scholengemeenschappen en zegt dat in het decreet een einddatum staat die zeer dichtbij is. Het lijkt hem wijs om de termijn te verlengen.

Het lid had een vraag gesteld over de mensen die zijn ingeschreven als onderwijs- en bestuurspersoneel, maar niet in scholen actief zijn. Op de balansen bij de Nationale Bank van vzw's die hij op sommige adressen vindt, heeft het lid nagegaan hoeveel personeelsmiddelen er zijn ingeschreven in het Dimona-circuit. Als hij dat aantal afzet tegen het aantal personeelsleden dat rechtstreeks is toegewezen, dan stelt hij vast dat dat niet overeenkomt. Zijn vraag ging dus niet over werklieden en dergelijke meer, maar wel over het doorstorten en over het doorgeven van personeel.

Ann Brusseel is tevreden met de middelen voor Columbus en voor het beleidsvoerende wetenschappelijk onderzoek. Dat is nodig om de maatregelen inzake studievoortgang te bestuderen. Ook andere maatregelen, bijvoorbeeld met betrekking tot het leerkrediet, kunnen erop worden gebaseerd.

Open Vld blijft op haar honger zitten inzake het transversaal gelijkheidsbeleid. Er moet volgens het lid in het onderwijs een doortastende aanpak zijn inzake genderidentiteit en de acceptatie van de diversiteit in seksuele geaardheid. *Ann Brusseel* twijfelt er niet aan dat iedereen dit belangrijk vindt. Maar het welbevinden van holebi-jongeren op school, het nog altijd aanwezige stereotiepe denken en de invloed daarvan op de studiekeuze en het gebrek aan relationele vaardigheden van jongeren zijn nog altijd problemen. Dat laatste doet zich zowel offline als online voor. Voor probleemgedrag, grensoverschrijdend gedrag, pesten, het uit de hand lopen van sexting en dergelijke meer is het materiaal van bijvoorbeeld Sensoa, waarvoor de Vlaamse overheid middelen uittrekt, zeer goed, maar *Ann Brusseel* dringt aan op een doortastende aanpak en een focus van de inspectie. In het lager onderwijs blijft het beperkt tot wereldoriëntatie, maar dat vindt *Ann Brusseel* mager. De vele MeToo-hashtags hebben volgens haar duidelijk gemaakt dat er nog veel werk te doen is als het gaat over problematisch grensoverschrijdend gedrag. Het hoeft niet ingewikkeld te zijn, het gaat erom een juiste attitude aan te nemen, aldus nog *Ann Brusseel*.

Over de keuzes die zijn gemaakt in verband met het budget voor de beheersovereenkomst voor de lerarenopleiding zou *Ann Brusseel* graag wat meer informatie hebben. De titels van de projecten gaven haar de indruk dat alles sterk op elkaar

lijkt. Zij vraagt meer gedetailleerde informatie over de concrete invulling van die beheersovereenkomsten. Dat is nodig met het oog op het decreetgevend werk over de lerarenopleiding.

Ann Brusseel is van oordeel dat het extra budget zeer welkom is voor de NVAO, maar dat neemt volgens haar niet weg dat de procedure voor de TNO bijzonder grondig is. Zij blijft zich afvragen hoe alles binnen de voorziene deadline kan worden gerealiseerd als er aan die procedure niets gewijzigd wordt. Maar aanpassingen moeten decretaal worden verankerd. Dat moet dus tijdig gebeuren. In bepaalde instellingen ziet men nog niet meteen het probleem, maar voor andere instellingen kan dat volgens Ann Brusseel een zeer groot probleem worden. Zij wil het nu al bestaande tekort aan leerkrachten niet dramatiseren, maar acht het niet wenselijk dat sommigen een rood licht krijgen voor hun TNO en daardoor hun lerarenopleiding niet kunnen organiseren.

Ann Brusseel had ook graag wat meer informatie over de directeursopleiding. De werkgroep van de vakbonden zou over de opleiding van de directeurs bijeenkomen. Kan daar iets meer informatie over gegeven worden en wordt het netoverschrijdend platform van de directeurs van het basisonderwijs of andere samenwerkingsverbanden tussen directeurs daarbij uitgenodigd?

Over de bijzondere leermeesters ging de minister niet in op de suggesties van de spreker. Ann Brusseel zou graag meer ambitie zien voor de bijzondere leermeesters STEM en Frans in het lager onderwijs. De bijkomende paralleltoetsen vindt ze een goede zaak en ze kijkt uit naar de resultaten. Zullen de scholen feedback krijgen waarmee ze intern aan de slag kunnen gaan? Zelf zou ze willen weten of het de goede kant opgaat met het Frans. De minister ziet liever een geïntegreerde aanpak in het lager onderwijs, maar de suggestie om Frans niet meer in de lerarenopleiding als verplicht vak op te nemen, is gebaseerd op het feit dat daar internationaal geen consensus over bestaat. Voor de Open Vld-fractie moet de kwaliteit van de lessen Frans vooropstaan: niet wie de les geeft, maar of ze goed wordt gegeven, is van belang.

De minister zal het leerkrediet bekijken met de administratie, wellicht op basis van het advies van de Vlor van 2015. Ze noemde ook het project van de trajectstarters, dat minder bestraffend en eenvoudiger zou zijn. Sommigen zien dat op het terrein inderdaad zo, maar voor de Open Vld-fractie is driemaal voorzien in inputfinanciering tot 90 studiepunten behaald zijn, te gek voor woorden. Dan moeten we niet vermoeden dat de studieduur langer zou kunnen zijn, het wordt gewoon een zekerheid op kap van de ouders en de belastingbetaler. Het zal er niet toe leiden dat studenten een beter gemotiveerde en gefundeerde studiekeuze maken, aangezien een slecht voorbereide, verkeerde keuze niet wordt bestraft. Het lijkt ook niet zeker dat zo'n trajectstartoptie eenvoudiger wordt, want er kunnen nog creditcontracten worden aangegaan, ook al is het zogenaamde traject ten einde. Dan zal men toch een diploma behalen op een zeer lange termijn en dat is niet wenselijk, stelt het lid.

De Open Vld-fractie hecht zeer veel belang aan de ontwikkeling van een beleid inzake digitale geletterdheid en mediawijsheid. Het is goed dat duidelijk wordt gesteld dat het een beleid voor iedereen moet zijn. Heeft de minister daarvoor al concrete denksporen in het hoofd en houdt ze rekening met de aanbevelingen van het Kenniscentrum Mediawijsheid?

Ook in het hoger onderwijs kan dit aan bod komen en misschien kan dit opgenomen worden door de VLIR en de VLHORA. Ann Brusseel kijkt hiervoor ook in de richting van de CVO's omdat daar ook nog veel mogelijkheden zijn, zeker als het niet alleen gaat over de digitale vaardigheden van kinderen en jongeren maar ook over de digitale geletterdheid van volwassenen.

In verband met de educatieve masters sprak de minister over de goedkeuring van een BVR met een lijst van masters. Welke lesbevoegdheid zal aan welke master gekoppeld worden? Ann Brusseel is bekommerd over de vereiste versus de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen in het clusteren van de educatieve masters. Krijgt een educatieve master in de letteren, bijvoorbeeld, lesbevoegdheid voor heel wat vakken in de letteren en zo ja, welke? Hoe gaat dit verder evolueren? Dat is van belang voor de onderwijskwaliteit wanneer men in bepaalde scholen moeilijk leerkrachten vindt voor Frans, wiskunde en fysica.

De spreker is tevreden dat met betrekking tot de educatieve masters in de kunsten tijd zal worden genomen om een kwaliteitsvolle oplossing te zoeken die niemand schaadt. Hopelijk zal het debat niet alle kanten uitgaan. Soms wordt de indruk gewekt dat een breed gedeelte van het veld achter een in de pers gepubliceerde kritische brief stond. Alleen degenen die het dossier niet goed kennen, laten zich daarmee wandelen sturen, stelt het lid. Er staan dingen in de brief die geen steek houden. Zij wil het debat hygiënisch houden en voeren met de cijfers erbij.

VI. Bijkomend antwoord van minister Hilde Crevits

Het project in Sint-Job is interessant. Minister *Hilde Crevits* kent een gelijkaardig project in Blankenberge. Daar werd een nieuwe school gebouwd waar men het gewoon en het buitengewoon onderwijs heeft samengevoegd. Veel lessen, bijvoorbeeld creatieve vakken, worden samen gegeven, andere apart. Dat is een zeer positief project, benadrukt de minister. Ze heeft zeer veel aandacht voor het opruimen van eventuele euvels in deze projecten.

Wat de ondersteuningsnetwerken betreft, was het de bedoeling om na drie jaar te evalueren en bij te sturen. Minister Crevits wil niet zo lang wachten om bijstellingen te doen aan het M-decreet.

Minister Hilde Crevits is blij dat Kathleen Krekels, en bij uitbreiding de N-VA, een meerwaarde ziet in goede samenwerkingsverbanden tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Men is het erover eens dat het buitengewoon onderwijs mag blijven bestaan, maar door samen te werken, kan men zorg op maat verlenen, is de zorg dichtbij, en kunnen kinderen met en zonder beperking goed samenwerken.

Dat kan via proefprojecten. Men kan nu al drempels wegwerken in de regelgeving. Minister Crevits is zeker bereid om die screening te doen en daar snel werk van te maken. Daarom heeft zij een voorstel gedaan inzake het basisaanbod. Op een aantal plaatsen valt het aantal leerlingen sterk terug. Een aantal mensen is ontredderd, want ze weten niet goed welke langlopende projecten nog mogelijk zijn in het basisaanbod. Ze moeten permanent bekijken hoe snel de kinderen terug naar het gewoon onderwijs kunnen. De focus ligt op re-integratie en kinderen mogen hun eigen tempo niet meer volgen. De minister heeft daarom voorgesteld om een attest voor bepaalde duur te geven, met evaluatie op dezelfde tijdstippen als vandaag. Dan is de evaluatie gericht op het individuele leertraject en niet op de directe re-integratie. Dat is een totaal andere manier van evalueren. Voor de minister kan dit zeer snel worden omgezet in regelgeving.

Voor veel leerkrachten is het gevolg van het ondersteuningsmodel dat ze voltijds in één school kunnen werken en hun expertise beter kan worden ingezet. Die voorbeelden zijn er nu al, ook al zijn de werkingsmiddelen nog niet overal toegekomen, want dit moet nog worden goedgekeurd in het parlement. Op een aantal plaatsen krijgt dit nieuwe model alle kansen.

Nu zijn mensen met een benoeming in bijvoorbeeld het gemeenschapsonderwijs aan het werk in een netwerk van het katholiek onderwijs, of omgekeerd. Die

benoemingen moeten kunnen blijven bestaan, die mensen mogen niet plots al hun rechten verliezen omdat ze zich soepel organiseren. Daarom werd ervoor gekozen om drie jaar lang alles te bewaren voor het personeel, en daarna de benoemingen en statuten te bekijken. Minister Crevits wil dat daar keuzes worden gemaakt waardoor mensen optimaal gemotiveerd blijven om in het netwerk actief te blijven. Een aantal zaken zal sowieso noodzakelijk zijn, zoals het behoud van het statuut.

Minister Crevits heeft niet gezegd dat het opstartrappport werd uitgesteld. Eerst was het gepland tegen kerst, maar de minister kondigde het dan vroeger aan. Daarop volgde de kritiek dat ze te snel was en vroeg men dat zij zich zou houden aan de timing uit de regelgeving. Het zal er zijn tegen kerst. In het rapport zullen ook de aanmeldingen zitten. De netwerken hadden een beetje moeite om alles al te bezorgen. Minister Crevits wou het rapport sneller hebben, omdat een aantal netwerken nog niet waren opgestart en ze wou weten hoe dat komt. De netwerken vragen om hen niet te wantrouwen omdat ze vinden dat ze goed werken. Minister Crevits beaamt dat er op het terrein fantastisch werk wordt geleverd.

Minister Crevits weet niet of de ondersteuning vandaag volstaat. Het kan altijd beter. De spreker wil de netwerken nog wat tijd geven om zich te organiseren en wil de scholen die zich niet hebben aangesloten bij het juiste netwerk, niet straffen voor de keuze die ze hebben gemaakt. Men zou kunnen zeggen dat het net en de koepels moeten samenwerken, maar dat kan men niet verplichten. Er is vrijheid van onderwijs. Voor minister Crevits hoeft de datum van 1 januari 2018 niet te worden gehaald en mag er met een jaar worden uitgesteld. Het parlement is vrij om die datum aan te passen. Minister Crevits wil liever geen oorlog op het terrein en vraagt dus extra tijd.

Minister Crevits heeft het signaal over gon besproken met de koepels. De situaties waarvan men op de hoogte is, kan men proberen op te lossen, de andere niet. Ze doet een oproep om problemen door te geven, zodat een oplossing kan worden gevonden in het belang van het kind.

De commissievoorzitter maakte zich zorgen over de draaischijffunctie van CLB's. Minister Crevits zegt dat er 15 miljoen euro extra is vrijgemaakt om minister Vandeurzen toe te laten een oproep te doen. CLB's kunnen zich kandidaat stellen en zijn de bevoorrechte partner. Er komt dus meer zuurstof. Minister Crevits heeft wel van de CLB's vernomen dat ze die draaischijffunctie echt wel in handen willen nemen en wil dus goed samenwerken met Welzijn.

In de scholen waar lange tijd de toegekende plaatsen niet waren ingevuld, zijn de plaatsen weggevallen. Het aantal plaatsen voor de jongeren in het deeltijds beroepssecundair onderwijs is behouden. Scholen die een beroep konden doen op een preventiemedewerker, konden deze ook behouden, maar het aantal is teruggebracht tot één medewerker. Voor onderhoudsmedewerkers is gewerkt in functie van het aantal leerlingen per scholengemeenschap, met een onderscheid tussen het basis- en secundair onderwijs. Voor verkeersveiligheid is gewerkt op basis van de ongevallenstatistieken waarbij gemeenten werden gerangschikt op basis van het aantal ongevallen met jongeren in de voorbije twee jaar. Voor de schoolspotters is een voorstel uitgewerkt samen met De Lijn.

Over de cao moeten volgens minister Crevits twee zaken in ogenschouw genomen worden. In de private sector is er loonopslag gegeven voor iedereen, namelijk 1,1 percent. Datzelfde budget is door de Vlaamse Regering vrijgemaakt voor de overheidssector. Er moet een evenwicht worden gezocht tussen het loon van een directeur en het loon van de leerkrachten. Een cao wordt traditioneel afgesloten tussen de overheid en de werknemersorganisaties. Bij de eerste onderhandelingen over de cao zaten de koepels echter wel aan tafel en hebben ze de positie van de directeurs op tafel gelegd. Minister Crevits heeft ook een aantal directeurs

ontvangen. Eind januari ziet men elkaar terug. Minister Crevits heeft hen ook gezegd dat ze niet officieel bij de cao-gesprekken aanwezig kunnen zijn, alhoewel directeurs ook moeten worden vertegenwoordigd omdat ze, naast leidinggevend, ook werknemers zijn. De directeurs vragen een gesprek over het plan basisonderwijs en de plaats die zij innemen in dat plan. Minister Crevits heeft zich geëngageerd om ook met hen gestructureerd overleg te houden.

Wat de timing voor het secundair onderwijs betreft, liggen alle elementen op tafel, stelt de minister. Alle protocollen zijn er nu, zowel in het dossier duaal leren als in het dossier secundair onderwijs. Daarmee kan de minister nu naar de Vlaamse Regering. Daar zal de vraag naar de timing zeker worden besproken. De minister hoopt om daarover zeer snel duidelijkheid te kunnen geven.

De minister wil over duaal leren meegeven dat, los van de datum van inwerking-treding van het decreet, het nu al duidelijk is dat duaal leren sowieso volgend schooljaar in 54 of 55 studierichtingen van start gaat, hetzij onder de vorm van het laatste jaar van het proefproject, hetzij onder de vorm van de opstart van het decreet. Over de kwestie in welke formule het zal zijn, zal de Vlaamse Regering zich buigen. Het is voor de minister van belang dat de koepels een sterk engagement hebben uitgesproken om die modernisering en duaal leren mee vorm te geven.

Zijn de dossiers aan elkaar gekoppeld? Ja en neen, schetst de minister. Er wordt gezegd dat de modernisering van het secundair onderwijs en de invoering van nieuwe eindtermen beter samen kunnen gebeuren. Dat kan natuurlijk ook worden gezegd over duaal leren. Wordt duaal leren ingevoerd in studierichtingen met oude eindtermen? Of moet dat ook in dezelfde cadans verlopen? Dat is de reden waarom de dossiers wel met elkaar in verband staan.

De proefprojecten zullen sowieso worden geëvalueerd. Daarom komt er een kader-decreet, waarin er ook mogelijkheden zijn om indien nodig een aantal zaken bij te sturen.

De minister is heel blij met de vraag over de centra voor basiseducatie. Ze heeft een gesprek gehad met de federale minister Bacquellaine. Wat was het probleem? Hij was niet bereid om een uitzondering te maken voor het personeel van de centra voor basiseducatie. In de cao die was afgesloten door de voorganger van minister Crevits was een bepaling opgenomen rond het pensioen dat ze zouden krijgen, namelijk dat die jaren zouden worden overgenomen. Maar voor de Pensioendienst voor de Overheidssector was dat niet tegensprekelijk. Er ontstond een Babylonische spraakverwarring. Voor de Vlaamse overheid was de kwestie echter heel dringend, omdat ten laatste op 1 december een aanvullend pensioen kon worden bepaald. Daarom heeft de Vlaamse Regering er voor het eerst voor gekozen om vanuit de Vlaamse middelen in een aanvullend pensioen te voorzien voor het personeel. Het gaat over een gesloten groep van 1400 personeelsleden en een gesloten timing – enkel de contractuele jaren die eigenlijk hadden moeten meetellen om het statutair pensioen te krijgen. Gisteren werden de protocollen getekend door de koepels, de vakbonden en de bevoegde ministers van de Vlaamse Regering.

Dat aanvullend pensioen wordt betaald met Vlaamse middelen. De minister is blij met de oplossing. De oplossing had ook kunnen gebeuren op federaal niveau, maar dat is niet gebeurd. De minister en de Vlaamse Regering vonden dat die personen rechtmatige verwachtingen hadden op basis van de cao-afspraken die in het verleden zijn gemaakt.

Caroline Gennez vindt het een goede zaak dat er een oplossing is. Ook op federaal niveau zijn er een aantal amendementen ingediend, die dan echter zijn weggestemd. Maar waar staat het nu in de Vlaamse begroting?

Minister *Hilde Crevits* benadrukt dat, aangezien het personeel vrij jong is, die middelen pas veel later nodig zijn. Bovendien gaat het om een niet zo groot budget. Door de statutarisering is er ook een budgettaire voordeel. Door de statutarisering van het personeel komen er geleidelijk aan middelen vrij. Er moeten dus geen aparte begrotingsposten zijn.

De minister begrijpt niet waarom sommigen zich afvragen waarom hierin wordt geïnvesteerd. Ze wijst erop dat het gaat over personen die omgaan met de meest kwetsbaren van onze samenleving. Zij hebben jarenlang onder een contractueel statuut gewerkt. In het verleden werd hun beloofd dat ze statutair zouden worden. Die belofte is uiteindelijk nagekomen. Het is belangrijk om dat ook te honoreren in hun pensioenverwachtingen.

De minister wil geen steen werpen naar het federale niveau. Ze vindt het spijtig dat het daar niet werd opgelost. Maar men was op federaal niveau bang voor precedents. Het belangrijkste is dat er een oplossing is gevonden.

Ze benadrukt nog dat het niet om een tweede pensioenpijler gaat, maar om een aanvullend pensioen, waarvan het bedrag exact gelijk is aan wat ze ogenschijnlijk zouden verliezen. Op heel lange termijn is de maximale budgettaire impact 800.000 euro.

Op de vraag over mensen die niet rechtstreeks in de klas komen, kan de minister niet uit de losse pols antwoorden. Ze zal het antwoord schriftelijk bezorgen.

In de regelgeving is inderdaad in de vervroegde uitstap voor schoolbesturen voorzien in 2018-2019. De minister stelt voor om die datum te schrappen in OD XXVIII. De regering heeft een conceptnota BOS gemaakt. Het is de bedoeling om daar de komende maanden de implementatie van te bekijken.

Ann Brussel stelt volgens de minister terecht dat de scholen de do's en don'ts in verband met genderdiversiteit kennen. De minister wijst erop dat er niet alleen de manier is waarop er wordt gekeken naar genderdiversiteit, maar ook het omgaan met seksuele identiteit. Dat is niet helemaal hetzelfde, maar ze worden wel vaak samen behandeld. Voor de minister zijn de preferentiële partners *Sensoa*, *çavaria* en de Vlaamse Scholierenkoepel.

De inspectie had weinig handvatten om te controleren, geeft de minister mee. Er is nu opgenomen dat leerlingenbegeleiding een erkenningsvoorwaarde wordt. Het moet nog goedgekeurd worden in het parlement, maar het betekent dat de inspectie meer handvatten krijgt op het vlak van het welbevinden en de impact van foute begeleiding of niet voldragen begeleiding van leerlingen. Dat betekent ook dat de inspectie een bindend advies zal kunnen geven aan de school.

Voor de minister zijn de handboeken zeer positief geëvolueerd in vergelijking met tien jaar geleden. Er worden ook debatten in de klas gevoerd of iets typisch is voor jongens of voor meisjes. Als ze echter naar de foto's kijkt in de handboeken, dan ziet ze nog vaak klassieke foto's. Mensen maken dus bepaalde associaties, maar dat heeft niets te maken met scholingsgraad, stelt de minister. De minister vindt het wel positief dat wanneer leerkrachten hiermee worden geconfronteerd, ze eraan werken. De minister vindt wel dat de slinger niet mag doorslaan. Er zijn verschillen tussen jongens en meisjes. Jongens kiezen bijvoorbeeld voor STEM voor de actie en de proeven. Meisjes kiezen voor STEM vanwege de maatschappelijke meerwaarde. Het belangrijkste is dat men zichzelf kan zijn en zich niet geremd voelt door omgevingsdruk.

De beheersovereenkomsten zijn goedgekeurd door de Vlaamse Regering en kunnen publiek gemaakt worden.

Over de lerarenopleiding en de NVAO stelt de minister dat de bepalingen over de toetsen nieuwe opleiding en de timing daadwerkelijk in het decreet inzake de lerarenopleiding zullen komen. Het ontwerp van decreet is een eerste keer goedgekeurd. Er is over onderhandeld, en het is geen enkel probleem dat na onderhandeling de exacte bepalingen in de decreettekst komen. Bij de onderhandelingen zijn de kalender en het proces bekeken. Het is echter niet zo handig om dat eerst in het ontwerp te zetten zonder dat dat met de sector is besproken. Dat komt er dus in bij de tweede goedkeuring. Er is ook overleg met de NVAO zelf met betrekking tot de timing en de organisatie. Het overleg is erop gericht om de instellingen maximaal de tijd te geven om hun dossiers uit te werken, zonder dat de werkzaamheden van de NVAO daardoor in het gedrang komen.

Over het leerkrediet is er een nieuw advies van de Vlor uit 2017, merkt de minister op. De Vlor verwijst naar het oude advies als conclusie, maar heeft ook zelf een nieuw schema uitgewerkt.

De minister ondersteunt een pak initiatieven om de ICT-betrokkenheid en de digitale geletterdheid te versterken. Daarbij werkt men vooral projectmatig en dat zal ook zo blijven.

De minister kent het standpunt van Ann Brusseel over Frans, maar verschilt van mening. Ze deelt echter de zorg dat de kennis van het Frans bij de leerlingen beter zou moeten. Dat kan op diverse manieren gebeuren. Voor haar is de masterpiste ook een interessante piste, want ze is voorstander van geïntegreerde lerarenopleidingen. De minister is aan het zoeken naar manieren om dat te versterken, maar ze zou het niet aangenaam vinden als het basisonderwijs alleen uit vakleerkrachten zou bestaan. Ze geeft de voorkeur aan één leerkracht voor de klas, met mogelijkheden tot specialisatie. Frans zou absoluut een van die zaken kunnen zijn.

Inzake de educatieve masters was de eerste stap het vastleggen van het principe van de educatieve masters in het decreet. De volgende stap is dan het bepalen van de educatieve masters. Nu die educatieve masters zijn vastgelegd via het besluit van de Vlaamse Regering, moeten de afstudeerrichtingen en de bekwaamheidsbewijzen worden bepaald. Het bepalen van die afstudeerrichtingen wordt aan de sector overgelaten. Alle universiteiten bekijken nu dus wat hun afstudeerrichtingen zijn binnen de tien educatieve masters. In de memorie van toelichting is opgenomen dat de bachelor en de master bepalend zijn voor het bepalen van de bekwaamheidsbewijzen. De minister heeft die koppeling gemaakt net omdat ze die link met de vakleerkracht niet wil verliezen. Dat is een zorg die de regering deelt, maar men moet natuurlijk wel stap per stap werken.

De minister spreekt zich niet uit over de inhoud van de opiniestukken in de kranten over de educatieve masters in de kunsten. Ze vindt het goed dat de sector zich daar zo passioneel over uit. Zij stelt voor om de twee mogelijk te maken, en ook strikte budgettaire afspraken te maken. Eigenlijk bestaat daar ook een kader voor. Ze overlegt met de Schools of Arts om te bekijken of het budgettair ook oké is, maar voorziet binnenkort wel witte rook. Ze dankt de leden voor de gemaakte opmerkingen, want dankzij opmerkingen kunnen ook oplossingen gezocht worden.

Betreffende de paralleltoetsen, ten slotte, is er daadwerkelijk voorzien in feedback op schoolniveau.

VII. Indicatieve stemming

De aan de Commissie voor Onderwijs toegewezen bepalingen van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2018 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 2.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Paul CORDY
Ann BRUSSEEL,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ACTA	Antwerps Centrum Toegepaste Automatiseringstechniek
ADIBib	aangepaste digitale bibliotheek
AGION	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
AGODI	Agentschap voor Onderwijsdiensten
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
ARGO	(historisch) Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs
aso	algemeen secundair onderwijs
ASS	autismespectrumstoornis
BIN	(historisch) Belgisch Instituut voor Normalisatie
BOS	bestuurlijke optimalisering en schaalvergroting
BOT	beleidsondersteunend team
bso	beroepssecundair onderwijs
btw	belasting over de toegevoegde waarde
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
CANON	Cultuurcel van het Agentschap voor Onderwijscommunicatie
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CBE	centrum voor basiseducatie
CEGO	Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs
CeMIS	Centrum voor Migratie en Interculturele Studies
cgg	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CLIL	Content and Language Integrated Learning
CO ₂	koolstofdioxide
Codibel	Comité van directeurs van de Vlaamse academies beeldende kunsten
COFEP	Centrale voor OefenFirma's
COV	Christelijk Onderwijzersverbond
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
DBFM	Design Build Finance Maintain
DHO	Databank Hoger Onderwijs
Dimona	Déclaration Immédiate/Onmiddellijke Aangifte
dko	deeltijds kunstonderwijs
DNA	desoxyribonucleic acid
DOV	Departement Onderwijs en Vorming
EPOS	Europese Programma's voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EVC	elders verworven competentie
EVK	eerder verworven kwalificatie
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
FOD	Federale Overheidsdienst
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
GOK	gelijke onderwijskansen
gon	geïntegreerd onderwijs
hbo5	hoger beroepsonderwijs 5
HoGent	Hogeschool Gent
hr	human resources
hrm	humanresourcesmanagement
ICON	Informatie en Communicatie Onderwijs
ICT	informatie- en communicatietechnologie
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
IPO	internaat met permanente openstelling
IT	informatietechnologie
JoJo	Scholen voor Jongeren, Jongeren voor Scholen
K-diensten	kinderpsychiatrische diensten
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven

LARS	Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem
LGBT	lesbian, gay, bisexual, transgender
LO	loopbaanoriëntering
LOP	lokaal overlegplatform
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
MOOC	Massive Open Online Course
MPIGO	Medisch Pedagogisch Instituut van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
NAFT	naadloos flexibel traject
NARIC	National Academic Recognition Information Centre
NODB	Netoverschrijdend Overlegplatform Directeurs Basisonderwijs
NT2	Nederlands als tweede taal
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OBE	onderwijsbelastingseenheid
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
OD	operationele doelstelling
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers/onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers
OV	opleidingsvorm
OVSG	Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten
pbd	pedagogische begeleidingsdienst
PIAAC	Programme for the International Assessment of Adult Competencies
POAH	permanent onderwijs aan huis
POT	persoonlijk ontwikkelingstraject
PWA	plaatselijk werkgelegenheidsagentschap
ROK	Referentiekader voor Onderwijskwaliteit
RoSa	Rol en Samenleving
RSV	relationele en seksuele vorming
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RTC	rondetafelconferentie
SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
SD	strategische doelstelling
Se-n-Se	secundair-na-secundair
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SES	socio-economische status
SIHO	Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs
SIO	synchroon internetonderwijs
SONO	Steunpunt voor Onderwijsonderzoek
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
STOS	spraak- en taalontwikkelingsstoornis
stuvo	studentenvoorzieningen
TNO	toets nieuwe opleiding
TOAH	tijdelijk onderwijs aan huis
tso	technisch secundair onderwijs
UCOS	Universitair Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking
UGent	Universiteit Gent
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
UZ Gent	Universitair Ziekenhuis Gent
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
VAK	vastleggingskrediet
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VEK	vereffeningskrediet
VerDi	Vereniging van directeurs van de academies muziek, woordkunst en dans

VeVe-project	verkeersveiligheidsproject
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
VIGeZ	Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie
Vlabinvest	Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant
Vlajo	Vlaamse Jonge Ondernemingen
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VLUHR	Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad
VN	Verenigde Naties
VSK	Vlaamse Scholierenkoepel
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VVOB	Vlaamse Vereniging voor Opleidingsprogramma's in het Buitenland
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk